

КЛИФЪРД САЙМЪК МАГИСТРАЛА НА ВЕЧНОСТТА

Превод от английски: Александър Жеков, 1993

chitanka.info

1

НЮ ЙОРК

Телеграмата завари Буун в Сингапур:

„Имам нужда от човек, който може да премине отвъд.
Коркорън.“

Той хвана следващия самолет.

Шофьорът на Коркорън го чакаше пред митницата на летище „Кенеди“. Взе чантата на Буун и го поведе към лимузината.

Бе валяло. Буун се отпусна удобно в тапицираната седалка, наблюдавайки през стъклото движението навън. Колко ли време мина, запита се той, откакто бе за последен път в Манхатън? Десет години, а може и повече.

Докато пътуваха към сградата, в която живееше Коркорън, започна да вали отново. Шофьорът събра багажа на Буун, извади чадър за него и го заведе до частен асансьор към апартамента на последния етаж.

Коркорън чакаше в библиотеката. Стана от един стол в ъгъла и прекоси стаята, покрита с дебел килим, като протегна напред едната си ръка с израз на облекчение върху лицето.

— Благодаря, че дойде, Том. Добре ли пътува?

— Доста добре — каза Буун. — Дремнах малко.

Коркорън кимна.

— Спомних си, че винаги можеш да спиш в самолети. Какво пиеш напоследък?

— Скоч с капка сода — Буун се отпусна на посочения му стол и изчака, докато му подадат питието. Отпи голяма глътка, като хвърли едно око на интериора в стаята. — Изглежда, че се справяш добре в последно време, Джей.

— Отлично. Имам богати клиенти, които плащат за това, което получават. И сътрудници по целия свят. Ако някой дипломат подсмръкне в Богота, аз научавам новината до няколко часа. Какво правеше в Сингапур?

— Нищо. Просто ваканция. Мога да си позволя да избирам темите на статиите си напоследък. Не е както преди.

— Кога беше това — попита Коркорън, — като се видяхме за последен път, имам предвид.

— Трябва да са петнайсет години или повече. Онази неприятна история на Изток. Ти дойде с танковете.

— Точно така. Ние доста закъсняхме. Беше кървава баня. Навсякъде осеяно с трупове и не се вижда никой жив.

Коркорън се намръщи при спомена.

— Тогава внезапно видяхме теб, недокоснат, стоящ между мъртвците. Беше облечен в онова яке с многото джобове за твоите тефтерчета, касетофон, касетки, фотоапарат и филми. Носеше толкова много неща, че сякаш щеше да се пръснеш. И ми каза, че току-що си преминал отвъд.

Буун кимна:

— Смъртта бе само на половин секунда. Затова и преминах отвъд. Когато се върнах, те видях. Но не ме карай да ти обяснявам. Не можех да ти обясня тогава, не мога да ти обясня и сега. Единственият отговор е този, който не обичам — че съм по някакъв начин ненормален.

— Нека кажем мутант. Опитвал ли си го оттогава?

— Никога не съм опитвал. Но то се случи още два пъти — веднъж в Китай и веднъж в Южна Африка. Когато го правех, изглеждаше естествено — нещо, което всеки човек би направил. А сега разкажи за себе си.

— Чу ли какво ми се случи?

— Една част — отвърна Буун. — Ти си шпионин — ЦРУ и така нататък. Хващат те, ала се измъкваш и един изстребител те спасява. Опасно кацане, като от второкачествен филм. Самолетът е ударен, но успява да се върне...

— Точно така — каза Коркорън. — После се разби. Задната част на главата ми бе смазана и бях толкова близо до смъртта, че другото нямаше значение. Но имах много важна информация, така че

направиха чудеса, за да ме спасят... Не знам как, но трябваше да омешат всичко в главата ми по странен начин. Очевидно някакви жички в мозъка ми са се преплели или нещо подобно. Сега понякога виждам нещата различни — виждам неща, които останалите не виждат или не могат да видят. И мисля по дяволски начин. Смесвам малки части информация в някакъв вид тайнствена дедуктивност, която не се подчинява на законите на нормалното мислене. Знам някои неща, без да има логична причина да ги знам. И ги използвам.

— Чудесно. И това има ли нещо общо с факта, че ме повика от Сингапур? — попита Буун.

Коркорън замислено се облегна назад и отпи от питието, което си беше забъркал. Най-сетне кимна.

— Има нещо общо с един от моите клиенти. Той ме потърси преди около шест години. Каза, че името му е Андрю Мартин. Може би си и беше такова...

Мартин бе дошъл, дръпнат и хладен, без да пожелае да си стиснат ръцете. Той напълно отказа да отговаря на каквито и да е въпроси. И тогава, когато Коркорън се опита любезно да му покаже вратата, Мартин бръкна във вътрешния си джоб, извади един плик и го остави на масата. Вътре имаше сто банкноти по хиляда долара.

— Това е само капаро — заяви той. — За всяка работа, която свършите, ще плащам два пъти повече от обичайната ви тарифа.

Това, което той искаше, бяха слухове от цял свят. Не обичайните политически информации, а необикновени ненормални истории — такива, които на пръв поглед изглеждат без никакъв смисъл. Той не каза къде може да бъде намерен. Щеше да се обажда и да съобщава на Коркорън къде да го потърси — винаги на различни места.

Нямаше много от слуховете, които търсеше, но пък за тях плащаше добре, обикновено — повече от двойната тарифа — и винаги в банкноти от хиляда долара. Нещата продължиха така с години.

Коркорън, разбира се, го провери. Нямаше много за научаване. Мартин изглежда нямаше нито минало, нито откриваемо жителство. Държеше внушителен офис с възрастна секретарка, но тя нямаше представа с какво се занимава шефът. Той сякаш не поддържаше бизнес отношения.

Държеше ъглов апартамент в „Еверест“, но не живееше там. Или поне, когато сътрудникът на Коркорън проникна в апартамента, не завари дрехи в гардеробите или какъвто и да е друг знак за домакинство.

Мартин бе забелязан случайно в града с жена на име Стела — толкова мистериозна личност, колкото бе и самият той.

И изведнъж, преди няколко месеца, Мартин и Стела изчезнаха, сякаш никога не бяха съществували.

Буун внезапно се изправи.

— Какво?

— Точно така — или поне така изглеждаше. След последния път, когато му предадох своя доклад, той си тръгна и е бил забелязан да се обажда по телефона. Малко по-късно моят сътрудник в „Еверест“ видял, че Стела излиза и я последвал. Тя и Мартин влезли в стар склад близо до доковете. Повече не излезли. И не са забелязвани оттогава.

Буун отпи от чашата си и зачака. Най-сетне подсказа на Коркорън:

— Онзи последен доклад...

— Той дойде от Лондон. Имаше връзка с някой, който отчаяно търсел местност, наречена Хопкинс Ейкър.

— Звучи доста невинно.

Коркорън поклати глава.

— Освен една дреболия. В цяла Великобритания няма място, което се нарича Хопкинс Ейкър. Но е имало — преди четири-петстотин години, разположено в Шропшиър. Проверих. През 1615 година имението изчезва, докато собствениците му са на пътешествие в Европа. Имало го е единия ден, а на следващия изчезва. Не е останала нито следа от съществуването му. Целият имот — земята, дори ландшафтът — всичко е изчезнало. Заедно с хората, които са обработвали земята или пък са слугували в къщата. Дори и самата къща. Дупка в земята не е останала.

— Невъзможно — каза Буун. — Това е приказка.

— Но истинска — каза Коркорън. — Установихме без съмнение, че е съществувало и е изчезнало.

— И това ли е краят на историята? — попита Буун. Поклати глава. — Все още не разбирам защо ме повика. Не съм спец в търсенето на изгубени хора или къщи, които са изчезнали преди почти четиристотин години.

— Ще ти обясня. Имах друга работа, Мартин бе изчезнал, затова и се опитах да го забравя. Но преди няколко седмици прочетох, че „Еверест“ ще бъде взривен.

Коркорън въпросително повдигна вежди. Буун кимна. Той беше запознат с начина, по който разполагаха взривните устройства около сградата, която трябва да бъде съборена. Когато работата бе свършена добре, постройката просто се разпадаше на отломъци, които лопатите и булдозерите изриваха.

Коркорън въздъхна.

— Това отново ми припомни за Мартин. Отидох да хвърля последен поглед на сградата. Преди щях да оставя тази работа на сътрудниците си, което си е грешка. Спомняш ли си, че ти казах, че сега виждам нещата по различен начин?

— Видя ли нещо? — попита Буун. — Нещо, което твоите хора не са видели?

— Нещо, което те вероятно не могат да видят. Само аз мога да го видя и да го усетя. Аз... е, добре, не мога да преминавам отвъд, но понякога, като че ли мога да виждам отвъд. Може би в един по-широк спектър, може би малко извън времето. Мислиш ли, че е възможно човек да види отвъд или извън времето, Том?

— Не знам. Не съм мислил за това.

— Не си. Независимо как, но го видях — нещо като прилепен балкон, като онези, които виждаш по сградите, но закрепен точно отвън на апартамента на Мартин. Нещо като факт извън измеренията, които разбираш. Наполовина вътре и наполовина извън нашия свят. И тъй като Мартин никога не бе живял в апартамента, съм сигурен, че е живял на този „балкон“ или „кутия“.

Буун вдигна чашата си и я пресуши. Внимателно я постави обратно на масата.

— Ти очакваш от мен да премина отвъд и да вляза в тази кутия?

Коркорън кимна.

— Не съм сигурен, че мога — каза Буун. — Никога не съм правил това съзнателно. То винаги се случваше, когато бях в крайна

опасност — нещо като инстинкт за самосъхранение. Не знам дали мога да го направя, щом поискам. Мога, разбира се, да опитам, но...

— Това е всичко, което искам — каза Коркорън. — Изчерпах всички останали възможности. Хотелът сега е празен и го охраняват, но уредих да се вмъкнем. Доста време изгубих там, докато изследвах, подслушвах, сондирах и почуквах, за да открия начин за проникване в тази странна кутия. Нищо. Мога да гледам през прозореца, на който е закачена, и няма дори знак, че там има нещо. Но като изляза навън и погледна нагоре, я виждам.

— Джей, каква е голямата ти грижа? Какво смяташ, че ще откриеш на този... „балкон“? — настоя Буун.

Коркорън разтърси глава.

— Не знам. Може би нищо. Мартин се превърна в идея фикс за мен. Сигурно изхарчих повече, за да открия някаква информация за самия него, отколкото за работата, за която ми плати. Това е зле. Том, трябва да вляза в тази кутия!

Той млъкна, гледайки в празната си чаша. После въздъхна и отново вдигна поглед.

— Бедата е, че нямаме много време. Днес е петък вечер, а планират да взривят хотела в неделя сутринта, призори, когато няма много хора по улиците.

Буун тихо подсвири.

— Добре си го изчислил.

— Не можех иначе. Ти беше труден за откриване. Когато научих, че си се насочил към Сингапур, позвъних във всички хотели, където би могъл да отседнеш. И сега, ако искаме да свършим някаква работа, трябва да побързаме.

— Утре е събота — съгласи се Буун.

— Ще го направим утре вечер. Те ще съберат пресата в последния ден на стария хотел. Телевизията и вестникарите ще са навсякъде. Ние ще отидем, когато всичко се успокои.

Той стана и събра чашите, отивайки към дървения бар.

— Ще преспиш тук, разбира се.

— Помислих си го — отвърна Буун.

— Добре. Ще изпием по още едно и може би ще си поговорим за отминалите времена. После ще ти покажа стаята ти. И ще забравим за кутията до утре вечер.

2

ХОПКИНС ЕЙКЪР: 1745 ГОДИНА

Още от ранния следобед Дейвид се скиташе из полята, придружен от любимия си сетер, и се наслаждаваше на спокойствието да бъде сам в един прекрасен и подреден свят.

Пляскайки с криле, една яребица излетя от стърнището пред краката му. Той несъзнателно вдигна пушката на рамо и бузата му допря приклада. Мерникът се изравни с птицата и той насочи цевта малко вляво. Каза „Бум!“ и знаеше, че ако в затвора има патрон и спусъкът бе натиснат, птицата щеше да се преметне към земята.

Скачащ от радост, сетерът се върна от гонитбата на птицата, легна на земята пред Дейвид, погледна нагоре и се засмя по свой си начин, сякаш искаше да каже: „Не се ли забавляваме чудесно!“

Сетерите в Хопкинс Ейкър се бяха приспособявали дълго време. Отглеждани да вдигат птиците и да донасят убитите, те съвсем не разбираха тази нова процедура. Но сега, след много поколения, беше различно. Те вече не очакваха звук от изстрели или да намерят убита птица.

За хиляден път Дейвид се запита защо в такъв случай носи пушката. Дали заради удоволствието да усеща тежестта ѝ и заради начина, по който пасваше на рамото му? Или за да си докаже отново, че наистина е цивилизовано същество, въпреки своите предци с дълга история на насилие и жестокости? Но това щеше да е лицемерие. Той не би застрелял овца, но ядеше овнешко. Още беше месояден, а месоядните същества все пак са убийци.

Беше хубав ден, дори без птиците, припомни си той. Бе стоял на хълма и се беше взирал надолу към сламените къщурки на селото, където живееха овчарите и пастирите на овцете и другия добитък. По пасбищата бе видял животните, понякога съвсем сами, а понякога — наглеждани от момче и куче. Бе се сблъсквал в гъстите гори с

грухтящи стада прасета, подивели като диви свине и ровещи за паднали жълъди.

Но не беше се осмелил на нещо повече. Дори сега той не можеше да завърже приятелство с веселите селяни, които обработваха земята. Беше видял променящите се есенни цветове на гората и дишал хладния въздух. Беше се приближавал до поточетата сред дърветата и беше пил от тях, виждайки стрелкащи се сенки на пъстърви.

По-рано през деня бе видял и Спайк, който играеше някаква странна игра, като подскачаше внимателно по безсмислена схема. Дейвид го беше наблюдавал и за пореден път се чудеше какъв вид създаване всъщност е Спайк.

Изморен от играта си, Спайк се бе отдалечил към група дървета, скачайки по друг начин, в който имаше повече изящество и непринуденост от ограниченото подрипване в игричката преди малко. Кръглото му тяло блестеше на есенното слънце, а острите краища на неговите бодли пронизваха слънчевите лъчи и ги разпръскваха в малки проблясъци. Дейвид му бе извикал, ала Спайк явно не бе го чул и накрая бе изчезнал в гората.

Беше един изпълнен със събития ден, каза си Дейвид. Сега сенките се удължаваха и студът се засилваше. Време да се прибира у дома.

Щеше да има овнешко филе за вечеря. Ема, по-голямата му сестра, омъжена за Хорас, му го беше казала и го бе предупредила да се прибере навреме:

— Не закъснявай. Веднъж готово, филето не може да чака. Трябва да се яде горещо. И внимавай с тази пушка. Не знам защо въобще я взимаш, като не носиш нищо вкъщи. Защо не донесеш една-две връзки яребици? От тях би се получило вкусно ястие.

— Защото аз не убивам — беше отговорил той. — Никой от нас никога не убива. Това е изкоренено от нашата природа.

Което, разбира се, не беше вярно.

— Хорас би убил — язвително каза тя. — Ако има необходимост от храна, Хорас би убил. И когато донесе нещо, аз бих го изчистила и сготвила.

Права е, мислеше си той. Хорас, този непреклонен и практичен човек, би убил при необходимост, макар и да не би го направил просто за удоволствие. Хорас никога не правеше нещо за удоволствието от

самото правене. Той трябваше да има причина, с която да обяснява всичко, което върши.

Дейвид се беше изсмял на притесненията на Ема:

— Тази пушка не може да ми навреди. Тя дори не е заредена.

— Ще я заредиш, когато я прибиращ обратно на стойката. Тимъти ще настоява да я заредиш. Ако питаш мен, нашият брат Тимъти е малко смахнат.

Те всички бяха малко откачени. Той и Тимъти, а може би по различен начин — Хорас и Ема. Но не и малката му сестра Инид. Само тя бе свободният дух и мислителят. Той бе сигурен, че тя мислеше по-сложно, отколкото всеки друг от тях.

И така, като си спомни за печеното овнешко филе, което не може да чака и трябва да се яде горещо, той пое към дома с кучето, което, преситено от игри и смях, го следваше спокойно.

След като изкачи едно хълмче, в далечината видя къщата в зеления правоъгълник на градината, всред кафеникавите поля. Едри стволове на дървета, много от които блестяха в своите есенни одежди, се издигаха из целия парк, в чийто център бе къщата. Един пращен път, който в момента бе не повече от два коловоза, минаваше през градината. Път от никъде и за никъде. От пътя към входа на къщата водеше алея, оградена от редици високи тополи, които бяха вехнали през годините и които след известно време щяха съвсем да измрат и да паднат.

Следван от вярното куче, Дейвид се спусна по хълмчето и като премина през кафеникавите есенни поля, достигна до алеята. Пред него се изправи къщата — двуетажна каменна постройка с двукрилни прозорци, които блестяха с тихия огън, запален от залязващото слънце.

Той се изкачи по широките каменни стъпала и след кратка схватка с тежкото неудобно резе на масивната двойна врата, едно от крилата плавно се отвори, завъртяно от добре смазаните панти. Отвъд фойето се простираше обширният салон, осветен само от един свещник, поставен върху масата в далечния край. В дъното на салона трептеше ярката светлина от многото свещи в трапезарията. Оттам се носеше едва доловим говор и той знаеше, че семейството вече се събира за вечерята. Влезе в салона и сви надясно, за да стигне до оръжейната, изпълнена с оживели сенки от закрепената върху една решетка самотна свещ. Като отиваше към поставката за пушки, той

отвори двуцевката, измъкна от джоба на ловното си яке патрона, който носеше, постави го в цевта и с едно движение отново затвори оръжието. После сложи пушката на мястото ѝ и се обърна. В дъното на оръжейната стоеше сестра му Инид.

— Добре ли прекара деня си, Дейвид?

— Не те чух да влизаш. Вървиш леко като перце. Има ли нещо, което трябва да узная, преди да вляза в бърлогата на лъва?

Тя поклати глава:

— Лъвът не е тук тази вечер. Хорас се държи почти човешки, толкова човешки, колкото въобще му е възможно. Днес си поговорихме. Геън ще дойде от Атина.

— Геън не може да спечели моите симпатии — каза Дейвид. — Той е толкова несравнимо начетен. С това ми влияе — кара ме да се чувствам излишен.

— И мен също. Може би двамата сме излишни, не зная. Ако ти и аз сме излишни, на мен ми харесва да съм излишна.

— На мен също.

— Хорас обаче харесва Геън и ако неговото идване ще направи Хорас по-човечен, ние ще спечелим от това посещение. Тимъти е в екстаз. Геън казал на Хорас, че ще донесе на Тимъти някаква книга — вероятно свитък — написана от Хекатеус.

— Хек... добре, каквото и да е името. Никога не съм чувал за него. Ако въобще е „той“, а не „тя“.

— „Той“ е и е грък — каза Инид. — Хекатеус от Милет. Пети или шести век. Учените смятат, че Хекатеус е първият човек, писал сериозна историческа проза, като използвал критически подход, за да отдели митичното начало от историята. Геън смята, че свитъкът, който притежава, е неизвестно произведение, което е било изгубено.

— Ако е така, днес ще видим Тимъти за последен път преди дълга раздяла. Той ще се заключи в библиотеката, като ще иска да му носят и храната там. Ще му отнеме около година, за да се справи със свитъка. Това ще го погълне изцяло.

— Аз мисля — каза тя, — че той се отклонява, че затъва в блатото на историята и философията. Той търси основните грешки, които ние, хората, сме направили и смята, че ще открие техните корени в първите няколко хиляди години на човешката история. Вече е открил няколко, разбира се, но не е необходимо да се изучава историята, за да

бъдат разгледани грешки като проблема с излишъците, желанието за печалби и желанието за война, което е породено от факта, че даден индивид или племе имат повече, отколкото друг индивид или племе могат да имат. Или пък необходимостта от скупчване, от обединяване — необходимостта на мъжете и жените да се сплотяват в племена, нации и империи, отразяваща онова ужасяващо чувство за несигурност, което е част от човешката душа. Може да се продължи още и още, разбира се, но аз мисля, че Тимъти се заблуждава. Смисълът, който той търси, е по-дълбок и ще бъде открит другаде, не в историята.

Той я запита доста сериозно:

— Инид, ти имаш ли някаква идея? Дори и съвсем смътна идея?

— Не още — отвърна тя. — И вероятно никога няма да имам. Всичко, което зная, е че Тимъти търси в грешна посока.

— Може би трябва да вървим на вечеря — предложи той.

— Да, мисля, че не трябва да принуждаваме другите да ни чакат. Ема беше почти в истерия при мисълта, че може да закъснееш. Тимъти точеше сатъра. А Нора направо пърхаше из кухнята. Овнешкото е почти готово.

Той ѝ подаде ръка и те минаха през салона, внимателно заобикаляйки мебелите, които почти не се виждаха в сумрака.

— А, ето ви и вас! — викна Хорас, когато влязоха в трапезарията. — Точно се чудех къде може да сте. Печеното не бива да чака, както знаете. Заповядайте, всеки от вас трябва да опита чаша от този портвайн. Той е почти най-доброто, което съм пил от години. Наистина великолепен.

Той наля и заобиколи масата, подавайки на всеки от тях по чаша. Бе пълен човек, с ниско, набито тяло и прекомерно окосмен. Косата и брадата му бяха толкова черни, че цветът им преливаше в синкаво.

— Изглеждаш в чудесно разположение на духа — каза му Дейвид.

— Наистина — отвърна Хорас. — Геън ще бъде тук утре. Предполагам, че Инид вече те е уведомила.

— Да. Сам ли ще пристигне, или ще има някой с него?

— Не каза. Имаше проблем с връзката. Смущения. Това е нещо недоизпитано. Теди от Плейстоцена мисли, че е свързано с

напрежението в регулирането на продължителността. Може би има нещо общо с аномалиите в посоките.

Хорас няма ни най-малка представа по въпроса, помисли си Дейвид. Може би има някакви бегли познания по темпоралната техника, ала със сигурност не знае нищо от теорията. Обаче по всяка тема е неизбежният експерт и може да говори авторитетно и убедително.

Хорас тъкмо щеше да се разпростре върху въпроса, но бе прекъснат от Нора, която влезе откъм кухнята, триумфално носеща блюдото с печеното овнешко филе. Постави го пред Тимъти и бързо се върна в кухнята. Останалите заеха местата си около масата и Тимъти започна разрязването на филето, което превърна в истинско събитие, заработвайки с ножа и вилицата с присъщото си въодушевление.

Дейвид опита виното. Беше великолепно. В някои случаи, като избора на добра бутилка портвайн например, законът за равенството в природата изкарваше Хорас прав.

Известно време се храниха мълчаливо. После Хорас възпитано изтри устата си със салфетката, постави я обратно в скута си и каза:

— От известно време се безпокоя за нашия преден пост в двайсети век в Ню Йорк. Не се доверявам на този Мартин. Опитвах се да го открия през последните няколко месеца и проклетникът не отговаряше.

— Може би е отишъл някъде за известно време — предположи Ема.

— Ако ходи някъде — каза Хорас, — като наш пазач е длъжен да ни информира. А при него е и онази жена, Стела. Ако той не е там, поне тя би могла да отговори.

— Може би е заминала с него — обади се Инид.

— Не е трябвало да го прави. Постът трябва да е винаги там, където е оставен.

— Бих казал — намеси се Дейвид, — че може би е вредно за нас да опитваме твърде настойчиво да влизаме във връзка с него. Като предпазна мярка би трябвало да ограничаваме съобщенията си до минимум.

— Ние сме единствените в този времеви отрязък — отвърна Хорас, — които имаме подобни способности. Няма кой да ни следи.

— Не бих залагал на подобно нещо — подхвърли му Дейвид.

— Какво значение има това? — попита Ема, винаги умерен пазител на мира. — Няма смисъл да седим тук и да спорим за подобни неща.

— Този Мартин почти никога не разговаря с нас — оплака се Хорас. — Никога не ни съобщава нищо.

Тимъти постави ножа и вилцата в чинията си по-шумно от необходимото:

— Въпреки факта, че не ни е известно почти нищо за този човек и не му се доверяваме напълно, все пак вероятно той знае какво върши. Ти правиш от нищо нещо, Хорас.

— Аз видях него и Стела — каза Дейвид, — когато бях в Ню Йорк на двайсетия век преди няколко години за някои книги, които Тимъти поиска. Тогава — той се обърна към Тимъти — донесох двуцевката и карабината за колекцията ти.

— И двете са прекрасни оръжия — каза Тимъти.

— Това, което не мога да разбера — рязко се обърна към него Ема, — е защо трябва да ги държиш заредени. Не само тези двете, но и всички останали. Заредената пушка е опасна.

— Цялостност — отвърна Тимъти. — Сигурно дори и ти можеш да оцениш цялостността. Амунициите са основна част от оръжието. Без тях пушката е несъвършена.

— Това обяснение ми убягва — намеси се отново Хорас. — И винаги ми е убягвало.

— Не говорех за пушките — каза Дейвид. — Сега съжалявам, че изобщо го споменах. Опитвах се да ви кажа, че срещнах Мартин и Стела. Прекарах у тях няколко нощи.

— И как изглеждат? — попита Инид.

— Мартин е студен човек. Прекалено студен. Говори твърде малко и когато го прави, всъщност не казва нищо. Видях го само няколко пъти, всеки път за кратко. Имах чувството, че не е доволен от престоя ми там.

— А Стела?

— Също студена. Но по друг начин. Студена кучка. Наблюдава те през цялото време, но се преструва, че не го прави.

— Някой от тях да изглежда опасен? Опасен за нас, имам предвид.

— Не, опасен не. Просто неудобен.

— Може би сме твърде самодоволни — каза Ема със своя спокоен глас. Нещата вървяха много добре за нас през последните години и може да сме изпаднали в заблудата, че завинаги ще продължи така. Единствен сред нас Хорас е нащрек. През цялото време се занимава с нещо. Струва ми се, че ние, останалите, също бихме могли да вършим нещо, вместо да го критикуваме.

— Тимъти е толкова зает, колкото и Хорас — отвърна Инид. — Прекарва цялото си време в ровене из книгите и свитъците, които му събират. А кой ги събира? Дейвид ходи до Лондон, Париж, Ню Йорк, поема риска да напуска Хопкинс Ейкър и ги събира за него.

— Това всичко може да е вярно, мила — каза Ема, — но кажи ми какво в такъв случай правиш ти?

— Скъпи мои — възпротиви се Тимъти, — не трябва да се заяждаме помежду си. Инид, по свой собствен начин, прави колкото всеки от нас или дори повече.

Дейвид погледна през масата към своя спокойно говорещ, уравновесен брат и се удиви как успява да търпи Ема и нейния простоват съпруг. Дори и при най-крайна провокация той никога не повишаваше глас. С подобното си на светец лице, обрамчено от тънката му бяла брада, той беше спокойният глас на разума сред бурите, които понякога разтърсваха семейния кръг.

— Вместо да спорим — каза Дейвид — за това кой от нас прави най-много за решаването на проблема, пред който сме изправени, струва ми се, че е по-добре да признаем, че никой не прави нещо, което наистина има връзка с проблема. Защо да не признаем простичко и честно, че всички ние сме бегълци, свити тук, скупчени, надяващи се, че никой няма да ни открие. Бих се осмелил да предположа, че ако животът ни зависеше от това, никой от нас не би могъл да разреши проблема.

— Мисля, че някои от нас са на вярна следа — обади се Хорас, — и дори ако ние не сме, то има и други, които търсят отговора. Хората в Атина и в Плейстоцена...

— Точно това е — продължи Дейвид. — Ние, Атина, Плейстоцена и Ню Йорк, ако Мартин и Стела са още там. И колко сме всички взети заедно?

— Въпросът е — отвърна Хорас, — че трябва да има много други групи. Нашите три групи, тоест — нашите четири групи, знаят

една за друга. Трябва да има много, свързани заедно като нашите четири, които да знаят за нас или за другите. Това вече има смисъл. Революционери, а ние в някои отношения сме такива, изолирани в клетки, с минимални познания едни за други.

— Колкото се отнася до мен — продължи Дейвид упорито, — аз все още смятам, че ние сме чисто и просто бегълци — единствените, които са се измъкнали.

Бяха привършили с овнешкото и Нора влезе да отсервира, след което се върна с изпускащ пара сливов пудинг и го постави в центъра на масата. Ема се протегна и го придърпа по-близо.

— Вече е нарязан — каза тя. — Подавайте ми десертните сичинии. Има и сос, ако някой иска.

— Днес видях Спайк — обади се отново Дейвид. — Когато бях в гората. Играеше си на неговата глупава игра с подскоците.

— Бедният Спайк — каза Тимъти. — Ние го измамихме. Той дойде да ни види. Не беше от семейството, но бе с нас, когато дойде време за тръгване. Не можехме да го оставим там. Надявам се да е щастлив с нас.

— Изглежда доста щастлив — отговори Инид.

— Не можем да разберем — възрази Хорас, — той не може да разговаря с нас.

— Той разбира повече, отколкото допускаме — каза Дейвид. — Никога не правете грешката да приемате, че е глупав.

— Той е извънземен — продължи Тимъти. — Беше домашно животно — не, това не е съвсем точно — той имаше някаква близост със съседното семейство. В онези дни отношенията с извънземните бяха странни и не бяха напълно разбираеми. Поне не за мен.

— С Хенри е различно — каза Инид. — Той е един от семейството. Връзката му може би е малко по-далечна, но той е един от нас. Той дойде напълно по свое желание.

— Понякога се безпокоя за Хенри — намеси се отново Тимъти. — Не го виждаме много често.

— Зает е — отвърна Дейвид. — Прекарва добре. Скита из околностите отвъд Хопкинс Ейкър, като изкарва акъла на селяните, местното население, а може би и на някои все още твърде необразовани дворяни, които вярват в духове. Донася ни много

тукашна информация. Благодарение на него и само благодарение на него ние знаем доста за това, което става отвъд имението.

— Хенри не е дух — каза Ема с наставнически тон. — Не бива да говориш по този начин за него.

— Разбира се, че не е дух — съгласи се Дейвид, — но прилича доста на такъв, за да заблуди някой, който не знае.

По всеобщо съгласие те прекратиха разговора и се заеха с пудинга — малко тежък, но извънредно вкусен.

Чух ви да говорите за мен, каза някаква мисъл, която не беше глас, но мисъл толкова силна и ясна, че всички на масата я чуха.

— Това е Хенри! — изпищя Ема, цялата разтреперана.

— Разбира се, че е той — каза Хорас, леко прокашляйки се. — Той обожаваше да ни стряска в неподходящи моменти. Може да го няма с дни и след това да се появи до рамото на някого и да викне в ухото му.

— Събери се, Хенри — каза Тимъти, — и седни спокойно на някой стол. Смущаващо е да общуваш с някого, който е невидим.

Хенри се събра, или поне събра по-голямата част от себе си, достатъчно плътно, за да бъде видим, макар и неясно, и седна на един стол до крака на масата срещу Тимъти. Представляваше нещо мъгливо, подобно на човек, макар и грубо оформен. Но това, което беше събрал, не стоеше напълно заедно, непрекъснато се разливаше настрани и очертанията на стола, който все още можеше да се вижда през неговата разреждана материя, се променяха при всяко негово полюшване.

Вие сте се насладили на една отвратително тежка вечеря, каза им той. *Всичко е било тлъсто. Овнешкото, пудингът, всичко. Тази тлъста храна ви прави толкова тежки.*

— Аз не съм тежък — отговори му Тимъти. — Аз съм толкова слаб и лек, че се поклащам от вятъра.

Ти никога не излагаш себе си на вятъра, каза Хенри. *Никога не излизаш от къщата. От години не си усещал топлината на истинска слънчева светлина.*

— А ти почти никога не си в къщата — обади се Хорас. — Получавах много повече от своя дял слънчева светлина.

Аз живея чрез слънчевата светлина, отговори му Хенри. *Навярно съзнаваш това. Енергията, която поемам от слънцето, е тази, която ми позволява да се движа. Но не е само слънцето, има и други неща. Сладкият аромат на дивите рози, пеенето на птиците,*

усещането на голата пръст, шепотът или воят на вятъра, величественият всеобхватен купол на небето, непоклатимото достойнство на дърветата.

— Впечатляващ списък имаш — доста заядливо каза Дейвид.

Той е също и твой.

— Имам част от него — отговори Дейвид. — Разбирам за какво говориш.

— Виждал ли си Спайк? — попита Хорас.

Виждам го от време на време. Той е ограничен от балона около Хопкинс Ейкър. Аз съм единственият от вас, който може да минава през балона без помощта на времето. Скитам по малко.

— Скитай, щом ти харесва — каза Хорас. — Но искам да спреш да тормозиш местните жители. Смятат те за призрак. Обърнал си околността с краката нагоре за дълго време.

На тях им харесва, защити се Хенри. Животът им е сух и мрачен. Те изпитват удоволствие да бъдат плашени. Сгушват се в ъгъла до комина и си разказват приказки. Ако не бях аз, нямаше да има за какво да си разказват. Но не това е причината да съм тук.

— А каква е причината?

Има някои, които се интересуват от балона, отговори Хенри. Те не знаят какво представлява, не са сигурни в точното му местоположение, но го усещат и се интересуват от него. Непрестанно душат наоколо.

— Сигурно не са от местните. Няма как да се досетят за него. Тук сме почти век и половина и...

Не са местните, каза му Хенри. Нещо друго е. Нещо отвъд.

Дълбоко и ненарушимо мълчание се спусна над стаята. Всички седяха, сгушени в столовете си, втрещени един в друг. Някакъв древен страх изскочи от мрака на къщата и се концентрира в тази добре осветена стая.

Накрая Хорас се размърда. Изхъмка и каза:

— Значи се случи в края на краищата. Мисля, че всички знаехме, че някой ден това ще стане. Трябваше да го очакваме. Откриха ни.

3

НЮ ЙОРК

Имаше нещо нередно, някакво отклонение, усещане за това, което е отвъд. Буун обаче не можеше да го осъзнае и като че ли нямаше начин да го разбере. Коркорън обикаляше покрай стената на най-външната стая на апартамента и държеше електрическото си фенерче на сантиметри от нея, наведен напред към гладката ѝ повърхност. Спря и загаси фенерчето, после се обърна, за да погледне Буун. Уличната светлина отвън не позволяваше стаята да потъне в мрак, но беше твърде тъмно за Буун, за да може да види лицето на Коркорън.

— Безнадеждно е — каза Коркорън. — Тук няма нищо. И въпреки това аз знам, че навън, зад тези прозорци, ето там, от външната страна на сградата, е прилепено някакво странно устройство. Не може да съм сбъркал. Видях го.

— Вярвам ти, Джей. Има нещо нередно. Усещам го.

— Не можеш ли да го докоснеш?

— Още не — отвърна Буун.

Той се приближи до единия от прозорците и погледна към улицата. С изненада откри, че е опустяла. Нямаше плавно плъзгащи се по нея коли, нямаше никой и по тротоарите. Като се взря малко по-внимателно, забеляза някакво движение в един тъмен вход на сградата отсреща, после друго, по-тъмно тяло и, само за миг, нещо се отрази от едното от телата.

— Джей, кога каза, че ще взривят сградата?

— В неделя сутринта. Рано сутринта.

— Сега е неделя сутрин. Има ченгета отсреща на улицата. Видях светлина, отразена от полицейска значка.

— В четири-пет часа. По зазоряване. Виждам съм подобни операции. Винаги в ранни зори, преди да може да се събере тълпа. А сега е малко след полунощ. Имаме още няколко часа.

— Не съм съвсем сигурен — каза Буун. — Могат да ни свият някой номер и да я взривят, преди който и да е помислил, че ще го направят. Това е старо обществено и историческо място. Краят на „Еверест“ със сигурност би събрал тълпа. Но ако го вдигнат във въздуха по-рано от очакваното време...

— Няма да направят подобно нещо — отговори Коркорън, приближавайки се към него. — Те просто не биха...

Тъп удар ги разтърси и ги събори на колене, мазилката на апартамента започна да се руши, а по ъглите на тавана се появиха пукнатини, които се разшириха настрани. Подът започна да поддава.

Буун сграбчи отчаяно Коркорън и здраво го прегърна с двете си ръце.

И те се озоваха на друго място, в друго помещение, където нямаше рушаща се мазилка и пропадащ под.

Ядосан, Коркорън рязко се дръпна от Буун.

— Какво означава това, по дяволите? — кресна той. — Защо ме сграбчи...?

— „Еверест“ се руши — каза Буун. — Погледни през прозореца. Виждаш ли прахоляка?

— Не може да бъде. Ние все още сме в „Еверест“.

— Вече не. Ние сме в кутията, която си забелязал. Преминахме отвъд.

— По дяволите! — извика Коркорън. — Искаш да кажеш...

— Нужна ми е някаква опасност, Джей. Трябваше да разбера. Мога да преминавам отвъд само в последния момент, в критичната точка, когато няма никаква друга надежда.

Коркорън го погледна укорително:

— Изигра ми мръсен номер. Не ме предупреди.

— Аз самият не знаех. Тази моя странност всъщност е шанс за оцеляване. Не действа, ако няма заплаха. Винаги се случва в такива моменти. Това е инстинктивна реакция.

— Но преди ти винаги си изчезвал за кратко. После си се връщал. Ще се върнем ли и...

Буун поклати глава.

— Не мисля. Връщал съм се само когато вече е било безопасно. Сега ще си висим във въздуха над падащата сграда. Ако се върнем обратно, ще паднем и ние. Преди никога не е имало нещо истинско.

Винаги попадах в нещо като преддверие — сивкав, равен свят от мъгла, без реални измерения. Но този път ние преминахме в някакво истинско място — тази кутия. Не мога да съм напълно сигурен, но ми се струва, че съм прав.

— Значи това е то — каза Коркорън. — Ние сме в скривалището на Мартин. И какво ще правим сега?

— Ти решаваеш — отговори Буун. — Ти искаше да премина отвъд. Направих го и те взех със себе си. Ти си човекът с многото въпроси, така че започвай да търсиш отговорите.

Той огледа помещението, в което бяха попаднали. Мебелировката беше особена — позната като форма и функции, но много странно конструирана. На отсрещната стена имаше нещо, което можеше да е камина, но което, помисли си той, най-вероятно не е. Над него висеше доста обемиста правоъгълна плоскост, подобна на картина. Но тя до такава степен надхвърляше дори най-ненормалните, извратени творби на модерните художници, които му бяха известни, че той не можеше да я приеме за произведение на изкуството.

Помещението изглежда имаше стабилна основа: не пропадеше и не се поклащаше. Но как беше възможно? По някакъв начин то беше прикрепено за сградата, която сега се превръщаше в безформена купчина. И въпреки това помещението си стоеше на мястото. Без подпора откъм взривеното здание, то си оставаше на разстояние от около стотина фута над улицата, без да помръдне.

Буун бързо приближи до прозореца и погледна навън. В бледата светлина на улицата видя как надигащ се облак от хоросан и мазилка покриваше земната повърхност, докато разбити тухли, разцепено дърво и парчета мрамор падаха и се търкаляха по тротоарите. Нямаше съмнение, че старият хотел вече бе рухнал или поне се намираше в процес на свличане.

Единият край на помещението, в което се намираха, внезапно се наклони, после, тресейки се, възстанови положението си. Затаил дъх, Буун се завъртя с гръб към прозореца.

Поклащането беше откачило картината, или каквото и да беше това, и сега тя се свлече надолу, като разкри някакъв черен контролен пулт, вграден в стената. Повърхността му бе покрита с лъскави уреди, а в центъра мигаше червена лампичка.

Коркорън стоеше широко разкراчен, втренчен в пулта. Червената светлинка продължаваше да мига.

От пулта долетя глас, който ломотеше неразбираеми звуци. Говореше бързо и ядосано.

— Говори на английски! — изрева му Коркорън. — Английски! Не знаеш ли езика?

Червената лампичка спря да мига и гласът каза на английски, един доста особен английски:

— Разбира се, че този език ни е известен. Но защо да говоря на английски? Не сте ли вие, Мартин? Къде бяхте? Защо не отговаряхте на нашите повиквания?

— Аз не съм Мартин — каза Коркорън. — Мартин го няма тук.

— Ако вие не сте Мартин, то кой сте тогава? Какво ви влиза в работата да се обаждате? Защо се намирате в помещението на Мартин?

— Приятелю, който и да сте вие — каза Коркорън, — това е една дълга история, а нямам време да ви я разкажа. Хотелът бе сринат и ние сме в помещението на Мартин, увиснали във въздуха, готови да се разбием всеки момент.

Говорещият от пулта си пое дълбоко дъх. После каза:

— Не се вълнувайте. Нещата ще се оправят.

— Не се вълнувам — отвърна Коркорън. — Но мисля, че се нуждаем от помощ.

— Ние ще помогнем. Слушайте внимателно.

— Слушам внимателно.

— Виждате един контролен пулт. Трябва да го виждате. Задейства се само когато капакът му е свален. Трябва да е свален.

— Свален е, по дяволите! Престанете с тия детински обяснения и ми кажете какво да правя! Пултът е тук. Какво прави той? Как се задейства?

— В долния ляв ъгъл има няколко реда с... предполагам, че ги наричат бутони. На най-долния ред, като започнете от дясно пребройте три и натиснете третия бутон.

— Натиснах го.

— Сега... но не го правете, преди да ви кажа. Избройте нагоре към вашия десен ъгъл разстоянието от три бутона. Разбрахте ли?

— Разбрах. Пръстът ми е върху посочения бутон.

— Не го натискайте все още. Аз трябва да зная кога ще го натиснете. С натискането му вие прехвърляте управлението на мен и аз ще ви измъкна оттам.

— Имате предвид, че ще поемете управлението на помещението, в което сме и ще го придвижите другаде?

— Точно това имам предвид. Имате ли някакви възражения?

— Това не ми харесва — каза Коркорън. — Но ние не сме в ситуация, която позволява да се пазарим.

— Непрестанно повтаряте „ние“. Има ли там още като вас?

— Двама сме.

— Въоръжени ли сте? Носите ли оръжие?

— Не, разбира се, че не. Защо трябва да носим оръжие?

— Не зная. Може би...

— Губим ценно време — извика Коркорън. — Може да се разбием всеки момент.

— Допрели ли сте правилния бутон?

— Да, допрял съм го.

— Тогава го натиснете.

Той го натисна. Обгърна ги мрак — мрак, създаващ пълна дезориентация, сякаш бяха откъснати от всичко реално. Отсъстваше усещането за движение — отсъстваше каквото и да е усещане.

После усетиха лек сблъсък. Мракът се разпръсна, през прозорците и през разширяващия се отвор на някаква врата, която се отваряше надолу, завъртяна в долния край, нахлу слънчева светлина.

— Предполагам — каза Буун, — че тук слизаме.

Пристъпи към вратата. Отвъд вратата, превърнала се в наклонен изход, видя градина. В горния ѝ край се издигаше къща — старинна къща със забележителни размери, построена от поизносени вече каменни блокове, по които тук-там се забелязваха петна мъх.

Мъж, облечен в ловен костюм, се приближаваше към тях през градината. Носеше пушка на едното си рамо. От дясната му страна го придружаваше игриво куче, прекрасен златист сетер, а от лявата — някакво кълбовидно чудовище, високо почти колкото него. Чудовището се търкаляше спокойно до него, приравнявайки хода си с неговия. По цялата си повърхност бе осеяно с невероятни остри шипове, които светеха и проблясваха, огрявани от слънцето. Но тези шипове, въпреки остротата си, не се забиваха в земята. За миг Буун

изпита странното усещане, че то се движи на пръсти, но почти веднага осъзна, че се носи по повърхността с бавно въртене.

Буун се спусна по наклона и стъпи на тревата. Коркорън се бе спрял зад него и оглеждаше околността, като бавно местеше поглед, за да може да обхване всичко.

В горния край на градината няколко други човешки същества бяха излезли от къщата и стояха на широките каменни стъпала, наблюдавайки това, което става.

Мъжът с пушката, все още придружаван от игривото куче и чудовището, се спря на дузина крачки и каза:

— Добре дошли в Хопкинс Ейкър.

— Значи това е Хопкинс Ейкър?

— Чували ли сте за това място?

— Съвсем наскоро — каза Буун. — Онзи ден.

— И какво се каза за него?

Буун сви рамене.

— Не много. Всъщност почти нищо. Просто, че някой е проявил внезапен интерес към него.

— Казвам се Дейвид — каза мъжът. — Това странно извънземно е Спайк. Радвам се, че успяхте. Хорас не е човекът, в чиито ръце бих искал да заложа живота си. Той е доста несръчен.

— Хорас ли е този, с когото разговаряхме?

Дейвид кимна.

— Той от месеци се опитва да влезе във връзка с Мартин. Когато нашето контролно табло ни сигнализира тази сутрин, той сметна, че Мартин се опитва да го открие.

Коркорън слезе по наклонената плоскост и застана до Буун.

— Казвам се Коркорън. Моят спътник се нарича Буун. И двамата сме невероятно заинтригувани да разберем какво се случи. Питам се дали бихте могли да ни обясните?

— Едва ли сте по-заинтригувани от самия мен — каза Дейвид. — Нека всички да отидем въкъди и да поговорим. Мисля, че Нора скоро ще сервира обета. Но може би имаме време за едно-две питиета, преди да седнем на масата.

— Би било чудесно — каза Буун.

— Най-важното, което трябва да осъзнаете — каза им Хорас, — е че никога няма да напуснете това място. Ако се появи някаква възможност за вашето заминаване, ще бъдем принудени да ви убием.

— Хорас е толкова суров — каза Инид. — Няма никакво чувство за приличие. Като чук е. Налага всичко като чук. Можеше да каже, че съжaliaва за невъзможността да ни напуснете, но да ви увери, че се радваме на вашето присъствие.

— Не съм уверен, че се радвам на присъствието им — каза Хорас. — Това е още един симптом, че положението излиза извън контрол. Мартин и Стела се разтварят във въздуха без следа, а и историята, която призракът...

— Хенри! — прекъсна го Инид. — Хенри, а не призрак!

— ...историята, която Хенри ни разказа снощи за нещо слухтящо навсякъде около имението, долавящо нещо странно, което се опитва да разкрие. Казвам ви, те ни приближават. Сега тези двамата се появяват от Ню Йорк, без да разполагат с напълно приемливо обяснение как са успели да влязат в Машината на времето на Мартин, и на всичко отгоре са чували за Хопкинс Ейкър.

— Останахме тук твърде дълго — проплака Ема. — Трябваше да заличим следите си и да отидем някъде другаде. Не биваше да се задържаме на едно и също място век и половина.

— Самото преместване би било опасно до известна степен — каза Хорас. — Ние би трябвало да подготвим група специалисти, способни да извършат подобна операция. Но първо би трябвало да подберем и проучим новото място. Бихме могли да се справим с проучването сами, но не бихме могли, поне не без никаква помощ да извършим преместването си на друго място. Не притежаваме и половината от необходимото умение.

— Бях останал с впечатлението — неприязнено се обади Дейвид, — че ти можеш да се справиш с всякакъв вид работа без никаква помощ.

Хорас наведе глава като разярен бик.

— Престанете — намеси се с типичната си деликатност Тимъти. — Престанете и двамата. Вместо да спорим помежду си, ние би трябвало да се опитаме да обясним по най-добрия възможен начин ситуацията, в която тези посетители са попаднали като наши гости.

— Искрено бих се радвал, ако го направите — каза Коркорън. — Казвате, че никога няма да можем да заминем и въпреки това Дейвид... Вие бяхте Дейвид, нали?

— Да. Аз съм Дейвид и пътувам от време на време. Най-вече до Лондон и Париж. Веднъж и до Нью Йорк.

— Отиванията и връщанията, както ги нарекохте — обясни Тимъти, — се извършват чрез превозни средства, които ние наричаме Машини на времето. Машината, в която живееше Мартин, ви докара от Нью Йорк. Но това още не е всичко.

— Аз натиснах бутони — каза Коркорън.

— Можехте да си натискате бутони колкото ви се иска и въпреки това Машината да не помръдне. Това, което направихте, бе че натиснахте определени бутони, които свързаха Машината с контролния пулт в тази къща. И когато това бе извършено, Хорас можа да поеме управлението на Машината на Мартин.

— Искате да кажете, че само определени хора могат да управляват Машините на времето?

— Въпросът е — каза Хорас, — че сега се намираме в нещо като балон на времето — опростен термин, разбира се — през който никой не може да преминава, дори ние. Единственият начин да се мине през него е Машината на времето.

Всички замлъкнаха за момент.

— Забравих — продължи Хорас. — Призракът е единственият, който може да преминава без чужда помощ, но той е особен случай.

— Хенри — напомни му Инид. — Хенри. Не призракът.

— Струва ми се — каза Буун, — че трябва да приемем на добра воля това, което ни казахте. И както сами казвате, тук сме и нямаме възможност да заминем. Не разбирам много от това, което чух. Имам много въпроси, но вероятно по-късно ще остане време да ги задам.

— Радвам се, че виждате нещата по този начин — отвърна Тимъти. — Ние самите сме обвързани от някои ограничения, които не можем да пренебрегнем. Надявам се, че ще ви е възможно да живеете приятно с нас.

— Има само един последен въпрос, който ми се струва твърде важен, за да може да почака. Кой сте вие? — попита Буун.

— Ние сме бегълци — каза Дейвид. — Бегълци, криещи се в дълбините на времето.

— Не е така — извика Хорас. — Продължаваш да дрънкаш, че сме бегълци. Ние сме революционери, казвам ви. Някой ден ще се завърнем.

Инид се обърна към Буун.

— Не обръщайте внимание на тези двамата. Винаги се хващат за гушите. Сигурна съм, че това, което ви интересува, е откъде сме дошли. Ние сме хора, които са живели на милиони години след вас. Ние сме от вашето най-далечно бъдеще.

Нора се обади от вратата към трапезарията:

— Обядът е сервиран.

Обядът беше цивилизован и приятен, без пререкания. Дейвид разказваше за няколкото дни, които бе прекарал в Ню Йорк през двайсети век и разпитваше Буун и Коркорън за града. Тимъти говореше за някои от книгите, които бе прочел. Инид не каза почти нищо, а Ема бе приветливо мълчалива. Хорас седеше приведен напред, зает със собствени мисли. Най-сетне нещо го накара да проговори:

— Чудя се какво се е случило с Геън. Трябваше вече да е тук.

— Геън е от Атина — каза Ема. — Носи някаква нова книга за Тимъти.

— Винаги казваме Атина — поясни Тимъти. — Но всъщност те не са в Атина, а близо до града.

— Имаме също една малка група и в Плейстоцена — каза Дейвид. — В Южна Франция. Ранните дни на последния ледников период.

— Неандерталци — каза Буун.

— Да, няколко от тях. Ранни неандерталци.

— Това, което не мога да разбера — рече Хорас, все още обзет от безпокойство, — е защо е трябвало Мартин да изчезне толкова внезапно. И Стела също. Очевидно той е имал някаква малка Машина

на времето, скрита в някакъв малък склад и я е използвал, за да избяга, като предварително е предупредил Стела и тя се е присъединила към него. Трябвало е да използва Машината, в която живеел. Но не го е направил. Паникьосал се е. Проклетият му глупак се е паникьосал. Уплашил се и побягнал.

— Опасявал се е, че може да го заловят в хотела — намеси се Инид. — Това изглежда ясно. Може би не се е доверявал напълно на мистър Коркорън.

— Имал е причина — каза Дейвид. — Мистър Коркорън сам призна, че негови хора са наблюдавали Мартин и Стела. Те са били следени на всяка крачка.

— Той купи доверието ми и плати много добре за него — каза Коркорън. — Бих работил всеотдайно за всеки, който ми плаща. Никога, през целия си живот, не съм изменял на клиентите си.

— Ала в дадения случай не сте се доверили на клиента — продължи Дейвид.

— Не мога да отрека. Но той ми даде повод за това. Наблюдавах го не за да му навредя, а за да съм сигурен, че той няма да ми навреди. Беше интригуващо потаен. Не заслужаваше голямо доверие.

— Сигурно е знаел за разрушаването на хотела — каза Хорас. — Вероятно посетителите са били уведомени. И след като е знаел това, непроситимо е да зареже Машината, в която е живеел и да допусне възможността присъствието му да бъде разкрито.

— Може би не е знаел за хотела — отвърна Коркорън. — Посетителите не се уведомяват до последния възможен момент. И дори тогава няма публични съобщения. Това е една от онези истории, които биват покривани. Аз самият научих това дълго след като Мартин бе изчезнал. А твърде малко слухове ми се изплъзват.

— В такъв случай — предположи Дейвид, — е възможно да е заминал по спешност, като е смятал, че скоро ще се върне. Може би заради това е оставил голямата Машина.

Хорас изръмжа на Буун:

— Не ни обясните как вие двамата попаднахте в Машината. Не как сте я открили — това го разбирам, а как сте влезли вътре?

— Казах ви, че мога — отговори Буун. — Мога да минавам отвъд. Повече не мога да ви кажа. Сам не разбирам как го правя. Всичко, което зная, е че мога да го правя само при опасност.

— Това не е обяснение — каза Хорас. — Нима човек не знае какво прави, когато го прави?

— Съжалявам. Повече не мога да ви помогна.

— Щом стигнахме до подобни деликатни въпроси — обади се Коркорън, — бихте ли ми казали какво означаваше онази нечленоразделна смесица от звуци, която чух, когато се свързах с вас за пръв път?

— Аз мога да ви отговоря — каза Тимъти. — Както може би сте забелязали, ние сме доста потайни. Понякога като че ли твърде отдадени на мания за преследване. Смятаме, че в нашата система за свръзка не може да се проникне. Но срещу нас стоят сили, които са могъщи и удивително интелигентни. Не можем да сме убедени в безопасността си. Никога не можем да сме сигурни. И затова когато разговаряме помежду си чрез системата за свръзка, ние използваме един много древен език, език на един немногочислен народ. Надяваме се, че по тази причина дори и някой да е проникнал в системата ни за свръзка, вероятността да разшифрира какво си казваме е много малка.

— Това — каза Буун — е най-откачената ситуация, с която съм се сблъсквал.

— Още не знаете и половината — продължи Тимъти. — Вие не познавате Неограничените. Ако ги познавахте...

От кухнята долетя писък. Тимъти и Ема скочиха на крака. Нора се появи пицща на кухненската врата. Шапката на главата ѝ се бе накривила, а ръцете ѝ мачкаха завързаната на кръста ѝ престилка.

— Посетители! — изкрещя тя. — Имаме посетители! И нещо не е наред. Машината се приземи в цветната леха и се преобърна.

Столовете изскърцаха и всички се втурнаха в кухнята, устремени към външната врата. Коркорън погледна Буун.

— Може ли да е оня от Атина?

— Така предполагам — каза Буун. — Но по-добре да отидем да видим.

Те се спряха на верандата пред кухнята и се взряха в това, което ставаше в цветната леха. По нейната дължина зееше дълбока бразда, изорана от правоъгълен предмет, около дванайсет стъпки дълъг и шест широк, със забита в почвата преднича. Дейвид, Хорас, Инид и Тимъти се опитваха да я побутнат или издърпат. Ема ридаеше отстрани.

— Трябва да им помогнем — каза Коркорън.

Двамата с Буун се втурнаха през градината.

— Какво искате да направите? — попита Буун запъхтения Хорас.

— Да го измъкнем от земята — изпъшка Хорас. — Да го обърнем с дясната му страна нагоре.

С усилията на всички, апаратът бе освободен и изправен.

Хорас и Дейвид скочиха към нещо подобно на люк в стената. Люкът бавно отстъпи под натиска на впитите им ръце, после изпука и се отвори. Дейвид се хвърли в отвора, пропълзя малко навътре, сетне отстъпи назад.

— Помогнете ми! — викна той. — Успях да хвана Геън.

Хорас се вмъкна до него и заопипва навътре, след което двамата запълзяха навън, теглейки едно отпуснато човешко тяло. Извлякоха го през лехата и го положиха на тревата.

Геън лежеше по гръб. Устата му кървеше. Едната му ръка висеше изкълчена, гърдите му бяха подгизнали от кръв. Хорас коленичи до него и го повдигна. Очите се отвориха и окървавената уста помръдна, но се чу само клокочещ звук.

Инид се втурна напред и коленичи до него.

— Всичко е наред, Геън. Ти си на сигурно място. Ти си в Хопкинс Ейкър.

— Какво се случи? — изкрещя Ема.

Думите излязоха с кръв.

— Няма я — изломоти той, после кръвта го задави.

— Коя я няма? Коя?

— Атина. — и това беше всичко.

Обади се Тимъти:

— По-добре да го пренесем в къщата. Той е тежко ранен.

— Как е могло да се случи? — извика Ема.

— По дяволите, катастрофирал е — каза Дейвид. — Бил е ранен и е изгубил контрол.

Раненият отново се опита да проговори. Хорас го повдигна още. Инид се опита да избърше кръвта около устата му с тънка носна кърпичка, но само я изцапа.

— Атина — долетя задавян от кръвта шепот. — Атинската база я няма. Унищожена е.

И той се отпусна в ръцете на Хорас. Буун се доближи до тях и опипа пулса на гърлото на Геън. Сетне дръпна ръката си.

— Този човек е мъртъв — каза той.

Хорас отдръпна ръце със страхопочитание и остави тялото на Геън да се спусне на тревата. После бавно се изправи сред мъртвешкото мълчание, обхванало групата. Те се гледаха един друг и не разбираха напълно какво се е случило.

— Не трябва да го оставяме навън. Ще ми помогнете ли да го пренесем? — обърна се Тимъти към Буун.

— Трябва да го погребем — каза Ема. — Да му изкопаем гроб.

— Първо да поговорим — намеси се Хорас.

— Най-напред, преди всичко друго, трябва да поговорим.

— Къде да го сложим? — попита Тимъти Ема.

— В някоя спалня — отговори тя. — На горния етаж. Крайната спалня вдясно. Не можем да го сложим в салона. Кръвта ще изпоцапа мебелите.

— Какво ще кажеш за оръжейната? Това ще е по-лесно. Няма да има нужда да го носим нагоре по стълбите. Там има една кожена кушетка. После лесно ще избършем кожата.

— Добре. В оръжейната.

Буун и Тимъти вдигнаха тялото, като Буун го хвана за раменете, а Тимъти за краката. Минаха през кухнята и трапезарията, придружени от Дейвид, който разбутваше настрана столовете, за да освободи път. След като прекосиха салона, стигнаха до вратата на оръжейната.

— Ето там — каза Тимъти. — Там до стената.

Положиха мъртвия на кушетката и Тимъти се втренчи в него.

— Не зная — каза той. — Не зная как да приема това. В тази къща не е имало смърт от деня на пристигането ни. Това е ново преживяване и не сме готови за него. Както знаете, ние сме почти безсмъртни. Времевият механизъм го позволява.

— Не, не знаех — отвърна Буун.

— В балона на времето ние не остаряваме. Остаряваме само когато сме извън него.

Буун не отговори нищо.

— Тази случка е неприятна — продължи Тимъти. — Това е една от критичните ситуации, с които човек винаги може да се сблъска. Трябва да решим какво ще правим. И то — без да допускаме грешки. Това е най-важно — никакви грешки. Елате с мен. Другите сигурно вече разговарят.

Другите не разговаряха. Събрани в трапезарията, те викаха и крещяха.

— Знаех си — викаше Ема. — Знаех, че ще стане така. Просто знаех. Живеехме твърде спокойно. Смятахме, че така ще продължи вечно. Трябваше да гледаме напред, да кроим планове...

— Планове за какво? — изкрещя Дейвид. — Как можехме да знаем за какво да правим планове? Как можехме да знаем какво ще се случи?

— Недей да крещиш на жена ми! — изрева Хорас. — Никога повече не разговаряй със сестра си с подобен тон! Тя е права. Трябваше да предвидим всички възможни ситуации и да си изработим начин за реагиране на всяка една от тях. Не да висим тук, както в момента, и хванати неподготвени, да се опитваме да открием най-правилния изход.

— Мисля — каза Тимъти, намесвайки се в разправията, — че това, което трябва да направим, е просто да се успокоим и да разсъдим спокойно.

— Нямаме време за спокойни размишления — изкрещя Хорас. — Не и за ленивия размисъл, който имаш предвид. Познавам те добре, Тимъти. Само отлагаш нещата. Не си готов да постигнеш каквото и да е. И никога няма да можеш. Спомням си...

— Съгласен съм, че трябва да направим нещо — викна Дейвид. — Смятам, че подходът на Тимъти е неправилен. Нямаме време да седим и да чакаме нещо да се случи. Вероятно има мерки, които бихме могли да предприемем. Но не може всеки да продължава да вика какво смята за правилно и...

— Трябва да се махнем! — изпищя Ема. — Трябва да се махнем оттук!

— Няма полза — надвика я Дейвид — от паническо бягство. Бягство — да, ако се налага, но планирано.

— Аз няма да бягам — отново извиси глас Хорас. — Не възнамерявам да бягам. Бягството е за страхливци, а аз не бих казал...

— Но ние трябва да бягаме — чу се писъкът на Ема. — Трябва да се махнем. Не можем да чакаме каквото и да е. Трябва да намерим сигурно място.

— Няма да намериш сигурно място, като бягаш — избоботи Хорас. Трябва да използваме главите си.

— Все още смятам — каза Тимъти, — че реагирахме твърде прибързано. Няколко дни повече или по-малко не биха променили нещата.

— След няколко дни може да си мъртъв — викна му Хорас.

— Поне трябва да устроим на Геън подобаващо погребение — възрази Тимъти.

— Геън не влиза в сметките — продължи със същия тон Хорас. — Геън е мъртъв. Повече нищо не може да му се случи. Ние сме още живи и това, което ще стане, ни засяга и...

Буун стъпи на един стол и от него се качи на масата, като срита чиниите вляво и дясно.

— Млъкнете всички! — прогърмя гласът му. — Млъкнете и седнете!

Всички млъкнаха и се вторачиха в него.

— Вас това не ви засяга — язвително каза Ема. — Не сте един от нас.

— Направихте ни с Коркорън част от групата си — отвърна Буун, — когато ни казахте, че никога няма да можем да напуснем това място. И двамата имаме право да говорим. Всички сме в едно положение. Тъй че млъквайте и сядайте!

Стреснати, те си намериха столове и тихо седнаха. Буун се обърна към Коркорън, който все още стоеше до стената.

— Джей, ако някой почне да вика или се изправи на крака, ще му запушиш ли устата?

— С удоволствие — отговори Коркорън.

— Разбирам — започна Буун, — че това е просто една дребна семейна разправа и че повечето от вас не мислят и половината на това, което казаха. Но вие не можете да отидете просто където и да е, и смятам, че трябва да обсъдите това. Аз ще играя ролята на арбитър, независимо дали ви харесва или не.

Хорас се изправи. Коркорън се отблъсна от стената и се насочи към него. Хорас седна.

— Има ли нещо, което искаш да кажеш? — попита го Буун.

— Това, което щях да кажа, е че никой от нас не би ви приел. Вие нямате знанията, необходими на един арбитър.

— В такъв случай ти ли ще ме просветлиш?

— Хорас не може да го направи — намеси се Инид. — Той ще го каже, както той го вижда. Ще намали значението...

Хорас се изправи. Коркорън се отлепи от стената. Хорас пак седна.

— Добре, мис Инид. Може би ще ни представите вашата безпристрастна версия — каза Буун. После се обърна към Хорас: — Ти ще имаш възможност за това по-късно. Но правилата си остават същите — никакви викове, никакви разпавии.

— Ние сме група бегълци — започна Инид. — Ние сме...

— Не бегълци! — викна Хорас.

— Млъкни! — каза Буун. — Инид, моля ви, продължете.

— Както вече казах, ние идваме от милион години във вашето бъдеще. През тези години човешката раса се е променила.

— Бе подтикната към промяна — прекъсна я Хорас. — Сама тя никога не би се променила.

— Не можеш да си сигурен — обади се Дейвид. — Вземи например Хенри.

— Мога да съм сигурен. Неограничените...

Буун вдигна ръка. Хорас млъкна.

— Непрестанно споменавате тази дума — обърна се Буун към Тимъти. — Точно щях да ви запitam повече за нея и се появи Машината от Атина. Кажете ми какви са тези Неограничени?

— Неограничените са друг вид разумни същества — обясни Тимъти. — Те са някъде от центъра на галактиката. Не са с биологична структура. Може би някога са били, но по-късно са се превърнали в това, което са сега.

— Всъщност — каза Дейвид — ние знаем малко за тях.

— Не бих казал — възрази Хорас. — Знаем поне приблизително какво представляват.

— Добре — продължи Буун. — Отклонихме се от темата. Инид ни говореше за това как човешката раса се е променила за един милион години.

— От същества с телесна структура, с биологична структура, расата се промени в безтелесни, нематериални създания, в чисти интелекти. Сега са подредени в огромни общества върху кристални решетки. Те са...

Хорас избухна:

— Такава гадост! Безсмъртието...

— Млъкни! — изрева Буун. После се обърна към Инид: — Но вие сте човешки същества. Хората в базата до Атина са човешки същества. С биологична и...

— Имаше някои, които се разбунтуваха — каза Инид. — Някои, които побягнаха, за да се спасят от дематериализацията.

— Дематериализацията бе за голяма част от човешката раса нещо подобно на нова и вълнуваща религия — обясни Тимъти. — Имаше все пак някои, които въстанаха яростно срещу нея. Ние бяхме сред тях. Има и много други въстаници, които се крият в различни времеви отрязъци. Ние се защитаваме в малки, твърде отдалечени групи. Така сме по-трудни за откриване. Избягахме и сега Неограничените и техните агенти ни преследват. Смятам убеждението, че дематериализацията е религия, за напълно човешка идея. Убеден съм, че за самите Неограничени това не е религия, а план, вселенски план. Неограничените са сигурни, че едно-единствено нещо може да оцелее след гибелта на вселената. И това е интелектът. Така Неограничените са се заели да създадат общества от чист интелект. Вероятно не само от човешката раса, но и от много други разумни същества в галактиката, а може би и във вселената. Неограничените в тази галактика може да са само една обикновена мисия сред много мисии, разпратени по цялата вселена, за да обработват внимателно невежите, варварски народи.

— Това е лудост! — кресна Хорас. — Казвам ви, това е лудост!

— Разбирате — каза Ема, — че ние никога не сме виждали Неограничените. Някои може би са, но ние не.

— Това, което Ема иска да каже — намеси се отново Хорас, — е че никой от нас, тук в тази стая, не ги е виждал. Други хора го направиха и бяха убедени, че цялата човешка раса трябва да позволи да бъде превърната в чист интелект. Това тяхно убеждение се превърна в безумна основа на една вяра. Тези, които се разбунтуваха срещу нея, се оказаха вън от закона.

— Трябва да разберете — меко каза Тимъти, — че нашата раса беше узряла за подобно развитие. Дори и преди появата на Неограничените човечеството се беше променило. До момента, в който избягахме, гледните точки и философските концепции бяха неимоверно коригирани. Расата бе уморена, отегчена. Беше постигнала

невероятен прогрес, беше почти съвършена. Развитието вече не означаваше нищо. Дилетантството, повече или по-малко, бе станало закон.

— Но вие? — попита Буун.

— Ние не — продължи Тимъти. — Ние и някои други не. Не паднахме в капана. Бяхме като чужденци, скрити в горите особняци, живеещи далеч от бляскавото общество в каквото се бе превърнало човечеството. Ние искахме да останем хора. Не повярвахме на новите идеи. Затова се оказахме извън закона.

— А Машините на времето?

— Откраднахме идеята за Времето от Неограничените — каза Хорас. — Все още бяхме хора в такава степен, че да направим всичко възможно за спасението си. Неограничените не лъжат и не крадат. Те са велики и благородни.

— И глупави — добави Дейвид.

— Да, вярно. И глупави. Но сега са ни открили и ние отново трябва да бягаме.

— Не мога да замина — каза Тимъти. — Решил съм, че няма да тръгна. Не мога да оставя книгите или записките си, цялата работа, която съм извършил.

— Тимъти се опитва — поясни Инид на Буун — да открие някаква следа за това къде и как човешката раса е сгрешила, как е могла да стигне до положението хората от милион години в бъдещето да приемат начина на живот на Неограничените. Тимъти смята, че някъде в миналото, близо до корените на цивилизацията ни, може да открие нещичко чрез подробно изучаване на историята и философията.

— Близо съм до откритието — каза Тимъти. — Сигурен съм, че е така. Но не мога да продължа работата си без моите книги и записки.

— Няма да има място да вземем всичките ти записки, а какво остава за книгите — прекъсна го Хорас. — Възможностите на Машините ни са ограничени. Разполагаме с тази на Мартин и това ме радва. Разполагаме още и с нашата малка Машина и с тази на Геън, ако все още работи...

— Не мисля, че е повредена — каза Дейвид. — Геън просто загуби контрол над нея, това е всичко. Приземи се сравнително меко в цветната леха.

— Ще я прегледаме — добави Хорас.

— Сега вече постигнахме напредък — обобщи Буун. — Но трябва да се вземат важни решения. Ако сте убедени, че трябва да тръгнем, то има ли някой каквато и да е идея накъде да потеглим?

— Можем да се присъединим към групата в Плейстоцена — отговори Ема.

Хорас поклати глава.

— Не и това. Атина е унищожена, а Хенри каза, че нещо души около нас. Възможността хората в Плейстоцена да са открити е същата. В случай че не са, нашето отиване може да заведе преследвача ни и при тях. Предложението ми е да отидем назад във времето, преди Плейстоцена.

— На мен ми се струва, че трябва да отидем в бъдещето — предложи Дейвид — и да се опитаме да разберем какво става.

— Обратно в гнездото на осите — каза Ема.

— Ако се налага — продължи Дейвид. — Сигурно там има още хора като нас, такива, които не са избягали, които се крият някъде, борещи се, колкото могат, за оцеляването си.

— Мартин може би знае какво става — каза Хорас, — но къде, по дяволите, е Мартин?

— Трябва ни малко време да обмислим всичко — изказа мнението си Дейвид. — Не можем да вземем решение в такава напрегната обстановка.

— Два дни тогава — реши Хорас. — Два дни и тръгваме.

— Надявам се, че разбрахте — бавно и решително каза Тимъти, — че аз не възнамерявам да отивам никъде. Оставам тук.

5

ЧУДОВИЩЕТО

Буун седеше на ниската каменна ограда, която разделяше пасбището от полето. На полето два сетера се преследваха във весела лудост и гонеха птичките, излитащи от стърнищата. Късното следобедно слънце бе горещо, а безоблачното синьо небе бе надвиснало отгоре като огромна синя арка.

В разстояние на няколко часа Буун, придружаван от веселите кучета, бе обиколил Хопкинс Ейкър. Първоначално се бе насочил да открие времевия балон и да стигне до разделящата времева стена. Беше се опитал да върви по права линия, като спираше на моменти, за да се увери, че върви напред. Но след час или повече осъзна с известно учудване, че се връща приблизително все на мястото, откъдето бе тръгнал.

Както и да е, разходката не беше съвсем безполезна. През този час и нещо природата, която прекосяваше, се бе просмукала в него. Бе минало доста време, откакто се бе разхождал сред нея и това му припомни и други разходки — в друго време и на други места. Премина през стадо самодоволни овце, които стояха и го гледаха с благ въпрос в очите си, а после отстъпиха малко назад, но продължиха да го наблюдават, докато не ги подмина бавно. Премина през малки рекички с кристални води, премина и през горички от едва прорасли дървета и с дълбоко задоволство забеляза дивите есенни цветя, които се поклащаха и отразяваха в поточетата.

И ето, сега седеше върху ниската каменна ограда, недалеч от мястото, където я бе прескочил в началото на разходката си. Зад него се виеше сред редици от умиращи тополи пътят към къщата. Пред него бяха извивките на стърнищата по полето. Седейки, той се замисли за това, което заедно с Коркорън бяха чули от хората в къщата. Беше толкова фантастично и толкова невероятно, че не можеше да го разбере. Не можеше да намери точка, от която да започне да го

осмисля логически. Далече долу в полето забеляза сянката на нещо, което се раздвижи в горичката. Загледа се в него и разбра, че това е човек, а малко по-късно разпозна Коркорън. Докато го наблюдаваше, Коркорън се изкачи по възвишението към него.

Буун го изчака и потупа камъка до себе си.

— Сядай, Джей — каза той. — Разкажи какво намери.

Знаеше, че Коркорън не би се разхождал без цел и явно търсеше нещо.

— Намерих края на балона — отвърна Коркорън. — Сигурен съм, че успях, макар да беше толкова мъгляво, че не бих се заклел.

— Аз също го търсих — каза Буун. — Вървах по права линия и стигнах дотам, откъдето бях започнал. Не намерих края, но твоите очи са различни.

— Предполагам, че става дума за него. Аз наистина имам различен поглед. Но имам и свидетел. Хенри, кажи му!

— Хенри? Джей, ти си започнал да бълуваш. С теб няма никой. Ти се изкачи по склона сам.

— Срегнах един приятел по пътя. Забравих, че едва ли ще го видиш от слънчевата светлина. Хенри, мръдни се към сянката на онова дърво, за да те види моят приятел.

Той посочи едно малко дърво до каменната ограда.

— Можеш да го видиш в сянката.

Буун погледна към дървото. Нямаше нищо — и изведнъж видя мъгляво движение, сякаш гледаше как пращинки танцуват в слънчева светлина, прецеждаща се през прозорец.

Беззвучен глас му проговори откъм сянката на дървото, а думите сякаш се удържаха в мозъка му.

Радвам се, че се запознаваме, сър. Аз съм Хенри, макар и понякога Хорас да ме нарича Призрака, независимо от нежеланието и гнева на останалите членове на семейството. На мен Призрака изобщо не ми пречи. Призрак може би е най-подходящото име за това, което всъщност съм. Най-малкото заради това, че няма човек, който да може да каже какво е и какво не е призрак. Но дори и да съм призрак, аз не съм призрак от миналото, както предполагам, че са другите, а призрак от бъдещето.

— Така е, проклет да съм — каза Буун. — В светлината на останалите неща, ти почти си нещо обикновено. По-рано днес

семейството те спомена. Впрочем аз съм Буун. Том Буун. Джей и аз сме приятели от доста време.

Това, което твоят приятел ти каза — че е видял времевата стена — е вярно, каза Хенри в ума на Буун. Знам, че я видях, макар и не съвсем. Приятелят ти е много необикновен. Доколкото знам, никой друг човек не може да я види, макар и да има начини за откриване на времето. Опитах се да му покажа надушвач. Има доста надушвачи, които се опитват да надушат стената. Те знаят, че има нещо нередно, но не знаят какво е.

— Ти видях ли надушвача? — Буун попита Коркорън.

— Видях нещо. Малко нещо. Не по-голямо от куче. Но не го видях добре. Всичко, което знам, е че там имаше нещо.

Не знам какви са надушвачите, каза Хенри. Но в нашия случай би трябвало да сме поне леко обезпокоени от всичко, което излиза извън границите на нормалното.

— Как вървят нещата в къщата? — попита Буун Коркорън.

— Когато тръгнах, те си говореха. Не викаха. Само Инид и Хорас се караха за това къде би трябвало да погребат Геън, Но останалите си говореха спокойно и обсъждаха проблемите.

— Мисля, че беше разумно двамата да се оттеглим — каза Коркорън. — Да им дадем шанс да си поговорят без присъствието на външни лица.

Буун се съгласи:

— Това си е тяхно шоу. Сами трябва да вземат решенията.

— Ама там, като скочи върху масата, ти дяволски добре го превърна в свое шоу!

— Не беше така — каза Буун. — Не опитвах да се изтъкна. Просто те не стигаха доникъде. Всичко, което правеха, бе да си крещят. Можеха да продължат така целия ден. Имаха нужда от някой, който да им влее малко здрав разум в главите.

Мислите лошо за тях заради лошото им държание, каза Хенри. Аз признавам, че то наистина е лошо, но вие трябва да разберете риска, който са поели. Те прелетяха от бъдещето към миналото на век и половина или повече от времето, в което сте живели вие. Прелетяха го, за да запазят своя живот, разбира се, но го прелетяха и заради всички тези мъже и жени, които не бива да живеят като безплътни абстракции и расата им трябва да е нещо повече от

теоретичен или хипотетичен мисловен процес. Погледнете мен. Аз бях на половината път да се превърна в нищото, каквото щеше да е цялата човешка раса по плана на Неограничените. С мен не се получи. Процесът спря по средата и аз бях свободен. В сегашната си форма не мога да бъда заловен отново. Аз съм независим от всичко, освен може би от някоя необичайна опасност, за която още не подозирам. След като избягах, върнах се в семейството, с което и отлетях. Вследствие на непривичната си форма, можех да им бъда в известна помощ. И тъй като все още ме смятат за член на семейството, те ме защитават от нападките на Хорас, чиято единствена привързаност към фамилните традиции се проявява във факта, че е успял да принуди сестра ми Ема да се омъжи за него и въобще не ме уважава като равноправен член.

— Историята ти е удивителна — каза Коркорън, — и се връзва с нашите впечатления за ситуацията, в която попаднахме. Сигурно ти е ясно, че за нас е трудно да си представим неща, случили се милион години след нашето време.

Да, разбира се, отвърна Хенри, и трябва да призная, че съм учуден от възприемчивостта ви към това, което научихте през последните няколко часа. Нашите откровения не ви смутиха.

— Може би сме твърде шашардисани, за да се смутим — каза Буун.

Мисля, че не това е отговорът. Не показахте, че сте стреснати. Реакциите ви ме накараха да мисля, че все пак нашата раса е много по-рационална, отколкото очаквахме да открием в корените ѝ.

— Любопитен съм — каза Коркорън — как си успявал да извършваш специфични задачи за семейството си по време на полета?

Действах като следотърсач, отвърна Хенри. Идеално ставам за такъв. Кой би заподозрял лъч лунна светлина или блестящи под слънцето частици? Дори и да види нещо подобно, всеки разумен човек ще го отдаде на моментно замъгляване на разсъдъка си. Затова и отлетях в миналото. За разлика от останалите аз нямам нужда от Машина на времето — времето и пространството са свободни пътища за мен. Пътувах като преден пост, като разузнавач. Останалите си правеха сметките и чакаха моята последна дума. Но преди да успея да се върна, те бяха принудени да излетят набързо, без

посока и план. Най-сетне ги намерих в средата на тъй наречените Тъмни векове, в които големи части от Европа бяха празни, запустели и мрачни. Предполагам, че чудесно ставаше за скривалище — бе доста неприятно.

— Значи ти си открил сегашното място — Хопкинс Ейкър?

Точно така. Имаше други места, които можеха да свършат дори и по-добра работа, места, които аз харесвах повече. Но пък това бе готово за завладяване. Собственикът и неговото семейство бяха на пътуване из континента. Още преди да потърся другите, аз извиках техници от моето време, които да подсигурят прехвърлянето. Тъй че това място чакаше моето семейство, когато го открих в онази неприятна Европа на Тъмните векове.

— Не мога да се начудя на това семейство Хопкинс — каза Коркорън. — Връщат се от пътешествието и откриват, че имението им го няма, сякаш никога не го е имало. Пък и съседите от къщите, фермите и така нататък — каква беше тяхната реакция, когато всичко изчезна?

Не знам, отговори Хенри. Никой от нас никога не е знаел и не е мислел за това. Това не беше наша грижа. Всичко, което сме взели, е собствеността, от която се нуждаехме. Собствеността не е свещена.

Гласът на Дейвид се чу зад тях:

— Видях ви, че стоите тук и дойдох да ви кажа, че погребението ще е при залез слънце.

— Можем ли с нещо да помогнем? — попита Буун. — С гроба, може би?

Дейвид поклати глава.

— Нямаме нужда от помощ. Хорас е здравеняк и може да изкопае достатъчно. Малко работа няма да навреди и на Тимъти, макар и да се отвращава от нея. Няколко пришки по нежните и чисти ръце ще научат на нещо нашия брат Тимъти. Ема също ще помогне.

Дейвид изкачи стената и седна до тях.

— Хенри е тук с нас — каза Коркорън. — Говорехме с него. Приятен и полезен разговор.

— Помислих си, че може да е тук — каза Дейвид. — Усетих го. Хенри, радвам се, че си с нас. Цялото семейство ще е заето с

погребението. Всички ще сме там, с изключение на Спайк. Имаш ли представа къде може да е той? Би ли го потърсил?

Нямам представа, Дейвид. Никой не може да го проследи. Може да е навсякъде. Но това не е от особено значение. Той всъщност не е член на семейството.

— В момента е — каза Дейвид.

— Мен ме интересува друго — каза Коркорън. — Стана ли ясно от какво умря Геън?

— Хорас го огледа. Гръдният му кош е бил разкъсан така, сякаш някаква огромна лапа го е съдрала. Не разбирам как е могъл да остане жив толкова време, за да ни предупреди. Беше почти мъртъв, когато Машината му катастрофира.

— Колко е продължило? Имам предвид пътуването от Атина до тук.

— Вероятно само миг.

— Наистина. По време на нашето пътуване от Ню Йорк за момент стана тъмно, а веднага след това се ударихме в земята.

— Предполагам — каза Дейвид, — че Хорас е единственият от нас, който можеше да се сети да прегледа Геън. Той напъва мозъка си да прониква в същността на нещата, да планира. Точно в момента той е подредил и трите Машини на поляната. Машината на Геън е в ред. Приземяването в цветната леха въобще не я е повредило. Хорас е напълнил и трите с храна и с някои от оръжията на Тимъти.

— Значи, решили сте да отпътувате?

— Да, предполагам, че е така, макар и да не знам точно къде и кога ще отидем. Хорас ни е разделил по различните машини.

— А ако вие заминете, ние ще тръгнем ли с вас?

— Разбира се. Не сме толкова много. Твърде вероятно е да имаме нужда от вас.

— Сигурно трябва да сме ви благодарни?

— Благодарни или не, вие тръгвате с нас. И двамата.

— Не мисля, че ще ми е по-приятно да остана тук — каза Коркорън, — хванат в капана на тези няколко акра на изместения времеви отрязък.

— Странно как се подрежда всичко — замислено, сякаш говореше на себе си, каза Дейвид. — Имам предвид със семейството. Хорас, твърдоглавият, практичен дървенияк, организаторът,

планирацията. Ема, вайкаща се, пазач на нашите съвести. Тимъти, учащият. Инид, мислителката. И аз, безделникът, лошият пример, този, който кара останалите да се чувстват добродетелни.

— Казваш — обърна се Буун към него, — че Инид е мислителят. Стори ми се, че го употреби с особен смисъл...

— Във времето, от което идваме — отвърна Дейвид, — имаше поне възможност за мислене. Не беше необходимо някой да полага големи усилия, за да преуспее. Бяхме постигнали известен прогрес и той вече не ни интересуваше много. Затова мнозина запълваха свободното си време с мислене.

— Философия?

— Не, просто мислене заради самото мислене. Начин за убиване на времето. Това беше на голяма почит. Раждаха се куп велики идеи, които внимателно и логично биваха дискутирани, но никога не влизаха в употреба. Бяхме се изморили да вкарваме идеи в употреба. Специфичното при мисленето е, че то никога не свършва. Можеш да прекараш, както мнозина и направиха, целия си живот в мислене. Може би това бе и причината толкова много от нас да приемат идеята на Неограничените за превръщане на хората в общество от безпътен интелект, мислещи същества, неограничавани от грубото биологично тяло.

— Звучи така, сякаш оправдаваш програмата на Неограничените.

— Ни най-малко — каза Дейвид. — Просто се опитвам да ви обясня ситуацията — такава, каквато беше за по-голямата част от човечеството.

— Но Инид...

— С нея е по-различно. Погледнете на нещата така. Тимъти изучава миналото на човечеството и се опитва да открие първичните, ранни недостатъци в човешката култура, като се надява, че с това ще помогне на останките от биологическата раса в бъдещето да заживеят по-нормално. Инид се опитва, мислейки, да начертае нови сценарии, които да служат за отправни точки на новата култура, ако някой от нашата раса оцелее биологически. Тимъти и Инид се стремят да открият нови пътища за нас. Дайте им време и те могат да създадат нов човешки модел.

Инид идва, каза Хенри.

Тримата слязоха от стената и я изчакаха прави.

— Готови сме да започнем — каза Инид.

— Хенри е тук при нас — каза Дейвид.

— Добре — отвърна тя. — Значи ще бъдем всички. Дори и Спайк е там. Дотъркаля се преди малко.

Тръгнаха по хълма към къщата. Коркорън и Дейвид вървяха отпред, а Буун и Инид ги следваха. Тя го хвана под ръка и каза поверително:

— Няма ковчег. Нямахме време да сковем. Просто го увихме в нов бял муселинов чаршаф, а Тимъти намери и парче брезент, от който с Ема ушихме чувал. Това е всичко, което можем да направим. Хорас се колебае. Смята, че може би е по-добре да тръгваме.

— А ти какво мислиш?

— Предполагам, че е прав. Вероятно трябва да заминем. Но не ми се тръгва. Тази къща беше наш дом за много дълго време. Ще погребем Геън под един стар дъб зад къщата.

— Привързана ли си към дърветата?

— Да. Не е нещо необичайно. Много хора ги обичат. Ще се изненадаш ли, ако ти кажа, че дърветата ще заменят хората? Те ще ни наследят и ще заемат нашето място.

Буун се засмя.

— Подобна липса на самочувствие не съм виждал!

Тя не отговори и двамата изкачиха хълма безмълвни. Щом доближиха къщата, тя посочи надясно.

— Ето там са Машините. Подредени са и чакат.

Те наистина бяха там, на поляната пред къщата — двете по-малки бяха по-наблизо, а голямата, която бе служила на Мартин за апартамент — на известно разстояние отзад.

— Ти и твоят приятел ще дойдете с нас — каза тя. — Някой сети ли се да ви го каже? Надявам се, че нямате нищо против и съжалявам, че се набъркахте в това.

Той мрачно отвърна:

— Не бих го пропуснал за нищо на света.

— Наистина ли мислиш така? — попита тя.

— Не съм съвсем сигурен — отговори той. — Но едно нещо знам със сигурност. Когато заминете, по-добре да дойда с вас където и да отивате, отколкото да остана тук, неспособен да се измъкна.

Коркорън и Дейвид бяха завили наляво, за да заобиколят къщата.

— Веднага след погребението — каза Инид — ще се съберем и ще вземем решение какво точно да направим.

Някъде от задната страна на къщата долетя пронизителен, неравен крясък. За момент затихна, а после се чу отново — рев на уплаха, който се засилваше все повече и повече.

Буун се затича по посока на звука, разтреперан, сякаш ужасът в крясъка го бе обгърнал и стиснал за гърлото.

Тъкмо когато щеше да завие зад ъгъла на къщата, нещо тежко и бързо го удари в гърдите и го прекатури. Той се претърколи по тревата и спря в един розов храст, а половината му тяло бе обхванато от бодлите. Носът му бе потънал в мръсотията и меката пръст около храсталака.

Протегна ръка към лицето си, за да го почисти, а с другата ръка се опита да се освободи от храста. Това не беше лесна работа, тъй като острите и дебели бодли се бяха впили здраво в дрехите му.

Все още с мръсно лице той видя Ема да тича към Машината на Мартин, а останалите, вероятно всички, я следваха. Тичаха така, сякаш бяха видели самия дявол. Ема, помисли си той, бе това, което ме блъсна.

Отчаяно се напъна да се освободи от храсталака, но не успя, тъй като бодлите все още държаха панталона му. Остана седнал на земята, с лице обърнато към лявата страна на къщата.

Нещо се приближаваше от тази страна, нещо, което той не само че не бе виждал преди, но и никога не би повярвал, че е възможно да съществува. Беше като жива паяжина с диаметър около дванайсет фута. Пулсираше с енергични импулси или поне той си помисли, че са такива, защото примигваха, блестяха и трептяха по всички тънки нишки, които изграждаха паяжината. Под нишките имаше огледало или по-скоро някакъв диск, който можеше да е око. Буун видя и неясните очертания на нещо като механични пипала, които вече се насочваха и спускаха към него. Имаше и други механизми в мрежата, но той не можеше да си представи какво са.

Един глас му изкрещя:

— Буун, глупако! Бягай! Ще те изчакам!

Той се надигна, отскубна панталона си от храста, завъртя се и се затича. Само една от малките Машини беше останала на поляната, вратата ѝ беше отворена и там стоеше Инид.

— Бягай! — извика тя. — Бягай!

Той бягаше както никога преди. Инид се вмъкна в Машината и отчаяно му замахна с ръка.

Когато стигна до машината, той скочи през вратата, спъна се и се просна върху Инид.

— Махни се от мен, глупак такъв! — извика тя и той се претърколи на една страна. Вратата се хлопна. Докато се затваряше, той видя паяжината почти над главите им. Инид панически лазеше към контролното табло на Машината.

Буун запълзя към нея, но внезапен удар го прикова към пода. С удара дойде и мракът, пълният, обезсилващ мрак, който той вече бе опознал при полета си от Ню Йорк с Машината на Мартин.

6

ИНИД И БУУН

Отново просветна — мигащи лампички по контролното табло и бледа слънчева светлина от малкия екран за наблюдение.

Буун се вдигна на колене и се опита да стане. Удари главата си в тавана доста болезнено.

— Тези превозни средства са малко тесни — обади се Инид със спокоен глас. — Трябва да пълзиш на ръце и колене.

— Къде сме?

— Не съм сигурна. Нямах възможност да избирам мястото или времето. Просто ѝ казах „Тръгвай!“.

— Това се нарича скок в неизвестното, нали?

— Съгласна съм. Но нима предпочиташе да останем и да позволим на чудовището да повреди машината?

— Не, разбира се. Не исках да те критикувам.

— Появи се някакъв надпис — каза наведената над контролното табло Инид. — Това всъщност е указател за времето. Още не знам къде сме.

— А надписът?

— Изчислено от времето, в което потеглихме — повече от 50 000 години в миналото — 54100, за да бъде точна.

— 50 000 години преди новата ера?

— Точно така — отговори тя. — Открита местност. Равнина. Хълмове в далечината. Странно изглеждащи хълмове.

Той изпълзя напред, смести се до нея и погледна през екрана за наблюдение.

Буйна трева изпълваше погледа до почти голи, плоски хълмове. В далечината се различаваха точки, подобни на стадо тревопасни.

— Америка, предполагам — каза той. — Западните равнини. Повече от вероятно сме някъде из югозападната част на Съединените щати. Не мога да ти обясня как го разбрах. Просто го усещам. По мое

време бе пустиня, но преди 50000 години е било плодородна тревиста местност.

— Хора?

— Не е сигурно. Най-точното предположение е, че хората са се появили за пръв път 40000 години преди моето време. Не по-рано. Естествено, учените може и да бъркат. Във всеки случай, това е Америка през ледниковия период. Трябва да има глетчери на север.

— Значи сравнително безопасно. Няма кръвожадни племена. Нито прегладнели хищници.

— Хищници има, но има и достатъчно храна за тях. Не би трябвало да се занимават с нас. Имаш ли някаква идея къде може да са останалите?

Тя сви рамене.

— Всеки решава за себе си.

— А Тимъти? Той каза, че няма да тръгне.

— Мисля, че замина с другите. Твоят приятел Коркорън се дърпаше назад и се караше, искайки да разбере какво ще стане с теб. Дейвид го хвана и го хвърли в другата малка Машина. Те всички потеглиха, без да ни чакат.

— Ти ме изчака.

— Не можех да те оставя на онова чудовище.

— Смяташ ли, че е същото, което е разрушило базата в Атина?

— Вероятно. Няма как да разберем. Познаваш ли мястото, където попаднахме?

— Ако е югозападната част на САЩ, то аз съм бил там. Прекарвал съм няколко пъти отпуска си в тази област. Изглежда ми познато, освен ако и по други места има подобни възвишения. Никъде не съм виждал местност, която да ми напомня на тази.

— Храната и всичко останало, което Хорас нахвърли в Машината, трябва да е някъде отзад. Той сложи провизии във всяка Машина, но бързаше и вероятно е обърнал по-малко внимание от необходимото на това, което слага. Мисля, че хвърли в нашата Машина карабината, която Дейвид донесе на Тимъти от Ню Йорк.

— Искаш ли да излезем?

— Мисля, че се налага. Тук е ужасно тясно. Да излезем навън, да протегнем краката си, да хвърлим един поглед и да помислим известно време какво ще правим занапред.

— Имаш ли някаква идея какво ще правим?

— Никаква. Но докато ни открият в подобно място, ще мине известно време, ако въобще е възможно да се случи.

Като пропълзя по дължината на машината, Буун откри карабината, една раница, връзка одеала и някакви пакети, натрупани безразборно. Събра ги всичките, докато Инид отваряше вратата.

Промъквайки се към вратата, той прегледа пушката. Имаше един патрон в цевта и пълнител с още пет. Надяваше се, че в пакета има други муниции.

— Постой тук за момент — обърна се към Инид. — Нека да погледна какво е положението навън.

Скочи от платформата, като се изправи рязко при допира със земята, с готова за стрелба карабина. Това е пълна глупост, каза си той. Нямаше абсолютно нищо. Ако това беше югозападната част на Северна Америка 50000 години преди новата ера, щеше да има само стада дивеч и преследващи ги хищници. А и хищниците едва ли щяха да дебнат евентуалните пришълци, които във всички случаи биха представлявали една твърде жалка плячка.

Оказа се прав. Нямаше нищо. Местността беше пуста, с изключение на тъмните точки, които бе забелязал по-рано и които бе разпознал като стадо тревопасни.

Машината на времето лежеше в подножието на едно от възвишенията, които се забелязваха тук-там из равнината. Малко под средата на склона имаше малка горичка от дребни дръвчета, най-вероятно — хвойнови. С изключение на групата дървета и безразборно пръснатите тревни площи, възвишението беше голо. На места от повърхността се издигаха пясъчници.

Инид мълчаливо се приближи към него.

— Сами сме сред всичко това — каза той. — Машината е знаела какво прави. Освен пустинна област е подбрала и най-отдалеченото възможно място.

— Машината няма нищо общо — отвърна тя. — Това е само въпрос на случайност.

Слънцето клонеше към залез — Буун прие, че отива на запад. Сам не знаеше защо реши, че е така.

Самотна птица се рееше над тях, без да размахва криле, и се спускаше към някаква точка: лешояд, търсещ храна. Малки бабуни се

виждаха тук и там. Иззад една от тях изпълзя някакво влечуго. Извивайки се сред пясъка, то се отдалечи от тях.

— Това и подобните му са тези, от които трябва да се пазим — обади се Буун.

— Змия? Какъв вид?

— Гърмяща. Гърмяща змия.

— Никога не съм чувала за такъв вид. Познанството ми със змиите беше твърде ограничено. Не мисля, че съм виждала повече от една-две през живота си.

— Някои от тях могат да бъдат твърде опасни. Не непременно смъртоносни, но твърде опасни.

— А гърмящата змия?

— Опасна е. Понякога смъртоносна. Но те предупреждава, тракайки с хлопките по опашката си. Не винаги, но най-често.

— Ти попита какво ще правим. Казах, че нямам представа. Ами ти?

— Още е рано — каза Буун. — Току-що пристигнахме. Ти спечели малко време. Нека да го използваме.

— Имаш предвид да останем тук?

— Не за дълго. Няма какво да ни задържа на това място. Съвсем нищо. Но пък можем известно време да постоим на спокойствие, да съберем мислите си и да поприказваме. Междувременно, нека разгледаме наоколо.

Той започна от възвишението, на което се намираха. Инид скочи, за да го последва.

— Какво търсиш?

— Всъщност нищо. Просто разположението на ландшафта, за да добия представа къде сме и какво може да е това място. Възможно е да има поточе, извиращо от хълмчето. Това там на склона е пясъчник. Водата се прецежда през пясъчниците. Понякога, когато срещне поплътен слой, извира навън.

— Знаеш много странни неща.

— Обикновено умение. Познание за механизмите на природата.

— Ти си варварин, Буун.

Той лекичко се засмя.

— Да, разбира се, че съм. Ти какво очакваше?

— Хората във времето, в което сме родени, също бяха варвари. Но не като теб. Бяхме загубили допира с това, което ти наричаш природа. Там, в нашето време, е останала твърде малко природа. Имам предвид дива природа.

От едната страна на хълмчето имаше ръбеста варовикова издатина. Докато я заобикаляха, едно сиво животно изскочи иззад нея, отдалечи се с бяг на около петдесет фута и се обърна, за да ги погледне.

Буун се засмя.

— Вълк — каза той. — Голям прериен вълк. Чуди се какви ли сме.

Вълкът наистина изглеждаше объркан. Той предпазливо отстъпи назад в смешна, почти танцова стъпка, а после, сякаш удовлетворен от това, че те не изглеждаха опасни, седна спокойно, увивайки покрай задните крака опашката си. Като ги наблюдаваше внимателно, повдигна горната си устна в подобие на озъбена гримаса, а сетне отново скри остриите си зъби.

— Ще се появят и други наоколо — каза Буун. — Обикновено вълците не се движат поединично.

— Опасни ли са?

— Предполагам, че могат да бъдат опасни, ако са гладни. Този изглежда сит.

— Вълци и гърмящи змии — каза Инид. — Не съм сигурна, че харесвам това място.

Докато заобикаляха варовиковия къс, Буун спря така внезапно, че Инид, която го следваше плътно отзад, се блъсна в него.

Варовикът бе вдлъбнат в нещо като полукръг и образуваше каменен джоб. От вътрешната му страна стоеше масивен звяр.

Огромен, черен, с рунтава глава, увенчана с два големи рога, висок около шест стъпки, той бе право срещу тях. Дългата му брада докосваше земята.

Буун сграбчи Инид за рамото и леко отстъпи назад. Зачервените очи на звяра ги наблюдаваха измежду дебелината козина.

— Лекичко — предупреди Буун. — Без резки движения. Може да ни нападне. Вълците са му извадили душата. Той е стар и отчаян.

Като достигна ръба на варовиковия къс, откъдето бяха попаднали в каменната ниша, Буун спря. Пусна рамото на Инид и вдигна пушката

с двете си ръце.

— Бизон — каза той. — Бивол. Американците са ги наричали бизони.

— Той е толкова голям!

— Стар бизон. Тежи около тон или повече. Не е като бизоните от двайсети век. По-ранен екземпляр. Латифрон, може би. Не знам.

— Но ти спомена вълците. Те не могат да му се мерят.

— Той е стар и вероятно болен. Накрая те ще го съборят. Вълците могат да чакат. А той се е опрял в стената и готви последния си ход.

— Има няколко вълка наоколо. Друг наполовина е изкачил възвишението.

— Казах ти — рече Буун, — че те ловуват на глутници.

— Старият бивол — каза тя. — Можем ли с нещо да му помогнем?

— Най-добре би било да го застрелям, но сега не мога да го направя. Може би все още има шанс да избяга, макар и да е съмнително. Виждаш ли онази птица там горе?

— Видях я как кръжи.

— Чака. Знае какъв ще е краят. Когато вълците свършат, ще остане нещо и за нея. Ела, ще потърсим вода.

Малко по-късно те намериха вода — малко изворче, което едва течеше изпод един от ръбовете на пясъчника. Водата не отиваше никъде, а се събираше върху жадната земя, образуваше малко мокро петънце и попиваше в почвата. Буун изкопа дупка, в която да се насъбере. Отидоха обратно до Машината, за да намерят нещо, което би могло да им послужи за ведро. Всичко, което намериха, бе малка тенджера. Когато се върнаха при ямата, която Буун бе изкопал, там се бе събрала достатъчно вода, за да напълни тенджерата. Буун видя, че е бил прав за слънцето. Беше на запад. Движеше се забележимо към хоризонта.

— В тази хвойнова горичка ще се намерят дърва за горене — отбеляза той. — Ще имаме нужда от огън.

— Искане ми се да имаме брадва — обади се Инид. — Прегледах нещата, които Хорас е нахвърлил в Машината. Храна, одеала, тази тенджера, друга за готвене, една запалка, но брадва няма.

— Ще се оправим някак — каза Буун.

Направиха два прехода до хвойните, като събраха повече дърва, отколкото бяха необходими за нощта. Междувременно слънцето се бе спуснало. Буун запали огън, докато Инид тършуваше в раницата, за да намери храна.

— Мисля, че най-доброто предложение е шунката — каза тя. — Има също и парче хляб. Как ти се струва?

— Изглежда отлично — отвърна Буун.

Седнали край огъня, те дъвчеха сандвичи, докато нощта се спускаше. Вълк виеше някъде наоколо, а от по-далеч се чуваха звуци, които Буун не можеше да определи. Мракът се сгъстяваше, появяваха се звезди и Буун се опита да установи дали в съзвездията има някакви промени. За момент помисли, че има, но тъй като не беше много наясно със съзвездията и в собственото си време, не успя да реши дали нещо е променено. На известно разстояние от огъня един до друг се появиха отблясъци.

— Това вълците ли са? — попита Инид.

— Най-вероятно. Възможно е те никога преди да не са виждали огън. И никога да не са виждали или помирисвали човек. Любопитни са, а може би и изплашени. Най-малкото имат някакви опасения. Ще се промъкват и ще ни наблюдават. Това е всичко, което ще правят.

— Сигурен ли си?

— Абсолютно — отговори той. — Бизонът е обграден. Когато огладнеят достатъчно, ще го нападнат. Сигурно един-два от тях ще умрат, но останалите ще се сдобият с храна. Чакат го да отслабне още малко и после ще си опитат силите.

— Ужасно — каза тя. — Да се ядат един друг.

— Като нас. Тази шунка...

— Знам, знам. Но с шунката е малко по-различно. Свинята е била отглеждана, за да бъде заклана накрая.

— Но ако се замислиш, нещо умира, за да може някой друг да живее.

— Ако се замислиш — каза тя, — никой от нас не е много цивилизован. Има нещо друго, което ме изненада. Когато се освободи от розовия храст и се втурна към Машината с дишащото във врата ти чудовище, очаквах да изчезнеш.

— Да изчезна? Защо пък да изчезна?

— Сам ни разказа, не си ли спомняш? Как можеш да преминаваш отвъд...

— А, това ли! Предполагам, че чудовището не бе реална опасност. Ти ме чакаше и вратата бе отворена. Преминаването отвъд явно е последната възможност.

— И нещо друго. В Ню Йорк ти си преминал отвъд, взимайки със себе си Коркорън, и си се озовал в Машината на Мартин. Къде си се озовавал другите пъти?

— Странно — отвърна той. — Всъщност не си спомням. Сигурно съм бил някъде за съвсем кратко. Миг или малко повече и отново обратно. В собствения си свят.

— Трябва да е било повече от един-два мига. Би трябвало да си отвъд, докато опасността премине.

— Да, права си, но никога не съм се опитвал да си го изясня. Предполагам, че просто не ми се е искало да си го представям. Беше толкова шокиращо, дяволски невероятно. Спомням си, веднъж си казах, че вероятно има някакъв фактор на времево несъответствие, но не го доизследвах. Беше доста обезпокоително.

— Но къде си бил? Сигурно имаш някакво впечатление?

— Всеки път беше ужасно неясно, сякаш стоях в плътна мъгла. Имаше предмети, но всъщност никога не ги видях. Просто усещах, че там има нещо и това ме плашеше. Защо държиш да знаеш?

— Времето, това е всичко, което държа да зная. Помислих си, че може би си се премествал във времето.

— Не мога да съм сигурен, че съм го правил. Мислех си, че е възможно. Това ми даваше лесно обяснение за процес, който иначе изглежда невъзможен. Всеки търси отговори, обикновено лесни, простички отговори. Дори когато простичките отговори са неразбираеми.

— Ние имаме Машина на времето — каза тя — и никой от нас, сигурна съм в това, не я разбира докрай. Откраднахме я от Неограничените. Да се открадне Машината на времето бе единственият начин да отвърнем на удара, да избягаме. Човешката раса можеше да пътува из космоса далеч преди да се появят Неограничените. Мисля, че именно тези далечни космически пътувания бяха причината Неограничените толкова да се интересуват от нас. Понякога се чудя дали някои от най-

примитивните принципи на времето не са направили нашите много по-бързи от скоростта на светлината пътувания възможни. Времето е свързано по някакъв начин с пространството, ала никога не разбрах точно как.

— Откраднали сте тази Машина на времето, която имате сега, от Неограничените? И въпреки това се наричате варвари. По дяволите, всеки, който може да открадне времевите фактори и да ги накара да сработят...

— Имаше и други там, в бъдещето, които, сигурна съм, можеха да използват Машината на времето по-добре. Но тях това не ги интересуваше. Механизмите, дори най-сложните механизми на Машината на времето, вече не им бяха интересни. Те бяха с по-висши интереси.

— Това са били хора без мотивация — каза Буун. — Отказали са се от човечността си.

— Какво е човечността? — попита тя.

— Не можеш да разсъждаваш така. Ти си тук, не там, на милион години оттук.

— Знам. И въпреки това как може някой да бъде напълно сигурен? Хорас винаги е сигурен, че е прав, разбира се, но Хорас е фанатик. Ема пък е сигурна, че Хорас е прав. Това е нейната сляпа, глупава вяра. Не съм сигурна за Дейвид. Той витае в облаците. Не мисля, че изобщо го е грижа.

— Аз пък мисля, че го е грижа — каза Буун. — Когато ножът опре до кокала, ще се заинтересува.

— Има още толкова много неща, които човешката раса можеше да направи — каза тя. — Толкова много неща, които още могат да бъдат направени. И внезапно, ако в историята има нещо вярно, човечеството губи интерес да сътворява неща. Възможно ли е да се е намесила външна сила, която да го е тласкала към преосмисляне? Мислила съм за това и мисля все още. Въртя се в кръг. Проклятието ми е, че имам мозък, който разглежда всички страни на въпроса и всички решения, за които мога да се сетя.

— По-добре сега се успокой — каза Буун. — Няма да решиш това тази вечер. Трябва да поспиш малко, там — в Машината. Аз ще остана тук отвън и ще поддържам огъня.

— Вълците ще се промъкнат към теб.

— Спя леко. Ще ставам на определени интервали и ще подклаждам огъня. Докато има огън, вълците ще се държат на разстояние.

— По-добре да остана тук с теб. Ще се чувствам по-сигурна.

— Ти решаваш. Но в Машината ще си в безопасност.

— Ще се задуша вътре. Ще отида да взема няколко одеяла. Искаш одеяло, нали?

Той кимна.

— През нощта тук ще застудее.

Луната се издигаше — огромна, надута, жълта луна, изплуваща над голите прашни хълмове. Сякаш нямаше никой. Нищо не се движеше, не се чуваше никакъв звук. Дори вълците наблюдатели бяха изчезнали, блестящите им очи не се взираха отвъд огъня. Тогава изведнъж той видя леко движение на сянка под лунната светлина. Те още бяха тук, като многото носещи се сенки. Стори му се, че част от празнотата и самотата се отдръпва.

Инид се върна и му подаде одеяло.

— Едно ще ти стигне ли? — попита тя.

— Да. Ще го наметна върху раменете си.

— Искаш да кажеш, че ще спиш седнал?

— Няма да ми е за пръв път. Така човек запазва вниманието си. Можеш да задремеш, но ако задремеш, се събуждаш.

— Не съм чувала друга подобна глупост — каза тя. — Ти си истински варварин.

Той ѝ се усмихна.

Половин час по-късно, когато се изправи, за да сложи още дърва в огъня, видя, че тя е заспала, увита в одеялото си.

Огънят се засили, той отново седна, уви одеялото си по-стегнато около раменете си и постави пушката в скута си.

Когато по-късно се събуди, луната вече бе високо в небето. Огънят бе позатихнал, но имаше още много за горене. Той отпусна главата си и беше почти заспал, когато, разбуден за момент, видя, че някой седи срещу него от другата страна на огъня. Седящият беше увит в някакво неясно покривало и на главата си имаше нещо като конусовидна шапка, която бе покрила лицето му. Буун седеше тихо, без да помръдва, все още замаян от съня. През полуспуснатите си клепачи той наблюдаваше онзи от другата страна на огъня, чудейки се дали

наистина там имаше някой, или това бе само халюцинация от съня. Другият не помръдваше. Вълк толкова променен от съня, че да прилича на седящ човек — вълк, приятелски седящ от другата страна на огъня? Не беше вълк, в това Буун бе сигурен. Насилващ се да излезе от летаргията, той се опита да се изправи. Още при първото му движение нещото от другата страна на огъня изчезна. Там нямаше нищо, каза си той, просто част от съня.

Поразбута въглените с парче дърво, събра ги към полуизгорените дръвца и добави още в огъня. После се уви в одеялото и отново заспа.

Събуди се постепенно, както обикновено се събуждат хората, но и с едно нарастващо предупредително чувство отвътре. Противопоставяйки се на това чувство, той леко отвори очи и видя точно срещу себе си вълк, чиято муцуна едва не опираше носа му. Като отвори очите си малко по-широко, се взря отсреща в жълти, мътни очи без блясък.

Удивеният разсъдък му крещеше да действа, но той остана неподвижен. Ако направеше някое внезапно движение, тези здрави челюсти щяха да захаят лицето му.

Вълкът повдигна горната си устна, после я спусна. Усети, че го напушва нервен смях от тази гротескна ситуация в центъра на древната пустош — вълк и човек, седящи лице в лице. Той тихо каза едва помръдвайки устни:

— Здравсти, приятел.

Звукът накара вълка леко да се дръпне и да увеличи дистанцията между двамата на около стъпка и малко.

Буун видя, че огънят почти беше изгаснал. Будилникът в главата му беше изневерил и той се бе успал.

Вълкът помръдна с бърни, сякаш пак щеше да се озъби, но не го направи. Опънатите му назад уши се изправиха като на хрътка. Буун усети желание да протегне ръка и да погали главата, която изглеждаше приятелски настроена. Потисна импулса. Вълкът се отдръпна още малко, плъзгащ се на задницата си.

На известно разстояние от другата страна на огъня стояха още няколко вълци с наострени уши и чакаха да видят какво ще се случи.

Вълкът бавно се изправи на крака и отстъпи. Буун остана седнал, пръстите му обгърнаха по-здравео пушката, въпреки че усещаше, че от това няма нужда. Инцидентът бе приключил. Двамата с вълка се бяха

държали хладнокръвно и опасността бе отминала, ако въобще бе имало опасност. По-вероятно беше вълкът да не бе искал да му причини нещо лошо. Огънят бе изгаснал и вълкът се беше приближил, заинтригуван от този нов вид животно, появило се из ловните му полета, и воден от кучешкото любопитство да провери що за нещо е това.

Вълкът се оттегляше спокойно и бавно, леко обърнат на една страна. Сетне с мило безгрижие обърна гръб на Буун и се отправи към останалите вълци.

Буун отхвърли одеялото и се изправи. Огънят все пак не бе съвсем изтлял. Той махна пепелта от повърхността, откри малки въгленчета и сложи тънки тресчици върху тях. Запламтя и той добави още дърва. Когато се отдръпна от пламъците, вълците бяха изчезнали.

Изследвайки раницата, той откри пакет овесена каша. В малката тенджера все още имаше вода, която наля в голямата. Изсипа и овесената каша, поля я с малко вода, намери лъжица и разбърка сместа. Когато Инид се събуди и се изправи, увита с одеялото си, той беше клекнал до огъня и приготвяше закуската. Небето на изток просветляваше, а въздухът бе студен.

Инид се приближи до огъня и приклепна до него, протегнала ръце, за да ги стопли.

— Какво си приготвил?

— Овесена каша. Надявам се, че обичаш.

— Обикновено я обичам. Но предполагам, че тук няма захар или мляко. Хорас не би помислил за това.

— Останала е малко шунка. А сигурно и други неща. След като намерих овесената каша, не търсих повече.

— Мога да я изгълтам — каза тя. — Поне ще е гореща.

Когато стана готова, двамата я изядоха. Беше се оказала права — нямаше нито захар, нито мляко.

Свършил със закуската, Буун каза:

— Ще отида до изворчето и ще измия съдовете, а после ще донеса още вода.

— Докато се занимаваш с това, аз ще прибера всичко обратно в Машината. Не можем да оставим нещата наоколо.

— Искаш ли да ти оставя пушката?

Тя направи гримаса.

— Нямам представа как да я използвам. Освен това се съмнявам, че нещо ме заплашва.

Той се поколеба, а после каза:

— И аз мисля така. В случай, че стане нещо, влез в Машината и затвори вратата.

При изворчето той срещна два вълка, които лочеха вода. Те внимателно се отдръпнаха и го оставиха да измие съдовете и да напълни тенджерката с вода. След като си тръгна, той хвърли поглед назад. Двойката се бе приближила отново до поточето и вълците съсредоточено лочеха.

Когато се върна в лагера, Инид се беше свила до огъня. Тя махна приветствено с ръка, като го видя. Застанал до нея край огъня, той попита:

— Имаш ли някаква идея какво да правим?

Тя поклати глава.

— Дори не съм мислила за това. Ако имах представа къде са останалите, можехме да отидем там. Но те вероятно са постъпили като нас — избягали са колкото се може по-бързо, само и само да се махнат.

— Имаме ужасно много време да се мотаем наоколо, ако не знаем къде да отидем — каза той.

— Няма смисъл да заминаваме, без да сме наясно къде отиваме.

— По-късно Хенри може да ни открие. Предполагам, че е с някоя от другите две Машини.

— По-късно може да означава много време — каза Буун. — Нямам желание да прекарам остатъка от дните си в един ненаселен континент. Сигурен съм, че и ти мислиш същото. Бихме могли да отидем някъде, където ще ни е по-добре.

— Да, бихме могли — отвърна тя. — Но не просто така. Ако сме оставили следа, която може да се проследи, не бива да я прекъсваме. По-добре да останем тук и да изчакаме Хенри да ни открие.

Той клекна срещу нея от другата страна на огъня.

— Може би има и по-лоши места — каза той.

— Тук сме в безопасност. Но подозирам, че след време ще стане малко скучно. Само равнини и хълмове, хищни птици в небето, вълци и бизон.

— Ще свършим храната — каза тя.

— Пълно е с храна. Бизонът и други животни — той потупа пушката. — Ще живеем дотогава, докато това действа. След последния патрон, можем да си направим копия, а вероятно и лъкове и стрели.

— Няма да се стигне дотам — каза тя. — Преди това да стане, ние ще сме си заминали.

Той пресегна към купчината дърва и сложи няколко трески в огъня.

— Трябва да вземем повече дърва. Запасите ни са на изчерпване.

— Нека направим по-голяма купчина — каза тя. — Не би ми се искало да ходим до онази горичка всеки ден за дърва.

Глухият тътен, който се разнесе някъде наблизо, ги изправи на крака. Тътенът заглъхна, а сетне се чу отново, този път променен в рев.

— Това е биволът — каза Буун. — В беда е.

— Вълците настъпват.

— Ще отида да видя — каза Буун.

Той тръгна и тя припна след него.

— Не — каза той. — Ти оставаш тук. Не знам какво ще открия.

Обикаляйки наоколо, той стигна до пясъчната издатина, заобиколи я и влезе в каменната ниша, където бяха открили бизона. Бизонът стоеше с гръб към острата издатина на скалата, притиснал здраво задница в камъка. Срещу него имаше дузина вълци, които го нападаха с кратки атаки, а после се обръщаха, отбягвайки острите му рога. Бизонът ревеше гневно, но гневът му бе примесен с отчаяние. Главата му беше наведена надолу, мученето му бе накъсано и тежко. Въртеше главата си настрани, за да може да отбива атаките на глутницата. Като клатеше главата си, брадата му удряше земята. Хълбоците му трепереха и бе очевидно, че няма да може дълго да се бори с враговете си.

Буун повдигна пушката, но спря за момент, преди да я опре в рамото си. Биволът извъртя глава, за да го погледне. Очите му се взираха през мръсната козина. Буун свали пушката.

— Не сега, старче — каза той. — Не още. Когато се приближат, ти ще събориш един-двама от тях и мисля, че ти дължа това.

Погледът на бивола бе помътнял. Мученето му премина в клокочене. Вълците, притеснени от намесата на Буун се отдръпнаха.

Буун лекичко отстъпи, а бизонът и вълците го наблюдаваха внимателно. Аз съм натрапникът, помисли си той. Аз съм непознат и

неочакван фактор в тази среда. И нямам никаква работа тук, никакво право да се намесвам. Открай време старите бизони са били храна за вълците, когато силите ги напуснат и остареят. Тук вълците бяха унищожители, а бизоните — жертви. Това беше алгоритъмът на живота, нормалният път на нещата, за който нямаше нужда от арбитър.

— Буун!

При този вик Буун се обърна и се втурна от другата страна на издатината. Инид стоеше до огъня и сочеше хълма. Право към лагера по хълма бързо се спускаше невероятното чудовище, което ги беше прогонило от Хопкинс Ейкър. Паяжината проблясваше на утринното слънце. От върха ѝ се визираше огромното блестящо око, а някакъв тъмен механизъм се очертаваше над нея.

Нямаше никакъв шанс да достигне до огъня и той знаеше това. Никакъв шанс да направи каквото и да е, за да възпре чудовището.

— Бягай! — извика той. — В Машината! Давай!

— Но, Буун...

— Спаси Машината! — изрева ѝ той. — Спаси Машината!

Тя се втурна към Машината и скочи в нея. Чудовището беше близо — на не повече от стотина метра от нея.

Разтреперан, Буун вдигна пушката. Окото, помисли си той, голямото, кръгло, блестящо око. Вероятно това не беше начинът, но бе най-доброто, за което се сещаше.

Пръстът му притисна спусъка, но тъкмо когато започна да го дърпа, Машината изчезна — мястото, където се намираше, бе празно.

Буун отпусна пръста си и свали пушката. Чудовището обиколи мястото, където бе стояла Машината, а после бързо се обърна, така че да застане срещу Буун. Огромното око, сега издигнато нагоре, го наблюдаваше, а паяжината продължаваше да блести на слънчевата светлина. Механизмът се прибра отново в светлеещата паяжина.

— Добре — каза Буун. — Сега ще те оправя.

Имаше шест патрона, а можеше да изстреля поне четири от тях, преди онова да го докопа. Първо окото, после паяжината...

Чудовището обаче не се приближи към него. То въобще не помръдна. Той разбираше, че то осъзнава присъствието му, чувстваше, че го вижда.

Той го чакаше, а то не помръдна. То знаеше, че той е тук и знаеше какво представлява той. Но знаеше ли, запитва се той, че не е

един от онези, които то преследваше? Ако чудовището бе такова, каквото изглеждаше — робот-преследвач, бе много възможно да е програмирано специално за целите си. Сега, лице в лице с него, това не изглеждаше вероятно. Логичното предположение беше, че то ще включи към целите си всяко човешко същество, което може да асоциира с хората от бъдещето.

Буун бавно пристъпи напред, после изчака. Чудовището не помръдна. Дали си играеше на котка и мишка, помисли си той, и дали го изчаква да се приближи достатъчно, за да го сграбчи, преди той да може да реагира защитно?

Не бе нужно да се връща към лагерния огън, помисли той. Там нямаше нищо, освен тенджерката и съда за готвене. Докато бе при изворчето, Инид бе пакетирала останалите припаси в Машината — храната, одеялата, раницата, всичко, което имаха. Оставаха му пушката и патроните в нея.

Когато осъзна това, почувства се страшно гол. Беше сам. Инид може да направи всичко възможно да се върне, за да го прибере. Но дали щеше да успее? Той не знаеше нищо за възможностите на Машината или за начина за управлението ѝ, или за опитността на Инид в подобна ситуация.

Чудовището се помести, но не към него. Движеше се бавно и опипващо към равнината, сякаш не бе сигурно какво трябва да направи. Буун си помисли, че то може би се тревожеше. Беше се провалило, поне това бе ясно. Беше сбъркало в Хопкинс Ейкър, тук също сбърка.

Чудовището се премести от другата страна на огъня по посока към равнината — един блестящ със слънчевото сияние обект над сивотата на земната повърхност и прашните хълмове.

Наблюдавайки го внимателно, Буун отиде до огъня и сложи още дърва в него. Не след дълго щеше да се наложи да изкачи хълмчето и да донесе дърва от хвойновата горичка. Можеше да намери подходящо място за ношуване, някъде наоколо, но не искаше да се отдалечава. Когато Инид се върнеше — ако се върнеше — щеше да дойде тук. Когато Машината отново се появеше, той трябваше да е тук, очаквайки.

Коленичи до огъня, постави пушката на земята и претърси джобовете си. Извади носна кърпа и я разстла, като поставяше върху

нея нещата, с които разполагаше. Запалка, лула, полупълен пакет тютюн, джобно ножче, което носеше от години по сантиментални причини, малък бележник, химикалка, остатък от молив, няколко кламера, шепа монети, чекова книжка с няколко листа, кредитни карти, шофьорска книжка — това беше всичко. Когато с Коркорън отидоха в „Еверест“ той тръгна без нещата, които обикновено носеше. Другите вещи бе оставил в чекмеджето на нощното шкафче в стаята си. Все пак имаше два важни предмета: запалка, която можеше да използва пестеливо, и нож — малък, несигурен нож, но все пак нещо остро.

Той напъха вещите обратно по джобовете си, стана и изтупа панталоните си.

Видя, че чудовището е променило посоката си. Беше се извъртяло и сега се движеше право срещу него. Буун вдигна пушката, като се надяваше, че няма да има повод да я използва. Имаше едва шест патрона и нито един от тях не биваше да бъде пропилян. Но къде трябва да се уцели един робот, за да бъде поразен?

От другата страна на пясъчния ръб, покриващ каменната ниша, в която беше бизонът, се чу накъсано мучене. Вълците явно нападаха бизона за пореден път.

Това не може да е истина, помисли си Буун, нищо не е реално. Дори след като знаеше, че това наистина се случва, той усещаше някаква мисловна бариера да му повярва. Всеки момент това ще изчезне и той ще се озове в света, който познава, между приятели, без да си мисли за никакъв робот-убиец, борещ се за живота си бизон или вълк, стоящ лице в лице с него край гаснещ огън.

Чудовището вече бе значително по-близо и се приближаваше. Беше доста по-голямо, отколкото той си бе мислел и все още не бе съвсем за вярване. Чудовището сякаш не бързаше. Ревът откъм пясъчния ръб стана гръмотевичен, изпълнен с ярост и надигащо се отчаяние.

Буун пристъпи и застана стабилно. Повдигна пушката, но не я опря на рамото си. Помисли си, че вече е готов за каквото и да е. Първо голямото око, а после, ако е необходимо, центъра на паяжината.

Бизонът се появи в луд галоп иззад пясъчника. Вече не ревеше. Главата му бе вдигната високо, слънцето се отразяваше от рогата му. След него на големи подскоци идваха вълците, без да се опитват

съвсем да го доближават. Знаеха, че сега им е сигурен: на откритото можеха да го обградят от всички страни и да го съборят.

Внезапно бизонът смени посоката си и главата му се приведе. Чудовището опита да се изплъзне, но движението му беше закъсняло. С цялата си мощ бизонът го подхвана изотдолу и го вдигна. Яростното движение на главата му проби чудовището с единия рог. То се завъртя във въздуха и главата на бизона се наклони на другата страна. Единият рог се освободи, а другият улучи чудовището, преди да се изплъзне. Блестящото око се спуска и пръсна на малки части, а паяжината се разкъса. Чудовището падна на земята и бизонът мина през него, като копитата продължаваха да го тъпчат и разкъсват.

Бизонът се спъна и подкоси крака. С голямо напрежение отново се изправи и се извъртя, ревейки със сляп страх. Зад него лежеше купчината разкъсани останки на чудовището. Той спря, люлеещ главата си наляво-надясно в опит да се съсредоточи върху своите мъчители. Вълците, отстъпили когато бизонът бе подхвърлил чудовището, сега стояха и чакаха с изплезени езици. Вече тържествуваха. Бизонът трепереше целият — слаб и готов да грохне. Единият му заден крак се подгъна и той едва не падна, ала успя да се оправи и задържи на крака.

Буун вдигна пушката, прицели се в сърцето му и натисна спусъка. Бизонът падна толкова тежко, че отскочи от земята. Напъхана нов патрон в затвора и каза на бизона:

— Дължах ти този изстрел. Сега те няма да те изядат жив.

Вълците се суетяха, стреснати от звука на изстрела. След малко пак щяха да се доближат; тази вечер от другата страна на огъня щеше да има пиршество.

Буун бавно се приближи към чудовището, като разбута с крак счупените елементи, които лежаха на пътя му. Беше пълна каша. Като го гледаше, Буун дори не можеше да си спомни предишната му форма. Ударът на бизоновата глава и разкъсващите движения на роговете му бяха разпердушилинили робота. Блестящото око бе изчезнало, а раздраната паяжина едвам се разпознаваше. Наоколо лежаха разпръснати парчета метал, които допреди малко бяха работещи елементи.

Чудовището проговори в мислите му.

Милост, каза то.

— Върви по дяволите! — каза Буун, преди изненадата да пресуши устата му.

Не ме изоставяй тук, помоли чудовището. Не в тази пустиня. Аз просто си вършех работата. Аз съм обикновен робот. Нямам зли помисли.

Буун се обърна и тръгна към огъня. Внезапно почувства, че е изтощен. Напрежението го бе ударило и сега той бе направо отпуснат. Чудовището беше мъртво и въпреки това му говореше. Той за момент нерешително остана край огъня, а сетне изкачи хълмчето по посока на хвойновата горичка. Направи три прехода и донесе достатъчно количество дърва. Начупи ги на нормални дължини и ги подреди в купчинка. Чак тогава клекна до огъня и внимателно обмисли трудното си положение.

Беше изоставен сам в първобитната Северна Америка, без да има друг човек наоколо освен в Азия, отделена с парче земя, което по-късно щеше да се превърне в Беринговия проток. Ако му бе писано да остане в това време, бе възможно да измине хиляди мили, докато открие други хора — но защо, запита се. Имаше две възможности: да бъде убит или да го вземат в плен.

Имаше и по-добър вариант — да изчака, докато някой от Хопкинс Ейкър го намери. Сигурен бе, че ако е възможно, Инид щеше да се върне. Джей би обърнал земята и небето, за да го спаси, но Джей имаше нужда и от помощта на останалите.

Обстоятелствата не бяха много обнадеждаващи, призна той. Като се замислеше, май не бе много важен за хората от бъдещето. Все пак той не беше нищо повече от натрапник, дори недобре посрещнат натрапник, който глупаво се беше намесил в работите им.

Чудовището отново му проговори с плах и далечен глас.

Буун! Буун, моля ти се, смили се над мен!

— Изчезвай! — каза Буун, мърморейки по-скоро на себе си, отколкото на чудовището, защото не вярваше в неговия глас. Може би това изобщо не беше глас, а думите не бяха нищо повече от продукт на собственото му объркано съзнание.

Вълците се бяха върнали при бизона — сега бяха седем, макар преди да не бе виждал повече от шест — и разкъсваха трупа му.

— Приятно ядене — каза той.

Сигурно и кожата, и месото на древното животно бяха твърди. Вероятно трябваша доста усилия, за да разкъсаш кожата и да достигнеш до месото, което от своя страна надали бе най-добрата възможна храна. Но пък за вълк това щеше да е храна, която да запълни празен стомах.

Преди залез Буун щеше да има нужда от това месо. Нямаше нищо друго за ядене.

Беше опасно да се приближи до трупа и да си откъсне малко месо, като разкара вълците. Единственият остър предмет в него бе джобното ножче, което при силен натиск сигурно щеше да се счупи. Трябваше да изчака, докато вълците се нахранят и станат по-малко алчни. По това време те щяха дотолкова да са разкъсали кожата, че да открият достъп до парчетата месо, от които той можеше да си отреже за собствена консумация. Реши, че ще е в ролята на чакал след вълците.

Надигна се от мястото си край огъня и започна да ходи, като образува пътечка от пясъчника до лагера. Крачейки, той се опита да създаде план за оцеляването си. Способността му да преминава отвъд действаше единствено при екстраординарни ситуации. Освен това след преминаването той щеше да се върне обратно във времето, в което бе сега. Беше само щастлива случайност, че неговата способност ги бе отвела с Джей в Машината на Мартин. Не можеше да разчита същото да се случи и сега.

Имаше шест куршума и с всеки от тях можеше да свали повече от необходимото му месо. Но щом убиеше нещо, той трябваше да го пази от чакалите и скоро то щеше да е непригодно за ядене. Разбира се, можеше да го опуши, но не беше много наясно с процедурата по опушването; можеше да го осоли, но нямаше сол. Не познаваше начините да се прехранва в тази пустош. Вероятно можеше да намери плодове или корени за ядене, но как щеше да знае кои от тях стават за храна и кои може да го отровят? И така, проблемът бе ясен — как ще може да намира всеки ден необходимия за правилното му функциониране протеин.

Това означаваше набавяне на оръжия. Тоест, той трябваше да си ги набави, преди да изстреля и последния патрон. Първата стъпка бе намирането на камък, който да е подходящ за обработка. Пясъчните

ръбове нямаше да му свършат работа. Но имаше и други места, където да намери необходимото.

Най-сетне спря да крачи и се настани край огъня. Вълците пируваха и се ровеха във вътрешностите на бизона през разкъсаната му кожа. От време на време вдигаха окървавените си муцуни и го поглеждаха, а после пак се заемаха с ръфането. След няколко часа може би щеше да е възможно да се промъкне и да прибере своята порция от трупа. Слънцето клонеше към пладне. Лешоядите се събираха. Дузина от тях, ако не и повече, се въртяха високо в небето, като с всеки кръг се спускаха все по-ниско.

Чудовището проговори отново.

Буун, бъди разумен. Изслушай ме.

— Слушам — каза Буун.

Лишен съм от всичките си сензори. Не мога да виждам и да чувам. Всичко, което мога да разбера, е това, което ми казваш, а досега ти не беше много любезен към мен. Аз съм нищо. Аз съм нищо, оставено в нищото. И въпреки това осъзнавам съществуването си. Мога да престоя така безброй години, знаещ, че съм нищо и съм неспособен да го променя. Ти си единствената ми надежда. Ако не се смилиш към мен, аз ще съществувам в тази форма завинаги, покрит от пясъци и прах, без някой друг да знае, че съм тук. Ще бъда погребан жив.

— Красноречив си — каза Буун.

Това ли е всичко, което имаш да кажеш?

— Не мога да се сетя нищо друго.

Изкопай ме, помоли чудовището. Измъкни ме от останките, в които съм заровен и ме взemi с теб. Взemi ме където и да отиваш. Каквото и да е, само да не съм сам.

— Искаш да те спася?

Да, моля те, спаси ме.

— Това може да е само временно разрешение на проблема ти — каза Буун на чудовището. — Заради собствените ти действия, аз може би съм обречен да остана в тази пустиня, както я наричаш. Аз може и да умра тук и съдбата ти ще бъде такава, каквато е и сега.

Дори и така да е, поне за малко ще сме заедно. Няма да сме сами.

— Мисля — каза Буун, — че предпочитам да остана сам.

Но винаги има надежда. Може да се случи нещо, което да спаси и двамата ни.

Буун не отговори.

Не ми отговаряш, каза чудовището.

— Няма какво повече да се каже. Няма да взема нищо от теб. Разбираш ли? Няма да прибера нищо от теб.

Да прояви милост към обикновен враг — да, това щеше да е благородно, по човешки. Но това не бе обикновен враг. Опитвайки се да си изясни какъв вид враг бе това, той усети, че няма име за него.

Това можеше да е капан, каза си и щом помисли за това, се почувства по-добре. Там някъде в купчината разпердушинени отломки, останали от чудовището, лежеше малък компонент, който вероятно бе мозъкът на чудовището или пък фантастичен компютър, който бе неговата същина. Ако се опиташе да разбута останките, за да достигне до същината, можеше и да стане жертва на чудовището, победен от някой все още опериращ негов елемент.

Не, много ти благодаря, каза сам на себе си. Прав съм, няма да взема нищо от него.

Вълците бяха привършили с хищническия си обяд. Няколко от тях седяха наоколо видимо удовлетворени, докато други все още ровеха в плътта, но вече без да бързат. Лешоядите се бяха спуснали доста по-ниско. Слънцето се бе преместило забележимо на запад.

Буун взе пушката и се приближи към трупа. Вълците наблюдаваха приближаването му с интерес. Когато той се приближи, те отстъпиха, после спряха и леко му изръмжаха. Той внимателно размаха пушката към тях и те отстъпиха още малко. Някои от тях седнаха, за да гледат.

Като достигна бизона, той наведе пушката и отвори джобното си ножче. Изглеждаше недостатъчно остро. Вътрешностите на бизона бяха изтърбушени, а кожата над бутовете бе раздрана. Месото от бутовете ще е твърдо, помисли си Буун. Но едва ли крехкото ножче щеше да успее да пробие по-навътре, за да достигне до по-добри парчета. Трябваше да вземе това, което може.

Той хвана кожата с две ръце и я издърпа с всички сили. Кожата се повдигна бавно. Той стъпи здраво и отново дръпна. Този път обели по-голяма част. Ножът, за негово учудване, вършеше по-добра работа, отколкото можеше да се предположи. Отрязва голямо парче месо,

остави го от едната си страна, после отрязва друго — доста повече, отколкото можеше да изяде наведнъж, но пък това може би беше единственият му шанс. Други вълци щяха да се приближат, привлечени от миризмата на кръв, а и лешоядите щяха да се спуснат. Призори щеше да е останало твърде малко.

Огромен вълк, по-голям от останалите, се приближи към трупа, оголвайки зъби. Другите се изправиха на крака да го последват. Големият вълк спря, останалите също. Буун остави пушката, а после си отрязва нов къс месо.

Без да сваля очите си от вълците, Буун събра месото и започна да отстъпва. Движеше се бавно. Каза си, че ако се движи бързо, вълците ще му се нахвърлят.

Вълците го гледаха, без да мърдат, заинтересувани от следващата му стъпка. Той продължи да отстъпва. Когато бе преминал половината път към огъня, те се втурнаха напред, заобиколиха мъртвия бизон, блъскайки се и зъбейки се един на друг. На него не му обърнаха повече внимание.

При огъня той намери чисто местенце и хвърли месото там. Десет пъти повече, отколкото можеше да изяде наведнъж. Стоеше и го гледаше, чудейки се какво да прави.

Не можеше да го запази. След ден-два щеше да е развалено. Трябваше да го сготви цялото, помисли си той. Да го сготви, да изяде необходимото и да завие останалото във фланелката си. Да изкопае яма в земята и сетне да седне върху дупката, където го е заровил. Ако не е защитено, вълците щяха да го изкопаят, щом свършеха с бизона. Но ако седеше върху него, то щеше да е на сигурно. Или поне се надяваше, че е така.

Хвана се на работа. Избра здрави клонки от купчината, която бе донесъл от горицката, начупи ги и заостри върховете им. Наряза месото на по-малки късове, проби ги с остриетата на клонките и на всяка наниза по няколко. Огънят бе изтлял. Той разрови пепелта, събра недоизгорелите клони встрани и ги използва, за да разпали нов. Заби под ъгъл в земята пръчките с късчетата месо, като внимаваше да останат над въглените.

Седна и започна да наблюдава готвенето, като от време на време нагласяше шишчетата. Устата му се навлажни при мириса на печеното

месо. Но въпреки това то нямаше да е вкусно. Той нямаше сол, за да го подправи.

Вълците все още се занимаваха с трупа на бизона. Няколко лешояда бяха накацали долу, ала бяха прогонени от вълците. Сега бяха застанали на почетна дистанция, чакащи реда си. Слънцето беше над хоризонта. Задаваше се нощта.

Там, в равнината, лежеше трупът на бизон, познат във времето на Буун само като изкопаемо. Наоколо сигурно имаше и други изкопаеми мастодонти, мамути, първобитни коне и, вероятно, камили. Дори и вълците, наобиколили трупа на бизона, може би бяха изкопаеми.

Наведен над въглените, Буун се вгледа в месото, което готвеше. Гладът в него се обади. Освен безвкусната овесена каша сутринта, той не бе ял нищо. Бяха настъпили тежки времена.

Спомни си, че когато скочи в Машината заедно с Инид, една мисъл бе прерязала ума му — че ще отидат в бъдещето, а не при тези древни зверове и живи изкопаеми. После напрежението на тези последни секунди в Хопкинс Ейкър бе изтрило мисълта.

Може би в бъдещето щеше да има нещо, което да го заинтересува, но тук нямаше такова. Спомни си за това бъдеще, за което бе чувал в Хопкинс Ейкър — свят външно почти безлюден, макар и човечеството все още да го имало — безплътно, чист интелект, създаден от този инстинкт за самосъхранение, който бе превърнал господарите на планетата в нещо като купчина прах.

Промяна, помисли си той. Земята бе претърпяла промяна за близо пет милиарда години история. Това, което в началото бе изглеждало дребно, постепенно се бе оказало от голямо значение за един процес, който никакъв интелект не би могъл да спре, преди да е твърде късно за противодействие.

Дори с интелект, огромните влечуги не са могли да предположат какво ще им се случи преди шестдесет и пет милиона години. Другите форми на живот също са претърпели унищожение, което не е могло да бъде предвидено. Той бе чел, че първото голямо унищожение се бе случило преди два милиарда години, когато първите зелени растения бяха преработили въглеродния двуокис на кислород, вследствие на което земната атмосфера се бе променила и бе убила примитивните форми, за които кислородът е бил отрова.

Имало е много смърт; индивидите, които са умирали в миналото, са били доста по-многобройни от тези, които са оцелели. И накрая, там в бъдещето, изглежда, че човешката раса също умираше. Може би все още съществуваше, но във форма, която я изключваше като фактор за бъдещата еволюция на Земята.

Инид му беше казала, че дърветата ще заместят хората, че ще застанат на мястото на човека, когато той веднъж завинаги изчезне. Тази идея беше, разбира се, смешна. По какъв начин и с какви възможности дърветата биха заели мястото на човека? Макар че ако нещо трябваше да замести човечеството, това най-вероятно трябваше да са дърветата. През цялата история дърветата са били приятели на човека, а той им е бил едновременно приятел и враг. Хората са секли произволно големите гори, макар някои да са ги ценели и дори почитали.

Една от пръчките с нанизани късчета се наклони и падна в огъня. Буун изруга и я грабна от въглените. Държейки я с едната си ръка, с другата я изтупа от пепелта. Май беше готово за ядене. Предпазливо издърпа едно от парчетата, като го подхвърляше в дланта си. Когато изстина достатъчно, той го захва. Липсата на сол го правеше безвкусно, но тъй като бе горещо и плътно, това му хареса. Сдъвка го. Трябваше да дъвче дълго, но пък стомахът му явно бе доволен. Щом изяде колкото можа, той остави месото върху една туфа трева и съблече първо якето, а после ризата и фланелката си. Разстла фланелката си на земята и събра всички късчета месо върху нея. После сложи суровите парчета месо върху въглените и седна да изчака, докато се опека.

Падаше мрак. Той виждаше очертанията на вълците, които все още се мотаеха около мъртвия бизон. На изток небето светлееше в очакване да изгрее луната.

Той гледаше месото над въглените и когато стана готово, го постави във фланелката, уви го здраво в нея, изкопа с ножчето си дупка, постави месото в нея, запълни я с пръст, утъпка я и седна върху нея. Който и да иска това месо, каза си, ще трябва да мине през мен, за да го достигне.

Почувства се спокоен и горд от себе си. Каквото и да се случеше в идващите дни, досега той се бе справил добре. Имаше храна за няколко дни. Може би не трябваше да хаби единия патрон, но не

можеше да спре. Беше осигурил на бизона бърза и достойна смърт. Ако не го бе направил, вълците вероятно щяха да съборят стария бивол и да започнат да го разкъсват, докато е още жив.

А може би загубата на патрона беше без значение. Инид щеше всеки момент да дойде и да го вземе. Той помисли за това известно време и се опита да си повярва, макар и без особен успех. Вероятността тя да се върне бе не малка, но точно толкова бе и шансът да не успее.

Той вдигна яката на якето си, за да се предпази от вечерния студ. Предишната нощ бе имал одеяло, но сега нямаше. Имаше само дрехите, с които бе облечен. Потръпна и стреснато се събуди. Нямаше причина да се стряска, всичко си бе на мястото. Отново заспа с пушката в скута си.

Разбуди се отново, полубуден-полузаспал. Не беше сам. От другата страна на огъня седеше, или изглеждаше, че седи, човек с покривало, което приличаше на мантия и конусовидна шапка, която скриваше лицето му. До него седеше вълкът — вълкът, защото Буун беше сигурен, че това е същият вълк, с когото бяха седели лице в лице при събуждането му предишната нощ. Вълкът му се усмихваше, а той никога не бе знаел, че един вълк може да се усмихва.

Погледна към шапката. *Кой си ти? Какво е това?*

Проговори наум, по-скоро на себе си, отколкото на шапката. Не бе казал нищо на глас, за да не стресне вълка.

Шапката отговори.

Става дума за братството на живота. Кой съм аз няма голямо значение. Аз съм тук просто за да играя ролята на преводач.

Преводач на кого?

На теб и вълка.

Но вълкът не говори.

Не, не говори. Но мисли. Той е страшно заинтригуван и зарадван.

Че е заинтригуван мога да разбера. Но зарадван?

Чувства същото като теб. Усеща нещо в теб, което му напомня за самия него. Заинтригуван е какво си ти.

Като мине време, каза Буун, той ще се присъедини към нас. Ще стане куче.

Дори и да знаеше това, каза Шапката, той нямаше да се впечатли. Той сега си мисли, че е като теб. Равен. Едно куче не ти е равно.

Понякога кучетата ни стават много близки.

Но не са като вас. Трябвало е още една стъпка, но тя никога не е била направена. Преди много време човекът е трябвало да я направи. Сега е твърде късно.

Виж, каза Буун, той не е като мен. Вълкът не е като мен.

Разликата, Буун, не е толкова голяма, колкото си мислиш.

Аз го харесвам, каза Буун. Уважавам го и го разбирам.

А също и той теб. Седял е лице в лице с теб, когато можеше просто да ти разкъса гърлото. Това бе, преди да убиеш бивола. Тогава той бе гладен. Месото ти можеше да напълни стомаха му.

Би ли предал, ако обичаш, благодарността ми, че не ми разкъса гърлото.

Мисля, че той го знае. Това бе неговият начин да ти каже, че иска да сте приятели.

Тогава му кажи, че приемам приятелството му и бих искал да съм му приятел.

Но Буун говореше на празнотата. Шапката вече не беше там. Мястото, където бе седял, бе празно.

Няма го, помисли си Буун, защото никога не е бил там. Всичко това беше само халюцинация. Нямало е никой, освен вълка.

Когато погледна, и вълкът бе изчезнал.

Буун се изправи. Беше измръзнал. Сложи още дърва в огъня и остана близо до него, поемайки топлината му. След малко се издигнаха нови пламъци, облизващи дървата.

Беше спал дълго. Луната се бе изместила далече на запад. Лунната светлина се отразяваше от разпръснатия скелет на чудовището. Беше минало доста време, откакто чудовището му бе проговорило, ако въобще му бе говорило. Като с шапката това просто можеше да е фантазиране.

Беше се променил, помисли си. Само преди часове той бе сериозен новинар, който работеше само със сигурни факти. А сега си фантазираше. Разговаряше си с една шапка, спореше с мъртво чудовище и бе видял приятел в един вълк. Самотата, помисли си той, може да докара човек до странности, но толкова скоро ли? Тук

самотата може би беше по-различна от обикновената самота, защото беше допълнена от знанието, че той е единственото човешко същество сред два огромни континента. В неговото време мнозина учени предполагаха, че първият човек, стъпил на този континент, се е появил поне 10 000 години преди тези времена. Нейде из обширна Азия варварски племена бродеха из земите, а по на запад имаше други хора, които след 20 000 години щяха да надраскат първите рисунки на животни из пещерите на Източна Европа. Тук той беше не на място, сам сред зверовете.

Като се стопли, се отдръпна от огъня и започна да крачи около него. Опитваше се да мисли, но мислите му няхаха нито начало, нито край. Като обиколките му около огъня.

Вълците се караха за бизона, макар и караницата да беше вяла, защото не влагаха всичко от себе си в нея. Нейде далече някакво животно кряскаше — монотонно, постоянно оплакване. Над хълма, в хвойновата горичка, една птица тъжно изчурулика. Луната застана над западния хоризонт, а на изток небето просветля и се зазори нов ден.

Когато просветля, той изкопа фланелката и извади малко месо. Обикаляйки огъня, дъвчеше и дъвчеше, за да омекоти твърдото месо и да го преглътне. След като свърши, отиде до изворчето, за да напълни тенджерката с вода, а сетне изкачи хълма за нови дърва за огъня.

Осъзна, че трудно ще намери с какво да запълни деня си. Помисли си с какви задачи би могъл да се заеме. Не се сети за нищо, което да изглеждаше разумно. По-късно можеше да изследва околностите, но не виждаше особен смисъл в това. По-късно, може би, но сега щеше да остане тук, за да може Инид или който и да е, да го намери, когато се появи.

Отиде до каменната ниша, където преди бе притиснат бизонът и довлече камъни — най-тежките, които можеше да довлече — за да ги сложи над дупката, в която бе заровил месото. Огладнели чакали можеха да подушат месото и да поместят камъните, за да го достигнат. Но неговите вълци бяха твърде добре нахранени, за да го направят.

Напъна се да изкачи хълма откъм едната му страна. Най-сетне достигна върха и огледа земите наоколо. Нямаше много за гледане. На известно разстояние стадо тревопасни, вероятно бизони, пасяха. Групи от други животни скитаха като сенки. Кой знае защо, той ги оприличи на пронгхорни^[1].

Нещо, което приличаше на мечка, се поклащаше в коритото на пресъхнала река. Останалото, което видя, бе пуста земя, разкъсвана тук-там от потоци и осеяна с многобройни хълмове. Имаше и храсталаци и малки горички, разсеяни наоколо.

Когато се върна в лагера, вълците се бяха отдръпнали от трупа на бизона, който сега не бе нищо повече от кости и парчета кожа, развяващи се от вятъра. Дузина лешояди подскачаха наоколо, кълвейки се един друг, за да запазят територията, която всеки един от тях смяташе за своя, и кълвяха последните парченца месо, останали по скелета.

Буун се настани да чака по най-добрия възможен начин. Изминаха четири дни и все още нямаше никаква Машина. Той бе изпълнил задачите си. Няколко пъти обиколи разбитото чудовище, пазейки безопасна дистанция. Опита се да го реконструира наум и да свърже счупените елементи в едно цяло. Може би щеше да свърши тази работа по-добре, ако си бе позволил да се доближи по-плътно до него, да вземе някои части и да ги разгледа. Но той не го направи. Чудовището не проговаряше и той накрая се убеди, че то никога не му бе говорило и че споменът за подобен разговор бе само негово умствено отклонение.

В края на четвъртия ден оставаха няколко парчета от месото, което бе приготвил, но бяха вече развалени. А той все още беше твърде цивилизован, за да яде развалена храна.

На сутринта на петия ден откъсна лист от бележника, който носеше във вътрешния си джоб, и написа с парчето молив: „Отивам на лов. Връщам се веднага.“

Остави бележката върху купа камъни, които покриваха заритото месо и я покри с друг камък.

Чувстваше се отлично, когато тръгна с пушката. Най-сетне имаше какво да прави, имаше задача пред себе си, а не просто някаква работа за запълване на времето.

След около миля се показва вълкът, спуснал се от хълма, за да го последва. Движеше се от дясната му страна — на около стотина метра и леко отзад; изглеждаше настроен приятелски и щастлив отново да бъде с него. Той му проговори, но вълкът не обърна внимание на говора и продължи да върви с него.

Час и нещо по-късно, той забеляза малко стадо пронгхорни, които пасяха на известно разстояние. От лявата му страна имаше пресъхнало речно русло. Спусна се в него, като се движеше колкото се може по-тихо. Речното корито водеше наляво в посоката, която щеше да го доведе по-близо до плячката му. Вълкът се бе спуснал в сухото корито заедно с него и вървеше отзад. На два пъти Буун спря и погледна дали пронгхорните са на мястото си. Те още бяха там, където ги бе видял за пръв път, и се хранеха с туфи трева и бурени. Изглеждаха необезпокоени, но и дистанцията бе твърде голяма — трябваше да се приближи още. Отново се спусна в речното корито и продължи предпазливо, като внимаваше къде поставя краката си. Едно пропукване можеше да накара пронгхорните да побягнат. Като че усещайки дивеча, вълкът се промъкваше зад него. Десет минути по-късно Буун отново се показва над ръба на коритото. Пронгхорните бяха по-близо, отколкото очакваше. Той взе пушката, насочи я към животното, което искаше, прицели се и стреля. Пронгхорнът подскочи във въздуха и тежко падна. Останалата част от стадото препусна назад, на неколкостотин ярда спря, обърна се и погледна в неговата посока. Когато Буун се изкачи по ръба на коритото, те отново препуснаха.

Буун взе на рамо жертвата си и с вълка от едната си страна се насочи към лагера. Вълкът припкаше отстрани с доволно изражение от добре свършената работа.

В лагера Буун одра пронгхорна и разстла отстрани кожата, за да разположи върху нея парчетата месо. Като изкорми животното, той запази черния дроб, после изхвърли останалите вътрешности към скелета на бизона. Вълкът се захвана на работа. Буун разреза черния дроб, набучи го на една треска и го постави върху въглените. Сетне се зае да разчисти тялото. Запази филето и единия бут, а каквото остана, занесе извън лагера и изхвърли. Вълкът изостави вътрешностите и се насочи към по-приятната храна.

Буун се зае да стотви това, което щеше да го храни през следващите няколко дни. Така не може да продължава, помисли си той. Живееше ден за ден и възможността това да продължи по същия начин бе ограничена от четирите патрона в пушката. Преди те да свършат, той трябваше да измисли начин да се изхранва. Имаше нужда от дърво за лък, сухожилия за тетива, прави пръчки за стрели, камък за острието

на стрелите и за нож, защото джобното ножче нямаше да издържи още дълго.

Знанията му за това как се прави лък бяха почти равни на нула. Все пак имаше представа от основното и щеше да се оправи. Можеше да направи слаб лък, с който да действа, докато направеше по-добър след много нови опити и грешки.

Утре, реши той, ще потърси дърво и камък. За момент помисли, че може да потърси дърво в горичката, откъдето вземаше дърва за огъня. Почти веднага се отказа от идеята. И най-здравата хвойна не бе достатъчна и той се съмняваше, че ще намери там нещо, което да стане за лък.

Появиха се още два вълка. Буун ги гледаше и се опитваше да познае своя вълк, но не бе сигурен кой от трите бе той. Когато слънцето се спусна, всичкото месо, което бе оставил за вълците, бе изядено и те бяха изчезнали.

Но рано вечерта, малко след падането на нощта, вълкът се върна и седна от другата страна на огъня срещу него.

Буун му заговори.

— Утре — каза той — отивам на поход, за да намеря дърва и камъни. Ще се радвам, ако дойдеш с мен. Ще бъде трудно пътуване. Няма как да нося вода, но ще нося месо и ще го разделя с теб.

Това е смешно, помисли си той. Вълкът не може да разбере нито дума от казаното, но въпреки това да му говори го успокояваше. Беше хубаво да има на кого да говори; един вълк бе по-добър от нищото. Беше някой, който може да сподели огъня с него.

Той се събуди през нощта и вълкът все още бе с него. Наблюдаваше го внимателно и приятелски, докато той хвърли дърва в огъня. После заспа отново, а вълкът продължаваше да го гледа.

На сутринта написа нова бележка — този път по-дълга: „Отивам на поход, който може да продължи няколко дни, но ще се върна. Моля, почакай ме. Може би един вълк ще бъде с мен. Ако е с мен, моля те не го наранявай. Той ми е приятел.“

Затисна бележката върху купчината камъни и двамата с вълка тръгнаха. Движеха се на запад, по посока на тъмните петна, които Буун бе взел за група дървета. Те като че ли бяха на около един ден път.

Оказа се, че са на повече. Късно следобед Буун разбра, че няма да ги достигнат, преди да се стъмни. Беше изморен и жаден. Не бяха видели вода. Може би, каза си той, ще намерят вода на хълма. Можеше да издържи нощта без вода. Спускайки се в едно сухо речно корито, той тръгна по него, докато не стигна до някакво място, където бреговете се издигаха високо, образувайки закътано убежище.

Той събра съчки и стъкна огън. Отбра три парчета месо и ги даде на вълка. Докато вълкът ги поглъщаше, той седна да яде край огъня. Месото бе меко и не бе трудно за дъвчене. Вълкът свърши и очаквателно го погледна за още. Подхвърли му още едно парче.

— Това е всичко, което ще получиш — съобщи той. — Ако продължаваме да го разделяме по този начин, накрая за теб ще остане повече, отколкото за мен.

Изморен до мозъка на костите си, той заспа веднага след залез слънце, а вълкът се изтегна от другата страна на огъня. Събуди се на развиделяване. Огънят бе изгаснал, но не го запали отново. Даде на вълка малко месо и сам изяде малко. Потеглиха, преди още да се бе показало слънцето.

Достигнаха хълма преди пладне и започнаха да го изкачват. Възвишението бе доста по-високо от това, при което бяха лагерували с Инид. Изкачването бе дълго и трудно. Вълкът бе открил вода на половината път. Върна се с мокра муцуна, от която капеше вода.

— Вода — каза Буун. — Покажи ми.

Вълкът стоеше озадачен.

— Вода! — каза Буун. Опита се да наподоби движенията с уста, като че лочеше.

Вълкът се завъртя надясно, спря и погледна назад. Беше ли възможно, запита се Буун, да е разбрал? Бе лудост да мисли така, но, от друга страна, нали той бе разделил с него месото си — защо тогава вълкът да не раздели водата с него?

От часове бе жаден и се опитваше да не мисли за това, но сега, когато водата бе наблизко, жаждата му се усили. Устата и гърлото му бяха сухи и му бе трудно да преглъща.

Срещу него от възвишението се виждаше голяма купчина камъни. Опита се да побърза, но пътят бе стръмен и изсушената от слънцето трева се хлъзгаше. Тръгна нагоре, пълзейки на четири крака, ридаейки от жажда.

Видя, че се движи сред варовици, а не пясъчници. Варовикът може би легеше върху пясъчен слой, идващ от другия хълм. Варовикът не вършеше работа като сечиво, но покрай него може би имаше кварц или мрамор.

Над него се издигаше каменна стена. Млади кедрови дървета се изпречваха пред лицето му. Той пълзеше по стръмния наклон към подножието на каменната стена. Откъртен камък се затъркаля под него. Беше загубил всякаква следа от вълка, но бе сигурен, че долавя звука на течаща вода.

Подхлъзна се, запази равновесие, а после пак се подхлъзна и внезапно спря. Нещо бе хванало десния му крак и агонизираща болка го разтърси — болка, толкова ужасна, че вътрешностите му се свиха, после плъзна надолу и навътре, така че му се повдигна.

Остана да лежи, докато болката бавно се разнесе, а после опита да седне. Не можеше. Каквото и да бе заклещило крака му, го държеше здраво към земята, прикован към склона на възвишението. Опита се да се извърти и да види какво не е наред с крака му, ала като се раздвижи, кракът му сякаш изкрещя. Отмалял от болката, той отново легна на земята. Когато отново събра част от силите си, опита пак, този път много внимателно. Успя да завърти глава така, че да види тялото си. Кракът му бе попаднал в тясна пукнатина. Отдолу под варовика лежах откъснатите от каменната стена парчета. Десният му крак се бе заклешил и той се намираше в капан, потънал почти до коляното в процепа на пукнатината.

Колко глупаво, помисли той. Почувства, че го обзема паника и се опита да я превъзмогне. Всичко, което трябва да направи, реши той, е да размърда бавно крака си и да го освободи.

Опита се да го направи. Мускулите се подчиняваха. Можеше да го движи, макар че той се съпротивляваше. Може би бе изкълчен, но не изглеждаше счупен. Вероятно бе разсечен.

Вълкът се спусна по възвишението и застана с подвити крака, като го гледаше и виеше.

— Всичко е наред! — кресна Буун. — Ще се измъкна оттук след малко. Трябва да помисля как.

Но не успя да се освободи след малко. Независимо от усилията му, кракът оставаше заклещен. Начинът, по който се бе проснал на склона, затрудняваше работата. Когато се опитваше да извърти тялото

си в по-изгодна позиция, болката в крака му го караше да спре, облян в пот. Накрая се предаде, твърде слаб и твърде изтощен от болката, за да продължи. Ще почина малко, каза си той.

Отпочинал, той опита пак. Сега вече бе почти тъмно. Вълкът бе тръгнал нанякъде и той бе останал сам. Още веднъж внимателно опита да освободи крака си и когато това не стана, отчаяно го дръпна. Взрив от болка го разтърси. Той стисна зъби и отново опита. Кракът не излизаше. Трети път не посмя. Лежеше изтощен. Сега ясно чу звука от течаща вода. Болката отново се обади, а изсушеното му гърло го задушаваше.

Опита се да прояви разум. Бе съставил план, но планът се бе провалил. Посегна към запаса месо, който носеше под мишница, но не го намери. Пушката също я нямаше.

Буун мрачно се усмихна. Бе попадал и на по-лоши места и бе оживявал. Освен всичко друго той можеше да преминава отвъд и да бъде свободен. Опита се да премине отвъд. Стисна очи, насили се и напрегна мозъка си.

— Отвъд! — изкрещя. — Отвъд! Къде, по дяволите, е това отвъд?!

Нямаше отвъд. Остана там, където бе. Отпусна се и се сви на земята.

Събуди се много по-късно. Звездите блестяха на небето. Студен вятър брулеше склона и той усети, че е наполовина замръзнал. За момент не можа да си спомни къде е, а после се осъзна. Беше заклещен на този хълм. Може би никога нямаше да се измъкне. Щеше да умре тук. Лежеше наранен и мръзнец със свито от жажда гърло. Може би малко по-късно щеше да направи нещо за себе си, но не и сега.

Сива сянка помръдна под звездната светлина. Беше вълкът. Гледаше към него и виеше.

— Обещай ми само едно — каза му Буун. — Само за едно те моля. Бъди сигурен, че съм умрял, преди да започнеш да ме ядеш.

[1] Еднорози. ↑

инид

Всичко се обърка, помисли си Инид. Не трябваше въобще да се опитва да управлява Машина на времето. Трябваше да се сети, че не е компетентна. И все пак какво друго може да направи? Там, в Хопкинс Ейкър, тя бе оставена сама да чака Буун и не бе имала време да определи някакъв курс. Просто беше казала на Машината да тръгва — това беше единственият възможен изход. После се случи почти същото. Буун ѝ бе извикал да спаси Машината и тя бе избягала. И сега се намираше тук, почти милион години в бъдещето след времето, където бе останал Буун, и нямаше и най-малката идея как да се върне и да го вземе.

Хорас е виновен, каза си тя. Хорас, който уж бе много добър в планирането, а планираше толкова лошо. Във всяка Машина трябваше да има по един способен пилот, макар че като се замисляше, сред тях нямаше трима, които да бяха достатъчно способни. Дейвид беше доста опитен. И Хорас, въпреки цялата си небрежност. Ема и Тимъти не знаеха нищо за управлението. И когато се наложи, оказа се, че има само двама, които можеха да управляват Машина.

Всичко можеше да е наред, ако чудовището не се беше появило и те имаха възможността да заминат по предварителен план. Щяха да са взели решение къде да отидат и вероятно Дейвид щеше да програмира Машините да попаднат в едно и също време и на едно и също място. Щяха да знаят къде и кога отиват и щяха да отидат там заедно. Ако нейната Машина беше предварително програмирана, тя нямаше да има никакви неприятности. Това, което я бе погубило, бе този два пъти повторен скок в тъмното.

Тя пак погледна към пулта — индикацията на времето бе съвсем ясна. Но индицираното местоположение бе за нея като надпис на санскрит. Знаеше времето, в което е, но не и мястото, където се намира. Буун бе този, който при предишния път бе определил, макар и

най-общо, къде се бяха озовали. Разбира се, обозначението на мястото си стоеше на екрана, ала тя не можеше да го разчете. Това, което бе трябвало да направи, макар вече да бе твърде късно за това, беше да запише показанията на екрана.

Запазени някъде в паметта на контролния пулт, пространствените координати на мястото, където бяха кацнали с Буун, сигурно можеше да се извлекат. Просто трябваше да потърси в паметта, но тя нямаше никаква идея как да го направи.

Тръсна се назад в седалката, все още втрещена в пулта. Защо през цялото време, което бяха прекарвали в Хопкинс Ейкър, тя не беше помолила Дейвид да я научи как се борава с Машината? Сигурна бе, че той с радост би ѝ показал, но пък никога не ѝ беше хрумвало, че ще се наложи да управлява някога Машина и затова никога не го бе молила.

Тя се взря в илюминатора, но той предлагаше ограничена видимост и почти нямаше какво да се отбележи. Изглежда се беше приземила на някаква височина, защото виждаше под себе си панорама от каменисти хълмове и река, проблясваща между тях.

И така, беше заминала. Навремето Хорас и Ема често ѝ казваха, че е некадърна и може би бяха прави.

Беше изоставила един забележителен човек в далечното минало и нямаше никакъв начин да се върне, за да го спаси. Боеше се дори да опита. Бе извършила вече два скока в тъмното — един в далечното бъдеще и един в далечното минало. Хенри ги беше открил в Средновековна Европа, но в сравнение с настоящата ситуация, онова е било детска игра. Може би беше оставила следа, която той да проследи с малко късмет. Една следа — да, но две — как би могъл Хенри да се справи с две? Тя не се съмняваше, че трябва да остане тук, където се намира в момента. Още един скок, и повече от вероятно би останала изгубена завинаги. Дори сега, след не повече от два скока, тя пак можеше да е загубена завинаги.

Стана от пилотското място и си проправи път към вратата. Когато я отвори, чу някакъв странен шум, подобен на пчелно жужене. Щом излезе навън, видя откъде идва той.

Машината лежеше на един склон, малко под върха на висок хълм. По склона се движеше група хора, които издаваха въпросния звук — тихо бръмчене на говорещи едновременно много гласове.

Вляво и вдясно от нея, докъдето ѝ стигаше погледът, се виждаха изкачващи се по хълма хора. Редицата бе неравна. На места хората се бяха скупчили плътно, другаде се движеха на малки групи, а неколцина вървяха сами. Открай докрай всички се движеха, но бавно.

Покрай тях се носеха, сякаш ескортираха процесията, някакви странни и различни фигури. Някои имаха почти човешки вид, а други въобще не приличаха на хора, но всички бяха живи и се движеха — пълзяха, поклащаха се, търкаляха се, припкаха по безумен начин, крачеха, плъзгаха се. Някои летяха.

Дъхът ѝ спря, когато разпозна ескорта. Част от него, онази с човешки вид, бяха роботи, и без съмнение, другите, които не приличаха толкова на хора, също бяха роботи. Останалите бяха извънземни. Във времето, в което бе живяла, имаше много извънземни, които бяха в странни и невинаги разбираеми отношения с хората, но нейният народ, изгнаниците, имаха малко вземане-даване с тях.

Тя малко се отдалечи от Машината и се изкачи няколко метра по склона, в чиято основа бавно се придвижваше процесията. Мястото беше високо и сухо. Създаваше усещане за извисяване и изглеждаше като изправено на пръсти, за да докосне самото небе, което бе дълбоко и синьо — най-синьото небе, което Инид бе виждала някога, без нито един облак, който да го загрозява. Постоянен силен вятър плющеше в пелерината ѝ. Сякаш преминал над студена и пустинна местност, той носеше леден полъх, въпреки топлината на обедното слънце. Под краката ѝ се разстилаше мека трева, ниска и нормално растяща — трева, в която нямаше нищо диво. Тук-там по билото на хълма се виждаха единични дървета, всички с изкривени стволове, превити под вятъра, който сигурно бе духал векове, за да ги подчини на волята си.

Никой не я забеляза. Присъствието ѝ нито за миг не повлия на това, което ставаше.

Може би е някакъв обред, чудеше се тя, или религиозно поклонение, или може би празник на древна митология? Всичко това обаче бяха просто бегли предположения. Въпреки че от мястото, където стоеше, процесията изглеждаше спокойна, можеше да стане опасно, ако тя се намесеше. Бе доста вероятно.

Внезапно един глас проговори до рамото ѝ.

— Дошли сте, за да се присъедините към нас ли, лейди?

Стресната, тя се обърна. До нея стоеше робот. Шумът от приближаването му явно бе заглушен от вятъра. Той имаше човешка форма и беше доста цивилизован. Нямаше и намек за грубост. С един поглед можеше да се разбере, че беше, разбира се, машина. Но по някакъв особен начин доста наподобяваше човек. Лицето и тялото му бяха човешки по всички класически признаци. Беше умело конструиран — вградени ненакрайващо, металните му части й напомняха за изящната обковка на най-скъпата двуцевка от колекцията на Тимъти.

На рамо роботът носеше одрано прасе, а под едната си мишница — голям издут чувал.

— Моля да ме извините, лейди. Нямах намерение да ви плаша. Когато се изкачих зад вас, потърсих начин да ви известя с някакъв звук, но вятърът, разбирате ли, ми попречи. От този вятър не се чува нищо.

— Благодаря ти за загрижеността. Наистина ме уплаши, но не много и само за миг. И не, не съм дошла, за да се присъединя. Нямам представа какво става тук.

— Всичко е следствие на халюцинация — каза глухо роботът. — Това, което виждате, е маршът на Вълшебния свирач. Вие вероятно сте запозната с легендата за Вълшебния свирач?

— Да, прочетох я в една от книгите на брат ми. Разказва се за един свирач, който с музиката си примамил всички деца от едно село.

— Тук е същото. Маршът на Вълшебния свирач, само че без свирач. Причината е във всички тези извънземни.

— Ако няма свирач, тогава какво следват?

— В своите халюцинации, които, убеден съм, са дело на извънземни, те следват илюзии. Всеки следва илюзия, която си е само негова. Непрекъснато им го повтарях заедно с останалите роботи, но те не ни обръщаха внимание. Пренебрегваха съветите ни и последваха противните извънземни.

— Но тогава ти защо си тук? А и не си сам, има много други роботи.

— Някой трябва да се грижи за хората. Трябва да ги пази от самите тях. Те тръгнаха без провизии, без храна и вода, без подходящо облекло, което да ги защитава от студ и влага. Виждате ли това прасе на рамото ми и торбата с храна под мишницата ми? Събирам наоколо

каквото мога. Това не е дейност, мога да ви уверя, която робот с моята честност и чувствителност би могъл лесно да приеме. Но трябва, защото тези заблудени мои хора са пленници на глупавите си илюзии и не обръщат внимание на нуждите си. Трябва да има някой, който да ги наглежда.

— Как ще свърши всичко това? — попита Инид. — Какво ще им се случи? Как ще приключи тази история?

— Съвсем не знам. Мога само да се надявам на най-доброто. Това може би се е случвало другаде и в друго време, но тук е за пръв път. Колкото и да обичам моите човеци, и като моля за вашето извинение, не мога да не кажа, че има моменти, в които те са най-немислещите, най-неразумните форми на живот. Живял съм много столетия, лейди, и съм чел историята на отдавна отминалите векове. Човешката раса, според старите истории, винаги е била немислеща и неразумна; но на мен ми се струва, че сега те са щастливо неразумни, докато преди са били глупаво и грешно неразумни. Да бъдеш щастливо нера разумен, да се радваш на глупостта, за мен е най-лошата заблуда, в която някой може да изпадне.

— Трябва да помисля над това — каза Инид. — Струва ми се, че може би си прав.

Заблуда, помисли си тя. Възможно ли бе именно това да се е случило на човешката раса — една търсена заблуда, която беше свела до нула всички човешки достойнства, създадени и спечелени за повече от милион години? Може ли човечеството без особена причина и съвсем съзнателно да бе обърнало гръб на всичко, което изгражда човечността? Или може би това беше някакво второ детство, смъкване на товара от плещите и връщане към егоизма на дете, което се весели и лудува, без да мисли за последствията и отговорностите?

— Ще е съвсем безопасно, ако се изкачите на хълма и ги погледате, сигурен съм — каза роботът. — Убеден съм, че няма опасност. Те не са опасен, а просто глупав народ.

— Може би ще го направя.

— Или още по-добре, ако разполагате с време, бихте могли да се присъедините към нас — към моите човеци и може би няколко отвратителни извънземни — когато спрем да лагеруваме тази нощ. Ще има печено прасе, прясно омесен хляб и вероятно други храни, които приятелите ми ще донесат. Няма защо да се боите от външна намеса —

ще бъдете само с моето семейство. През нощта различните семейства се събират отделно и се хранят с това, което техните работи са доставили. Като изключим настоящата глупава проява, те са много мили хора. Надявам се, че тази лудост скоро ще премине.

— С удоволствие ще дойда — каза Инид. — Радвам се, че ме покани.

— В такъв случай елате с мен да ги потърсим. Те са някъде в процесията, не много далеч от нас. Сетне аз ще потърся място за лагеруване и ще подготвя вечерята — най-вероятно мястото ще е някъде напред по пътя, за да не са много далеч, когато лудостта им се оттегли с настъпването на мрака.

— Не вървят ли и през нощта?

— Не, разбира се, че не. Не са съвсем напуснати от разсъдък си.

— Идвам с теб. Но не смятам да се включа в похода. Там ще бъда не на място. Ако дойда, мога да ти помогна при установяването на лагера.

— Няма нужда — отвърна роботът. — Ще дойдат и други работи, а ние сме добри работници. Но ще се радвам, ако сте с мен. И тъй като ще прекараме известно време заедно, можете да ме наричате Джоунс.

— Радвам се да се запознаем. Казвай ми Инид.

— Ще ви наричам мис Инид. Младите жени се титулуват с „мис“.

— Благодаря, Джоунс.

През това време те се изкачваха нагоре по хълма и сега бяха близо до колоната. Инид забеляза, че процесията следва някаква бледа следа, която минаваше по билото на хълма; нещо подобно на малко използвана пътека, по която от време на време са се изкачвали самотни пътници, бързаци с надежда да открият подслон за през нощта.

Процесията се бе разпростряла и в двете страни, докдето стигаше погледът. Беше разпокъсана, но не дотолкова, че да се наруши впечатлението за наистина огромна тълпа.

Всеки вървеше сякаш сам, като обръщаше внимание на хората край него само от любезност. Вървяха уверено с вдигнати глави и гледаха по-скоро напред, отколкото нагоре, като че всеки момент очакваха да видят нещо, което няма да ги разочарова. Лицата им изразяваха ведро очакване и се усещаше, че са някак унесени — макар

че, каза си тя, това не беше свещен или религиозен унес. Това не беше религиозна процесия, както си бе помислила в началото.

Сред вървящите нямаше деца. Имаше младежи, хора на средна възраст, по-възрастни, както и много стари участници, които се придвижваха с помощта на патерици и бастуни.

С тях тичаха, припкаха, поклащаха се или куцукаха внушителната група извънземни — не чак толкова много, колкото хората, но достатъчно голяма група, за да остави трайно впечатление в страничния наблюдател. Имаше едно подобно на дух същество, което летеше ту на едно ниво с процесията, ту над нея, като непрекъснато променяше формата си. Имаше и едно трикрако създание, крачецо горделиво, сякаш се бе качило на кокили, с тяло, което приличаше на обикновена кутия. Друго пък бе едновременно влечуго и топка — влечуго, което се плъзгаше като змия и се извиваше край краката на маршируващите, и което от време на време се превръщаше в плавно и спокойно търкаляща се топка. Имаше също и една глава, само глава, която по-скоро представляваше око и уста и тичаше наоколо, като че ли бърза, без да знае накъде. Имаше и много други.

Хората не им обръщаха никакво внимание, сякаш и те бяха хора като тях. Извънземните също не обръщаха внимание на човечите, като че ги познаваха добре и нямаше какво да ги учуди.

Инид остана с впечатление, че всички — хора и извънземни — наблюдават нещо, но не гледат в една обща точка, а пред всеки се разкрива някаква негова собствена гледка.

Тя се огледа за работа Джоунс и не можа да го открие. Имаше и други работи, но малцина от тях се бяха смесили с хората и извънземните в маршируващите редици. Повечето вървяха встрани от процесията. Тя продължи да търси с поглед Джоунс, но той беше изчезнал без следа. Може би, каза си тя, трябва да избързам напред, за да го настигна. Беше гладна, а топло свинско с прясно омесен хляб звучеше страхотно добре. Беше глупаво от нейна страна да загуби връзка с работа. Затича се напред, но след няколко крачки спря. Не знаеше в каква посока е тръгнал Джоунс и така можеше по-скоро да се отдалечи от него, отколкото да го доближи. Някакъв глас прозвуча в ухото ѝ — носов, нечовешки глас, говорещ с човешки думи:

— Любезно човешко същество, може ли да ви помоля да направите нещо за мен?

Тя рязко се извърна и инстинктивно отскочи встрани.

Беше извънземно, както бе предположила, но беше малко по-хуманоидно, отколкото останалите. Главата му, увиснала на дълъг и мършав врат, бе кръстоска от главите на отслабнал през зимата кон и на бездомна хрътка. Стоеше на два зле изкривени крака, а тялото му представляваше покрита с брадавици издутина. Ръцете му бяха дълги, много гъвкави и се извиваха като двойка влюбени змии. Ушите му се разширяваха като фуния на тромпет. Високо на челото му имаше две групи очи, всяко от които с по няколко ириса. Устата му бе широка, с неприятно влажни устни. Чифт хриле от двете страни на гърлото му мърдаха навън и навътре, докато дишаше.

— За вас — проговори то — без съмнение съм отвратителна гледка. Както и хората, преди да свикна с тях, бяха за мен такива. Но аз съм с добро сърце и имам чест.

— Не се съмнявам в това.

— Обърнах се към вас — продължи нещото, — защото сред всички човеци тук вие ми се струвате неангажирана с това, което става, и това ме кара да вярвам, че ще ми отделите малко време.

— Не си представям какво бих могла да сторя за вас.

— Но със сигурност има какво — настоя то. — Една съвсем проста задача, която поради специфичността ѝ не мога да свърша сам. Нямам достатъчно... — тъжното конско лице се поколеба, сякаш търсеше точната дума. — Нека да приемем, че някой връзва пакет с въже и е затруднен, понеже няма повече ръце, за да направи възела. Тogaва той ви моли да поставите пръста си на мястото, където въжето се кръстосва, за да може да направи възел. Макар и в малко по-друг план това е, което бих ви помолил да направите за мен.

— Поради липса на ръце?

— Не поради липса на ръце, а липса на друго умение, за което не мога да намеря дума, така че да ме разберете. За това вината е моя, а не ваша.

Инид го погледна озадачено.

— Все още ли не разбирате?

— Боя се, че е така. Трябва да ми обясните по-добре.

— Вижте всички тези хора, които се придвижват с пълна сериозност, като че търсят нещо, но всъщност търсят различни неща. Може би прекрасна картина, която да се нарисува на платно. Или

музикална творба, която ще бъде слушана от много други любители на музиката. Или архитектурен проект, който някой се е стремил да създаде с години.

— Значи това е — каза Инид. — Това търсят те.

— Да, със сигурност. Мислех, че знаете.

— Знаех, че търсят нещо. Но не знаех какво.

— Не само хората търсят.

— Искате да кажете, че има нещо, което и вие търсите? И се нуждаете от помощ? Сър, аз не мога да разбера как бих могла да ви помогна.

— Имах идея и от време на време се опитвах да я изложа точно, но винаги не ми достигаше съвсем малко. И когато научих за тази процесия, си казах, че ако тя помага на хората, вероятно има шанс да помогне и на мен.

— И има ли?

— Мисля, че да. Смятам, че всичко ми е ясно, но не мога да съм сигурен, докато някой не постави пръста си там, където се кръстосват двете нишки.

— С изключение на факта, че всъщност не ви е необходим пръстът. Нито пък има някакви нишки.

— Разсъждавате съвсем правилно, прекрасна лейди. Схващате бързо и слушате внимателно. Бихте ли чули и останалото?

Инид набързо се огледа. Джоунс все още не се виждаше никакъв.

— Ще ви изслушам внимателно.

— Най-напред — каза Коня — трябва да съм откровен с вас. Трябва да ви разкрия с печал, че за съжаление аз съм един измамник. Всички останали извънземни тук, които са се присъединили към тази процесия, са специално подбрана група. Били са подбрани заради способността им да оказват на човешката чувствителност халюциниращо въздействие. По този начин хората, които участват, могат да доловят великото изкуство, към което се стремят. Още повече, че сред тези извънземни има такива, които могат да насочат хората към материализация на техните видения, да създадат картина, която да си представят, без да я рисуват — нещо средно между идея и реализация. Или пък способност да създават музика, която наистина звучи, но е създадена без партитура или инструмент.

— Но това е невъзможно! — извика Инид, внезапно представила си дъжд от картини, падащи от небето под съпровода на идваща отнякъде музика.

— Не е невъзможно — отвърна Коня.

— Оценявам вашата откровеност. Но ми казахте, че сте измамник. Защо?

— Защото се присъединих към тази процесия не за да влияя на хората, а заради себе си. Сметнах, че може би енергията на подобно събиране би съживила и допълнила моите възможности.

— Искате да кажете, че участвате в процесията заради себе си с надежда, че тя ще ви помогне да развиете идеята, която имате? И въпреки това вие все още не можете да осъществите намеренията си поради отсъствието на някой, който да постави пръст върху края?

— Вие отлично и в детайли очертахте ситуацията. И след като разбрахте всичко, бихте ли ми помогнали?

— Първо ми кажете — какво е това, което искате да постигнете?

— За съжаление не мога, тъй като то включва неразбираеми за човека понятия, освен ако той не е подробно инструктиран.

— Няма ли да е опасно? И няма ли да навреди някому?

— Но погледнете ме! Нима приличам на някой, който иска да навреди някому?

— Не мога да преценя от пръв поглед.

— Тогава имате думата ми. Това устройство няма да причини никаква вреда!

— Ако успея да ви помогна, какво в такъв случай ще спечеля аз?

— Ще бъдем партньори. Ще притежавате половината от творението и ще имате равни права над него.

— Много щедро от ваша страна.

— Съвсем не — отрече Коня. — Без вашата помощ никога не бих успял. Сега ще ми позволите ли да ви обясня в какво ще се изрази вашата помощ?

— Да, моля.

— В такъв случай затворете очи и мислете към мен.

— Да мисля към вас?

— Да. И аз ще мисля към вас — ще говорим мисловно.

— Никога през живота си не съм мислила към никого.

— Не е трудно — обясни Коня. — Просто затваряте очи и щом се концентрирате, мислите към мен.

— Звучи ужасно глупаво — каза Инид, — но смятам, че си струва да опитам.

Тя затвори очи и се концентрира да мисли към него. Подсъзнателно ѝ се струваше, че не го прави както трябва, тъй като не знаеше как се мисли към някого.

Но усети, че той мисли към нея. Беше малко страшно, ала донякъде приличаше на говора на Хенри, който звучи в ума ѝ. Тя запази спокойствие и не се отдръпна. Нямаше какво да загуби, макар и да се съмняваше, че има какво да спечели. Беше напълно безполезно начинание.

Постепенно в съзнанието ѝ се оформи една картина, която тя едва ли бе измислила сама. Това беше някаква сложна структура, направена от много свързани цветни линии. Те бяха тънки и доста ефирни, но структурата, която тя не можеше да види поради огромните ѝ размери, изглеждаше реална. Сякаш стоеше в самия център, а от всяка страна конструкцията се простираше толкова надалече, че Инид не можеше да види края ѝ.

— Сега, точно тук — проговори в съзнанието ѝ невидимият Кон — е мястото, където трябва да поставите пръста си.

— Къде? — попита тя.

— Точно тук — отвърна той и когато го каза, тя видя точно къде трябва да постави пръста си. Постави го и натисна силно, като човек, който притиска кръстосващите се конци, необходими за връзването на един пакет.

Не се случи нищо, поне нищо, което тя да забележи веднага. Все пак, по някакъв начин, структурата около нея стана по-стабилна и вятърът спря да духа. През цялото време тя се бе взирала в пръста си, за да е сигурна, че натиска здраво края, който всъщност не бе там.

Коня заговори отново, но не в съзнанието ѝ, а на глас:

— Всичко е наред. Работата е свършена. Няма нужда вече да държите пръста си там.

Тя погледна нагоре и го видя на известно разстояние — катереше се по скелета на структурата като по стълба. Чу някакъв вик отдолу и погледна натам. Процесията се бе разпростряла под нея и всички хора гледаха към нея, викаха, размахваха ръце и крещяха удивено.

Уплашена, тя се протегна и сграбчи един от оцветените прътове, които изграждаха структурата. Прътът бе небесносин и бе свързан с два други, единия — лимоненожълт, а другия — тъмнолилав. Стори ѝ се стабилна. Учуди се къде са ѝ краката, погледна надолу и ги видя стъпили върху друг прът, червен и толкова здрав, колкото и светлолилавия, за който се бе хванала. Навсякъде около нея имаше други пръти, а цялата структура почти я обгръщаше. Тя погледна към хълмовете и долините и видя, че билото с виещата се по него процесия бе само малка частица от пейзажа, който се разкриваше под нея.

Структурата леко се наклони и тя се оказа в положението на разперила криле и гледаща надолу птица. Зина с уста, усетила, че я завладява панически ужас. Но когато осъзна, че се чувства толкова удобно в това положение, колкото и в предишното, уплахата я напусна. Тя стоеше на структурата, а не на земята, която бе далече под нея. Огледа се бързо за Машината, но не успя да я забележи.

Структурата се върна обратно в предишното си положение. По цялата конструкция в лишена от схема последователност пробягваха светли вълни. Коня слизаше към нея, подобно на гигантски паяк, пълзящ по паяжината си. Достигна до нивото ѝ и се взря в нея.

— Какво мислиш за това? — попита той. — Не е ли прекрасно?

Тя се закашля и каза:

— Това ли се опитваше да построиш?

— Разбира се. Мислех, че вече си разбрала.

— Но какво е то? Каж ми, ако обичаш.

— Това е мрежа — отговори Конят, — с която може да се улови Вселената.

Инид изви лице нагоре и се вгледа в това, което той нарече мрежа. Всъщност то бе ефирно и безформено.

— Сигурно не би могъл да уловиш Вселената в нещо толкова слабовато.

— Времето не влияе на тази мрежа — съобщи Коня, — нито пък пространството. Тя е независима от тях и само ги използва.

— Откъде знаеш всичко това? — попита Инид. Той не приличаше на създание, което знае много за каквото и да е. — Учил ли си го някъде? Не на Земята, разбира се, а...

— Изучавал съм го като племенно предание. Има много стари истории и древни легенди.

— Не може да се вярва на легенди за нещо подобно. Трябва да имаш познанията, да ти е известна теорията и основните факти.

— Но аз го направих, нали? И ти казах къде да си сложиш пръста?

Инид отвърна неуверено:

— Да, така е.

Структурата се променяше пред очите ѝ. Постепенно губеше крехкостта си, ставаше по-здрава и по-добре оформена, макар все още да не впечатляваше с някаква стабилност или форма. Малките светли вълни по нея се превръщаха от блещукащи орнаменти в предмети, които имаха нещо общо с тази решетъчна конструкция, която Коня нарече мрежа. Макар че тя въобще не можеше да си представи каква бе връзката на тези неща със структурата. Най-много я смущаваше фактът, че той нарече това мрежа, а то със сигурност не приличаше на мрежа. Опитва се да си представи на какво ѝ прилича и не се сети за нищо.

— Ще можем да пътуваме с нея — каза ѝ Коня — от една на друга планета, без да губим време и без да се докосваме до пространство.

— Не можем да прекосяваме пространството върху нея — възпротиви се Инид. — Няма какво да ни предпазва. Ще загинем от студа и вакуума. А дори и да успеем, може да попаднем на някоя непозната планета, чиято атмосфера да ни задуши или изгори, или...

— Ние ще знаем къде отиваме. Няма да има нищо непознато за нас. Съществуват карти, които ще следваме.

— Откъде са се появили тези карти?

— От далечни места и отдавна отминали времена.

— Виждал ли си ги някога? У тебе ли са сега?

— Няма нужда да ги притежавам или да ги виждам. Те са част от ума ми, нещо като ген, наследен от предците ми.

— За наследствената памет ли говориш?

— Да, разбира се. Смятах, че ще се досетиш. Памет от отминалите поколения, знания и умения, наследени от тях. Както и познанието за това какво влиза или следва да влезе в мрежата.

— И твърдиш, че тази твоя мрежа може да извършва много необикновени неща?

— Колко са необикновени дори и аз не знам. Времето не е пречка за нея, нито...

— Времето — каза Инид. — Това е, което ми трябва. Загубих един приятел в миналото. Зная кога, но не и къде.

— Това е дребна работа за нея. Твърде лесно.

— Но аз ти казах, че не зная...

— Само мислиш, че не знаеш. Но всъщност знаеш. Просто трябва да се обърнеш към мрежата. Позволи ѝ да проникне в тебе. Тя ще открие забравеното.

— Но как да говоря с нея?

— Ти не можеш. Само тя може да говори с тебе.

— Тогава как да ѝ съобщя, че искам да говори с мен? Как да съм сигурна, че двете с нея можем да общуваме?

— Ти мисли към мене, макар да каза, че не можеш да си представиш възела...

— Сега, след като всичко е свършено и ти имаш безценната си мрежа, би ли ми казал какво всъщност направих? Нямах никакъв възел и никакъв пръст.

— Мила моя, няма как да ти обясня. Не че не бих го направил, ако можех, ала просто няма начин. Може би се е намесила някаква твоя неподозирана способност, която и аз не бях сигурен, че имаш. Дори когато ти казах да сложиш пръста си там, не бях напълно сигурен, че ще свърши работа. Само се надяхах, че ще стане.

— Стига сме дрънкали за това тогава. Няма начин да разбере каквото и да е от тебе. Но силно желая да се върна при моя приятел и да извърша това, което ти нарече разговор с тази глупава мрежа. Моля те, покажи ми как да започна.

— Разбира се, че ще го направя — каза Конят. — Но всяко нещо с времето си. Първо трябва да изпълним една задача и след това...

Той се протегна и хвана един от орнаментите, пръснати из цялата мрежа.

— Наведи глава и се дръж здраво — каза Коня.

Тя не усети нищо, вдигна глава и отвори очи. Планетата беше розово-виолетова, а небето — златисто-зелено.

— Виждаш ли! — възкликна Коня триумфално. — Ние сме тук и нищо не ни се случи!

Инид внимателно си пое дъх — първо леко, а после по-дълбоко. Въздухът беше съвсем нормален. Нито я задушаваше, нито имаше някаква неприятна миризма.

— Какво има? — попита Конят. — Не си ли добре?

— О, напротив — отговори Инид, — но не е възможно небето да е с такъв цвят. Не съществува такова наситено зелено небе. И земята изглежда доста зле, макар че, предполагам, може да е розово-виолетова. Небето обаче не може да е зелено.

И въпреки всичко, каза си тя, небето е зелено. Тя беше жива и всичко беше наред. Или по-скоро може би беше наред, защото тя не знаеше какво всъщност става.

Коня се спусна надолу по мрежата, чийто долен край почти докосваше земята.

— Няма да се бавя — каза той. — Връщам се веднага. Чакай ме тук. Недей да се отдалечаваш. Стой наблизо.

Земята беше розово-виолетова. Имаше виолетова трева и розови дървета, но въпреки цвета си тази земя изглеждаше толкова еднообразна, скучна и безинтересна, колкото никоя друга, която Инид бе виждала преди. Простираше се във всички посоки към неясен хоризонт, който представляваше бледа смес от розово, зелено, златисто и виолетово. С изключение на случайни дръвчета и няколко разпръснати хълмчета, земята бе пуста. Нищо не се движеше, нито дори птица или пеперуда. Празнотата дори плашеше.

— Какво е това място? — попита тя Коня.

— Единственото му обозначение е някакъв символ върху една карта. Нямам представа как се произнася този символ. Може би въобще не е предвидено да се изговаря.

— И как дойдохме тук за толкова малко време и без...

— Телепортирахме се тук — отвърна той и щом достигна земята, ѝ обърна гръб.

Без да каже нищо повече, Коня се отдалечи в нещо подобно на галоп, като странната му сянка, доста размазана по краищата, сякаш подскачаше в такт с движенията му.

На фона на зеленото небе издутото червено слънце излъчваше твърде малко светлина, за да има плътна и очертана сянка. Цялата планета, помисли си Инид, съвсем не бе блестяща и впечатляваща.

Тя се спусна малко, после спря, за да огледа сама местността по-отблизо. Коня изчезна в неясната далечина и тя остана сама. Долу нямаше никакъв белег на живот освен тревата и дърветата — само равна земна повърхност и разпръснатите хълмчета.

Инид се спусна на земята и остана изненадана от твърдостта ѝ под краката си. В началото ѝ се бе сторила блатиста. Отдалечи се от мрежата и се насочи към най-близката могила. Тя бе малка и приличаше на куп камъни. Инид бе виждала подобни купчинки и на Земята, когато земеделците, за да освободят повече обработваема площ, вадеха от повърхността камъни и ги струпваха отстрани. Но онези купчини бяха изградени от тъмни камъни с различни размери — от малки късчета до тежки късове. А тук камъните бяха дребни и много от тях блестяха на слънцето.

Като стигна до могилата, тя се наведе и взе шепа камъчета. Вдигна ръка и я разтвори, като разпери пръсти. Изпъна дланта си и камъчетата лъснаха пред очите ѝ. Уловили слънчевата светлина, камъчетата я отразяваха към Инид.

Тя затаи дъх, тялото ѝ се стегна, а после бавно се отпусна. Каза си, че не знае почти нищо за скъпоценните камъни и не би различила парче кварц от диамант. Но въпреки това ѝ се струваше невероятно целият този блясък върху ръката ѝ да идва от шепа обикновени камъчета. Едно от тях, червеникаво, малко по-дребно от кокоше яйце, излъчваше яркочервена светлина от ъгъла си, където явно бе отчупено едно парченце. Друго камъче, разцепено на две, сякаш си играеше с трептящите сини отблясъци, а някои грееха в нюанси на зелено, пурпурно, виолетово и жълто.

Инид наведе ръка и те се изсипаха, а докато падаха, блещукаха. Ако наистина бяха скъпоценни камъни, щяха да са истинско богатство в някои периоди от миналото на човечеството. Но не и във времето, от което семейството ѝ бе избягало. Всички ценни неща тогава, всички рядкости или антики бяха загубили стойността си. Нямаше пари и скъпоценности.

Запита се дали Коня е знаел за тези купища брилянти, натрупани безгрижно и в такива количества от непознат народ. Не, каза си, Коня сигурно търси нещо тук, но това едва ли са тези камъчета.

Тя се насочи към втора купчина, но не спря, когато я достигна. Имаше и други подобни могили, всичките еднакви, различаващи се

само по размерите си. Инид вече знаеше от какво са съставени и какво ще намери в тях. Може би беше време да пообиколи по-надалече и да види какво има по-нататък.

Макар че не го усети в началото, тя явно бе изкачвала лек наклон, защото изведнъж достигна до мястото, пред което земята под нея се пропукваше и разпадаше в плетеница от странни образувания, голи скали, дълбоко изровени корита на потоци и една група пирамиди, чиито стени плавно се събираха в остри върхове.

Тя стоеше на ръба на пукнатината и гледаше втренчено нагоре, където се извисяваха пирамидите. Опитва се да си спомни нещо, което някога бе чела — че в природата не съществува права линия, че такава праволинейност предполага външна намеса. Пирамидите наистина наподобяваха архитектурни произведения. Ръбовете по ъглите им бяха ясно изразени, а събиращите се във върха страни бяха твърде гладки.

Докато ги разглеждаше, тя забеляза техния блясък. Но това бе невъзможно! Да се построят толкова правилно пирамиди от скъпоценни камъни бе невероятно, ако въобще бе възможно.

Тя продължи нагоре по склона. С приближаването ѝ съмнението изчезна — пирамидите бяха от брилянти, или поне от това, което тя мислеше за брилянти. Отблизо постройката пред нея блестеше с хиляди многоцветни светлинки.

Инид доближи пирамидата, която под слънчевата светлина блестеше в червено, зелено и виолетово. Не обърна внимание на виолетовото — бе видяла достатъчно виолетово, розово и гаднозелено на тази планета. Но имаше и жълто — светло, чисто и ярко — което сякаш спря сърцето и дъха ѝ. Излъчваше го един камък, по-голям от яйце — гладък — може би полиран от древна река, чиито води са текли покрай него.

Без въобще да помисли да се спре, тя протегна ръка и пръстите ѝ го обвиха. Като го вдигна, цялата стена на пирамидата се свлече като лавина. Инид рязко се дръпна, за да избегне търкалящите се камъни.

Нещо изписука наблизо. Тя се огледа, за да разбере какво издава този звук. Тогава ги видя до свличащия се ръб на пирамидата — втренчени в нея с изпъкналите си очи. Кръглите им нежни, пухкави, миши уши се въртяха, а самите те стояха на пръсти, ужасени от случилото се с пирамидата.

Имаха изпъкнали очи, миши уши, триъгълните им лица излъчваха някаква нежност, но телата им бяха ъгловати, груби, наподобяващи на издялани от дърво паяци.

Инид си помисли, че приличаха на изсечени дървета, влачени от някоя река и изхвърлени по бреговете ѝ. Посивели, изкривени, чепати дървета, чиито ръбове вече бяха гладки и блестящи, сякаш някой бе прекарал дълги часове в полирането им.

Тя им заговори меко, стресната от дървоподобните им тела, но привлечена от пухкавите им личица, от големите и влажни очи и от мърдащите се уши.

Дървоподобните крака заподскачаха и те се втурнаха назад, после се обърнаха и отново се втренчиха в нея. Бяха около дузина, с големината на овце.

Инид заговори отново, нежно като предишния път, и протегна ръка към тях. Движението на ръката ѝ бе решаващо — те се извърнаха и побягнаха, този път без да спрат и да я погледнат. Затичаха се надолу по изровения склон, изчезнаха в една дълбока пукнатина и тя ги загуби от погледа си.

Изправи се до разрушената пирамида. Зеленото небе бе надвиснало над нея, а тя стискаше в едната си ръка големия камък с наситеножълт блясък.

Всичко оплесках, помисли тя, както обърквах всичко през последните няколко дни. Приблужи се до ръба на разпиляната пирамида и спря изненадана.

По виолетовата трева лежаха пръснати четириъгълници от бял плат, а между тях имаше шарени кутии, най-вероятно — метални. Осени я мисълта, че вероятно бедните създания са били на пикник, прекъснат от нея по толкова груб начин. Продължи напред и ритна един от четириъгълниците с крак. Той подскочи във въздуха и падна нагънат. Плат, както и си бе помислила. Покривка, постлана на тревата, чиста повърхност, на която да се сервира храна.

Беше странно как идеята за пикник бе възникнала на тази планета по същия начин, както и на Земята. Въпреки че тук, разбира се, всичко това можеше да означава и нещо съвсем различно — можеше въобще да не е свързано с хранене сред природата.

Инид пусна жълтия камък в джоба си и се наведе да разгледа съдържанието на кутиите. Без съмнение този пикник, ако можеше да

се нарече така, бе свързан с ядене. Тя беше сигурна, че това, което виждаше, е храна. Имаше плодове, очевидно току-що откъснати от дърво или храст. Имаше и доказателства за готвене — кубчета, квадратчета и топчета, а в една от кутиите бе поставена голяма купа с нещо подобно на салата — плетеница от листа със сос от тресяща се лигава материя. От купата се издигаха зловонни изпарения.

Почти задушена от смрадта, тя се изправи и се дръпна назад, като си пое дъх дълбоко, за да прочисти носа си. После, щом се огледа наоколо, видя кутията.

Беше малка черна квадратна кутия, чийто ръб бе около един фут и висока около шест инча, която лежеше на земята от другата страна на онова, което тя бе взела за покривка. По-голямата ѝ част беше метална, но обърнатата към нея страна приличаше на сиво матово стъкло или кристал. Тя не разбираше как може да я отвори. А и нямаше време да опита. Коня скоро щеше да се върне, а тя не искаше той да не я намери.

Инид все още гледаше кутията, когато кристалът изведнъж просветна и показа образа на Коня, влачещ се през тревата, приведен почти на две от тежестта на голям сандък, който носеше на гръб.

Телевизия, сети се тя. Още един паралел със Земята — пикник и телевизор. На екрана Коня бе смъкнал сандъка от гърба си и бе поставил единия му край на земята, докато обърсваше потното си лице. Явно мъкнеше тежък товар.

Дали дървоподобно-паякообразните същества го бяха гледали през цялото време? Дали са знаели и за нея? Изглеждаха безкрайно изненадани, когато надзърнаха иззад пирамидата и я видяха.

В мига, в който помисли за тях, Инид веднага ги видя на екрана. Образът на Коня изчезна и се появи те, спускащи се към дъното на пресъхнал каньон. В придвижването им личеше сурова решителност.

По-добре да се махаме оттук, помисли си тя. Почувства, че колкото по-скоро тръгнат, толкова по-добре. Трябваше да се върне и да изчака Коня при мрежата. Помисли за него и образът му се появи на екрана. Умствено превключване и настройка? Тази кутия беше нещо повече от телевизор. Може би бе шпионски апарат, който имаше способността да прониква в непредполагаеми места и непознати ситуации.

Тя вдигна кутията, която съвсем не беше тежка, и бързо тръгна надолу по склона, като внезапно осъзна, че може би е предала

доверието на Коня, оставяйки мрежата без пазач. Когато най-сетне видя, че всичко си е на мястото, я обля вълна от облекчение и тя се затича.

Погледна надясно и видя Коня, клатушкащ се към мрежата със сандъка на рамо. Инид почувства необяснимо желание бързо да напусне планетата и реши, че Коня сигурно ще се съгласи с нея. Може би в това имаше някакъв резон. Сандъкът не можеше да е негов. Той го бе откраднал.

Тя доближи края на мрежата и хвърли телевизионната кутия отгоре. Кутията беше достатъчно голяма, за да се закрепи добре. Сега Коня тежко тичаше насреца, а сандъкът се люлееше на рамото му.

Инид скочи върху мрежата,крепи се на нея и се протегна да поеме раклата и да я задържи, докато той я вдигаше от рамото си и я буташе върху мрежата. Тя хвана кожената дръжка, събра сили и дръпна силно, за да е сигурна, че сандъкът ще секрепи, без да падне.

Сандъкът разклати мрежата и се плъзна към единия ѝ край. Инид заби пети и го дръпна, като го побутна настрана, за да спре плъзгането.

С крайчеца на окото си забеляза, че някакво тъмнолилаво, почти сливащо се с тревата, създание се надига, протягайки извиващи се пипала. Коня изкрещя от ужас и се хвърли към мрежата. Ръцете му хванаха края ѝ и той се придърпа нагоре, докато краката му се люлееха във въздуха. Инид сграбчи едната му ръка и я задърпа. Лилавата маса ги нападна. Инид се втрени изплашена в зиналата паст, остриите ѝ бляскащи зъби и зловещата светлина на нещо, подобно на око. Под тях мрежата се тресеше, защото едно пипало бе сграбчило края ѝ.

Стъпила здраво на краката си, Инид издърпа Коня и той се плъзна в мрежата. Тя се издигаше, а лилавата маса висеше от нея, вече доста далече от земята, но неразличима на фона на виолетовата трева. Ръката на Инид заопипва жълтият брилянт в джоба. Вдигна го и го стовари върху пипалото. Лилавата маса се сгърчи от болка и пипалото се откъсна. Тя се вгледа, но не можа да види как създанието се удря в земята. Нямахте и какво да се види — нещо лилаво се вливаше в друго лилаво.

Коня пълзеше бързо нагоре по мрежата. Беше хванал една от кожените дръжки на сандъка и го влачеше зад себе си.

Мрежата се издигаше във въздуха и Инид запълзя по нея, като се отдалечаваше от ръба. Телевизорът се плъзна към нея и тя протегна

ръце да го хване. Екранът просветна и когато тя го погледна, видя Буун. Той се намираше на някакво сиво място, самият той изглеждаше сивкав, а с него беше и един сив вълк.

— Буун! — извика тя. — Буун, стой там! Ще дойда при теб!

8

КОРКОРЪН

Джей Коркорън излезе от Машината. Навън бе пролет, някъде в края на април. Машината лежеше на малка планинска полянка. Под нея се виждаше тясна долина, прорязана от сребриста водна линия. Над нея се издигаха заострени като с нож върхове. Дърветата бяха облечени с меките зелени дрехи на новия растеж, а поляната бе покрита с разцъфнали в пастелни тонове диви цветя.

Дейвид се изправи до него и каза:

— Отидохме малко по-далече, отколкото възнамерявах. Нямах време да наглася курса. Просто се разкарах от онова място.

— Колко далече? — попита Коркорън. — Не че има кой знае какво значение.

— Всъщност и аз не смятам, че има — отговори Дейвид. — Но при всички положения сме по-близо до времето, от което произлизаме ние. Сега сме, грубо казано, плюс-минус стотина години — 975 хиляди години от началото на вашето летеброене. А къде сме — вероятно някъде в това, което бихте нарекли колонията в Пенсилвания. Може би си чувал за нея.

— По мое време — каза Коркорън — нямаше колония.

— Дай ми малко време и ще мога да определя с точност до километър къде сме и с точност до година времето, в което сме.

Коркорън кимна. Посочи билото на склона, който се издигаше над полянката.

— Има нещо странно там. Нещо нередно. Може ли да са някакви руини?

— Възможно е — отвърна Дейвид. — По това време цялата Земя е отрупана със стари забравени места. Изоставени градове, надживели употребата си пътища, гробници и други свети места, напуснати при смяната на религиите. Искаш ли да се качим и погледнем?

— Не би било зле. Оттам ще можем и да огледаме местността.

Когато изминаха половината разстояние, стана ясно, че на върха наистина има руини.

— Не е останало много — каза Дейвид. — Още няколко века и ще останат само малки могили, намекващи за миналото. Има още много подобни места, пръснати са навсякъде. И никой никога няма да открие какво са били преди. Сега няма археолози. Човечеството е загубило интерес към миналото. Бремето на историята е твърде тежко. Някъде, предполагам, е скрит надпис, който би ни казал какво всъщност е това и би разказал историята му. Но никой няма да го прочете. Вече няма историци.

Вече почти на върха те приближиха една стена или поне това, което беше останало от нея. Беше порутена и никъде не се издигаше на повече от десетина стъпки. За да стигнат до нея, те внимателно подбраха пътя си през паднали каменни блокове, много от които бяха полузаровени в земята.

— Някъде трябва да има врата — каза Коркорън.

— По-голямо е, отколкото ми се стори от полянката.

Движейки се покрай стената, те достигнаха някаква врата. От едната ѝ страна, на земята, седеше старец, облегал се на стената. Износените му дрехи слабо се развяваха от лекия ветреца, духащ над билото. Бяла брада стигаше до гърдите му и бяла като брадата му коса се спускаше над раменете му. От лицето се виждаха само чело, нос и очи.

Те замръзнаха на място при вида му. Той се вгледа в тях, без да изглежда изненадан. Въобще не се раздвижи, само помръдна голите пръсти на краката си. После заговори:

— Отдалеч чух, че идвате. Вие сте тромави създания.

— Съжалявам, че ви обезпокоихме — каза Коркорън. — Не предполагахме, че може да има някой тук.

— Не ме безпокоите. Не допускам нищо да ме безпокои. Вече години нищо не ме безпокои. По едно време бях иманяр. Обикалях тия места с торба и лопата и търсех каквото и да е, съкровища. Намирах по нещо, макар и не много. Накрая разбрах, че съкровищата не струват нищо. Сега общувам с дървета и камъни — най-добрите приятели, които човек може да има. По света е пълно с ненужни хора. Те безцелно говорят помежду си единствено от любов към звука на гласа си. Роботите правят всичко за тях. Аз нямам робот и живея без

неговите преимущества. Малкото разговори, които провеждам, са с дървета и камъни. Самият аз не говоря много. Не съм влюбен в гласа си, както мнозина други. Повече слушам дърветата и камъните, отколкото аз да им говоря.

Докато казваше това, тялото му се свличаше надолу по стената, на която се бе облегнал. Зае по-изправена позиция и смени темата на монолога си:

— По едно време обикалях звездите и общувах с извънземни, а общуването с извънземни, трябва да знаете, е пълна глупост. Откривахме с моя екипаж нови планети и пишехме дебели доклади, натъпкани с трудно добита информация, които трябваше да бъдат предадени, като се върнем на родната планета. Но когато се върнахме на Земята, бяха останали само неколцина, които се интересуваха от нашите открития. Хората ни бяха обърнали гръб. Там, в Космоса, аз срещах извънземни. Има хора, които ще ви кажат, че в същината си извънземните са наши братя. Но, казвам ви честно, повечето извънземни са отвратителна каша...

— По времето, когато сте били в Космоса или тук, на Земята — прекъсна го с въпрос Дейвид, — чували ли сте нещо за извънземни, наричани Неограничените?

— Не, не мога да кажа, че съм чувал нещо подобно, но пък и аз не съм срещал никого от години. Не съм това, което бихте нарекли представител на обществото...

— Има ли някой друг наоколо, който може да е чувал за Неограничените?

— Не съм сигурен — каза му старецът, — но ако питате дали има някой, който би разговарял с повече желание с вас, то ще намерите група древни любопитковци на около миля надолу по долината в подножието на тази планина. Питайте ги нещо и те ще отговорят. Те говорят непрестанно. Чуват ли веднъж въпрос и докопат ли се до някакво предложение, става невъзможно да бъдат спрени.

— И вие добре се справяте — каза Коркорън. После се обърна към Дейвид: — След като сме тук, може би няма да е зле да се разходим из руините, преди да потърсим хората в долината.

— Няма какво да се види — обади се старецът. — Просто купчина камъни и дялани блокове. Ако искате, вървете, но не си струва да се разглежда. Аз ще остана тук на припек. Дърветата и камъните са

мои приятели, също и слънцето. Макар че с него не може да се разговаря. Но то дава топлина, радост и не иска нищо в замяна, а с това показва истинско приятелство.

— В такъв случай — каза Дейвид — благодарим ви за времето, което ни отделихте.

След като каза това, той се обърна и мина през вратата. Нямаше никаква следа от път, но сред бъркотията от паднали камъни се срещаха открити места. Старецът беше прав: нямаше много за гледане. Тук-там все още се издигаше по някоя стена, а скелети на древни постройки се крепяха в част от предишните си очертания, но никъде не се виждаше и намек за предишния вид на тези останки.

— Губим си времето — каза Дейвид. — Тук няма нищо за нас.

— Ако не си губехме времето — язвително попита Коркорън, — какво бихме правили с него?

— И това е вярно — съгласи се Дейвид.

— Едно нещо ме смущава. Намираме се на почти милион години от моето време. Има милион години разлика между мен и теб. За теб аз би трябвало да съм непохватно и грубо първобитно същество; за мен ти би трябвало да си оформен софист. Но никой от нас не намира другия за странен. Какво става? Човешката раса не се ли е развила през тези милион години?

— Трябва да имаш предвид, че ние бяхме изостанали — каза Дейвид. — Бяхме селяците на своето време. Отчаяно се придържахме към старите стойности и стария начин на живот. Може би дори прекалявахме, но пък това бе нашият протест и поради това може би сме минали границата. Но тук има софисти. Създадохме велика техническа цивилизация и изучавахме пространството. Постигнахме съгласие в политиката. Няма вече враждуващи националисти. Всеки притежава пълно обществено съзнание. Никой в света, в който се намираме в момента, не чувства липсата на жилище, храна, медицинска помощ, въпреки че сега от нея има малка нужда. Епидемиите, които са ви унищожавали с милиони, са премахнати. Продължителността на човешкия живот е удвоена в сравнение с твоето време. Ако добре се вгледаш в това общество, може би ще го наречеш „утопично“.

Коркорън изсумтя:

— Прекалено много утопия. Вашето време е постигнало утопията и сега отивате по дяволите. Чудя се дали вашата грешка не е именно утопията?

— Може би е така — меко отвърна Дейвид. — И не толкова самият факт, колкото приемането на утопията.

— Имаш предвид чувството, че всичко вече е направено и няма накъде повече да се върви?

— Може би, не съм сигурен.

Повървяха малко в мълчание, после Коркорън попита:

— А другите? Можем да направим много. Хорас е с Машината на Мартин, а тя има система за свързка. Той може да опита. Но трябва да бъде много внимателен. Без съмнение съществуват, пръснати из времето, и други групи като нашата. И може никоя от тях да не е на по-сигурно място от нас. Който и да е пратил чудовището срещу нас, вероятно е направил същото и с тях. А ако има някои оцелели, те сигурно биха се пазили да отговарят на каквито и да е повиквания.

— Смяташ ли, че Неограничените са изпратили убийците?

— Подозирам, че е така. Не се сещам кой друг би могъл да го направи.

— Но защо? Неограничените са ви прогонили в безпорядък назад из времето. Не можете да бъдете голяма заплаха за тях.

— Възможно е — каза Дейвид, — или поне Неограничените може би го смятат за възможно, че всички ние ще успеем да се регрупираме и да се завърнем по-късно, установявайки ново общество. Бихме могли да изчакаме Неограничените да си тръгнат, а в тази възможност те може би виждат голямата заплаха. Ако те оставят някой от нас след себе си, винаги би съществувала вероятността, поне в техните мисли, че след като си тръгнат, ние ще се опитаме да унищожим тяхното дело.

— Но те вече са си свършили работата.

— Не и докато последният човек не е мъртъв или не е приел нематериалното съществуване.

През цялото това време те изкачваха склона към билото. Гледката пак не бе нищо особено. Отвсякъде ги заобикаляха раздробени камъни, сред които растяха храсти и ниски дръвчета. В случайно непокритата от камъните почва растяха цветя. Повечето от тях бяха диви, но имаше и някои, оцелели от градините на порутения

град — пръснати тук и там теменужки, лалета в един ъгъл, образувани от две що-годе здрави стени, и разклонен люляк, отрупан с приятно миришещи цветове.

Коркорън спря до люляковия храст. Светът се беше променил толкова много за милион години. Земята беше същата. Още съществуваха цветя и дървета, при това познати на вид. Хората бяха почти същите, ако не и съвсем. Макар и да изглеждат доста, милион години са твърде малко време за забележими физически изменения. Но поне интелектуални промени трябва да има. И може би има. Той бе видял малко хора от това далечно бъдеще — само стареца при портата, Дейвид и неговото семейство.

Отдалечи се от люляка и продължи покрай оскъдните останки от частично рухналата стена. Като стигна до нейния край, Коркорън видя, че разстоянието до билото вече е съвсем кратко. В това било имаше нещо особено — някаква мъглявина висеше над ясно очертаните на фона на небето руини. Той постепенно забави крачка, спря и се втренчи в мъглявината, която започваше да приема очертанията на гигантска, извита, свободно стояща стълба, виеща се нагоре в небето.

После видя, че греши. Стълбата не стоеше свободно, а се виеше около огромен дънер. А дървото — мили Боже, дървото! Мъглявината се разсейваше и сега той можеше да го види по-ясно. Дървото се издигаше от билото и се извисяваше в небето, докдето стигаше поглед, без да му се вижда краят. Издигаше се все по-нагоре и нагоре, докато дънерът и стълбата не се превръщаха в една тънка, сякаш теглена с молив черта, и после изчезваха в синевата.

— Има ли нещо там горе? — попита го Дейвид.

Коркорън се върна в реалността, сепнат от думите. Беше забравил за Дейвид.

— Какво каза? Съжалявам, но не те чух добре.

— Попитах дали има нещо над билото. Беше се втренчил в небето.

— Нищо съществено — каза Коркорън. — Стори ми се, че видях ястреб. Изгубих го в отблясъка на слънцето.

Той погледна пак към билото. Дървото още беше там, а стълбата се виеше около него.

— Май е време да се връщаме — обади се Дейвид. — Тук няма какво повече да се види.

— Прав си. Идването ни тук беше само загуба на време.

Дори гледайки към върха, Дейвид не успя да види дървото със стълбата, помисли си Коркорън. А и аз не му казах. Защо, по дяволите, да не му кажа? От страх, че няма да ми повярва? Или понеже няма нужда да знае? Все същата стара, престара игра — никога не издавай нищо, пази знанията си само за себе си до мига, в който може би ще ти потребват.

Това беше друг пример за изкривената му способност за виждане, позволила му да съзре и Машината на Мартин, без никой друг да може. Машината беше там; той знаеше, че и дървото беше там; но това беше специално, лично знание и трябваше да го запази за себе си.

Дейвид се спусна по склона. След като хвърли последен поглед, за да се увери, че дървото е там, Коркорън го последва. Старецът беше изчезнал, когато стигнаха до портата, и те продължиха надолу до полянката, където ги чакаше Машината.

— Какво ще кажеш — попита Дейвид — да потърсим онова село, за което ни каза старецът?

— Съгласен съм — отвърна Коркорън. — Трябва да направим нещо, за да разберем каква е тукашната ситуация. В момента сякаш действаме във вакуум.

— Искам да разбера дали Неограничените вече са се появили. Някъде по това време се показаха за пръв път, но не съм сигурен в точните дати.

— Мислиш ли, че хората в едно малко селце могат да знаят? Тази област изглежда доста изолирана.

— Ще има поне слухове. Всичко, което трябва да разберем, е дали Неограничените са се появили. И най-незначителните слухове ще ни го подсказат.

В края на полянката откриха пътека, която водеше в долината, през която клоkochеше малка рекичка. Дейвид тръгна надолу пръв. Ходенето бе лесно. Долината беше полегата, а край реката минаваше добре утъпкана пътека.

— Можеш ли да ми дадеш някаква идея къде ще попаднем? — попита Коркорън. — Каква, например, е икономическата ситуация?

Дейвид се подсмихна.

— Отговорът ще те шокира напълно. Всъщност няма икономика. Роботите вършат всичко и няма пари. Ти, предполагам, би казал, че ако все пак малко икономика съществува, тя е в ръцете на роботите. Те са се заели с всичко, грижат се за всичко. Нито един човек не се чуди как да се оправя.

— С какво се занимават хората при подобна система?

— Размишляват. Размишляват дълго и правилно, и когато се стигне до разговор, говорят твърде убедително.

— В моето време — каза Коркорън — фермерите просто щяха да отидат в града и да се отбият в някое кафене на по чашка. Ще се навъртат също и дребни чиновници и всички те ще седнат да оправят световните съдбини, като всеки от тях ще е убеден, че знае какво говори. Разбира се, не е така, но това не променя нищо. В собствената си черупка всеки може да е философ.

Последва мълчание.

Коркорън продължи:

— Но не и вашите хора, не всички...

— Ние бяхме малцинството — каза Дейвид. — Глупаци, които не можеха да разберат и не искаха да продължават така. Ние бяхме смутителите на реда, бяхме трън в очите на достойните, вдигахме шум за нищо...

— Но, доколкото разбрах, вие не сте били наистина смутители на реда.

— Не. Просто давахме лош пример.

Изкачваха малко възвишение. Когато стигна върха му, Дейвид спря. Коркорън го доближи и той посочи с глава надолу.

— Ето го селото.

Беше малко, спретнато селце. Няколко от къщите бяха със значителни размери, но останалите бяха доста малки. Не бяха много, може би над дузина, но по-малко от двайсет. Тесен път оформяше главната селска улица. Над реката имаше мост, а отвъд нея пътят лъкатушеше из низина, осяна с полета и градинки. Отвъд низината отново се издигаха хълмове и планини.

— Община, затворила се в себе си — каза Коркорън. — Изолирана. Предполагам, че роботите се грижат за храната и са поели стадата.

— Точно така. И въпреки това хората тук имат всичко необходимо.

Спуснаха се по хълма и стигнаха до пътя, който оформяше улицата на селото. Един старец вървеше бавно и внимателно. Не се виждаше никой друг.

Един робот излезе от малка постройка на края на селото. Насочи се право към тях с целенасочена крачка. Когато наближи, той спря и застана с лице към тях. Беше обикновен, работен робот, без никакви украшения.

— Добре дошли в нашето село — каза той без каквото и да е встъпление, съответстващо на обществения етикет. — Радвам се, че ни посетихте. Имате ли нещо против да влезете с мен вътре, където можете да се насладите на чиния супа? Това е всичко, което имаме за днес освен ръчния хляб, който е в изобилие. От известно време нямаме кафе, но мога да ви предложа чаша от най-хубавата бира.

— Ще приемем вашето гостоприемство с дълбока благодарност — каза Дейвид с официален тон. — Жадуваме за компания. Ние сме на продължително пътешествие и срещаме малко събеседници. Когато чухме за вашето село, отбихме се от пътя си, за да ви посетим.

— Господата вътре — каза им роботът — биха били щастливи да поговорят с вас. Ние сме в малко затворено място, което ни дава много време за сериозни размисли. Тук има мислители които бихме противопоставили и на най-добрите в страната.

Той се обърна и ги поведе към малката постройка, от която беше излязъл. Задържа вратата, за да могат да влязат. Край една от стените имаше полица с наредени до нея столчета. В центъра на стаята имаше голяма кръгла маса с няколко запалени свещи. Около нея бяха насядали шестима души. Големите супени чинии бяха избутани настрани и заменени от халби бира. Въпреки свещите в стаята бе тъмно и задушно. В помещението имаше само два малки прозореца, през които проникваше светлина.

— Господа — каза роботът с глас, който прозвуча меланхолично, — имаме посетители. Ако обичате, моля, направете им малко място на масата.

Мъжете приближиха столовете си, за да освободят място на новодошлите.

За известно време, след като двамата седнаха, настъпи тишина. Другите около масата ги оглеждаха отблизо и може би малко подозрително. На свой ред и Коркорън изучаваше лицата около себе си. Повечето бяха старци и имаха бради. Но бяха чистоплътни, внушителни мъже. Той си помисли, че дори може да долови мириса на сапун: облеклото им бе чисто и изгладено, макар и тук-там с петна.

Един старец с рошава бяла коса и брада, навяваща мраз, най-накрая им проговори:

— Обсъждахме бягството на човечеството от мелницата, в която бяхме поставени от нашите предишни икономически и социални условия. Всички сме съгласни, че бягството едва ли е било навреме. Това е като че ли единственото нещо, с което сме съгласни, защото иначе всеки от нас си е създал различни схващания за това кога и как се е случило всичко. Светът е бил станал толкова изкуствен, съгласни сме с подобна отправна точка, толкова пречистен, стерилизиран и удобен, че човекът вече не е бил човек, а домашно животно, отглеждано от компютър. Някой от вас случайно разсъждавал ли е по тези въпроси?

О-па, помисли си Коркорън. Просто така. Без въведения, без въпроси като „кои сте?“ или „какво правите?“, без неща като „колко се радваме, че се случи да се отбиете“, без празни приказки, въобще — без подготовка. Тези хора са фанатици, каза си той, макар че липсват белези на фанатизъм — няма див блясък в очите им, нито напрегнатост в движенията им. Всъщност изглеждаха спокойни и уравновесени хора.

— Мислили сме, разбира се, от време на време — каза Дейвид по същия спокоен начин като стареца с мразовитата брада. — Но нашите размишления са насочени като изходна точка към това защо човечеството се е хванало в капан по този начин. Търсим причината, но има толкова много преплитащи се фактори, че верните преценки са трудно постижими. През последните няколко месеца чухме откъслечни слухове за нова мисловна школа, която сочи дематериализацията като крайно решение на всички човешки проблеми. Това е ново за нас. Тъй като бяхме изолирани за дълго, чак сега чуваме за идея, за която се говори от известно време. Трудно ни е да схванем същността ѝ.

Останалите около масата се наведоха напред с явен интерес.

— Кажете ни какво знаете за това — рече мразовитата брада. — Какво сте чули?

— Почти нищо — отвърна Дейвид, — Само слухове тук и там. Без обяснения. Без подробности за това какво става. Останахме озадачени. Чухме да се споменава и странно наименование — Неограничените. Но не знаем какво се крие зад това определение.

Един мъж с напълно плешива глава, но с големи като на морж мустаци каза:

— Ние също чухме за това, може би не повече от вас. Скитници, минаващи отгук, донесоха мълвата. Един дори твърдеше, че дематериализацията най-после ще дари на човечеството безсмъртието, към което винаги се е стремяло.

Роботът внесе две големи чинии със супа и ги сервира пред Коркорън и Дейвид. Коркорън взе лъжица и опита супата. Беше топла и вкусна. Някакво месо, говеждо на вкус, фиде, моркови, картофи и лук. Глътна още една лъжица с истинско удоволствие.

Заговори и трети мъж, този път с тънка брадичка:

— Не е трудно да се разбере защо такава идея получава широко разпространение. Смъртта винаги е била нещо достойно за съжаление. Опитите да се удължи животът са били частичен протест срещу срамния край на съществуването.

— Доколкото разбирам, дематериализацията означава загуба на индивидуалността — обади се с неодобрение един забележимо помлад мъж.

— Какво имаш против групирането? — попита тънката брадичка.

— Ние говорим — намеси се Мразовитата брада — за човешкия ум. Ако е възможно да се постигне дематериализация, ще оцелее именно човешкият ум, а тялото ще се разгради. Ако някой се замисли по-дълбоко, ще разбере, че умът, човешкият интелект, е всичко, което всъщност има значение.

Младият попита:

— Но какво ще представлява умът без тяло? Той се нуждае от посредник.

— Не съм убеден в това — отвърна Мразовитата брада. — Интелектът може да бъде нещо изцяло извън параметрите на физическата вселена. Успели сме, струва ми се, да си изясним всичко

освен интелекта и времето. Сблъсквайки се с тези два проблема, човечеството губи почва под краката си.

Роботът донесе халби с бира за Дейвид и Коркорън. Постави дъска за рязане, нож и сложи самун черен хляб върху дъската.

— Яжте — каза той. — Това е добра и здравословна храна. Има още супа, ако желаете. Бира също.

Коркорън отрязва дебела филия за Дейвид и друга за себе си. Топна хляба в супата и го опита. Беше превъзходен. Както и бирата. Отдаде се на насладата от храненето.

Дейвид заговори отново.

— А как стои въпросът с Неограничените? Чухме термина, но нищо за това какво всъщност представляват те.

Старецът с мразовитата брада отговори:

— И ние, като вас, сме чули само слухове. Звучи като някакъв култ, но има и предположения, че не е изцяло човешки. Носи се мътва за извънземни мисионери.

— Разполагаме с много доказателства за обширна дискусия по въпроса — каза Тънката брадичка. — От време на време се появяват нови учения, процъфтяват за кратък период и после изчезват. Казвате дематериализация, но как се постига тя?

— Смятам, че ако човечеството иска да се дематериализира, може да се намери начин — каза Моржовия мустак. — Има много случаи, когато човекът е постигал неща, с които е било по-добре да не се захваща.

— Всичко отново опира — заговори Мразовитата брада с глас на съдия — до човешката черта, която сме премисляли дълги дни и нощи — ненаситния стремеж на човечеството към състоянието на пълно щастие...

Коркорън остави разговора да се развива. Обра чинията с късче хляб, след което изпразни халбата си. Изправи се в стола си с препълнен стомах, на крачка от преяждането.

Огледа стаята и забеляза за пръв път, че сградата е нещо като хижа. Беше малка и сурова, без украса, без почти никакъв замисъл за удобство, такава каквато би била например идеята на един робот за място за живеене: просто част от пространството, оградена от влиянието на климата. Изработката бе добра, такава, каквато трябваше да бъде, ако бе извършена от работи. Масата и столовете бяха от

истинско, здраво дърво. Но освен истинското дърво нямаше нищо друго. Супените чинии и халбите бяха най-проста керамика, а свещите домашно направени. Дори лъжиците бяха оформени и издялани от дърво и загладени след това.

И все пак тези селяни седяха на грубата маса в хижа и обсъждаха неща, далеч надхвърлящи способностите или силите им, за да могат да им повлияят. Щастливо мънкаха съображения, без да имат достатъчно информация дори за основа на разговорите си. Макар че, каза си той, надали самият той бе подходящ техен събеседник. Помисли си, че нямаше на какво толкова да се учудва. Всичко ставаше в съответствие с древната традиция на цялата човешка история. В древна Атина незаети хора се събирали на агората, за да вземат участие в надуті разговори. Векове по-късно други незаети са се събирали по входовете на универсалните магазини в Америка и досущ старите атиняни са говорили надуто за неща, които не разбират. В английските клубове други хора са седели над питиетата си и са дрънкали помежду си.

Незаетостта води към разговори, помисли си той, а хората са се поддавали на оригиналността на собствените си мисли. Тези мъже тук не бяха заети с нищо, докарани до това положение от роботизираното общество.

Дейвид се надигна от стола си и каза:

— Боя се, че е време да тръгваме. Ако беше възможно, бихме останали повече, но трябва да вървим. Благодарим ви за храната и питиетата и за целия разговор.

Мъжете около масата не се изправиха. Не подадоха и ръце за довиждане. Просто вдигнаха очи за миг, кимнаха, а после се върнаха към безконечната си дискусия.

Коркорън стана заедно с Дейвид и се насочи към вратата. Роботът учтиво я задържа отворена пред тях.

— Благодарим за супата и бирата — каза Дейвид.

— Моля — отговори роботът. — Винаги сте добре дошли.

После се озоваха навън, а вратата се затвори зад тях. Улицата беше пуста.

— Открихме това, за което дойдохме — каза Дейвид. — Сега знаем, че Неограничените са тук. Те са дошли и започват мисията си.

— Изпитвам съжаление към тези хора — каза Коркорън. — Жалки нещастници. Няма какво да правят, освен да седят около масата

и да си приказват.

— Няма защо да ги съжеляваш. Може и да не го разбират, но те са постигнали щастието си. Те наистина са щастливи.

— Може и така да е, но такъв край е ужасен за човешката раса.

— Като че ли тя се е развивала именно в тази посока през цялото си съществуване. През цялата си история човекът непрестанно е търсел някакъв способ, чрез който да прехвърли своята работа другиму. Първо кучето, коня, вола. После машините, а накрая компютрите и роботите.

Когато стигнаха до полянката с Машината, мракът тъкмо пропълзяваше над долината.

Докато приближаваха Машината, някаква неясна мъглявина от светещи пращинки тръгна към тях. Коркорън я забеляза пръв и спря за миг. Усети, че в пристъп на първобитен страх по гърба му запълзяха мравки, докато не се усети какво става.

— Дейвид — заговори тихо той, — имаме посетител.

Дейвид рязко си пое дъх, после каза:

— Хенри, радваме се, че се появи. Надявах се, че ще ни намериш.

Хенри ги доближи, носейки се над тревата. *Поведохте ме по дълъг път*, каза той. *Трябваше да вървя.*

— Какво стана с другите? Ти в коя Машина беше?

В никоя, отвърна Хенри. Останах в Хопкинс Ейкър. Знаех, че ще тръгнете поотделно и ще трябва да ви търся.

— Значи си решил да почнеш от самото начало.

Да. И добре, че постъпих така. Имаше усложнения.

— Добре, ти ни намери. Това е началото. Но защо тръгна след нас? Сигурно си знаел, че сами можем да се погрижим за себе си. Трябваше да последваш Инид. Тя имаше най-малък опит и вероятно е била изложена на най-голям риск.

Така и направих, каза Хенри. *Тя е изчезнала.*

— Но как се е случило? Трябвало е да те изчака. Трябвало е да се сети, че ще я последваш.

Не е чакала. Стигнала е до първата си спирка, после е напуснала мястото. Боя се, че е побягнала от чудовището. На

първото място, което е достигнала, лежи чудовището. Мъртво.

— Мъртво? Кой го е убил?

— Може би Буун — намеси се Коркорън. — Буун беше с нея. Тичаше към нейната Машина, а чудовището го следваше. Опитвах се да му помогна, но ти ме сграбчи и ме хвърли в Машината.

Не ме оставяте да ви разкажа всичко, оплака се Хенри. Все ме прекъсвате с бърборенето си. Имам още да ви разказвам.

— Добре, говори тогава — нетърпеливо каза Дейвид.

Тя е тръгнала сама. Сигурен съм. Буун е останал сам.

— Не ми се струва вероятно. Тя не би го изоставила.

Не съм напълно сигурен, каза Хенри. Разполагам само с умозаклученията си. Стигнах до място далече в миналото преди Хопкинс Ейкър. 50000 години в миналото, в Югозападна Северна Америка. Машината беше изчезнала, но миризмата ѝ още бе там. Тя е тръгнала около седмица преди мен.

— Миризма? — попита Коркорън. — Той проследява Машините по миризмата им, така ли?

— Не знам — каза Дейвид. — А предполагам, че и той не знае, тъй че няма смисъл да го питаме. Притежава нещо, което ние с теб нямаме, и аз дори не мога да предположа какво е то.

Просто мога да го правя, обади се Хенри. Не зная как, не се и питам. Ще ми позволите ли да продължа?

— Ако обичаш — каза Дейвид.

Огледах наоколо. Имаше относително скромнен лагерен огън. На два или три дни, не повече от четири. До него имаше пирамида от камъни. С друг камък върху нея бе закрепено парче хартия. Не можех да вдигна камъка, нито пък да пхна достатъчна част от мен, за да разбера какво е написано върху хартията, ако въобще е пишело нещо. Предположих, че е бележка, оставена за други, ако се появят. Малко по-надалече лежаха останките на унищоженото чудовище, а на няколко крачки от него беше и скелетът на някакъв голям звяр, който беше вол, ако съдя по това как изглеждаше. Имаше огромни рога.

— Някаква следа от Буун? — попита Коркорън.

Никаква. Огледах, но, честно да си призная, не за много дълго време. Бях твърде загрижен за Инид. Следата бе дълга и заплетена, но успях да открия и второто място, на което се е приземил Машината ѝ.

— И Инид не беше там? — попита Дейвид.

Нито тя, нито Машината. Машината не е заминавала, била е откарана. Открих следи от боксуване по земята, както и белези от колела. Била е влачена и поставена на някакво превозно средство. Опитах се да проследя дирята, но не успях.

— Огледа ли се за Инид?

Проверих, като правех големи концентрични кръгове. Навирах се във всеки ъгъл. Надзъртах във всяка цепнатина. Въобще не я усетих. Ако се намираше в онази местност, щях да го знам.

— Значи наистина е изчезнала. И някой, който не би трябвало, притежава Машината на времето.

— Има голяма вероятност — каза Коркорън — да не знае какво притежава. Някой я е открил, бил е заинтригуван и я е отмъкнал, преди собственикът да се е върнал. Смятал е, предполагам, че по-късно ще има възможността да разбере какво е.

Дейвид поклати глава.

— Слушай — продължи Коркорън, — колко Машины на времето има по света, а? И колко души преди твоето време са знаели, че пътуване във времето е възможно?

Коркорън може да е прав, намеси се Хенри. Трябва да го послушаш, Дейвид. Той има глава на раменете си. И приема фактите такива, каквито са.

— В момента — каза Дейвид — няма смисъл да обсъждаме това. Засега не можем да открием Инид. Машината ѝ е изчезнала, както и тя самата. Нямаме представа къде да ги търсим.

Предлагам да се върнем в предисторическото място, каза Хенри. Там ще можем да потърсим Буун. Той може да има някаква следа, която да ни помогне да намерим Инид. Може да му е казала нещо важно.

— Можеш ли да ни закараш там? Имаш ли координатите?

Да, почти. Имам точните координати на мястото. Отбелязах го внимателно, преди да тръгна. А темпоралните координати се разминават съвсем малко.

— Мисля, че си прав — каза Дейвид. — Там може да открием нещо, което да ни помогне. Иначе ще се щураме насам-натам, без някаква идея какво да правим.

Коркорън кимна и каза:

— Това е единственото, което можем да направим.

Дейвид се качи в Машината и подаде ръка на Коркорън, за да го издърпа вътре.

— Затвори вратата и се настанявай. Щом Хенри ми даде координатите, потегляме.

Коркорън затвори вратата и мина напред, гледайки как Дейвид записва дадените от Хенри координати в бордовия дневник. Дейвид протегна ръка към пулта за управление.

— Дръж се! — предупреди той, а после дойдоха ударът и мракът — дълбокият, всепоглъщащ мрак. И сякаш почти веднага се обади отново: — Пристигнахме.

Коркорън затърси пипнешком вратата. Най-сетне я отвори и скочи навън. Слънцето прежуряше от подобното на разтопен метал небе. Хълмовете се извисяваха на фона на топящата се синева. Пелиновите храсти блестяха с отразена от пясъка слънчева светлина. По-надалече в равнината лежеше побелелият скелет на някакъв огромен звяр.

Дейвид запита Хенри:

— Сигурен ли си, че това е мястото?

Това е. Минете малко напред и ще откриете пепелта от лагерния огън.

— Няма никаква пирамида — каза Коркорън. — Каза, че близо до огъня има някаква пирамида. Но камъните, от които бе направена, са пръснати по земята. Нещо ги е съборило.

Коркорън пристъпи напред. Камъните бяха разхвърляни и сред тях имаше изкопана дупка. Пепелта на лагерния огън се белееше върху пясъка.

— Вълци или лисици — реши той. — Пръснали са камъните, за да се доберат до земята под тях. Там нещо е било заровено.

— Месо — предположи Дейвид. — Буун сигурно е складираше месо в дупката и е построил пирамидата, за да го запази от вълците.

Коркорън кимна. Звучеше вероятно.

— Бележката трябва да е някъде наоколо — продължи Дейвид. — Всичко съвпада. Пепелта от огъня. Скелетът на голямото животно. А купчината боклуци там трябва да са останките на чудовището-убиец.

Потърсиха бележката, но не я намериха.

— Безнадеждно е — каза Дейвид. — Вятърът я е отвял. Няма начин да я открием.

Коркорън стоеше и гледаше към равнината. Доста далече като танцуваща змия се извисяваше облак. Съвсем на края на зрителния му обхват в маранята трептяха малки тъмни топчици. Бизони, каза си Коркорън. Но това бе само предположение. Не бе възможно с невъоръжено око да се установи с точност дали е така. Той знаеше, че скелетът е на праисторически бизон. Черепът лежеше на една страна, опрян на десния рог, а левият стърчеше във въздуха. Подобни рога, помисли си той, може да има единствено бизон, нищо друго.

Дали Буун го е убил? Ако е така, то той разполага с едрокалибрена пушка, защото само с такава би могъл да свали подобен едър звяр. А щом е имал пушка, дали е повалил и чудовището самият той? Коркорън поклати глава — нямаше как да разбере.

— Какво да правим сега? — попита Дейвид.

— Да огледаме наоколо — каза му Коркорън. — Можем да срещнем Буун да се връща оттам, където е отишъл. Може да го намерим мъртъв. Макар да е трудно за вярване, че нещо е способно да го убие. След всичките рискове, които е поемал, и всичките неприятности, в които се е замесвал, старият глупак трябваше да е умрял преди години. Но животът му е омагьосан.

— Ще се изкача на хълма. От върха може да видя нещо, което да ни насочи.

— Ще е още по-добре, ако вземеш бинокъл.

— Съмнявам се, че имаме такъв. Отивам да проверя.

И Дейвид се отправи обратно към Машината. Коркорън се насочи към купа отпадъци, представлявали някога чудовището. Спря на известно разстояние и тръгна в широк кръг около него, макар че едва ли бе останало нещо застрашително или опасно в разпръснатия метал. Все пак някаква предпазливост, сякаш идваща извън него, го предупреждаваше да стои по-далеч. Дейвид се върна и каза:

— Няма бинокъл. Хорас е нахвърлял нещата набързо, без въобще да мисли.

— Ако искаш, аз ще се изкача на хълма.

— Не, аз ще го направя. Бива ме в катеренето.

— Тогава аз ще обиколя подножието му — каза Коркорън. — Не очаквам да откроя нещо. В цялата тази история има нещо странно.

Чудя се дали Буун не е заминал с Инид.

— Хенри не мисли, че е така.

Коркорън премълча една не съвсем ласкателна забележка за блещукащия Хенри. Вместо това попита:

— А той къде е? Не се е обаждал от доста дълго време, а не мога и да го забележа.

— Сега, като спомена, се сетих че и аз не го виждам никъде. Но това не означава нищо. Той ще се върне. Може би разузнава наоколо.

Дейвид носеше двуцевка. Сигурно я бе взел, когато отиде да търси бинокъл. Подаде я на Коркорън, държейки я за приклада.

— Вземи я, на теб ще ти бъде по-полезна.

Коркорън поклати глава.

— Не очаквам нещо да ми се случи. Ще внимавам. А ти бъди сигурен, че се прицелваш добре. Тук наоколо има същества, за които една двуцевка не е никаква опасност.

Дейвид намести удобно оръжието под мишницата си. Изглеждаше доволен, че Коркорън не взе пушката.

— Никога не съм стрелял нито с тази, нито с която и да е друга пушка. Но при разходките си из Хопкинс Ейкър свикнах да нося оръжие. Специално това е станало част от мен. Чувствам се по-уверен, по-добре с тази пушка под мишница. Когато я нося, никога не я зареждам.

— Послушай ме — каза Коркорън с леко отвращение — и я зареди. Предполагам, че поне патрони носиш?

Дейвид потупа джоба на якето си.

— Тук са. Две шепи. Даже в Хопкинс Ейкър носех по два патрона. Изваждах ги от двуцевката, но Тимъти настояваше да я поставям на поставката заредена.

— Няма смисъл да носиш пушка, ако нямаш намерение да я използваш — каза Коркорън. — Каква е ползата от едно оръжие, ако не е заредено? Едно време, когато ми даде първия пистолет, моят старец ми каза: никога не насочвай оръжие към нещо, ако не възнамеряваш да го убиеш. Послушах съвета му и никога през живота си не съм вдигал оръжие, без да съм готов да убия.

— Аз също често насочвах тази пушка, но никога не съм убивал. Насочвал съм я към стотици птици, които кучето подплашваше, но никога не съм натискал спусъка.

— Какво се опитваш да докажеш — че най-после си се цивилизовал?

— Често и сам се чудя — отговори Дейвид.

Докато скиташе из подножието на хълма, Коркорън откри разровен подземен извор, който сега образуваше малък басейн от струящата вода. Неочаквано срещна един язовец, който му изсъска, преди да побегне. Усети, че един вълк го следва, но не му обърна внимание. Той се движеше след него, без да го приближава, но и без да изостава.

Нищо друго не се случи. Не откри нищо интересно. След известно време се обърна и пое обратно към Машината. Преди да се обърне, вълкът вече бе изчезнал.

Слънцето се доближаваше до западния хоризонт. С част от натрупаните дърва Коркорън запали малък огън. Отиде до извора и донесе кофа вода. Когато Дейвид слезе от хълма, той вече пържеше бекон в един цвърчащ тиган, а в друг правеше палачинки.

Дейвид седна на земята и сложи двуцевката в скута си.

— Нищо. Няколко стада тревопасни далеч в равнината и това е всичко. Най-усамотеното място, което някога съм виждал.

— Налей си кафе — каза му Коркорън. — Има достатъчно палачинки за начало. Вземи си и бекон. Чиниите и чашите са там, на одеялото.

След като хапна една палачинка, Дейвид попита:

— Хенри да се е появявал?

— Не съм го виждал.

— Странно е да тръгне, без да каже нищо. Или пък да се застои за дълго.

— Може би му е хрумнало нещо и е отишъл да провери.

— Надявам се, че е така. Понякога не съм сигурен, че го разбирам. Той е мой брат и така нататък, но не мога да приема, че е от плът и кръв; все пак, мой брат, но и твърде особено човешко същество. Той се остави Неограничените да го примамят с мазните си, предразполагащи приказки. Но капанът не щракна. Може би Хенри е много упорита и особена личност, за да го завладеят изцяло.

Коркорън се опита да го успокои:

— Не се притеснявай за него. Нищо не може да му се случи. Никой не може да го залови.

Дейвид не отговори веднага, но след няколко секунди попита:

— Какво мислиш да правим сега? Има ли смисъл да стоим тук?

— Рано е да се каже. Тук сме само от няколко часа. Нека изчакаме поне до утре. Може дотогава да ни хрумне нещо.

Някакъв беззвучен глас им заговори:

Вие търсите човек на име Буун, така ли?

След моментната уплаха Коркорън се обърна към Дейвид:

— Чу ли това?

— Да. Не е Хенри. Нещо друго е.

Аз съм разумът, каза гласът, на това, което вие наричате чудовище-убиец. Мога да ви помогна с този Буун.

— Можеш ли да ни кажеш къде е? — попита Коркорън.

Мога да ви кажа накъде отиде. Но преди това трябва да сключим малка сделка.

— Каква сделка, чудовище?

Престанете да ме наричате чудовище. Достатъчно неприятно е, че ме мислите за такова, а като го казвате, проявявате неучтивост.

— Щом не си чудовище, какво си?

Аз съм предан служител, който не изпълнява нищо повече от волята на господарите си. Не съм аз този, който преценява разумността на техните решения.

— Не се опитвай да се извиняваш — каза Дейвид. — Знаем кой си. Лежиш в купчината останки, които някога представляваха чудовище-убиец.

Ето, че пак ме нарекохте чудовище. При това, не съм се опитвал да се извинявам.

— Така прозвуча — обади се Коркорън. — Но да се върнем на сделката.

Тя е много проста. Ясна и без уловки. Аз ще ви кажа къде да търсите Буун, но преди това трябва да ме извадите от останките на предишното ми тяло и да ми обещаете искрено, че ще ме вземете със себе си — където и да е, но далече от тази ужасяваща пустота.

— Защо не? — каза Дейвид. — Сделката изглежда проста.

— Не бъди сигурен — предупреди го Коркорън. — Защо не си зададеш въпроса доколко можеш да се довериш на този глас, идващ от боклука?

— Струва ми се лесно. Той знае къде е Буун и в замяна иска...

— Това имах предвид. Той не каза, че знае къде е Буун. Каза само, че ще ни посочи къде да го търсим. А това са две съвсем различни неща.

— Всъщност, да. Как ще обясните това, мистър? Колко точна ще бъде вашата информация?

Ще ви помагам по всякакъв начин. Помощта, която предлагам, няма да се ограничи с намирането на Буун.

— Какъв друг вид помощ? В каква насока би могъл да си ни от полза?

— Остави го! — изръмжа Коркорън. — Не му обръщай внимание. Той е натясно и ще обещае всичко, за да се отърве.

Но в името на човешкото милосърдие, зави чудовището, вие трябва да ме съжалите! Не можете да ме обречете на безкрайна самота! Не мога да виждам, а с изключение на този телепатичен разговор, не мога и да чувам. Не усещам топлина или студ. Дори времето ми е неясно. Не правя разлика между секунда и година.

— В ужасно състояние си — каза Коркорън.

Наистина е така. Любезни господине, моля ви, смилете се над мен.

— Няма да ти протегна ръка за помощ. Дори пръст няма да ти подам.

— Държиш се грубо с него — каза Дейвид.

— Не толкова, колкото той се е държал в Атина. И не по-грубо, отколкото би се отнесъл с нас, ако имаше тази възможност. Ако не беше сгрешил.

Не съм сгрешил. Аз съм прецизен механизъм. Просто не ми провървя.

— Сигурно. И продължава да не ти върви — каза Коркорън. — Вече не ни интересува.

Чудовището млъкна. Не го чува повече. След известно време Дейвид се обади:

— Хенри не се върна. Ти и аз останахме сами. Мозъкът на чудовището каза, че разполага с информация. Мисля, че е разумно да му повярваме. Било е тук заедно с Буун. Може дори да е говорило с него.

Коркорън изръмжа:

— Опитваш се да си повярваш, че ще покажеш великодушие към паднал враг, че ще постъпиш достойно, като джентълмен. Ако искаш, рискувай. Аз се оттеглям. Прави каквото искаш, по дяволите!

Слънцето бе залязло и дълбок мрак се разстилаше над земята. Някъде из пустошта зави вълк, друг му отговори. Коркорън се нахрани и се обърна към Дейвид.

— Подай ми чинията си и другите съдове. Ще отида до извора да ги измия.

— Искаш ли да дойда за охрана?

— Не, ще бъда в безопасност. Само на няколко крачки е.

Клекнал до изкопания басейн, Коркорън изплакна съдовете. Луната бавно се вдигаше на изток. Някъде в далечината около половин дузина вълци обединиха воя си в оплакването на тежкото си и жалко съществуване.

Когато се върна при огъня, Дейвид вече беше извадил одеялата.

— Беше тежък ден и трябва да поспим. Пръв ще застана на пост. Предполагам, че трябва да се пазим.

— Мисля, че е редно.

— Безпокоя се за Хенри. Той знае, че в подобна ситуация не бива да разпиляваме силите си.

— Вероятно просто се е забавил. До сутринта ще се завърне и всичко ще е окей — каза Коркорън.

Той нави якето си на топка вместо възглавница и се зави с одеялото. След малко вече спеше.

Когато се събуди, лежеше по гръб. Над него небето просветляваше от първото докосване на зората, а Дейвид не го беше събудил да поеме своята смяна.

Глупак, помисли си Коркорън. Той си знае. Не трябва да доказва, че може да поеме и втората смяна, нито пък, че е по-опитен от мен.

— Дейвид! — викна Коркорън. — Какво, по дяволите, си мислиш, че правиш?

Птици пееха на хълма и поздравяваха първото просветляване на изток. С изключение на тяхната песен, не се чуваше никакъв друг звук, а единственото движение наоколо беше пламъкът на гаснещия огън. В равнината белите кости на бизона отразяваха бледата мека светлина на зората, а малко по-надясно от тях се различаваха останките на чудовището.

Коркорън се изправи, като отхвърли одеялото, с което се беше завил. Приблужи се до огъня, взе парче дърво, разбута и събра пръснатата жарава. Наведе се над нея и тогава чу звук, подобен на мляскане. Обля го вълна от страх. Не беше чувал такъв звук преди и не знаеше какъв е, но в звученето му имаше нещо, което го накара да застине. Чу се отново и този път той успя да завърти глава и да види откъде може да идва.

За момент всичко, което видя, беше светло петно, наведено над някаква тъмна маса на земята. Напрегна очи и когато светлото петно вдигна глава и се взря в него, той успя да го разпознае — плоска котешка муцуна, щръкнали космати уши, блясък на шестинчови зъби — саблезъб тигър, наведен над жертвата си и поглъщащ храната си с ужасяващ мляскащ звук.

Коркорън разбра коя е жертвата. В челюстите на саблезъба бе Дейвид!

Стиснал пръчката, която взе от купа дърва, той се изправи. Хвана дървото по-удобно. Смешно оръжие, но това беше единственото, което имаше.

Котката също се изправи. Бе по-голяма, отколкото предполагаше и внушаваше страх с размерите си. Прекрачи тъмната маса, в която се бе превърнал Дейвид, и направи няколко стъпки напред. После спря и изръмжа, а извитите ѝ надолу зъби блестяха в настъпващата светлина. Предните крака на звяра бяха по-дълги от задните, гърбът му се спускаше надолу и така изглеждаше седнал. Вече беше достатъчно ясно и Коркорън различи пъстрата кожа — кафяви петна на светъл фон.

Той не помръдна. След първите си стъпки и котката спря на място. После бавно, без да бърза, сякаш още не бе решил, саблезъбът се извъртя обратно. Спокойно се върна при жертвата си, наведе се, захапа тъмната маса и разклати глава, за да я хване по-добре. Зъбите му потънаха в плячката, после я повдигнаха и тигърът започна да се отдалечава спокойно, обърнал гръб на човека край огъня.

Коркорън гледаше, неспособен да помръдне. Котката се затича в лек тръс. Държеше главата си високо, за да не може клатушкащата се плячка да опира земята. Но и така единият крак на жертвата падна, започна да се влачи и саблезъбият тигър спря един-два пъти, за да го

захапе. Движеше се в подножието на склона, мина покрай издатината, от която хълмът преливаше в равнината, и изчезна.

До този момент Коркорън не бе помръднал. Сега се наведе и хвърли дърва в огъня. Огънят бързо ги обхвана и пламъците се вдигнаха високо. Още наведен, Коркорън се извъртя, за да се увери, че Машината е на мястото си — там, където се беше приземила. На малко повече от трийсет стъпки отвъд огъня лежеше двуцевката. Не беше я забелязал преди. Тогава беше доста тъмно, а освен това толкова съсредоточено наблюдаваше котката, че не можеше да види нищо друго. Не отиде да я вземе. Все още беше като парализиран от страх.

Постепенно целият ужас на случилото се го завладя с пълна сила. Убит от саблезъб тигър! Убит и изяден от саблезъб тигър. Убит не при самозащита, не дори от безсмислена жажда за убийства, а убит поради необходимостта от храна.

Дейвид беше мъртъв. Дейвид чий? Шокиран, Коркорън осъзна, че никога не бе знаел фамилното му име. Хората от Хопкинс Ейкър никога не го бяха споменавали и той никога не бе питал. Припомни си имената им: Дейвид, Инид, Тимъти, Ема и Хорас. Всъщност не беше точно така — фамилията на Хорас би трябвало да е различна.

Дейвид не го беше повикал, бе го оставил да спи. Ако ме беше извикал, помисли си Коркорън, можеше аз да съм на неговото място.

Опита се да си представи как се е случило всичко. Дейвид сигурно е чул нещо в мрака отвъд огъня и е отишъл да види какво е. Може да е бил изненадан, а може и да е видял котката навреме. Каквото и да се е случило, той не е стрелял.

Ако бях аз, помисли си Коркорън, щях да стрелям. Ако се бях отдалечил от огъня и се бях натъкнал на саблезъб тигър, щях да използвам пушката. Двуцевката не е най-подходящото оръжие срещу саблезъб. Но отблизо, дори и да не успее да го събори, една двуцевка определено би спряла охотата за убиване дори у такова голямо животно. Дейвид не я е употребил може би защото никога не е стрелял, а може би защото дори и да е имал възможност, се е чувствал твърде цивилизован, за да го направи. За него пушката не беше оръжие, а само бастун за разходки.

Нещастният проклет глупак, каза си Коркорън.

Остави огъня и отиде за пушката. Имаше два патрона в цевите — не беше стреляно. Постави я на лакътя си и продължи нататък. Един

ботуш лежеше на земята, а в него бе и кракът. Костите бяха раздробени от хрускащите зъби на животното. Малко по-нататък вдигна разкъсано яке. Наоколо имаше пръснати патрони, лежащи там, където бяха паднали. Коркорън ги събра и ги пхна в джоба си. Като че ли от Дейвид не бе останало нищо друго. Върна се при ботуша с крака вътре и се втрени в него. Не се наведе да го докосне. Ще бъде гадно да го взема, каза си, и се отдръпна от него.

Клекна край огъня. Знаеше, че трябва да хапне нещо, но нямаше желание. В устата си усещаше неприятен накиселяващ вкус.

Сега какво да прави?

Предполагаше, че ще успее да управлява Машината. Знаеше, че Дейвид си е водил бордови дневник. Беше го наблюдавал как програмира контролния пулт за скока до това място.

Но къде да отиде? Дали да се върне в своя си 20-и век и да забрави тази история? Замисли се над това. Идеята беше привлекателна, но нещо го възпираше. Щеше да се чувства като дезертьор. Буун беше някъде из тая откачена бъркотия във времето и той не можеше да го изостави. Поне докато се убедеше, че не би могъл да помогне на приятеля си.

Сети се за саблезъба и за това, че може би бе сам в това забравено място. Тази мисъл не го зарадва. Но решението да остане и да изчака Буун да се завърне, където и да е отишъл, натежа. Трябваше също да изчака и Хенри, въпреки че Хенри не се нуждаеше от Машина, за да се придвижва из времето и пространството. Така че, реши той, Хенри въобще нямаше нужда от него.

Замисли се за тигъра и реши, че тази котка не е сериозен проблем и не бива да пречи на вземането на каквото и да е решение. Можеше и въобще да не се върне. А дори и да се върне, сега в ръцете на някой, който можеше да дръпне спусък, имаше оръжие. С пушката в ръка, каза си той, няма да съм уязвим като Дейвид. Нощем можеше да спи в Машината, с плътно затворена за евентуалните нападения на хищниците врата. Имаше храна за известно време и вода от извора. Осъзна, че може да остане колкото му се иска.

Напълно се разсъмна и той се раздвижи. Отиде до извора за кофа вода и до Машината за храна. Клекна до огъня да приготви палачинки, да свари кафе и да опържи бекон. Страхотно, помисли си, също като на къмпинг.

Опита се да изпита съжаление за Дейвид, но изцеди съвсем малко жалост. Ужасът от смъртта — или по-скоро от обстоятелствата, при които бе настъпила — го накара да потрепери, но той събра сили да не се вживява в тази мисъл. Колкото по-скоро я изтриеше от ума си, толкова по-добре.

Чу някакво кикотене в ума си. Идваше нейде отстрани.

Ха-ха-ха, смееше се чудовището.

Обзе го гняв.

— Разкарай се! — кресна му той.

Ха-ха-ха, изсмя се пак чудовището. *Приятелят ти е мъртъв, а аз съм още жив.*

— Милиони пъти ще си пожелавааш да си мъртъв, преди всичко да е свършило.

Самият ти ще умреш, каза злорадо чудовището, *доста преди мен. От теб ще останат само кости и прах.*

Коркорън не отговори. Обхвана го съмнение. Възможно ли беше чудовището да е подмамило саблезъба към Дейвид?

Глупаво звучеше, като се замисли. Дори самата мисъл за това, каза си той, си беше чиста параноя. Изяде закуската си, после изми съдовете и ги избърса с крайчеца на ризата си. Като размисли отново, отиде до Машината и взе една лопата. Изкопа дупка и погребва ботуша с крака в него. От хигиенна гледна точка, каза си; действието нямаше ритуален характер.

Уви голямо парче хляб в носната си кърпа и го сложи в джоба си. После разрови нахвърляните в Машината предмети, търсейки манерка, каквато така и не намери. Поради липса на такава, той напълни кофата с вода до половината. Беше странна вещ за носене, но в случая бе най-добрия вариант.

Сетне тръгна през равнината, носейки пушката и кофата с вода. След няколко мили зави наляво и почна да върви в кръг, чийто център беше хълмът. Оглеждаше внимателно за какъвто и да е знак, че Буун е минал оттам.

Два пъти Коркорън откри нещо, което помисли за човешка следа. Проследи следите, но не можеше да е сигурен. И двете постепенно изчезваха. Безполезно е, каза си той. През цялото време бе знаел, че е безполезно, но дори и убеден в това, все пак трябваше да опита. Заедно с Буун бяха преживели доста и на няколко пъти бяха рискували главите

си един за друг. Буун беше най-близкото до приятел същество, което някога бе имал. Нямаше много приятели.

От време на време срещаше вълци, които неохотно се отдръпваха от пътя му и клякаха да го наблюдават, докато отминеше. Подобно на сърна животно изскочи от един храсталак и се втурна напред.

Мина на около миля от малко стадо бизони. В далечината забеляза и същества, които приличаха на мастодонти, но бяха твърде далеч, за да е сигурен. Каза си, че е напълно възможно да има мастодонти на това място: беше точно тяхната епоха.

Когато слънцето застана точно над него, той спря и клекна под едно дърво. Задържа хляба и отпи хладка вода от кофата.

Може би трябваше вече да се връща на хълма. Беше тръгнал с намерението да опише кръг около него. Беше изминал вече западната половина от кръга. На изток нямаше нищо освен равнината, простираща се широка, плоска и пуста, сливаща се в края си с небето. Ако Буун бе тръгнал нанякъде, той бе тръгнал на запад, където се издигаха хълмове. Не би тръгнал към пустошта на изток. Коркорън се замисли. Може би трябваше да се върне по стъпките си, да мине през почти същата местност като на идване, и да се огледа още по-внимателно за следи, които е пропуснал преди.

Дояде хляба и пийна още малко вода. Почувства нечие присъствие тъкмо когато се готвеше да стане. Замря и се заслуша. Не се чуваше нищо, но той чувстваше присъствието.

Заговори колебливо и несигурно:

— Хенри?

Да, аз съм, отговори Хенри.

— Разбра ли за Дейвид?

Да, разбрах. Разбрах веднага щом се върнах. А теб те нямаше. Тръгнах да те търся.

— Съжалявам за Дейвид.

Аз също. Беше незаменим като брат. И прекрасен човек.

— Да, наистина беше прекрасен човек.

Някаква котка го е хванала, каза Хенри. *Проследих я и я намерих да довършва останките му. Не беше останало почти нищо. Разкажи ми как се случи.*

— Той беше на пост. Открих какво се е случило чак когато се събудих. Не бях чул нищо. Котката го отнесе.

Видях някакъв гроб. Много малък гроб.

— Един ботуш — обясни Коркорън. — С един крак в него. Аз го зарових.

Благодаря ти. Направил си това, което щеше да направи и семейството.

— Ти знаеш къде е тялото. Можех да взема лопата, да подплаша котката...

Щеше да е безсмислено. Просто един напразен жест. Виждам, че имаш пушка. Той не я ли е използвал?

— Сигурно е бил изненадан.

Той никога не би я употребил, каза Хенри. Беше твърде благороден за свят като този. Тази история отива на зло. За всички нас. Първо изчезна Инид, после Буун.

— Знаеш ли нещо за Буун? Научи ли нещо ново?

Открих къде е отишъл, но там го нямаше. Носил е една карабина и някакъв пакет и те лежаха там, но той бе изчезнал. Мисля, че с него е бил и един вълк. Съжалявам, Коркорън.

— Струва ми се, че знам какво се е случило с него — каза Коркорън. — Отново е преминал отвъд. Надявам се да остане там, където е отишъл и да не се връща обратно.

Какво възнамеряваш да правиш сега? Няма смисъл да стоиш тук.

Коркорън кимна. Вчера беше мислил какво би могъл да направи. Беше си помислил да се върне в Ню Йорк. Беше отхвърлил идеята — Буун бе изчезнал и трябваше да бъде намерен. Осъзна, че Буун все още го нямаше, а шансът да бъде открит бе минимален.

Пак помисли за двацети век и отново отхвърли този вариант. През целия си живот никога не бе обръщал гръб на приключенията, преди да бяха завършили. А това приключение, припомни си той, все още беше далеч от своя завършек.

Можеше да се върне в Хопкинс Ейкър. Беше сигурен, че в бордовия дневник на Дейвид има координатите. Животът там щеше да е приятен. Слугите и живущите щяха да са си там. Щеше да е на сигурно място и можеше да премисли положението и вероятно да направи логичен план за по-нататъшните си действия. Също така бе възможно и някой от другите да се върне там.

Но съществуваше и другото място, където руините на някакъв град покриваха един връх, а едно гигантско дърво се издигаше над тях, пронизващо небето. И около това дърво се виеше спираловидна стълба. Там имаше нещо загадъчно, което се нуждаеше от проучване.

Хенри чакаше отговор. Коркорън с трудност съзираше блещукането му — облак, проблясващ на слънцето.

Вместо да отговори, на свой ред зададе въпрос:

— Доколкото разбрах, ти си бил на крачка от дематериализацията. Би ли ми разказал какво се случи?

В основата на всичко беше моята погрешна преценка, каза Хенри. Позволих на Неограничените да ме уговорят. Започнах да прекарвам времето си с тях. Предполагам, че беше от любопитство що за същества са всъщност. Както вече трябва да си разбрал, те са твърде особени. В общи линии са човекоподобни или поне в моментите, когато успях да ги зърна, изглеждаха така. Те не могат да бъдат разгледани. Просто ги мяркаш от време на време. Носят се насам-натам като призраци. Но независимо дали ги виждаш или не, ти ги чуваш през цялото време. Проповядват, обясняват, доказват, молят. Показват ти пътеката към безсмъртието и ти изреждат безкрайните му удобства и преимущества. Казват, че интелектуалното безсмъртие е единственият изход. Всичко останало е грубо, позорно и грозно. А никой не иска да е грозен.

— И са успели да ти пробутат идеите си?

Да, пробутаха ми ги. Но го направиха в момент на моя слабост. Когато слабостта ме напусна, аз започнах да се боря с тях. Бях поразени до мозъка на костите си от моята наглост и именно тогава сериозно се заеха с мен. Но колкото по-силно ми въздействаха, толкова по-упорит ставах. И им се измъкнах. А може би те се отказаха от отвращение. Може би им губех повече време, отколкото заслужавах, и те просто ме зарязаха. Но когато се отървах, процесът бе стигнал твърде далеч — бях преминал половината път към дематериализацията, бях по средата. Такъв какъвто и сега ме виждаш.

— Това май не ти пречи много-много?

Има си своите плюсове и минуси, а аз самият смятам, че плюсовете са повече от минусите. Поне така си казвам. Не мога да

правя много от обикновените човешки неща, но притежавам способности, които са недостижими за обикновените хора и ги използвам максимално, като не мисля за това, което съм изгубил.

— И какво възнамеряваш да правиш сега?

Остана още една част от семейството, която трябва да издиря. Хорас, Ема и Тимъти, който бе хвърлен на борда именно от онзи невъобразим грубиян Хорас.

— Имаш ли представа къде са?

Съвсем никаква. Ще трябва да проследя дирята от самото начало.

— Машината ще ти бъде ли от полза? Мога да я насочвам вместо теб.

Не, трябва да тръгна сам. Трябва да се върна в Хопкинс Ейкър и да поема следата оттам. Ще е много тънка и недоловима, но все ще е останала. Казваш, че можеш да управляваш Машината?

— Да. Знам къде е бордовият дневник и наблюдавах как Дейвид въведе координатите, когато идвахме насам.

Може би ще е най-добре за теб да се върнеш в Хопкинс Ейкър. Смятам, че там в момента е най-безопасно. Някой от нас може да се върне да те вземе. Като знаем къде си, можем да го направим. Координатите ги има в бордовия дневник. Сигурен ли си, че можеш да се справиш с Машината?

— Убеден съм — отвърна Коркорън. — Но не мисля, че ще отида в Хопкинс Ейкър. Може би по-късно, но не и веднага. Искам да се върна там, където ти ни намери с Дейвид. Искам да проверя нещо на това място.

Хенри не зададе въпроса, който Коркорън очакваше. По-скоро сякаш сви рамене.

Добре, каза той. Знаеш къде отиваш, а и аз знам къде отивам. По-добре да тръгваме, всеки по своя път.

И изведнъж изчезна.

Коркорън се изправи на крака. Буун вече не беше на това място и в това време, така че нямаше причина да се задържа тук. Знаеше къде да отиде и, както каза Хенри, беше по-добре да тръгне колкото се може по-скоро.

Когато стигна до лагера, мястото бе съвсем пусто. Не се виждаха нито саблезъбът, нито вълците. Коркорън събра съдовете, пръснати

около пепелта от огъня, и ги хвърли върху одеялото. После вдигна и него и го преметна през рамо.

Един глас му заговори.

Ха-ха-ха.

При този звук Коркорън се извъртя към купчината отпадъци.

Хихикането не спря.

Коркорън се отпрати към останките.

— Спри да се хилиш така идиотски! — викна той.

Смехът спря и започнаха молби: Скъпи господине, вие си тръгвате. Събирате си нещата. Моля ви, вземете ме с вас. Няма да съжалявате. Мога да направя много за вас. Ще ви се отплатя за добрината. Завинаги ще ви бъда приятел. Ако ме вземете, това няма да попречи на заминаването ви. Аз съм съвсем лек и не заемам много място. Не е нужно и да ме търсите. Намирам се в задната част на останките от моето тяло. Аз съм мозъчна кутия — добре полирана сфера. Върху покривка бих изглеждал доста добре. Ще съм полезен за разговори. Ще съм полезен за всичко. Когато сте сам и се нуждаете от компания, двамата с вас бихме могли да водим поучителни и забавни разговори. Имам бърз и логичен ум. Бих могъл и да ви служа като съветник от време на време. Винаги ще бъда ваш приятел, изпълнен с преданост и благодарност...

— Не, благодаря — каза Коркорън, извърна се и тръгна към Машината.

Зад него чудовището продължи да вие, да умолява, да проси милост и да обещава. После плачевният глас бе заменен от гневна буря.

Тъпо копеле, аз няма да ти простя това! Най-накрая ще те докопам! Ще танцувам върху костите ти!

Коркорън невъзмутимо продължи към Машината на времето.

9

БУУН

Събуди го един студен нос и Буун се опита да се изправи. Рязката болка в крака се обади и той едва сподави вика си. Вълкът се отдалечи със скимтене. Хоризонтът на юг бе осеян със звезди, които го огряваха със студената си светлина. Дрехите му бяха ледено мокри от мразовитата роса.

Той огледа равнината от мястото, където лежеше. Тя бе оцветена в сребристо от луната. Равнината, която беше прекосил, приличаше повече на пустиня, макар и по нея да имаше малко трева. Някъде, вероятно на изток, би трябвало да има тревисти равнини, кръстосвани от големи стада. Но тук стадата бяха малки, а хищниците — единици.

— Не си за тук — каза той на вълка. — Другаде можеш да намериш по-добра храна.

Вълкът го погледна и изръмжа.

— Така не се води разговор — продължи Буун. — Аз не ръмжа. Никога не съм ти ръмжал. Пътувахме заедно, хранехме се заедно. Двамата с теб сме приятели.

Беше се изправил на лакти, но сега се отпусна на земята и обърна глава, за да вижда вълка — но не защото се боеше от него, а просто от желание да поддържа контакта с единствения си другар в момента.

Беше спал. Как бе могъл да спи при такива условия — кракът му заклещен в скална цепнатина, а насреща му вълк, който го чакаше да умре, за да може да се нахрани. Макар че, помисли си той, може би не беше справедлив към вълка — нали все пак бяха приятели?

Кракът го болеше. Вече не остро, а с тъпа, постоянна болка. Чувстваше се ужасно — болен крак, празен стомах, горещо гърло и пресъхнала уста. Испитваше невероятна жажда. Бе уверен, че отнякъде, не много далече, чува шум от течаща вода.

Вълкът бе седнал с увита около краката си опашка, с глава, наведена настрани и уши, наострени напред.

Буун затвори очи. Притисна главата си още по-плътнo до земята. Опита се да забрави болката. С изключение на звука от течащата вода, цареше тишина. Той се опита да се абстрахира и от този звук.

Какъв глупав завършек на живота ми, помисли си той. Сетне задряма за кратко.

И отново се сепна.

Стоеше на колене, без оръжие в ръка и без възможност да вземе оръжие отнякъде. Към него се носеше конник, изскочил от дълбините на паметта му, един великан, яхнал неголям, но жилав кон. Оголилият зъбите си кон беше толкова устремен и неумолим, колкото и мъжът върху му.

Ездачът беше отворил уста в победен крясък, а зъбите му блестяха в огнена светлина, идеща сякаш отникъде. Големите му мустаци се вееха назад от устрема му, а бляскавият тежък меч над главата му започваше да се спуска.

После се появи вълкът, скачащ с разпенени челюсти към гърлото на конника. Но беше късно. Много, много късно. Мечът се спускаше и нищо не можеше да го спре.

Буун се приземи с тъп удар, после се раздвижи. Очите му бяха пълни със сивота. Повърхността под него бе гладка. Като пропълзя по нея, разбра, че кракът му е свободен и че вече не е там, където беше — заклещен в стръмния склон на един хълм, с купчина камъни зад себе си и със звука от течаща наблизо вода.

Но звукът на течаща вода още бе тук и той запълзя към нея. Когато я достигна, се отпусна по корем и наведе глава, за да отпие. Беше възвърнал разсъдъка си дотолкова, че се насили да се ограничи до няколко глътки, след което се претъркули настрана.

Лежеше по гръб и се взираше в сивотата на небето. Мъгла, помисли си той. Но знаеше, че не е мъгла. Беше сиво небе. Всичко беше сиво. Огледа себе си. Кракът, който бе заклещил, беше зле, но нямаше нищо счупено. Водата бе изцелила зверската му жажда. Стомахът му беше празен. Иначе всичко останало беше наред.

Случи се отново. Премина отвъд.

Но каква беше тази история с конника с веещите се мустаци и замахващия меч? Не беше възможно в онова далечно минало да има

такъв конник. Собственото ми подсъзнание, помисли си Буун, с цялата сложност, тайнственост и необяснимост на човешкия мозък. Не беше имало истинска, непосредствена опасност, необходима, за да предизвика минаването му отвъд. И подсъзнанието му, за да спаси неговия живот, беше създало ездача, този свиреп варварин, за да накара мозъка да реагира автоматично. Макар че ако се замислеше, това не изглеждаше съвсем верен и логичен отговор. Но, каза си, всъщност нямаше значение дали е логичен или не. Той се намираше тук, каквото и да бе това място, а именно това беше важното. Въпросът сега беше дали ще може да остане тук и да не се връща към праисторическия свят. Преди винаги се беше връщал на първоначалното си място — с изключение на последния път, когато с Коркорън бяха преминали в Машината на Мартин и бяха останали там, без да се върнат пак в стаята в „Еверест“, която вече беше разрушена. Може би, помисли той, това условие вече е нарушено. Вече беше тук от дълго време.

Пропълзя обратно до потока и пи отново. Водата беше хубава, хладка, чиста и течаща. Той бавно се изправи на крака. Кракът, който бе заклепен в цепнатината, се държеше. Болеше, но иначе си беше наред. Извадих късмет, помисли си Буун.

Огледа се наоколо. Мястото изглеждаше доста реално. В предишните случаи, с изключение на „Еверест“, където ситуацията бе по-особена, преминаването отвъд бе на по-ефирно, замъглено място, чиято структура биваше скрита и размазана от мъглата. Тук нямаше мъгла. Тя, ако въобще бе имало такава, се беше разнесла. Мястото все още бе сиво, но тази сивота имаше своя форма и структура.

Той стоеше в равнина. Тя без съмнение стигаше до хоризонт, но това не се разбираше, тъй като сивотата на небето се сливаше със сивотата на равнината и нямаше начин двете да бъдат отделени. Потокът, от който беше пил, се виеше из равнината. Идваше отникъде и отиваше наникъде. През равнината минаваше и един път, прав дотолкова, доколкото един път може да е прав. Той също беше сив, но бе забележим благодарение на две по-тъмни черти, които приличаха на коловози. Бяха много по-ясни, точни и правилни от истински коловози.

— Какво ли е това дяволско място? — гласно попита Буун, без да очаква отговор и без да го получи.

Пътят се простираше и в двете посоки и той вероятно трябваше да тръгне по него. Но накъде?

Всичко беше толкова объркано. Нямаше идея къде е или накъде да тръгне. Нямаше как да разбере от колко време е тук. Имаше вода, но не и храна.

Отдалечи се от потока и се насочи към пътя. Коленичи и опипа това, което бе взел за коловози. Очите му не можеха да определят до каква степен бяха издигнати тъмните черти, но пръстите му подсказваха, че чертите са издадени на около три-четири сантиметра от повърхността. По структура те като че ли бяха от същата материя, от която бе и самата повърхност, но бяха издигнати над нея. Той се почуди дали това можеше да са железопътни линии. Може би, ако изчакаше достатъчно, щеше да дойде някакво превозно средство, плъзгащо се по линиите, и той може би щеше да се повози на него. Но не можеше да разчита на това.

Застанал по средата на пътя, Буун взе решение: ще тръгне в същата посока, в която тече потокът. Ще следва течението. Спомни си отдавна казаните от някого думи, че водата тече по посока на цивилизацията. Следвай течението и вероятно ще срещнеш хора. Може би това беше вярно, но логиката тук сякаш не пасваше. Ако той поемеше в която и да е посока, имаше шанс и да не стигне никъде. Може би въобще нямаше докъде да се стигне.

Повървя известно време, но нищо не се промени. Виеща се из равнината, водата си течеше край него, ту по-близо ту по-далеч. Освен потока и пътя, нямаше нищо друго.

Чу някакво потракване зад себе си и рязко се обърна. Звучеше като шум от дращеци нокти и всъщност беше точно това. Един вълк стоеше наблизо. Неговият вълк? Не можеше да каже със сигурност. Този вълк беше сив, другият — също. Протегна ръце. Ръкавите на якето му също бяха сиви. А преди да дойде тук, то беше светлокафяво.

Вълкът беше спрял и седнал на не повече от шест стъпки от него. Уви опашката около задните си крака и го погледна. После се озъби като в усмивка.

— Радвам се, че ти харесва — каза Буун. — Може би знаеш къде сме?

Вълкът не отговори. Продължаваше да седи и да се усмихва.

— Мисля, че си вълкът, когото познавам — продължи Буун. — Ако е така, изръмжи.

Вълкът повдигна бърни в моментно ръмжение, после пак се усмихна. Когато изръмжа, зъбите му проблеснаха.

— Старият, познат вълк. Е, хайде да вървим двамата.

Той пое по пътя и вълкът беше до него. Добре е, че сме заедно, каза си Буун. По-добре да си с приятел, отколкото с непознат.

Нищо не се случваше. Нищо не се променяше. Буун продължаваше да върви, а вълкът го следваше. Можеха и да стоят на едно място — всичко оставаше едно и също, независимо от разстоянието, което изминаваха.

Той се чудеше къде е Инид и защо не се беше върнала. Какво й се беше случило?

— Помниш ли Инид? — попита той, но вълкът не отговори.

В далечината се появи една точка, която постепенно нарастваше.

— Нещо се приближава — каза Буун на вълка.

Дръпна се от пътя и зачака. Видя, че по линията идва някакво превозно средство. Отново се обърна към вълка.

— Движим се в погрешна посока.

Вълкът се прозя, сякаш казваше: „Има ли значение? Откъде да знаем коя е правилната посока“?

— Да, няма откъде — промълви Буун.

Точката се превърна в нещо като трамвай, смешен открит трамвай, макар че над двете седалки, едната от които гледаше напред, а другата — назад, имаше раиран навес. Водач нямаше, колата се движеше от само себе си. Трамваят намали, но не спря.

— Скачай! — извика Буун на вълка.

Вълкът се хвърли и седна на едно от местата. Буун скочи и се настани до него. Трамваят набра скорост.

Трамваят, разбира се, беше сив. Навесът беше раиран само дотолкова, доколкото различните райета бяха тъмно и светлосиви. Сив трамвай летеше през сива местност, а сив вълк и сив човек седяха в него под ветреещ се сив навес.

Най-сетне вляво от линията, доста надалече, се издигна нещо като куб, който ставаше все по-голям и по-голям с приближаването им. Трамваят намали скоростта си и сега можеше да се види, че кубът е постройка с разположени пред нея три маси и столове. Някой седеше

на едната маса и когато трамваят спря, Буун различи, че седналата фигура е Шапката, който му се беше явил край огъня и му бе говорил за братството между човек и вълк. Голямата конусовидна шапка беше същата, толкова огромна, че опираше в раменете и изцяло закриваше главата.

Вълкът скочи от трамвая, затича се към масата на Шапката, после седна и се втренчи в него. Буун слезе по-бавно, отиде до масата и седна на стола срещу Шапката.

Чаках те. Казах ми, че идваш, каза Шапката.

— Кой ти каза?

Няма значение. Важното е, че ти пристигна и доведе своя приятел.

— Не съм го довел — каза Буун. — Той дойде по свое желание. Той беше онзи, който ме откри тук.

Вие сте създадени един за друг, продължи Шапката. Казах му, че двамата ще станете приятели.

— Това ми прилича на място, където можеш да се нахраниш. Как да получим нещо за ядене?

Вашият желания са известни. Храната вече се приготвя.

— И за двамата ли?

Разбира се. И за двамата.

Дребен робот излезе от вратата на зданието. На върха на квадратната си глава носеше някакъв поднос. Спря до масата и премести с ръце подноса върху нея.

— Това блюдо е за хищника — каза роботът. — Как да го сервирам?

— Сложи го на земята — каза Буун. — Той обикновено се храни така.

— Месото не е сготвено.

— Правилно. Той го обича сурово.

— Нарязах го на парчета за по-лесно поглъщане.

— Разумно — каза Буун. — Имаш благодарността и на двама ни.

Роботът постави чинията върху земята и вълкът започна да яде. Беше гладен и поглъщаше бързо, без да дъвче.

— Гладен е — каза роботът.

— Аз също — отвърна Буун.

Роботът бързо сервира пред Буун — огромна, цвърчаща пържола, пържени картофи, купа сметана, салатата със сирене, чиния зелен боб, парче ябълков сладкиш и кана кафе.

Буун се обърна към Шапката:

— Това е първата нормална храна, която виждам от седмица или повече. Но добре приготвените американски храни от двайсети век са изненада за мен на това място.

Ние познаваме клиентите си, отговори Шапката. Нагаждаме кухнята си към техните изисквания. Знаехме, че вие с вълка ще бъдете наши гости.

Буун пренебрегна салатата и започна с пържолата. Сипа си лъжица сметана върху пържените картофи. После попита с пълна уста:

— Можеш ли да ми кажеш къде сме? Или някаква глупашка тайнственост ти пречи да говориш?

Съвсем не, каза Шапката. Може би няма да разбереш, но ти си на Магистралата на Вечността.

— Никога не съм чувал за нея.

Разбира се, че не си. Не би трябвало да си. Нито ти, нито което и да е друго човешко същество.

— Но ние сме тук. Вълкът и аз.

Шапката отговори с тъга:

Искаше ни се да вярваме, че това никога няма да се случи. Бяхме изключили изненадите. Шансът процесът на еволюция да достигне до странността, която ти притежаваш, беше един на много милиони. Преди можеше да се изчислява. Можеше да се планира. Но вече не. Не и с теб. Случайни биологически процеси доведоха дотам, че логиката стана смешна.

Буун продължи да се храни. Беше твърде гладен, за да се опита да бъде учтив. Вълкът беше изгълтал месото си и сега лежеше до чинията, само на няколко крачки от масата, за да е наблизко, ако някой донесе още храна. Гладът му беше притъпен, но вълкът бе животно, което трудно можеше да бъде натъпкано до такава степен, че да не може повече да яде.

Буун преглътна и се обърна към Шапката:

— Ти каза, че това е магистралата към вечността, нали?

Не. Казах, че е Магистралата на Вечността.

— Разликата е малка.

Не е толкова малка, колкото си мислиш.

— Добре, няма значение — съгласи се Буун. — Ако тръгна по този път, ще достигна ли до Вечността? И какво ще открия във Вечността? Кой, кажи ми, би искал да достигне Вечността?

Ти вече си във Вечността, отговори Шапката. *Къде си мислиш, че се намираш?*

— Нямах представа. Но чак пък във Вечността!

Това е хубаво място. Краят на всичко. Когато си във Вечността, значи вече си пристигнал. Няма смисъл да вървиш по-нататък.

— Значи би трябвало да остана и да се заселя тук, така ли?

Няма къде другаде да отидеш.

Има нещо неясно, каза си Буун. Шапката го лъжеше. Вечността не беше място. Може би не беше нищо повече от измислица на някой древен философ, но пък в никакъв случай не беше точка в пространството и времето. А и пътят не свършваше при това малко кътче за хранене. Продължаваше безкрайно в сивата далечина. Очевидно имаше къде другаде да се отиде.

Пържолата и картофите свършиха. Той бутна празната чиния настрана и придърпа пред себе си салатата, обратно на нормалния ред за хранене. Не държеше на салатата, но щеше да я изяде, защото все още се чувстваше гладен.

От известно време Шапката не говореше. Когато го погледна, Буун видя, че Шапката е паднал с лице върху масата. Ръцете му, които преди малко бяха облежани на ръба ѝ, се бяха плъзнали надолу и сега висяха от раменете му.

Буун се уплаши, стана и се вгледа в отпуснатата фигура.

— Добре ли си? — попита той. — Какво ти става?

Шапката не отговори. Дори не се помръдна.

Буун бързо заобиколи масата, хвана го за рамото и го вдигна. Шапката отпуснато се залюля в ръцете му.

Мъртъв е, помисли си Буун. Шапката беше мъртъв... ако въобще някога беше живял.

Пусна го и Шапката падна обратно върху масата. Буун отиде към сградата и влезе през вратата ѝ. Обслужващият робот стоеше с гръб към него, наведен над нещо като печка.

— Бързо! — извика Буун. — Нещо стана с Шапката!

— Припаднал е — отговори роботът. — Някой му е изкарал въздуха.

— Да. Точно така. Мислех, че е мъртъв. Ти откъде знаеш?

— Случвало се е. Непрестанно му се случва.

— Когато се случи, какво правиш? Как може да му се помогне?

— Не правя нищо — каза роботът. — Не е мое задължение. Аз съм само обслужващ робот. Всичко, което трябва да правя, е да чакам по пътя да дойдат клиенти. Но това почти никога не се случва. Все съм сам. Когато те дойдат — ако дойдат — аз съм тук, за да ги обслужа. Това е всичко, което правя. Не мога да върша нищо друго.

— А Шапката? Шапката?

— Той се появява от време на време, но не се нуждае от обслужване. Не яде. Сяда на масата. Винаги на тази маса. Никога не разговаря с мен. Седи на масата и гледа към пътя. Понякога припада.

— И ти не правиш нищо за него, така ли?

— Какво може да се направи? Оставям го проснат там и после, след минути, часове или дни, той си отива.

— Къде отива?

Роботът вдигна рамене с отработено, но изкуствено движение.

Буун се обърна и излезе. Вълкът беше смъкнал Шапката от стола и го люлееше насам-натам, както куче си играе с парцалена кукла. Като го подхвърляше във въздуха, той го захапваше през средата, преди да падне и енергично го разтърсваше.

Кукла, помисли си Буун. Шапката всъщност беше кукла, грубо направена кукла, която се движеше из времето и пространството и вероятно служеше за глас на някой друг или, казано иначе, играеше ролята на чуело за някой вентрилоквист.

Застанал до масата и наблюдавайки как вълкът си играе с парцалената кукла, която преди малко беше Шапката, той потрепери от студ, дошъл някъде дълбоко от него самия — душевен студ, за който знаеше, че е причинен от смъртна уплаха.

Когато пристигна на това място, Буун беше учуден на каква странна територия е бил запратен. Сега учудването се върна в по-избистрен и ужасяващ вид. Земята, или мястото, или позицията, беше неземна и застинала. Той се учуди как не го беше забелязал преди. Почувства се беззащитен и сам, изправен срещу заплаха, която не

познаваше. Макар и видима заплаха да нямаше, пък и той не беше сам — вълкът беше с него.

Вълкът спря играта си с Шапката и погледна към Буун с лека усмивка, щастлив, че си има играчка, щастлив, че не е сам. Буун потупа бедрото си и вълкът се приближи, за да седне до него. Буун се протегна и потупа своя другар по главата. Вълкът не се отдръпна.

Буун откри с изненада, че студът беше изчезнал и сивият пейзаж отново си беше само сив пейзаж.

Вълкът зави. Допря се плътно до крака на Буун и той усети нервното му потреперване.

— Какво има, приятелю? Какво става?

Вълкът изскимтя.

Буун го погледна и видя, че вълкът е вдигнал глава към небето, което всъщност не беше никакво небе, а просто надвиснала сивота, притискаща се към сивотата на земята.

— Там горе няма нищо. Съвсем нищо.

Още докато казваше това, Буун видя, че греши. Горе в сивотата имаше нещо, което бавно придобиваше очертания. Беше просто трептяща форма, която приличаше на люлеещ се сред сивотата лошо изтъкан килим.

Той видя, че клатушкащият се килим се спуска по-близо до земята, а сетне забеляза, че това не е килим, а много широка мрежа.

След малко тя се приземи с поклащане, а една женска фигура скочи от нея и се втурна към него с разтворени обятия.

— Инид! — викна той и се затича към нея.

Те се прегърнаха и тя долепи тялото си към неговото. Зарови лице в гърдите му и заговори, но думите ѝ бяха така приглушени, че отначало не можеше да ги разбере. После ги чу.

— ...радвам, че те намерих. Не исках да тръгна и да те изоставя, но ти ми извика да тръгвам и да спасявам Машината. Щях да се върна при теб. Смятах да се върна, но не можах.

— Всичко е наред — каза той. — Най-важното е, че сега си тук.

— Видях те — продължи Инид, като вдигна лице и го погледна.
— Видях те на някакво сиво място. Ти беше сив и с тебе имаше един сив вълк.

— Вълкът е още тук — каза Буун. — Той е мой приятел.

Тя отстъпи назад и го огледа внимателно.

- Добре ли си?
— Отлично.
— Какво е това място?
— Ние сме на Магистралата на Вечността.
— Какво, за Бога, е това?
— Не знам. Не мога да го проумея.
— Това е друго място. Не е Земята.
— Мисля, че не е — каза Буун, — но не знам къде е или какво е.
— Отново ли премина отвъд?
— Предполагам, че да. Бог знае какво преживях.

Втората фигура бе слязла от мрежата и се приближаваше към тях. Имаше две ръце и два крака и приличаше на човек, но не беше. Лицето му наподобяваше това на мършав кон и имаше много нещастно изражение. Ушите му се поклащаха от двете страни на издължената глава. Имаше две групи очи, разпръснати в два кръга на челото му. Вратът му беше тънък и мършав. Краката му бяха толкова тънки, че се клатушкаха при ходене. Ръцете му нямаха лакти и приличаха на гумени маркучи. От двете страни на гърлото му се виждаха хриле. Тялото му наподобяваше пъпчиво буре.

— Запознай се с Коня — каза Инид на Буун. — Не знам името му, но го наричам така и той не възразява. Кон, това е Буун. Този, за когото ти говорих. Този, когото търсехме.

— Радвам се, че ви открихме — каза Коня.

— И аз се радвам, че двамата сте тук — каза Буун.

Роботът се подаде от кубичната сграда със закрепен на главата си поднос.

— Гладни ли сте? — попита Буун. — Виждам, че храната е тук.

— Умирам от глад — бързо каза Инид.

След като седнаха на масата, Буун се обърна към Коня:

— Това е човешка храна. Може би няма да е по ваш вкус.

— По време на скитанията си — успокои го Коня — се научих да поглъщам всичко хранително.

— Не донесох нищо за вас — каза роботът на Буун. — Вие току-що погълнахте невероятно количество храна. Донесох още една чиния месо на вълка. Изглежда много гладен.

Роботът сложи чинията с нарязаното месо на земята. Вълкът се нахвърли върху нея.

— Той е ненаситен — каза Буун. — Един вълк може да изяде половин вол за нула време.

— Той да не е един от онези, които се навъртаха край лагера? Един от онези, които нападаха бедния стар бизон? — попита Инид.

— Да. След като ти тръгна — не, още преди това — той се сближи с мен. Когато се събудих първата вечер, той беше до мен. Не ти казах нищо, защото мислех, че халюцинирам.

— Разкажи ми за него. А и какво стана с чудовището и храбрия стар бизон?

— И ти имаш да разказваш.

— Първо ти. Аз съм твърде гладна, за да говоря.

Вълкът беше изял всичко. Отдалечи се и започна да си играе с Шапката.

— Какво е това, което държи вълкът? — попита Инид. — Прилича на кукла.

— Това е Шапката. Ще ти разкажа и за него. Той е съществена част от моя разказ.

— Тогава започвай — каза Инид.

— След малко. Ти каза, че си ме видяла. В някакво сиво място и вълкът е бил до мен. Би ли ми разказала как точно ме видя и как разбра къде съм?

— Разбира се. Намерих нещо като телевизор. Ще ти обясня по-късно как. Телевизорът показва това, което искаш да видиш. Просто си го помисляш. Аз си помислих за теб и ти се появи на екрана.

— Той може и да ме е показал на сивото място. Но не ти е казал къде да ме намериш.

— Мрежата се справи с останалото — намеси се Коня. — Може да изглежда съвсем крехка, но е удивителен механизъм. Не, не е механизъм. Далеч по-съвършена е от какъвто и да е механизъм.

— Коня я направи — каза Инид. — Той я направи в ума си и...

— Ти ми помогна много — настоя Коня. — Ако не беше ти, нямаше да има мрежа. Ти сложи пръста си, за да мога да вържа последния, най-важен възел.

— Това звучи загадъчно и интересно — каза Буун. — Разкажете ми всичко.

— Не сега — възрази Инид. — Първо да се нахраним. През това време ти разкажи какво се случи от момента, в който ми викна да се

спасявам от нападащото чудовище.

Буун започна, като представяше фактите колкото се може по-сбито. Когато свърши, Коня тъкмо буташе чинията си настрана и избърсваше устни с опакото на ръката си.

Вълкът най-после бе спрял да си играе с Шапката и сега го използваше за възглавница.

— В разказа ти Шапката е жив — каза Инид.

— Сега е изключен — отговори Буун. — Не знам как по-добре да ти го обясня. Той е просто кукла. Чучело на неизвестен вентрилоквист.

— Нямах ли представа кой може да е той?

— Ни най-малка. Но да не губим време. Разкажи ми какво се случи с теб.

Когато и тя свърши разказа си, той поклати глава.

— Това ми изглежда без всякакъв смисъл. Би трябвало да съществува някаква връзка, но нея я няма. Или поне аз не я виждам.

— Има връзка — намеси се Коня. — А също и смисъл. Тримата сме заедно и разполагаме със сандъка, който намерих на розово-виолетовата планета.

— Ти го открадна — поправи го Инид. — Ти не го намери, а го открадна. Много добре знам какво направи.

— Добре де, откраднах го — съгласи се Коня. — Може би просто го взех назаем. Звучи по-меко и по-приемливо.

Той скочи от стола си и тронаво закрачи към мрежата.

Докато го гледаха как мъкне тежкия сандък, превит от тежестта му, Буун попита:

— Имаш ли някаква представа кой всъщност е той?

— Удивително създание — отвърна Инид. — Нямам представа кой е или какъв е произходът му. Но има страхотни хрумвания и знания, макар и да не са човешки.

— Може ли да му се има доверие?

— Не съм сигурна. Но ще трябва да продължим с него и да го държим под око.

— Като че ли не е неприятен на вълка. Не съм сигурен дали вълкът го харесва, но поне не показва, че не го харесва.

— Вярваш ли на вълка?

— Там на хълма можеше да ме изяде. Нищо не можеше да му попречи. Провизиите ни бяха почти привършили, а той беше гладен.

Но не вярвам дори да си е помислил, че може да ме изяде.

Коня се приближи до масата, а тежкият сандък го превиваше на две. Той го стовари на земята.

— Сега ще видим.

— Искаш да кажеш, че не знаеш какво е това? — попита Инид.

— О, зная какво е. Но не познавам формата му и начина на употреба — каза Коня.

Наведе се и щракна ключалките. Капакът се отвори и отвътре се надигна нещо като меко тесто. Тестото се изду, а после се свлече по стените на сандъка. Меката маса продължаваше да изскача от сандъка, като че ли това тесто е било натъпкано там и сега използваше възможността да се измъкне изцяло.

Тестото продължаваше да се излива. Заля мястото, където се намираха столовете и масите и обгърна кубичната постройка. Отвътре изскочи роботът и побягна от нашествието на тестоподобната материя. Буун сграбчи Инид за ръката и я издърпа встрани. Вълкът тичешком се присъедини към тях. Коня не се виждаше никъде. Далеч встрани, на няколко стъпки от земята, ниско летеше мрежата. След около стотина метра отново се спусна на земята. Предният край на тестото се приближаваше към трамвая и мотрисата тръгна назад, трополейки по релсите.

Тестото обаче започна да се променя. Вместо да остане плътно, то се изпъстри с пори и някакви дупки. Но продължаваше да се разстила наоколо. Пълзеше по земята и се издигаше във въздуха. Размерите му нарастваха неимоверно. По него се появиха блещукащи точки, големи тъмни зони и пронизвани от бледа светлина мъгливи спирали. Някои от точките ставаха все по-ярки, а други — по-неясни. Из цялата тестена маса се усещаше движение, преместване, промяна.

— Имаш ли представа какво е това? — попита Инид.

Буун поклати глава.

— Виждал ли си Коня? Още ли е там вътре?

— Мисля, че да. Този глупак се остави да бъде хванат.

Сандъкът вече не се виждаше. Беше погребан под тестото, което заприличваше все повече на мъглив воал и продължаваше да нараства, макар и по-бавно. Сега наподобяваше блестящ светъл сапунен мехур.

— Ето го — каза Инид глухо и напрегнато.

Буун погледна в посоката, която му сочеше и видя Коня, който упорито си пробиваше път към тях сред мехура. Най-сетне успя да се измъкне, подобно на разкъсващ паяжина човек, и се заклатушка към тях.

— Това е галактиката! — викна той. — Карта на галактиката! Бях чувал за подобни карти, но никога за такава като тази.

Спря и се втрени в тях с опулените си кръгли очи, а после се обърна и започна да мушка балона с един от гумените си пръсти.

— Погледнете звездите — каза им той. — Някои греят с ярка светлина, а други са толкова неясни, че се виждат едва-едва. Вижте облаците от звезден прах в мъглявинния блясък. А там, тази права бяла линия, насочена право към центъра на галактиката, е Магистралата на Вечността.

— Това е невъзможно — каза Инид.

— Хем го виждате, хем твърдите, че е невъзможно. Не виждате ли колко е велика и необятна нашата галактика?

— Добре, това е галактика — каза Буун. — Там има и бяла линия, макар да не мисля, че именно тя е магистралата, на която сме...

— Така е, повярвайте. — настоя Коня. — В легендите на моя народ се споменава за магистралата, която минава сред звездите. Макар че в нито една легенда не се казва защо тази магистрала е там и накъде води. Сега обаче ще тръгнем по нея. Ще отидем и ще видим.

Буун внимателно огледа странната маса. Тя май наистина представляваше една спираловидна галактика. По форма беше относително овална, по-плътна в центъра, отколкото по краищата. Не приличаше много на спираловидните галактики, които беше виждал по снимките. Но все пак бе ясно, че това е развита спирала. Светли лъчи излизаха от центъра. Един от тях се виеше около мястото, където бяха масите. Макар и неясно, те все още се виждаха.

Вълкът стоеше до Буун и когато погледна надолу, той видя как животинското тяло потрепери. Нищо чудно, помисли си. Всичко наоколо щеше да е страховито за който и да е. Наведе се и потупа вълка по главата.

— Спокойно, момчето ми. Всичко ще бъде наред. Всичко е наред.

Вълкът се приближи по-плътно до него. Буун се чудеше дали бе казал истината. Не можеше да е сигурен, че всичко е наред. Обърна се

към Инид:

— Той беше говорил за карти и схеми, нали?

— Той говореше за много неща. Някои от тях нямаха никакъв смисъл. Или поне на мен така ми звучаха. Не мога да си спомня всичко. Говореше най-вече за генетични карти, за вложени в ума или съзнанието карти.

Коня отново се приближи бавно към тях и попита:

— Ще хвърлим ли един поглед?

— Вътре в това нещо ли? — отвърна му Инид също с въпрос. — Искаш да кажеш, че трябва да влезем в това нещо?

— Разбира се. Как иначе ще си отговорим на въпросите? Бялата линия води нанякъде. Ще отидем да открием накъде. Тя е поставена там умишлено.

— Може да се загубим — възрази Инид. — Може да се лутаме там вътре с дни.

— Не и ако следваме бялата линия. Ще вървим по нея навътре, а после ще се върнем обратно пак по нея.

— Ако ще влизаме там, трябва да взема нещо.

След като каза това, Инид бързо затича към мрежата.

Последното нещо, което Буун искаше, беше да влезе и да огледа отвътре този мъглив въртоп. На пръв поглед всичко изглеждаше съвсем обикновено, нищо повече от една проекция, създадена чрез умения и технологии, които неговото време още не бе открило. Но около картата витаеше и някаква плашеща извънземност, която той не можеше да проумее. Ами ако се оплетеше вътре, без възможност да се измъкне? Коня бе казал, че ще следват бялата линия и това бе напълно правилно, стига обаче тя да си останеше на мястото. Но ако бялата линия бе само примамката, която да вкара жертвата в капана?

Инид се върна. Носеше малка черна кутия. Вдигна я, за да я покаже на Буун.

— Това е телевизорът, който открих на пикника. Реших, че ще е добре да го вземем, ако влизаме в картата.

— Пълен боклук — каза Коня.

— Не, не е. Той ми показва къде е Буун и ни каза как да стигнем дотук. Това са просто още един чифт очи, а пък ние ще се нуждаем от всички очи, с които разполагаме. Телевизорът ти показва това, което искаш да видиш.

Сравнението с чифта очи е неуместно, помисли си Буун, защото докато двамата с нея наистина имаха по чифт, то Коня имаше доста повече, при това — различни от човешките.

Вълкът изскимтя и Буун го погледна. Вълкът е уплашен, помисли си той, и ако у самия него бе останал някакъв здрав разсъдък, трябваше да се чувства също толкова уплашен, колкото своя четириног приятел.

— Е, идваш ли? — попита Инид.

— Какво можем да видим там? Коня каза, че Магистралата на Вечността води към мястото, където искаме да отидем, а това е всичко, което трябва да знаем. Нека просто се качим на трамвая и тръгнем по Магистралата.

— Но това е смешно — каза му Инид. — С трамвая ще ни трябва цяла вечност, за да стигнем където и да е. А ние ще пътуваме с мрежата и нито времето, нито пространството ще имат някакво значение.

— Добре — каза той, като търсеше начин да забави влизането в тази глупава карта, — но когато влезем, какво ще търсим?

— Неограничените, разбира се — отговори тя. — Родната планета на Неограничените. Това именно е смисълът на цялата тази история.

Той съвсем беше забравил за Неограничените, докато тя не произнесе името им. Много време беше изминало и много неща се бяха случили от момента, в който бе чул за тях за пръв път. Но Инид нямаше как да ги забрави, защото векове се беше крила от тях.

— За пръв път чувам за идеята за търсене на Неограничените — каза Буун. — Вие сте се крили от тях дълги години, а пък двамата с теб бягахме от тяхното чудовище, за да спасим живота си.

— Мислих за това и реших, че не можем вечно да се крием от тях. Трябва да отидем и да ги открием. Разполагаме с мрежата, а с Коня бихме могли да намерим и други, които да ни помогнат.

— Не знаех, че си толкова войнствена.

— Идваш ли или не? — рязко попита Коня. — Ако ще пътуваме с мрежата, трябва преди това да разберем в какво ще се забъркаме. Картата поне ще ни подсказва нещо.

— Имаш ли пълно доверие в тази карта? — усъмни се Буун. — Защо си толкова сигурен, че тя е точна? В древната земна история

създателите на карти с удивително лекомислие разполагали по картите си много, уж автентични територии, които били просто митове или продукти на волно въображение.

— Залагам честта си за нея. Тази конструкция е изработена от високообразована раса, която е знаела какво прави.

— Познаваш ли нейни представители?

— Знам за нея. Разказвали са ми още когато сядах на коленете на дядо си, а и мъдреците на моя народ споменават за нея.

Буун погледна надолу към вълка, но той вече не беше там. Видя го да седи малко по-далеч на пътя. Беше намерил Шапката и той отпуснато висеше от устата на животното. Вълкът не искаше да влезе в картата и Буун не виждаше смисъл да го кара да го последва в тази мъглива каша.

— Добре, Вълчо, ти ме чакай тук.

Другите двама вече влизаха в картата — Коня начело, а Инид след него. Буун побърза да ги настигне.

Приличаше на пространство, изпълнено с паяжини, но всъщност нямаше паяжини. Нямаше съвсем нищо. Когато Буун стъпи вътре, вече не усещаше земя под краката си. Сякаш стъпваше в празно пространство или по-скоро сякаш краката му внезапно бяха станали безчувствени и той вече не усещаше нищо, когато ги спускаше на повърхността.

От едната му страна гореше голяма червена сфера и Буун рязко се дръпна от нея, но се озова с лице срещу друга, грееща в синьо нажежена перла. Преди да успее да отскочи настрана, той се вряза в нея. Не усети нищо — нито горещина, нито какъвто и да е друг знак, че тези звезди наистина са там. Той нервно се засмя. Беше отскочил от един червен гигант и се беше врязал право в средата на доста погореща синя звезда. Дали тази карта съдържаше проекция на всяка една звезда, всяка струйка газ и всеки поток космичен прах в галактиката? На пръв поглед това изглеждаше невъзможно. Спомняше си, че май беше чел някъде за наличието на повече от сто милиарда звезди в Млечния път. Не беше възможно това количество да намери място в картата. С всичките тези звезди, дори и направени не по големи от пращинки, цялото пространство в картата би било толкова натъпкано, че нямаше да е възможно да се върви из нея. Значи толкова струва, помисли си той, твърдението на Коня за точността ѝ.

— Внимавай за бялата линия — каза му Коня. — Намира се на височината на бедрото ти вдясно от теб.

Буун погледна надолу и видя една бяла нишка, единствената връзка със сивия свят, където го чакаше вълка с Шапката — висящ от челюстите му, отпуснат и орфан. Там беше и кубът, а някъде наблизко роботът вероятно приготвяше храна, за да е готов при евентуалното им завръщане.

Не мога да повярвам, каза си той. Не вярвам на нито една дума. Не мога да приема нищо от това. Всичко това просто не се е случвало.

Но то се случваше. Той се движеше в пространството, в което кракът му не усещаше земя под себе си. Минаваше през област, която не бе само илюзорна, но и въображаема; област, където имаше блестящи звезди и потоци от прах и газ, и всичко това можеше да се види, но не и да се докосне или усети. Появи се и нещо друго — някакъв звук, някакво пеене. Пееха му звездите — музиката на сферите, съскането на водорода, жуженето на радиацията, мелодията на времето, химна на пространството, тананикането на космичния прах и песента на необятната празнота. Най-ужасяващо от всичко беше, че тук всъщност нямаше нищо. Това не беше реалността. Най-много да беше магията на проекцията, магията на една напълно абстрактна конструкция.

Буун видя, че е изостанал от другите двама. Едва различаваше Инид през мъглата, а Коня въобще не се виждаше. Вървим вече часове, помисли си той, а това е смешно, защото картата е едва няколкостотин стъпки в диаметър.

Напрегна се да догони другите и се втурна напред. Не се опитваше да се предпазва от звездите или от паяжините звезден прах, тъй като вече можеше да приеме факта, че те всъщност не са тук. Но вместо абсолютната празнота, някаква субстанция го възпираше при напредването му. Струваше му се, че отчаяно се опитва да прегazi буен поток.

Пред него се появи по-плътен от обикновено облак космически прах. Въпреки че вече бе наясно със състава му, той се опита да се наведе и да мине под него. Но облакът беше по-плътен, отколкото изглеждаше и го заслепи. Звездите наоколо се смалиха и той започна да си проправя път през тъмнината, сякаш удряше стена с главата си.

Краката му го носеха напред и той още усещаше натиска на дърпация го назад поток.

Изскочи от облака прах и изведнъж го обля светлина — много по-силна от преди малко. Източникът ѝ, както той видя, беше блестяща като брилянт звезда вдясно от него, краищата на която бяха обгърнати от мъгла.

До него Инид каза:

— Нова звезда. Може би дори свръхнова. Не се вижда от Земята, защото е засенчена от облака прах.

В мига, в който тя заговори, Буун видя другата звезда. Тя беше толкова близо, че сякаш ако протегнеше ръка, щеше да я докосне. Беше почти незабележима — една бледа, малка, жълта звезда. Това, което го накара да я забележи, беше че някой — някой! — беше очертал един много ясно различим знак „X“ върху нея. Като че някой бе взел писалка и бе белязал звездата така, че да я различи от останалите звезди в галактиката; и ако човек я видеше отново, щеше да я разпознае като много особена звезда.

— Буун, чуваш ли ме? — попита Инид. — Какво ти става?

Той не отговори, но пристъпи напред, като се завъртя така, че да види звездата от друг ъгъл. Когато се завъртя, хиксът се измести заедно с него. Той смени мястото си и хиксът направи същото. Откъдето и да я погледнеше, хиксът винаги беше в центъра на звездата. Това, каза си той, е невъзможно. Вероятно му се привиждаше...

Инид го хвана за ръката.

— Коня се е отдалечил от нас. И, Буун, къде е линията? Изгубили сме бялата линия. Никъде не я виждам.

Той се обърна, стреснат от натиска на ръката ѝ и от нотките страх в гласа ѝ. Тя се оглеждаше на всички страни и търсеше с поглед изчезналата белота на линията.

— Няма я — каза тя. — В бързината, а и учудени от това място... Какво ще правим сега?

Буун сви рамене.

— Ще се върнем по стъпките си и ще я търсим. Ще я намерим.

Но и сам не вярваше, че ще успеят. Линията беше толкова тънка, толкова незабележима, че можеха и да не я видят.

Малко по-надалеч се виждаше голяма бяла звезда, която бясно обикаляше около оста си, а пък около самата нея се въртеше една доста по-малка звезда, бяла и ярка, но все пак доста по-бледа от големия си съсед. Малката звезда обикаляше толкова бързо, че движението ѝ беше почти неясно. Между двете се простираше светъл пръстен от пламтяща енергия, преливаща от по-голямото към по-малкото небесно тяло. Звезда тип В, помисли си Буун, обикаляна от бяло джудже.

— Не можем да се върнем — каза Инид. — Точно сега не можем да се върнем. Трябва да продължим и да намерим Коня. Той ще ни помогне да открием бялата линия.

Тя забърза напред и той я последва. Сега сякаш се изкачваха по някакъв хълм. Това е налудничаво, помисли си Буун. В галактиката няма хълмове. Около краката им се виеха потоци звезден прах, а самите звезди изглеждаха по-плътни и много от тях бяха червени и големи.

Вече нямаше съмнение, че наистина се изкачваха по висок стръмен хълм. Изкатериха склона и достигнаха върха му. Точно отвъд него видяха Коня. Мършав и прегърбен, той се беше втренчил право напред.

Те спряха и се загледаха с него към въртящата се тъмнина, кръстосвана от проблясъци светлина, които бързо угасваха.

— Водовъртеж! — зяпна Инид. — Всичко се върти. Като водовъртеж!

— Това е сърцето на галактиката — каза Коня. — Това е центърът на всичко тук. Голяма черна дупка, която поглъща галактиката. Краят на всичко.

Духаше някакъв хапещ вятър, въпреки че не трябваше да има никакъв вятър. Той носеше ледения полъх на празнотата, черната смразяваща целувка на смъртта. Може би това е, помисли си Буун, черният студ на победеното Време, довеян от унищожавания и поглъщащ център.

— Казваш, че е краят на всичко — възрази Инид, — но това не може да е краят на всичко. Може би е краят на тази галактика. Но има и други галактики. Те са безкрайни.

— Вероятно има същества, които знаят това — каза Коня. — Но аз не съм от тях. Нито който и да е от моя народ.

— А тези, които са изобретили тази карта?

— Може би — отвърна Коня. — А може би не. Възможно е истината да състарява духа. А е възможно и въобще да няма отговор.

— Тогава нека всичко върви по дяволите — обади се Буун. — Аз се връщам.

— Не можеш да се върнеш — напомни му Инид. — Загубихме линията. Тънката бяла линия, спомняш ли си? Загубихме я.

Коня уплашено промърмори:

— Линията ли? Казваш, че сме я загубили, така ли? Съвсем я бях забравил.

— Ние също — каза Инид.

— Едва ли е толкова голям проблем — намеси се Буун. — Картата, в която сме, дори разстлана по този начин, надали е повече от няколко мили в диаметър. Когато я наблюдавах отвън, ми се стори, че дори не е повече от неколкостотин фута. Ако се движим по права линия в която и да е посока, би трябвало скоро да се озовем отвън.

— Тук няма прави линии — избоботи Коня. — Съществуват само виещи се спирали, останалото е зрителна измама.

— Ти вървеше право към центъра — възрази Буун. — Ти вървеше пред нас, устремен към центъра. И стигна там, където искаше. Значи не са само виещи се спирали...

— Наистина — прекъсна го Коня — се движех към центъра. Бях чул легенди. Центърът представляваше голям интерес за мен и интуицията ми ме доведе тук. Преди много време чух за черното нищо и...

— Нищо ново — каза Буун. — Хората от моето време знаеха за центъра. Знаеха за страхотните турбуленции в центровете на повечето галактики. Имаше такива, които ги наричаха черни дупки и...

— Този разговор няма да доведе до никъде — намеси се Инид. — Проблемът е как да открием бялата линия.

— Не е необходимо да я откриваме — продължи Буун. — Можем да се измъкнем и без нея. Просто трябва да вървим по права линия и така ще стигнем до края на картата.

— Не ме ли чуваш? — каза Коня. — Казах ти, че такава права линия не може да съществува тук. Всичко е извито, заплетено и прилича на много сложен възел.

— Опитваш се да ми кажеш, че не можем да излезем от тук, така ли?

— Не. Ако се полутаме, ще се измъкнем. Но няма да е никак лесно.

Глупости, помисли си Буун. Проблемът, въпреки всички тези приказки за сложността му, си беше съвсем прост. И все пак, като се огледа наоколо, той отчасти разбра какво имаше предвид Коня. Знаците за запомняне бяха прекалено много — не една звезда, не отделна мъглявина или въртяща се тъмнина, която да запомни — а твърде, твърде много. И всичко наоколо бе някак завъртяно.

Като че доловила мислите му, Инид каза:

— Сигурно си спомняш за някакъв ориентир?

— Да — сети се Буун. — Имаше една звезда с хикс върху нея.

— Хикс ли?

— Да, хикс. Сякаш някой го бе изрисувал отгоре ѝ. Обикновена звезда, съвсем обикновена. Жълта. Вероятно тип С, като нашето Слънце.

— Не ми каза нищо за нея.

— Забравих я, когато ми извика, че сме загубили бялата линия.

— Ти видя ли звездата с хикса? — Коня попита Инид.

— Не. Не я видях. Но кой би минал оттук, за да нарисува хикс върху някаква звезда?

Коня се обърна към Буун:

— Помниш ли нещо друго?

— Не.

— Тогава е лесно — каза Коня. — Откакто дойдох, стоя тук, без да се движа, и гледам черната дупка. Значи разполагаме с отправна точка. Когато ме доближихте, с гръб ли бях към вас?

— Точно така — отвърна Инид. — С гръб към нас.

— В такъв случай е елементарно — каза Коня. — Аз ще се завъртя на 180 градуса и ще се спуснем обратно по хълма, върху който се намираме.

Буун сви рамене. Изглеждаше твърде просто. Не вземаха предвид възможните странични фактори. Но тъй като не можеше да измисли по-добър начин за измъкването им, се съгласи да опитат.

Обърнаха се и тръгнаха надолу по склона. Вървеше се лесно. Нямаше насрещно течение, което да им пречи. Буун все още не

усещаше стабилна повърхност под краката си и звездите още пееха, но той вече не обръщаше внимание на тези неща. Слязоха по хълма и той продължи да върви. Бързаше в желанието си по-скоро да се измъкне от този въображаем лабиринт.

Зад гърба му Инид внезапно извика:

— Линията! Ето я отново!

Буун се обърна и видя, че двамата бяха застанали неподвижно и като уплашени се взираха в линията. Погледна наляво и видя накъде продължава тя. Той стоеше от едната ѝ страна, а те — от другата. Очевидно бе минал през нея, без да я забележи.

Върна се при тях и заедно се втренчиха в бялата нишка.

— Сега — каза Инид — можем да я последваме в обратна посока и да излезем там, откъдето тръгнахме. Имахме късмет, че я открихме.

— Логично беше — каза Буун. — Движехме се по права линия.

Коня изръмжа:

— Права линия, казваш. Колко пъти трябва да повторя, че няма...

Буун не му обърна внимание. Като погледна към хълма, видя бляска на новата — или свръхновата — която бяха забелязали с Инид, докато се изкачваха по възвишението. И встрани от нея беше малката жълта звезда.

Той се закатери по хълма обратно към жълтата звезда.

— Къде отиваш? — викна му Инид.

— Хайде нагоре — отвърна той, без дори да погледне назад, а очите му бяха приковани в малкото жълто небесно тяло. — Елате да ви покажа звездата с хикса.

В момента, в който го каза, се почувства глупаво. Можеше да не е същата звезда. Имаше много жълти звезди. Бяха навсякъде.

Нямаше обаче защо да се притеснява. Именно това беше звездата с начертания върху нея хикс.

— Този знак има някакво значение — каза Коня, щом застана до него. — Иначе защо ще е белязана?

— Тя е съвсем същата като милиони други от нейния клас — каза Буун. — Затова ми се стори странна. Помислих, че очите ми изневеряват. Всяка една от тези звезди е еднаква с останалите.

— Може би не звездата е важна — предположи Коня. — Може би около нея се върти планета, която именно е важната. Но не можем

да видим тази планета.

— Минутка! — намеси се Инид. — Вероятно има начин...

Тя вдигна черната кутия, която носеше, и я насочи към звездата. Дъхът ѝ замря.

— Така е. Ето я планетата.

Буун отстъпи зад нея и се взря в екрана. Планетата растеше и го запълваше. Продължи да расте, докато в един момент те можеха да виждат само част от повърхността ѝ и това, което се намираше върху нея.

— Това е град — каза Коня. — Върху тази планета има град.

Високи постройки се издигаха пред очите им.

— Това е мястото — обади се отново Коня, с тих, но радостен глас. — Това е мястото, на което трябва да отидем. Натам води бялата линия.

— А кога ще стигнем там? — попита Инид.

Коня ѝ отговори с въпрос:

— Как бих могъл да знам?

И е прав, помисли си Буун. Откъде би могъл да знае кога ще стигнат там?

Инид наведе телевизора и екранът потъмня.

— Да тичаме обратно и да следваме линията — предложи Коня. — После се мятаме на мрежата и...

— Чакай малко! — каза Буун. — Трябва да обсъдим това. Трябва да го обмислим.

Но Коня не го изслуша. Той вече галопираше напред, като се придържаше близо до линията. Буун погледна към Инид.

— Прав си — каза тя. — Трябва да го обсъдим.

— Тогава да се махаме оттук.

Тръгнаха — по-бавно от Коня, но все пак доста бързо. И двамата нямаха търпение да се измъкнат от картата.

Постепенно различиха пред себе си сивотата на мястото, което бяха напуснали. После видяха очертанията на куба и заобиколените от столове маси. Точно зад масите се виждаше вълкът, а до него роботът с плоската глава.

Когато най-сетне почувства твърда земя под краката си, Буун разбра, че картата е вече зад гърба му. Направи няколко крачки и каза:

— Как си, момчето ми? Какво става?

Вълкът седеше на задните си лапи. Пред него лежеше Шапката, все още отпуснат и раздърпан.

Коня не се виждаше никъде, но Буун забеляза, че по релсите се приближава трамваят. И на предната седалка седеше някой.

Вратата се отвори навън и се превърна в стълбичка за слизване. Хорас излезе през нея, но след миг се спря. Зад гърба му Ема изписка:

— Къде сме?

— Не зная — отговори й той. — Няма кого да попитам тук.

Въпреки че, помисли си, „кога сме“ би бил по-добър въпрос.

Трябваше да бъде по-подготвен, скара се сам на себе си. Вярно, имаше критична ситуация, но бе имало достатъчно време да установи курса. Разбира се, времето не би му стигнало чак да го обмисли, да осигури действията си с необходимото обсъждане. Но подобно паническо бягство от нападащото чудовище, което ги гонеше по петите, бе непростимо.

Причината не беше в уплахата му, увери той себе си. Просто най-разумното беше да се махнат оттам по най-бързия възможен начин. Имаше много неща, помисли си Хорас, които могат да бъдат казани за него; надут, вероятно защото от време на време изглеждаше твърде надут човек; упорит, но в повечето случаи упоритостта е положително качество, а не недостатък; и доста нерешителен, защото беше твърде предпазлив във всичко. Единственото, което не можеше да се каже за него, беше, че е страхливец.

В края на краищата, каза си той, всичко беше наред, преди да се появят онези двамата от двайсетия век. Макар че, най-вероятно, вината за това беше на Мартин. Мартин е трябвало да знае какво става. Но явно той не е знаел, не е подозирал нищо, преди Коркорън да му е изкрънкал пари, като му казал, че някой слухти из Лондон и разпитва за място, наречено Хопкинс Ейкър. И какво бе направил той тогава? Беше побягнал, заедно със Стела. Щом си помисли за това, Хорас се почувства по-добре. Беше намерил на кого да прехвърли цялата вина. Той самият не беше виновен за нищо.

Направи още няколко стъпки надолу по трапа, но се спря на края му, в случай че ще трябва бързо да се оттегли. Машината лежеше на склона на един хълм, точно под върха му. В подножието се простираше малка равнина, в която бе издигната черна едноетажна сграда с много извивки и разширения, като че ли след построяването ѝ към оригиналната структура са били добавени известен брой случайни пристройки.

Докато я гледаше, Хорас шокиран осъзна, че това бе един от построените от Неограничените манастири. Всъщност може би не бяха манастири, но хората ги наричаха така, защото Неограничените доста приличаха на малки, накуцващи монаси.

Нищо не помръдваше в долината. Това беше едно пусто място. Тук-там имаше затревени места и друга дребна растителност, но никъде не се виждаха дървета. Там, където бе имало дървета, сега стърчаха прогнили пънове. Слънцето се криеше зад плътна група облаци. Докато Хорас се оглеждаше, облаците се разпръснаха за момент и слънцето се показа. Навсякъде по върховете на околните извисени в небето хълмове се забелязваше блещукане и трептене, сякаш някой беше окичил небето с копринено ламе. Зад гърба му Тимъти заговори тихо и равно:

— Виждаш какво е останало от многомиллионната човешка раса. Всяка от тези малки светлинки е дематериализирано човешко същество, заело мястото си и чакащо вечността.

— Не можеш да си сигурен в това — каза Хорас, който бе замаян от ужаса и красотата на гледката. — Никога не си виждал дематериализирано същество.

— Но съм виждал брат си Хенри. Той е нещо като рояк подобни светлинки, човек, който просто не е стигнал до последния стадий на дематериализацията. Ако беше стигнал дотам, и той щеше да е само една светлинка.

Тимъти е прав, помисли си Хорас. Тимъти бе винаги и дразнещо прав.

— Ако правилно съм разчетл показанията на таблото — каза Тимъти, — ние сме далеч в бъдещето, на около 50 000 години от времето, от което избягахме в миналото.

— Значи Неограничените са победили. Това е краят. Ние, хората, не сме успели да ги спрем.

Ема им викна от вратата:

— Ей, вие двамата долу! Дръпнете се от трапа. Спайк излиза. Там няма място за всички вас.

Хорас бързо погледна назад през рамо. Спайк, приличащ повече отвсякога на въртящ се таралеж, вече се спускаше по трапа за слизване. Хорас бързо скочи на земята встрани от трапа. Тимъти го последва. Спайк мина край тях и продължи да се търкаля надолу по хълма.

— Ще се смъкне надолу и ще ни докара неприятности — каза Хорас. — Той винаги ни е докарвал само неприятности. Неограничените в манастира все още не са ни забелязали.

— Не знаем дали е така — възрази Тимъти. — Може дори да няма Неограничени. Има доказателства, че по-скоро са си свършили работата и са си тръгнали. Вероятно тук има само една група дематериализирани. Сигурно има други по света.

Ема се спусна по трапа и се присъедини към тях:

— Чакахме прекалено дълго. Трябваше да тръгнем по-рано. В такъв случай щяхме да можем да подберем време и място, а не да заминаваме по толкова безумен начин, без да знаем къде ще попаднем.

— Аз ще се върна веднага щом мога — каза Тимъти. — Сгреших, че дойдох с вас. Там останаха всичките ми книги и бележки...

— Забелязах — студено подхвърли Хорас, — че никак не се забави при тръгването си. Почти ме прегازی в своя бяг. Беше се побъркал от страх.

— Не съвсем. Може би просто бях малко объркан. Механичен защитен рефлекс, нищо повече.

— Не успяхме да погребем Геън — обади се Ема. — Това е срамно. Просто го оставихме да лежи в незарития ковчег, увит в платно.

Спайк беше достигнал подножието на хълма и уверено се търкаляше през равнината към манастира.

Няколко пухкави облака скриха слънцето. Яркият блясък на кристалните решетки, които увенчаваха хълмовете и се извисяваха в небето, заблестя по-слабо.

Тимъти ги погледна замислено.

— Прах от мисъл. Философи с размери на прашинки. Мижави теоретици, които си създават мечти за величие. Без физически

функции, само правилно настроени дейности на човешкия интелект...

— Я млъквай! — кресна Хорас.

Нещо изшумя по хълма над тях и едно бутнато камъче заподскача надолу по склона. И тримата се обърнаха по посока на шума. Един робот се спускаше към тях. Металното му тяло отразяваше бледата слънчева светлина. Носеше брадва, провесена на ремък от рамото му.

Той вдигна ръка и ги поздрави. После изрече с дълбок глас:

— Добре дошли, човеци. Измина много време, откакто за последен път видяхме някого от вашата раса.

— Ние? — погледна го въпросително Хорас. — Ти не си сам?

Роботът слезе малко под тяхното ниво и се обърна с лице към тримата.

— Много сме. Разнесе се мътва за вас и идват още, щастливи от това, че ще ви видят.

— Значи тук няма хора, така ли?

— Неколцина, само неколцина. Разпръснати надалече, криещи се. Една групичка тук, една групичка там, но като цяло — съвсем малко. Ние обаче сега сме твърде много. И само малцина от нас имат кого да обслужват.

— А как си прекарвате времето? — интересува се Хорас.

— Сечем дървета. Сечем всичко, което можем. Но има твърде много дървета. Не сме способни да отсечем всичките.

— Не разбирам — каза Тимъти. — Какво ги правите, след като ги отсечете?

— Събираме ги закуп и щом изсъхнат ги запалваме. Унищожаваме ги.

Друг робот слезе по хълма и се присъедини към първия. Свали брадвата от рамото си и я подпря на земята, като се облегна на дръжката. Сетне продължи, сякаш не първият робот, а той беше спрял да говори:

— Работата е тежка, тъй като не разполагаме с прекрасните, улесняващи труда механизми, които вие, хората, сте изобретили преди време. Преди имаше работи с технически познания, но вече изчезнаха. След като хората се оттеглиха към опростения живот, за да развият интелекта си, те вече не бяха необходими. Всичко, от което се

нуждаеха хората, бяха твърде обикновени неща — градинарство, готварство и все от този род.

Други работи се спускаха по хълма, като всеки носеше някакъв инструмент. Идваха по един, по двама, по трима и се групираха зад двата, които вече бяха застанали пред хората.

— Но кажете ми — запита Тимъти, — защо сте толкова всеотдайни в това унищожаване на дърветата? Не ги използвате след отсичането им. И сигурно нямате проблеми с тях.

— Те са нашият враг — каза първият робот.

— Сражаваме се с тях за правата си.

— Дрънкате глупости! — викна Хорас. — Как може обикновени, непретенциозни дървета да ви бъдат врагове?

— Вероятно знаете — намеси се вторият робот, — че след като човеците изчезнат — а те са на изчезване — именно дърветата ще ги наследят като господстваща раса на Земята.

— Чувал съм нещо такова — каза Тимъти на събралите се работи. — Празно и необосновано твърдение. Никога не съм му обръщал внимание, макар че сестра ни Инид го смяташе за великолепно идея. Тя имаше чувството, че като господстваща раса, дърветата няма да са агресивни и няма да имат много допир с останалите форми на живот.

— Всичко това са празни приказки — възмути се Хорас. — Инид беше забележителна с неясните си размишления. Та едно дърво няма разум — съвсем никакъв разум. То не може да върши абсолютно нищо. Стои си на едно място и расте — това е всичко, което може да прави. А след време пада и изгнива и това е неговият край.

— Има някои детски приказки — каза Ема с много мек тон.

— Приказките са глупости. Всичко това са глупости. Само един глупав робот би повярвал на такова нещо.

— Ние не сме глупави, сър — каза вторият робот.

— Предполагам — намеси се Тимъти, — че вашата враждебност към дърветата се основава на вярата, че вие трябва да наследите хората?

— Ами да, разбира се — отговори първият робот. — Разсъждаваме именно по този начин. В това има логика. Ние сме продължение на расата. Създадени сме по нейно подобие. Мислим с

мислите на хората и поведението ни е оформено по техен модел. Ние сме наследниците на хората и биваме мамени с нашето наследство.

— Спайк се връща — обади се Ема. — И с него идва още някой.

— Не го виждам — каза Хорас.

— Задават се иззад далечния ъгъл на манастира. Нещото е по-голямо от Спайк. Той подскача до него. Движат се насам.

Хорас присви очи и най-накрая различи странната двойка. Разпозна Спайк по насеченото му, поклащащо се придвижване, но известно време не проумяваше какво е другото същество. После нещо проблесна на бледите слънчеви лъчи и всякакво съмнение изчезна. Дори от такова разстояние, той можеше да види паяжината и единственото блестящо око.

— Това е чудовище-убиец — каза Ема. — Спайк си играе с него. Той си играе с всичко.

— Не си играе — каза Хорас, задавен от внезапен гняв. — Той го подкарва. Насочва го към нас.

Забеляза, че по хълма под него имаше все по-малко работи. Докато ги гледаше, те продължаваха да се отдалечават, поединично, по двойки или по тройки, без да бързат. Просто си тръгваха, катерейки се нагоре по хълма.

Хорас се обърна към Тимъти:

— Какви пушки сложи в Машината?

— Аз не съм слагал пушки. Ти имаше грижата за тази подробност. Ти ограби колекцията ми от пушки, без да ми кажеш нищо. Просто грабна пушките, като че ли ти принадлежаха.

— Всички работи ни напускат — Ема потрепери. — Те бягат. Няма да ни помогнат.

— Не съм и смятал, че ще го направят — изръмжа Хорас. — Те са страхливо племе. Никога не съм разчитал на тях.

Той устремено се насочи към Машината.

— Мисля, че има една с калибър 30,6. Не е калибърът, който бих искал, но ако куршумите са с голяма пробивна сила това ще оправи почти всичко.

— Най-доброто, което можем да направим — изстена Ема, — е да се качим в Машината и да заминем.

Тимъти рязко каза:

— Не можем да тръгнем без Спайк. Той е един от нас.

— Той е този — каза Ема хапливо, — който причини всички неприятности. Той винаги причинява само неприятности.

Всички работи си бяха отишли. Склонът надолу от Машината бе пуст. Не беше останал нито един. Това няма значение, каза си Хорас, след като хвърли един бърз поглед наоколо. Даже и да бяха тук, те не биха помогнали кой знае колко. Куп смахнати същества.

Чудовището, придружавано от Спайк, сега беше по-близо. Двамата бяха изминали половината разстояние между манастира и подножието на хълма.

Хорас се обърна и се качи по трапа в Машината. Както си мислеше, пушките бяха там — цевите им се подаваха изпод купчина одеяла. Имаше една двуцевка и една карабина, калибър 30,6. Той сграбчи карабината и я отвори. Имаше един патрон в затвора и пълнителят беше зареден.

От известно време някъде навън се долавяше слабо движение, тихият звук на тичащи крака и чаткането на търкалящи се камъчета. Хорас го усети, докато преглеждаше оръжието, но сега, изведнъж, движението се увеличи и усили. Скала, вероятно доста по-голяма от камъче, се удари с метален звън в Машината. Отвън Ема викаше нещо, но той не можеше да разбере думите.

Извъртя се рязко и се хвърли към вратата. Отвън долиташе не само викането на Ема, но и топуркането на крака и звука от влачени по земята тежки предмети. Не можеше това да са чудовището и извращения Спайк, защото когато Хорас бе влязъл в Машината, те все още бяха твърде далече.

Като се показва, той видя невероятно глупава гледка — стотици работи, много от които бяха натоварени с инструменти или дънери. Тези с дънерите бяха заети с носенето им на няколко места, където ги хвърляха на земята и, обръщайки се бързо, побягваха обратно отвъд хълма. Други работи с лопати, кирки, чукове или брадви, се носеха наоколо, отивайки да строят.

Дълги дънери се забиваха в дълбоки дупки, наведени под остър ъгъл по посока на нанадолнището на хълма. Други биваха оформяни от проблясващите брадви в четвъртити греди. Свредели се връзваха в дървото, като дълбаеха дупки за тежки дървени клинове, докато някои групи работи се мъчеха да струпат гредите на определени места, създавайки безсмислени на пръв поглед конструкции.

Тимъти каза тихо:

— Осъзнавате ли, че сме свидетели на действия, равняващи се на издигането на римски защитен вал? Къси, свързани укрепления, пред всяко от които има изкопани ровове, така разположени, че да се поддържат един друг. Онези другите конструкции са катапулти, предназначени да разбиват вражеските атаки. Много е вероятно цялата защита да се основава на класическия римски модел. Макар че те малко прекаляват, струва ми се.

Навсякъде по хълмовете, които заобикаляха долината с манастира, други групи работи се трудеха над задачите си.

Тук-там пушеци дим се издигаха от огньовете, които роботите бяха запалили. Ако това означаваше нещо, явно този легион работи се окопаваше и установяваше тук.

— Не мога да повярвам — продължи Тимъти, — че тези работи са изучавали римска история. Тя е само прашинка, зареяна в купчина отвян прахоляк. Но същото мислене и същите фортификационни принципи са толкова основни днес, колкото са били и в дълбоката древност.

— Но защо? — изписка Ема. — Защо ни правят това?

— Не на нас, глупачке — викна Хорас. — Те го правят, за да ни защитят. Без да е необходимо.

Той разклати стиснатата в юмрука карабина над главата си.

— Можехме да се защитим и без тяхната намеса.

Далеч в равнината се виеше някаква малка вихрушка.

— Това са Спайк и чудовището — обясни Тимъти. — Чудовището, като вижда какво става, се опитва да се върне към сигурността на манастира. А Спайк е твърдо решен да го изкачи на хълма.

— Това е пълна глупост — изрева Хорас. — Защо Спайк ще иска да доведе чудовището до нас? Той знае що за създание е то.

— Спайк винаги е бил ненормален — каза Ема. — Дейвид непрестанно го защитаваше, Хенри винаги намираше добра дума за него. Но за мен той е просто едно голямо нищо.

Един робот се изкачваше по хълма към тях. Спря в подножието на трапа, на който стоеше Хорас. Удари петите си една в друга и рязко вдигна дясната си ръка за поздрав.

Като гледаше нагоре към Хорас, той каза:

— Вие сте в безопасност, сър. Положението е овладяно.

— Какво положение имаш предвид? — попита Хорас.

— Ами Неограничените. Гадните Неограничени.

— Но ние дори не сме сигурни, че тук има Неограничени — намеси се Тимъти. — Всичко, което сме видели, е чудовището.

— Там е и манастирът, сър — каза твърдо роботът, като че ли засегнат от изразеното съмнение в думите му. — Където има манастир, винаги има и Неограничени. Наблюдаваме това място от години. Контролираме го непрестанно.

— И колко Неограничени сте забелязали? — попита Хорас.

— Нито един, сър, поне не до този момент.

— От колко време наблюдавате мястото?

— Не го наблюдаваме през цялото време, разбира се. Но от горедолу двеста години.

— И за два века не сте видели нито един Неограничен, така ли?

— Тъй вярно, сър. Но ако бяхме наблюдавали през цялото време...

— О, я престанете! — намеси се Ема. — Стига толкова.

Роботът настръхна от възмущение.

— Наричам се Конрад и съм командир в тези занятия. Ние просто изпълняваме нашата основна функция — защитата и грижата за човешката раса. Бих добавил, че изпълняваме дълга си с прецизност, умение и бързина.

— Отлично, Конрад — каза Хорас. — Моля, продължавайте.

Чудовището и Спайк бяха прекратили валса си из прахта и стояха един до друг, без да помръдват. Роботите, вече толкова много на брой, че възвишенията наоколо изглеждаха напълно покрити от тях, продължаваха енергично да издигат солидни прегради, заобикалящи долината и манастира.

— Е, предполагам, че ние нямаме с какво да помогнем — каза Ема. — По-добре да погледна вътре за някаква храна. Някой от вас гладен ли е?

— Аз — отвърна Хорас.

Той беше винаги гладен. Тя бързо се изкачи по трапа, а Хорас се спусна и застана до Тимъти.

— Какво мислиш за това?

— Съжалявам ги — отговори Тимъти. — Прекарали са векове, без да има хора, за които да се грижат.

— И изведнъж се появяваме ние и скачаме в обятията им.

— Точно така. Както не е имало никакви хора, внезапно изскачат трима човеци, които при това изглеждат напълно беззащитни и изложени на опасност. Донякъде въображаема опасност, тъй като е почти сигурно, че няма Неограничени. Но чудовището е съвсем реално и твърде опасно.

— И те се побъркват.

— Нормално. Били са без работа дълги години.

— Не са стоели бездейни. Секли са всяко дърво, което са откривали, изравляли са пънове и са палели огньове, в които са изгаряли дънерите.

— Измислена работа. За да я правят, за да вложат всичките си усилия в нея, те са се поддали на убеждението, че дърветата ще наследят хората като господстваща жизнена сила.

— Нали не вярваш на тази история с дърветата?

— Е, ако бъда откровен, аз съм раздвоен. Че дърветата могат да заемат господстващо положение, ми се струва донякъде възможно. Те вероятно биха се справили по-добре от хората, динозаврите или трилобитите, всички които са свършили твърде зле.

— Цялата идея е откачена — възрази Хорас. — Те стоят на едно място и не се движат.

— Забравяш, че ще разполагат с милиони години. Могат да си позволят да чакат и да дадат възможност на еволюцията. Това е бил именно проблемът на човешката раса. Не сме могли да чакаме и сме довели еволюцията до късо съединение. Но да се приема, че еволюцията е твърде бавна, също е погрешно. Виж какво е създала за по-малко от милион години — от първия незначителен проблясък на живот до високоинтелигентното същество. Същество, което се е оказало твърде умно, за да се погрижи за собственото си добруване.

— Пак започваш да унижаваш собствената си раса.

Тимъти сви рамене. Вероятно, каза си той, Хорас е прав. Наистина унижаваше собствената си раса. Но истината беше, че тя сама се бе унижила. Хората са тръгнали от позицията на некадърни примати. В течение на човешката история е имало и слава, и

придобивки, но и много фатални грешки. Човекът е допускал всяка възможна грешка.

Слънцето залязваше на запад зад хълма. Тимъти бавно се спусна по склона, като остави Хорас сам. Когато приближи първото укрепление, трудещите се работи пуснаха инструментите си и се изправиха в очакване.

— Всичко е наред — каза им Тимъти. — Не ми обръщайте внимание. Продължавайте работата си. Заслужавате похвала. Справяте се отлично.

Роботите се върнаха към работата си. Конрад забеляза Тимъти и побърза по хълма да го посрещне.

— Сър, те са обградени от всички страни. Хванали сме ги за гушата. Само да помръднат още малко нагоре и ще се хвърлим върху тях.

— Добра работа, капитане.

— Сър, аз не съм капитан. Аз съм полковник.

— Грешката е моя. Извинявай. Не исках да те обидя.

— Не съм приел думите ви като обида.

От вратата на Машината Ема извика, че обедът е готов. Тимъти се обърна и бързо се заизкачва по хълма. Беше гладен. Беше минало доста време от последния път, когато яде.

Ема бе разположила на масата една чиния със сирене, друга с шунка, голям буркан мармалад и самун хляб.

— Заповядайте — покани тя другите двама. — Всичко е студено. Или печката не работи, или аз не знам как да я ползвам. Не се поддаде на опитите ми.

— Ще се оправим и така — каза Хорас.

— Ще се наложи да пиете вода — оплака се Ема. — Има кафе и чай, но без печката...

— Всичко е наред — успокои я Тимъти. — Не се притеснявай.

— Потърсих бира. Но нямаше.

— Водата е достатъчна — отново се обади Хорас.

Насядаха и почнаха да се хранят. Не беше толкова зле. Сиренето бе отлежало и трошливо и се топеше на езика, а шунката беше сочна и вкусна. Мармаладът бе от къпини и въпреки многото семки беше превъзходен. Хлябът беше с вкусна коричка и беше питателен.

Ема лапна едно парче сирене и отхапа от намазаната с мармалад филия. Между две хапки попита:

— Какво ще правим сега?

— За момента ще останем тук — отвърна Хорас. — Тази Машина е удобна във всяко едно отношение. Ще ни служи за подслон и база за действия.

— Колко дълго? — попита Ема с разтреперан глас. — Това място не ми харесва.

— Докато разберем какво става. Положението навън ми изглежда хаотично, но всичко може да се реши след няколко дни и тогава ще знаем какво да правим.

— Колкото се отнася до мен — намеси се Тимъти, — аз се връщам обратно веднага щом стане възможно.

— Връщаш се къде? — попита Ема.

— В Хопкинс Ейкър. Нямах намерение въобще да го напускам. Ако имах време да помисля, нямаше да тръгна оттам.

— А чудовището?! — извика Ема ужасена.

— Докато се върна, то ще е изчезнало.

— Но защо искаш да се върнеш? Не разбирам. Може да е опасно.

— Книгите ми са там. И бележките, над които съм се трудил с години. Имам още работа.

— Работата ти е приключена — каза му грубо Хорас.

— Не, не е още. Има да се направи още.

— Ти работеше с надежда за бъдещето. Мислеше, че има начин човечеството да промени развитието си, да поправи старите си грешки и да започне отново. Не разбираш ли, че си се провалил? Това тук е твоето бъдеще и в него хората или поне по-голямата част от тях са се превърнали в онези светещи точки, които виждаш в небето. Неограничените са си свършили работата и са заминали.

— Но тук все още са останали хора. Можем да започнем отново.

— Не са достатъчно. Малцина тук, малцина там, и всички се крият. Някои в миналото, някои в настоящето. Генетичният набор е твърде оскъден за ново начало.

— Безсмислено е да го уговаряш — каза Ема. — Голям инат е. Влезе ли му нещо в главата не можеш вече да го изкараш оттам. Никакви разговори или аргументи няма да го убедят в противното.

— Пак ще поговорим утре — заключи Хорас. — След един хубав сън.

Тимъти се изправи.

— Мога ли да взема няколко одеяла? Ще прекарам нощта на открито. Времето е меко и не много студено. Ще спя под звездите.

— Не скитай много надалече — предупреди го Ема, като му подаде одеялата.

— Никога не скитам.

Нощта вече се бе спуснала. Тъмната маса на манастира бе погълната от заобикалящия мрак. Огньовете от лагерите на роботите светеха навсякъде по хълмовете, а над всичко това блещукаше небето. Загледан нагоре, Тимъти успя да различи някои звезди, но само по-ярките, тъй като сиянието на светещите точки засенчваше останалите.

Той откри малка, терасовидна площадка на склона. Бе равна и щеше да е добро легло. Разстла едното от одеялата, на което да легне, и се зави с другото.

Излегна се по гръб и се взря в светещите точки в небето. Изпитваше задоволство да ги наблюдава. Там горе се виждаше последната фаза на човешката раса. Като сегменти от чиста мисъл човечеството можеше да надживее изчезването на време и пространство, края на вселената. Човешкият интелект щеше да се запази недокоснат в празнотата и щеше да оцелее завинаги. Но за какво да оцелява? Той се опита да си представи какво би се появило — ако въобще нещо би се появило след изчезването на времето и пространството. Не можа да измисли нищо.

Беше казал на Хорас, че хората са били нетърпеливи в еволюцията си, че не са се задоволили да чакат. Дали не беше сгрешил? Дали делата и мечтите на хората не са били също толкова еволюционни, колкото и бавният процес, по време на който малкият импулс живот се е превърнал в човек? Дали намесата на Неограничените не бе само слаб катализатор по пътя на развитие, който хората са били предопределени да следват? Дали първият малък признак на живот в някое море не е бил неотменно насочен именно в посока към тези блестящи светлини над главата му? Възможно ли бе вселената с цялата си слава и всичките си чудеса да бе само инкубатор за произвеждане на интелект?

Ако това беше истина, то тогава човешката раса е била Избраният Народ. Но по-скоро като че бе имало не един, а няколко Избрани Народа. Вместо да се разчита само на една раса, вероятно е имало опит да се отгледат много различни интелекти, тъй като само един не би могъл да гарантира оцеляване. Поради глупави, а може би и неминуеми грешки много от тях вероятно са измрели по време на развитието си.

Други вероятно са поели по такива неблагоприятни пътища, че единственият изход да е бил съзнателното им елиминиране. Подобно на многото земни същества, които снасят милиони яйца, за да осигурят оцеляването и израстването на поне няколко от своите наследници, така и еволюцията трябва да е създала огромен брой интелигентни раси, за да е сигурна, че поне няколко накрая ще достигнат до пълно развитие. Не е възможно да е така, каза си Тимъти. Това е глупост, нелепи размисли, та дори и като моментно занимание.

Но защо тогава човечеството бе направило подобна стъпка, и то по времето, когато звездите бяха изцяло в обсега му, по времето, когато бе готово да пожъне плодовете от пътуването си по магистралата на технологията? Защо се беше препънал човекът? Дали се беше появила всеобща умора, бягство от неотложната отговорност, която, на фона на миналите си достижения, човекът би трябвало да е нетърпелив и готов да поеме? Застанал лице в лице с неограниченото пространство и откритите пред него възможности, дали човек не бе отстъпил, защото се е страхувал от провал?

Тимъти се опита да прекъсне размислите и да избистри съзнанието си, тъй като разбра, че така само неприятно се обърква, без да достига до никакви изводи. Затвори очи и се мобилизира да освободи тялото си от натрупаното напрежение. Най-накрая мислите, които се стрелкаха в главата му, намаляха. Той се унесе, но сънят му бе много неспокоен. Непрестанно се будеше, озадачен къде е, заслушан в стъпките и мърморенето на легиона, който все още работеше по укрепленията; смущаван от пулсиращите в небето светлинки. После си спомняше къде се намира и задрямваше отново. Сетне някой го дръпна за рамото, като говореше с нервен глас:

— Тимъти, събуди се! Ставай, Тимъти! Спайк е изчезнал!

Той седна, като отхвърли одеялото настрана. Беше учуден от настойчивостта на гласа, след като разбра, че Ема бе тази, която го

дърпаше, за да му съобщи, че Спайк е изчезнал. Беше доста озадачен. Спайк винаги изчезваше. В Хопкинс Ейкър Спайк се губеше за значителни периоди от време. В края на краищата тогава не го виждаха с дни и никога не се притесняваха за него. В доброто старо време, неговото собствено време, той би се появил отново, както винаги скоклив, без никога нещо да му се е случило по време на отсъствието.

Земята изглеждаше сребриста от първите проблясъци на зората. Повърхността на долината все още тънеше в полумрак. Над разположените сред укреплението огньове се виеше пушек. Защо, учуди се Тимъти, роботите бяха толкова склонни да палят огньове? Със сигурност не за готвене, защото те никога не се хранят. Вероятно това палене на огньове беше още едно доказателство за стремежа им да наподобят своя създател човека.

Хорас стоеше на около стотина фута и разговаряше с Конрад и група други работи. Хорас грубо викаше, но това не означаваше нищо. Той винаги викаше и гласът му почти всякога бе груб — една заучена преструвка, целяща да покаже колко твърд човек е.

Ема отново изстена:

— Спайк за пореден път причинява неприятности. Винаги докарва беди. Не знам защо го търпяхме през всичките тези години.

Тимъти се изправи на крака. Разтърка очи с юмруците си и после бавно се насочи към Хорас и роботите.

Като чу приближаването му, Хорас се обърна към него.

— Пак тоя Спайк! — викна той. — Играе си игрички. Скрил се е някъде. Мисли, че ще тръгнем да го търсим. Играе си на криеница.

Конрад заговори по-меко от Хорас, но думите му бяха ясни:

— Единственото място, където може да е, е в манастира. И той, и чудовището са изчезнали. Те са в манастира.

— Добре — кресна Хорас, — тогава защо ни притеснявате? Защо не отидохте и не проверихте в манастира?

— Не ние — каза командирът на роботите. — Манастирът не е работа за нас. Това е работа за хората. Ако вие влезете, ние ще дойдем с вас, но сами няма да отидем.

Тимъти се присъедини към групата и попита Конрад:

— Сигурен ли си, че не са се промъкнали през вашето обкръжение?

— Това е невъзможно. Бяхме на пост през цялата нощ. Държахме ги под око през цялото време. После те изведнъж изчезнаха.

— Какво правеха, докато ги наблюдавахте?

— Играеха си, струва ми се. Гонеха се един друг на смени.

— Спайк си умира за гоненица — обади се Хорас. — Няма нещо, което да обича повече. Няма да си губя времето с него. След време ще се умори и ще се довлече обратно.

— Правеше ни на глупаци дълги години — с тези думи Ема се приближи към тях. — И пак ще излезем глупаци, ако отидем да го търсим.

— Положението в случая е малко по-различно — възрази Тимъти. — Смятам, че трябва да отидем. Този път може да е в беда.

— Не! — изрева Хорас. — Нито крачка! Няма да мръдна оттук!

— Може би Тимъти е прав — плахо и несигурно каза Ема. — Все пак той е от семейството. Ние го оставихме при нас.

— Ако ти не искаш — обърна се към Хорас Тимъти, — аз ще отида сам. Вие двамата стойте тук. Дай ми карабината.

Хорас отстъпи назад:

— Няма да ти я дам. Ти не знаеш как да боравиш с нея. Ще си простреляш крака.

— Това е моята карабина, Хорас.

— Да, твоя собственост е. Което не означава, че знаеш как да я използваш.

— Тогава ще тръгна без нея.

— Не. Няма да те пусна сам. Не се знае в какво ще се забъркаш, без да има кой да те измъкне.

— Ако тръгнеш с него — каза Ема, — ще дойда и аз. Не искам да остана сама в тази дива пустош.

— Много съм ти задължен — каза Тимъти на Хорас. — Радвам се, че ще бъдеш до мен.

— Ще организирам един отряд, който да представлява вашата свита — съобщи Конрад.

— Няма нужда — твърдо изрече Хорас.

— Настоявам — отвърна Конрад. — Ние осигуряваме защитата ви тук. И ще продължим да го правим.

Конрад се завъртя и започна да се разпорежда. Роботите се подредиха в линия, застанали мирно в очакване. Всеки бе нарамил

инструмента, който носеше — брадви, един голям железен чук, един бел...

— След като си решил да ни направиш на глупаци — изръмжа Хорас към Тимъти, — нека да тръгваме.

Тимъти пое надолу по склона. От едната му страна беше Хорас, който бе праметнал през гърдите си ремъка на пушката, а Ема се препъваше зад тях. В ариегард вървеше дрънчащият легион, като сержантите или техните заместници отмерваха такта на маршировката.

Тимъти се бореше със стръмния наклон, като забиваше пети в земята за по-голяма стабилност. Разместени от маршируващите легионери, неголеми камъни препускаха край него, подскачаха, търкаляха се и вдигаха малки облачета прах. Къде ли е Хенри, чудеше се той. Ако беше тук, можеше да проникне в манастира и да огледа мястото. И тогава, ако се наложеше и останалите да влязат, то поне нямаше да е слепешком.

Достигнаха подножието на хълма и отрядът работи се раздели на две крила, които маршируваха от двете им страни по посока на манастира.

Конрад, който крачеше начело, изрече някаква заповед и двете крила спряха. Той се обърна към хората:

— Останете тук. Ще изпратя напред разузнавачи.

Кресна някаква друга команда и четири робота се затичаха напред.

— Трябва да има някаква врата — продължи Конрад. — Може би дори повече от една. Трябва да има някакъв начин да се проникне вътре.

— Това е глупаво — запротестира Хорас. — Няма никаква опасност.

— Няма видима опасност, но във всяка нова ситуация има рискове. Това дори може да е план, разработен да изглежда, че няма никаква опасност. При всички случаи няма да навреди, ако сме малко по-предпазливи.

Тимъти се огледа през рамо. И други работи се приближаваха към тях. Спускаха се от защитните валове, издигнати от тях на хълма и тичаха неистово. Други бързаха през равнината, за да достигнат отряда на Конрад.

— Останалите се присъединяват към нас — каза Тимъти на Хорас. — Цялата група.

Хорас се огледа и изгрухтя, за да покаже отвращението си от роботите.

Те зачакаха. Обгърна ги тишина. Не се чуваше нито вятър, нито жужене на насекоми. Най-после един от съгледвачите се появи тичешком иззад един неправилен ъгъл на сградата. Изпъна се пред Конрад и докладва:

— Сър, открихме вход. Една отворена врата. Имаше и други врати, но те бяха заключени и ние не се опитвахме да ги насилваме. Сметнахме, че така е по-разумно. След което открихме отворената врата.

— Влязохте ли вътре?

— Отново решихме, че е по-разумно да изчакаме отвън идването на целия отряд.

— Добре. Благодаря ти, Тоби. Постъпили сте разумно.

После Конрад се обърна към Хорас:

— Готови ли сте да продължим?

— Ние сме готови през цялото време. Не ние решихме да спрем и да се мотаем тук.

Редиците се задвижиха, трите човешки същества тръгнаха между крилата, а докладвалият съгледвач избърза напред.

Стигнаха до манастира и го заобиколиха по края. Отблизо си личеше, че постройката е стара. Външните ѝ стени бяха метални и бяха започнали да ръждясват. Нямаше прозорци, но на равни интервали имаше врати. Всички бяха заключени. Най-после стигнаха до вратата, която съгледвачите бяха открили. Тя водеше към главната постройка.

— Ще изчакаме тук — каза Конрад. — Ще пратя вътре една група да огледа мястото, след което и ние ще влезем.

Почакаха и след известно време един от членовете на групата се появи и даде знак.

— Да влизаме, но, моля ви, без излишна прибързаност — каза Конрад.

Влязоха без излишна прибързаност. Отрядът работи се разпръсна, за да проучи напред.

Вътрешността бе обляна в зелена светлина. Тимъти се огледа за нейния източник, но не успя да го открие. Реши, че светлината се излъчва от стените и куполообразния таван. На пръв поглед нямаше какво толкова да се види. Огромната стая, в която бяха попаднали, изглеждаше празна. Отворени врати тук и там водеха към различните пристройки, долепени към основната сграда.

Роботите непрестанно се шумугваха през вратите и почти веднага се връщаха, сякаш за да покажат, че не са открили нищо.

Когато очите му привикнаха с бледата зелена светлина, Тимъти, различи една неравна част от пода, осеяна с издатини. Неравностите бяха неправилни кръгове или издълбани дупки. Но нямаше никакви мебели — нито бюра, нито етажерки, нито пък никакви уреди.

Никакви машини, разбира се. Той мислеше по човешки, а това бе извънземна постройка, изградена за удобство на извънземни. Човек не можеше да очаква да открие бюра, столове или етажерки. Но трябваше да има други атрибути — извънземни атрибути — а такива липсваха.

Ема го ръгна в ребрата.

— Виж там горе.

Той погледна към мястото, което тя сочеше и видя странни обекти, висящи от тавана. Наброяваха стотици, прикрепени към жици или корди. Поклащаха се от лекото въздушно течение.

— Приличат на Неограничени — каза Ема.

— Ако са такива — каза Конрад, който стоеше малко встрани, — то в тях няма живот. Не долавям никакъв живот. Ако имаше дори малко живот, моите сензори щяха да го доловят. Ако това са Неограничени, те са мъртви и окачени да съхнат.

От влизането им в сградата те почти не бяха помръднали с изключение на няколко крачки. Сега, далеч от вътрешността, се разнесоха звуци на изумление.

— Момчетата са намерили нещо — каза Конрад. — Да отидем да видим.

Четиримата забързаха напред и се доближиха до роботите, които се бяха наредили в кръг и наблюдаваха нещо с учудени възклицания.

— Пуснете ни да минем — нареди Конрад. — Какво става тук? Направете ни място.

Роботите се отдръпнаха от пътя им и пред себе си, в центъра на кръга, те видяха Спайк и чудовището, които танцуваха бърз танц. Но

всъщност нямаше как да се разбере дали това беше танц или враждебно кръжене, като всеки от съперниците дебнеше другия да се открие за атака. Те подскачаха и се обикаляха с огромна скорост, като правеха пробни напади един към друг и бързо отскачаха встрани.

— Ей, вие, останалите, отдръпнете се — извика Хорас. — Ще сложа край на това.

Почти бе опрял карабината в рамото си, когато зданието се разклати толкова силно, че хората и много от роботите се озоваха на земята. Като падна и се търкулна по наклонилия се под, Тимъти чу захлопването на врата.

Той падна в нещо. Когато се опита да се изкатери, откри, че повърхността, върху която бе паднал, е толкова гладка, че не може да намери точка, за която да се закрепим и да се вдигне.

Така внезапно, както и бе започнало, клатенето на сградата спря и Тимъти осъзна, че това, в което бе паднал, е една от издълбаните в пода дупки. Тялото му почти изпълваше дупката и той си помисли, че ако човек можеше да се върти в нея, тя би била отморяващо местенце за сън. Може би представляваше точно това. Може би всички тези дупки бяха легла за Неограничените. Малко по-малки от човешките, техните тела сигурно идеално са пасвали в дупките.

— Заклеци ли се? — попита Конрад, наведен над него.

— Не. Просто ми е трудно да се измъкна. Подай ми ръка, ако обичаш.

Конрад протегна ръка, издърпа го навън и го изправи на крака.

— Мисля, че вероятно сме в беда — каза роботът. — Подозирам, че сме преместени.

— Преместени?

— Сградата е преместена.

— Да, събори ме на земята.

— Мисля, че е много повече от това.

Някой бе отворил вратата, през която бяха влезли и роботите се стичаха през нея, за да избягат навън от сградата. Хорас, който явно вече беше излизал, влезе през вратата, като си проби път през потока от бягащи роботи. Докато се приближаваше към Тимъти, той размаха пушката и се провикна:

— Тази постройка се оказа капан. Тя ни пое и ни пренесе на друго място.

После се обърна към Конрад:

— Имаш ли някаква представа къде се намираме?

— Ни най-малка — поклати глава Конрад.

Тимъти се изправи смутен, без да знае какво става и какво всъщност казва Хорас.

— Някъде другаде ли? — попита той. — Това едва ли е проблем. Вероятно е въпрос на няколко мили.

— Глупак такъв — сръза го Хорас. — Не е това, което си мислиш. Не мили. Светлинни години, повече от сигурно е. Това не е нашата планета. Не сме на Земята. Поогледай се навън.

Хвана го за ръката и го задърпа грубо към вратата.

— Излез и погледни!

Тимъти се заклатушка към отвора, докато широката длан на Хорас го тласкаше между лопатките напред.

Беше или привечер, или по зазоряване. Въздухът беше прохладен и свеж, а небето изглеждаше особено. Повърхността се стелеше на гънки — заоблени хълмове преливаха в други, по-заоблени и по-високи, които пък чезнеха в далечната линия на хоризонта. Над него висеше една издута жълта луна.

Сигурно имаше нещо, което бе накарало Хорас да мисли, че това е друга планета. На Тимъти мястото му се стори спокойно, без никакви особености. Въздухът беше годен за дишане и гравитацията беше сходна със земната.

Един от роботите попита:

— Всички ли са навън? Навън от манастира?

— Всички са навън — отговори му друг.

— Механизми? — крещеше Хорас. — Някой забеляза ли някакви механизми?

— Механизми ли?

— Да, механизми или уреди за управлението на манастира. За поддръжка или управление на постройката.

— Никой, убеден съм — отвърна Конрад. — Това не е превозно средство. Не би трябвало да има уреди за управление.

— Но то се премести оттам дотук — викна Хорас. — То се премести. Как иначе сме попаднали тук?

— Започва да се руши — обади се друг робот. — Пука се по шевовите. Чуйте.

Те се заслушаха и доловиха дрънченето и скърцането на конструкцията — звук от разцепващ се стар метал.

— Едва е издържала да ни пренесе дотук — каза Конрад. — Това е нейният край. Още няколко години и въобще нямаше да може да се помръдне.

— По дяволите! Проклятие! Проклета да е! Проклета да е! — повтаряше Хорас.

— Съгласен съм с теб — тихо отговори Конрад. — Има моменти, когато нищо не става както трябва.

Тимъти се извърна и се отдалечи от тълпата, скупчила се пред събарящия се манастир. Ако манастирът се беше оказал Машина на времето, кой знае какви шантави идеи щяха да му хрумнат на Хорас. А тук, поне за момента, бяха в безопасност и в среда, която засега изглеждаше годна за живот. Можеше да се диша и ходи, температурата бе нормална и вероятно би се намерило нещо годно за ядене.

Той стоеше на склона на един полегат хълм и под краката му имаше пръст но какъв вид пръст? Беше все още твърде тъмно, за да я разгледа, въпреки че небето почваше да просветлява. Хорас беше казал, че са на друга планета, но все още нямаше нищо, което да подкрепи твърдението му. Хълмовете приличаха на земните. Беше твърде тъмно, за да види каквито и да е други подробности.

Някой се приближаваше към него. Той видя, че това е Ема и се насочи към нея.

— Добре ли си? — попита я.

— Добре съм — отвърна Ема, — но се страхувам. Хорас каза, че вече не сме на Земята. Каза, че тук има две луни, а на Земята няма две луни, и въобще не разбирам как е могло да се случи.

— Две луни ли? Има само една, ей там на запад. Или поне това, което смятам за запад...

— Има и още една, точно над главите ни. Тя е по-малка.

Той изви врат и точно над себе си видя другата луна.

Тя, както беше казала Ема, бе по-малка и на половината на земната. Значи ето как е разбрал Хорас.

Манастирът още скърцаше. Небето на изток се беше прояснило още повече. След малко щеше да се покаже и слънцето.

— Виждал ли си Спайк? — попита Ема.

— Не.

— Отишъл е да си играе на глупавите си игрички заедно със смахнатото чудовище.

— Не съм сигурен, че си играят — каза Тимъти.

Групата работи, която се беше скупчила при манастира, се оттегляше, като маршируваше надолу по хълма, където наклонът преминаваше в долина. Разнесе се рязка команда и роботите започнаха бързо да се престрояват във военни подразделения.

Утрото почти беше настъпило и вече се виждаше малко по-добре. Върховете на заоблените възвишения изплуваха изпод булото на нощта и очертанията им се смекчиха. Първоначално в мрака той ги бе взел за зелени хълмове, но сега видя, че по тях нямаше никаква зеленина. Бяха бледожълти с цвят на лъв или пума под виолетово небе. Но защо небето бе виолетово — не само малка част от него, а цялото?

Хорас се заизкачва към тях. Спря малко по-надолу с висяща на сгъвката на лакътя му карабина.

— Бяхме хванати в капан — яростно заговори той. — Отвлечени и захвърлени на това място, каквото и да е то.

— Но не сме сами — каза Ема. — Роботите са с нас.

— Те са племе глупаци. Група кретени.

— Все пак ще са ни в помощ — обади се Тимъти. — Конрад ми се струва доста компетентен. Може да се справя с много неща.

— Загубихме всичко, което имяхме — проплака Ема. — Всичко, което беше в Машината. Одеята! И всичко останало! Цялата ни посуда!

Хорас я прегърна през рамо.

— Те взеха одеята и някои други неща. Все някак ще се оправим.

Тя се долепи към него, подсмърчайки. Той недодялано я прегърна и я потупа по гърба. Тимъти смутено ги наблюдаваше. За пръв път през целия си живот той виждаше Хорас да показва макар и слабо привързаността си към неговата сестра.

Изтокът бързо просветляваше и сега можеше да се види, че една река течеше през долината, лежаща между хълмовете, и че малки групи дървета растяха по бреговете ѝ. Бяха доста странни дръвчета — приличаха на огромни папрати или на прекомерно израснали гъби. По хълмовете над долината имаше жълтеникава растителност, която вероятно беше трева и се поклащаше от вятъра. Добро пасище,

помисли си Тимъти, но няма никакви стада или тревопасни. Дори едно-единствено животно не се мяркаше пред погледа му. Една метална плоскост се откъсна от рушация се манастир и се плъзна на няколко фута надолу по хълма. Конструкцията вече почти се беше разпаднала и приличаше на купчина метал.

В долината военният строй на роботите беше изчезнал. Беше останала само една фаланга, един празен в средата четириъгълник. Класическото построяване, помисли си Тимъти, от времето на Александър Македонски до последната битка на Наполеон при Ватерло.

Останалите роботи се пръснаха като забързани буболечки встрани от центъра. Очевидно това бяха разузнавачите, изпратени да огледат околността.

Трима от тях се насочиха към хората. Когато ги достигнаха, тримата се разположиха така, че частично ги заобиколиха. Единият от тях заговори:

— Госпожо и вие, господа, Конрад ни изпрати да ви екскуртираме до лагера.

— И вие наричате този кух квадрат лагер?! — изръмжа му Хорас.

— Разпръснахме се, за да намерим материали за огън. Други ще донесат вода и всичко, което би било необходимо.

— Е, добре — съгласи се Хорас, макар и неохотно. — Не знам за вас, но аз лично съм гладен.

Той тръгна надолу по хълма с Ема от едната му страна и Тимъти зад тях.

Слънцето вече бе избистрило хоризонта. Като погледна през рамо, Тимъти забеляза приликата му със земното слънце — може би беше малко по-голямо и по-ярко, макар че беше трудно да се прецени. По много неща тази планета наподобяваше Земята. Под краката му растеше хубава трева, преплитаща се с приличащо на лоза пълзящо растение.

От лагера под тях се появи пушек.

— Намерили са гориво — каза Хорас. — Нещо, което гори. В края на краищата, поне ще закусим.

Когато се настаниха в защитния квадрат, Конрад им каза какво е горивото:

— Дървесина от папратовидните дървета. Не е много хубава, но все пак гори и дава топлина и светлина. Дърветата са кухи в средата, която е заобиколена от сравнително дебел пласт от нещо като лико. Открихме също и въглища.

Той им посочи с ръка въглищата, натрошени на бляскави черни кубчета.

— Изкопахме ги от едно скално образувание на брега на реката. Не са първокласни, по-скоро наподобяват лигнитни, но все пак са въглища. Докато пътуваме, ще продължим да търсим и може би ще намерим по-добри. Все пак от лоша дървесина и лоши въглища получихме огън. На Земята повечето от въглищата са добре отлежали, преди да бъдат изкопани и изгорени.

— Ще пътуваме? — изплашено попита Ема. — Къде ще пътуваме?

— Трябва да тръгнем нанякъде — отвърна Конрад. — Не можем да останем тук. Налага се да открием място, където ще имаме подслон и храна.

— Храна ли?

— Да, разбира се, госпожо. Количеството, с което разполагате, няма да стигне за дълго.

— Но тя може да е отровна!

— Ще я проверим — каза Хорас.

— Няма как да я проверим.

— Съгласен съм, че нямаме лаборатория. Нямаме химикали, а и химически познания, дори и да имаме химикали. Но все пак има начин. Ще използваме самите себе си за опитни животни.

— С това ще трябва да се справите сами — каза Конрад. — Роботите не могат да ви помогнат.

— Ще отхапем едно малко парче — продължи Хорас — и ще проверим вкуса му. Ако е неприятно на вкус, ако изгаря езика или пък е стипчиво, ще го изплюем. А в случай че е вкусно, ще глътнем малка част от него, след което ще изчакаме да видим дали е добро.

Единият от роботите нададе предупредителен вик, сочейки нагоре по хълма. Някакво превозно средство — летателна машина от бляскав метал — се носеше към тях. Летеше само на няколко фута от земята. Спусна се и мина над тях, после бързо изви и се насочи към реката. Закръжа над склоновете на отсрещните височини и премина

реката малко по-нагоре от мястото, на което те стояха. След това внезапно се спусна успоредно на течението, на не повече от десет фута над повърхността, и прелетя над карето от роботи, като почти го докосна. Продължи надолу по реката, после плавно се издигна над хълмовете и постепенно се изгуби високо над тях.

— Наблюдавах ни — каза Конрад. — Бяха дошли да ни огледат.

— Какво можем да направим? — попита Хорас. — Как да се защитим?

— Ще наблюдаваме внимателно и ще се оглеждаме за тях.

Късно следобед разузнавачите, които се бяха спуснали надолу по течението, се върнаха и докладваха, че накрая реката се разлива в обширно блато. През нощта си дойдоха и съгледвачите, отишли нагоре по течението. Те съобщиха, че хълмовете продължават още няколко мили и после преминават във високо плато, а в далечината се издигат планини.

— Това ни трябваше — каза Конрад. — Тръгваме нагоре по течението.

Потеглиха на сутринта. Тъй като хълмовете се издигаха направо от речните брегове, пътят бе труден. Дебели възлищни жили се мяркаха в отвесните скали над реката. Дърветата постепенно се промениха. Подобните на гигантски папрати и гъби растяха все по-нарядко. Срещаха се истински дървета, сходни със земните. Хълмовете продължаваха. Издигаха се на интервали, разделяни от малки долини, като всеки следващ ставаше по-висок. Конрад не принуждаваше маршируващите да бързат. Двамата с Хорас се заяждаха от време на време, но това не успя да прерастне в караница.

Откриха годна за консумация храна — няколко вида грудкови растения, един жълт плод, който изглеждаше доста познат на вкус, и боб, който растеше в малки шушулки по пълзящите лози. Проверката се извършваше с необходимата предпазливост. Някои възможности биваха отхвърлени на момента — имаха неприятен вкус или мирис. Хорас получи стомашни болки от някакви ягоди, които опита. Това беше единственият по-неприятен случай. Роботите донесоха и малки бозайници, които, с изключение на един, се оказаха добри за ядене. Обаче рибата, хваната в реката, покрай която вървяха, смърдеше толкова ужасно, че дори не я опитаха.

Роботите конструираха ловни оръжия, но лъковете бяха доста странни, а стрелите често въобще не летяха. Опитаха се да ловуват и с камъни, но поради липсата на подходящи камъни и умения, повечето от хвърлянията отиваха накриво.

Доброто време се задържа. Във виолетовото небе не се мяркаха никакви облаци. Дните бяха горещи, а нощите малко по-хладни.

Най-после хълмовете свършиха и те се изкачиха на голямо, плоско и сухо плато, осеяно с малки височинки. Синьо-белите масиви на далечни планини се издигаха над хоризонта. Групата пое през равнинната местност, като си носеше вода в прецизно изработени от местно дърво съдове. Хората започнаха да се изнервят.

Повече не видяха летателния апарат, който бе минал над тях при пристигането им, макар Тимъти да имаше странното усещане, че са наблюдавани.

На няколко пъти зърнаха Спайк и чудовището. Макар че не можеше да бъде сигурен, Тимъти остана с впечатление, че Спайк е спечелил някакво превъзходство, защото тормозеше и подкарваше чудовището.

Равнината изглеждаше безкрайна. Те се влачеха ден след ден, а нищо не се променяше. Планините си оставаха в далечината и те въобще нямаха чувството, че са ги доближили. Не се виждаше нищо освен безкрайни далечини. В подножието на една височина откриха малък, скрит извор и отново напълниха полупразните си съдове с вода. Малкото поточе, извиращо от извора, течеше в продължение на около четвърт миля и после изчезваше в жадната земя. Хорас постоянно мърмореше; Ема кършеше ръце. Конрад почти не им обръщаше внимание. Ръководеше пътуването на отряда, който навлизаше все по-навътре в изсъхналата пустош.

В един късен жарък следобед равнината бе прекъсната от дълбок каньон. Като погледнаха от ръба, те видяха на дъното му река, оградена от тесни ивици растителност. Вляво от групата се издигаше доста висок хълм, чийто западен склон очевидно дълги години бе дълбан от древната река, която бе изсякла каньона. Между края на склона и ръба на цепнатината се намираше равнинна местност, осеяна с разрушените останки на селище, което някога вероятно е било малък град.

Забавиха се малко при руините. Обикалящите навсякъде роботи откриха една тясна пътечка, която водеше надолу по стените на пропастта. Групата внимателно се запуска по просеката сред извисяващите се червеникави скали. В нейния край скалите бяха вдадени навътре и така образуваха обширен скален навес. От процепа идваше поток хладен въздух, който носеше известно облекчение от прежурящото слънце.

Конрад, следван от тримата човеци, се дръпна от пътеката и мина под навеса.

— Тук ще прекараме известно време — каза той. — Това не е най-хубавото място, което се надявах да открием, но поне ще бъдем донякъде защитени, докато обмислим по-нататъшното си придвижване. Водата на реката е близо, а по нейните брегове можем да намерим годна за консумация храна.

Ема седна на каменния под и каза:

— Мястото е добро. Има къде да се скрием от слънцето, докато залезе. И няма да е необходимо да пестим водата. Може дори да се изкъпя.

— По-добро е от нищо — изръмжа Хорас. — По-добро е от откритата равнина.

На следващия ден един робот откри сметището. То се намиреше в подножието на скалите, които оформяха стените на каньона. Бе обширно и се издигаше до половината на скалата, под която беше. Роботът се върна тичешком в лагера, като викаше новината. Всички се забързаха да огледат откритието.

По-голямата част от боклука беше от желязо. В началото, без съмнение, беше имало много други отпадъци, но с течение на годините по-малко издръжливите се бяха разпаднали и изчезнали. Останали бяха само желязото, няколко камъка със странна форма и две три големи парчета дърво.

Най-изненадващото беше, че повечето от металните отпадъци въобще не бяха повредени от времето. Бяха се запазили ярки и блестящи. Нямаше и следа от ръжда.

— Метална сплав — каза Конрад, — която е непозната на Земята. Голяма част от нея е толкова запазена, колкото е била и в деня на изхвърлянето ѝ.

Железата бяха във всякакви видове и размери обикновени отпадъци, отделни машинни части, счупени уреди и инструменти, спирални форми и големи метални блокове. Някои най-общо можеха да бъдат разпознати, но повечето изглеждаха без всякакъв смисъл. Роботите подредиха най-лесно достъпните детайли по земята и заскитаха сред това изложение, твърде озадачени какво всъщност виждат.

— Извънземна технология — обясни Конрад. — Може да ни отнеме цяла вечност, докато проумеем какво представляват някои от тези неща.

Очевидно боклукът е бил изхвърлен от ръба на каньона, вероятно от жителите на опустелия град, който сега се състоеше само от разрушени останки.

— Струва ми се твърде много за такъв малък град — каза Хорас.

— Може да е било общо сметище, обслужващо голяма област — обади се Тимъти. — Из равнината, която прекосихме, може преди време да е имало много градове. Може би това е била добре населена земеделска област. После е настъпила засуха и икономическата основа е изчезнала...

— Можем да използваме метала — обърна се към него Конрад. — Да конструираме някои необходими машинарийки.

— Искаш да кажеш, че ще стоим сврени тук, докато вие съчленявате машини? Какви машини?

— Инструменти например.

— Вие имате инструменти. Имате кирки и лопати, брадви и триони, лостове и белове...

— Оръжия — каза Конрад. — По-добри от тези, които имаме. По-добри лъкове. Стрели, които наистина летят. Този метал е здрав и гъвкав. Може би дори арбалети. Копия и пики. Катапулти.

— Занимавка — измърмори Хорас. — Намерили сте си занимание и...

— Също така — продължи Конрад — можем да конструираме и вагонетка за превоз на вода и храна. Разполагаме с роботи, които могат да теглят цяла композиция. Можем да успеем да създадем и парна машина...

— Ти си се побъркал! — викна Хорас.

— Ще го обмислим — заключи Конрад. — Ще пуснем мозъците си в действие.

През следващите дни те пуснаха мозъците си в действие. Разделиха се на групи. Начертаха проекти по пясъка. Изкопаха възлища от едно място на около миля от лагера, построиха ковачница и топилня и се захванаха за работа. Хорас фучеше и беснееше. Ема, спомняща си за дните на изнурителното пътуване, бе доволна да остане близо до вода и сянка. Тимъти се зае да изследва местността. Изкачи се по просеката и прекара дълги часове в търсене из руините. Докато скиташе из пясъка и прахта, той срещаше отделни предмети: примитивни оръжия; пръчки, дълги до три фута, направени от покрит с ръжда метал; странно оформени керамични фигури, които можеше да са идоли. Наведе се и огледа находките си, но предметите не му подсказаха нищо. Въпреки това руините необяснимо го привличаха и той постоянно се връщаше при тях.

Тук, Бог знае кога, бе живяла интелигентна раса с обществен и икономически статус. Но какъв е бил нейният вид, руините не казваха. Коридорите, водещи към постройките, бяха с много извивки и толкова тесни, че за него беше истинско изпитание да се провира през тях. Стаите бяха много ниски и му се налагаше да ги изследва на четири крака. Към горните етажи водеха не стъпала, а метални стълбове, които бяха твърде хлъзгави, за да можеше да се изкачи по тях.

Сетне той се заизкачва по високия издълбан хълм.

Склоновете му бяха отрупани с нестабилни едри канари, които се нуждаеха от съвсем слаб тласък, за да се търкулнат надолу. Тимъти се промъкваше нагоре между тях по предателски променлив сипей и внимаваше.

Беше много вероятно, каза си той, народът от града да е имал стражи на върха, които са наблюдавали за приближаването на непознати или пък са били там с други цели, които той не можеше да знае. Но когато стигна горе, той не откри никакви следи от постове. Върхът бе равна площадка от камъни, пясък и глина. Нямаше никаква растителност по пясъка и глината, нито лишеи по скалите. Духаше слаб вятър.

Това бе най-пустинното място, което някога бе виждал. Под него се простираше великолепно цветна гледка — кафявожълтото плато, което бе прекосил заедно с роботите, беше осеяно от по-тъмните точки

на височинките. На запад се виждаше цепнатината на червеникавия каньон, а отвъд нея се синееха зъберите на далечни планини.

Той отиде до западния ръб и погледна надолу към каньона, като мислеше, че ще види как работят роботите. Не забеляза нищо. Синевата на реката се виеше по дъното на процепа, като бреговете ѝ граничеха със зелени ивици.

А сега Тимъти вероятно трябваше да се спусне от този хълм и трябваше да се движи най-внимателно, защото слизането можеше да е по-опасно от изкачването.

Чу потракване на камък зад гърба си и се обърна. Сърцето му скочи чак в гърлото и го задави. Към него се носеше чудовището-убиец, а след него с резки, накъсани движения се търкаляше Спайк.

Тимъти бързо отскочи встрани, за да се дръпне от пътя на приближаващото го чудовище. То очевидно едва сега забеляза зейналата пред него пропаст и също се дръпна встрани, като се спусна към човека. Спайк се втурна, блъсна го и чудовището отново се извъртя в обратната посока. Тимъти скочи на крака и се хвърли към извънземното. С края на окото си зърна чудовището, което отчаяно се опитваше да спре падането си и да се прехвърли обратно през ръба на хълма. За миг изглеждаше, че виси във въздуха, след което се изгуби от погледа.

Тимъти се изправи на крака и изтича към пропастта, точно навреме, за да види как чудовището се блъска в група скали, които стърчаха от склона на възвишението. То се удари, подскочи, увисна за миг във въздуха и започна да се разпада. Надробени парчета се разлетяха във всички посоки и заваляха наоколо. Разпилените части се затъркаляха по наклона към дъното на каньона, а някои от тях се разбиваха на още по-малки парченца.

Тимъти погледна към Спайк, който, само на няколко фута от него, играеше някакъв странен танц на победата. Той се въртеше и търкаляше наоколо, подскачаше високо във въздуха и препускаше по земята.

— Ти и твоите проклети игри! — извика Тимъти, макар преди да си отвори устата да знаеше, че ако това бе игра, то тя бе на живот и смърт.

— Значи най-сетне го докопа — продължи той. — Не спря да го преследваш. В онзи първи ден се опита да го подкараш към нас, като

знаеше, че Хорас ще използва карабината срещу него, а когато този вариант пропадна, ти продължи да го гониш.

Спайк беше спрял танца си и сега леко се поклащаше напред-назад.

— Спайк, ние те подценихме. През всичките тези години те вземахме само за клоун. Хайде да се спуснем и да се присъединим към останалите. Те ще се радват да те видят.

Но когато тръгна, Спайк се търкулна и застана пред него. Той отново понечи да тръгне и Спайк отново го спря.

— По дяволите, Спайк! Сега се опитваш да подкарваш и мен. Няма да търпя това!

Тимъти долови някакво тихо бръмчение и се обърна да види откъде идва. Един блестящ летателен апарат се носеше към тях. Приличаше на онзи, който ги посрещна в първия им ден на тази планета.

Той се спусна леко на земята и спря там. Капакът му бавно се повдигна. В предната му част седеше някакъв урод. Относително малка глава се подаваше от широки рамене. Това, което започваше като обърнат нагоре нос, се разделяше на две еднакви, извити встрани пипалца. Черепът бе увенчан със сноп яркочервени пера, които напомняха гребен на петел.

Едно-единствено съставно око изпъкваше между носа и копиевидното окончание на черепа. Главата се извърна към Тимъти и от нея се разнесе някакво цвърчение.

Той предпазливо пристъпи към апарата и уродливия му пилот. Завладя го любопитство. Ето, отново интелигентно същество, макар вероятно по-висш тип от онези, които са били в сега разрушения град. Спайк се завъртя около Тимъти, после бързо смени посоката и продължи да го обикаля.

— Можеш да спреш да ме подкарваш — каза Тимъти.

Спайк не престана и продължи да се върти и в двете посоки. Тимъти направи още една-две крачки напред. Не беше подкарван, помисли си. Движеше се по своя собствена воля. Искаше да огледа по-отблизо извънземния кораб. Спайк продължаваше да го тласка напред.

— Е, добре — каза Тимъти.

Доближи задната част на летателния апарат и сложи ръце върху нея. Металът беше топъл и гладък. Прокара длани по него.

Вътрешността му можеше да е кабина за пътници. Нямаше седалки, но подът и стените бяха тапицирани и през помещението минаваше нещо подобно на релса, което може би се използваше вместо дръжка от пътниците. Но това беше предостатъчно; нямаше намерение да влиза в тази странна машина. Обърна се и застана срещу въртящия се Спайк, който бързо се хвърли към него в отговор на движението му. Сгъвките на колената му се удариха в ръба на машината и той се преметна назад, тупвайки в кабината за пътници. Спайк скочи вътре като светкавица, капакът на кабината се спусна с трясък и машината излетя.

Прекараха ме, помисли Тимъти. Беше похитен от Спайк и отвратителния пилот и се носеше нанякъде без право на избор. Изпита страх, но не за дълго. Чувстваше се по-скоро оскърбен.

Изправи се на колене и хванат за релсата, погледна през капака. Източният край на каньона се отдалечаваше под него, а червеникавите скали блестяха на слънцето.

Семейството им се беше разделило, а сега се разпиляваше още повече. Зачуди се дали въобще някога щяха да се съберат пак заедно. По-вероятно е, помисли си той, това да не се случи. Бяха разпръснати като парчета мозайка. Някой или нещо ги използваше като пионки.

Той си спомни Хопкинс Ейкър и обичта си към това място — старата баронска къща, кабинетът с книгите по стените, бюрото, отрупано с работите му, широката буйно обрасла морава, малките горички и потока. Това беше прекрасен живот и там той вършеше работата си. Но сега, като премисли, той се запита дали работата му имаше някаква стойност.

Навремето му се струваше важна, но дали наистина беше? Какво бе донесла тя като цяло?

Каньонът отдавна беше изчезнал зад източния хоризонт и сега те летяха ниско над безкрайната пустош на платото.

Докато Тимъти гледаше, кафеникавостта на изсъхналата земя се изгуби и той отново видя вълнуващата се жълтеникава маса на прерийната трева, прекъсвана тук-там от потоци и малки горички. Суровата повърхност на пустинята бе останала назад. Напред се издигаха планините — много по-високи, отколкото изглеждаха преди. Върховете им стърчаха високо в небето като голи скални лица, които се вираха над земята. За момент изглеждаше, че летателният апарат ще се разбие в планинските склонове, след което отпред се появи празно

пространство, оградено от двете страни със скали. Преминаха между скалните стени за секунди; пред тях се откри пролука и машината наведе носа си към широка зелена долина, лежаща в пазвата на планината. Един не дълъг, но висок хребет минаваше през долината, а склоновете му бяха опасани от стена в мек, перленобял цвят. На върха на хребета бяха събрани няколко бели многоетажни постройките, а сред дърветата по протежение на хоризонта се виждаха сгради, които той взе за жилища. Някои приличаха на схлупени бараки, другаде имаше групи къщурки, трети не бяха по-добри от коптори, а се срещаха и някои съвсем безформени.

Летателният апарат се заиздига успоредно на хребета, докато достигна върха му. После се запуска към широка зелена поляна, в чийто край се намираше някаква къща. Кацнаха на моравата и капакът се вдигна. Пилотът им изцвърча нещо и Спайк се търкулна навън. Тимъти го последва, малко объркан, и застана до машината. Като погледна нагоре, той се взря в къщата и застина от изумление. Това бе къщата от Хопкинс Ейкър, с много малки различия.

Някакво дългнесто същество с крехко тяло, криви крака и поклащащи се ръце слизаше към тях. Насочи се право към Тимъти и спря пред него. После заговори на английски:

— Аз съм твой преводач и придружител, а, вярвам, че ще стана и твой приятел. Наричай ме Хюго, което, разбира се, не е моето име, но ще ти е удобно за произнасяне.

Тимъти едва преглътна. Когато възвърна способността си да говори, попита:

— Можеш ли да ми кажеш какво става?

— Всяко нещо с времето си. Но първо ще ме придружиш до жилището. Там те очаква сервирано ядене.

Той пое нагоре по поляната, Тимъти го последва, а Спайк подскачаше отстрани. Зад тях летателният апарат отново се издигаше над земята.

Имаше някои особености, но като цяло мястото приличаше на нов Хопкинс Ейкър. Поляната беше добре поддържана, дърветата бяха равномерно разположени, а и очертанията на местността бяха почти същите. Имаше само едно явно несъответствие — навсякъде по хоризонта се виждаха планини, докато в Хопкинс Ейкър най-близките планини отстояха на стотици мили.

Достигнаха къщата и се изкачиха по широките каменни стъпала до масивната врата. Спайк ги беше изоставил и радостно препускаше из поляната.

Хюго бутна едно от крилата и те влязоха. Вътре вероятно имаше различия, но трябваше време, за да бъдат открити. Пред тях се намираше салонът, изпълнен с мебели, а отвъд него бе трапезарията с вече подредена и готова маса.

— Има овнешко печено — каза Хюго. — Както разбрахме, това е ваше любимо ястие. Малко е, но ще се храним само двамата.

— Но откъде има тук овнешко?

— Когато се захванем с нещо, ние го правим както трябва или поне доколкото можем. Изпитваме голямо уважение към различните култури, които отседат в тази общност.

Тимъти прекоси салона и влезе в трапезарията. Масата бе сложена за двама, а от кухнята се носеше потракване.

— Няма да намериш пушките на Хорас в оръжейната, макар да има оръжейна. Тук е и твоят кабинет, но, боя се, напълно празен. Не съумяхме да възпроизведем твоите книги и записки, за което съжаляваме, но има ограничения, които не бива да се пренебрегват. Предполагам, че можем да го обзаведем така, че да заместим книгите.

— Чакай малко — запротестира Тимъти. — Откъде знаете за Хорас и пушките, за кабинета, книгите ми и овнешкото? Как сте разбрали всичко това?

— Ако обичаш, помисли за момент — каза му Хюго, — и сам направи някакво разумно предположение.

— Спайк! През всичките тези години ние сме държали змия в пазвата си!

— Не змия. Един много усърден наблюдател. Без него нямаше да си тук.

— А останалите? Хорас и Ема? Вие ме отвлякохте. А останалите? Можете ли да отидете и да ги докарате тук?

— Можем, струва ми се. Но няма да го направим. Ти си този, който ни трябва.

— Защо аз? За какво съм ви притрябвал?

— Ще научиш когато му дойде времето. Обещавам ти, че няма да е нищо лошо.

— Другите двама също са човеци. Ако ви трябва човешки същества...

— Не просто човешки същества. Помисли малко и ми кажи истината. Харесваш ли Хорас? Възхищаваш ли се на начина му на мислене?

— Е, не. Но Ема...

— Тя няма да е щастлива без Хорас. Твърде много е заприличала на него.

Това бе вярно, призна си Тимъти. Ема наистина обичаше Хорас и беше започнала да мисли като него. Но дори и в такъв случай, не бе справедливо двамата да бъдат изоставени в онази дива пустош, докато той, както предполагаше, щеше да живее тук.

— Моля, заеми мястото си на масата — каза Хюго. — Твоето място е начело на трапезата, защото ти си господарят на имението и трябва да се държиш подобаващо. Аз съм твоята дясна ръка. Може би си забелязал, че аз съм хуманоид. Моята телесна система работи като твоята и поглъщам храната си като тебе. Макар че трябва да призная, имах малко проблеми, докато нагодя вкуса си към храната, която вие консумирате. Сега обаче мога да оценя голяма част от вашите ястия. Овнешкото е любимото ми блюдо.

Тимъти остро каза:

— Ние ядем и много други неща.

— О, да, зная много добре. Трябва да призная, че Спайк не пропуска почти никакви детайли. Но нека да седнем и аз ще позвъня в кухнята, че сме тук и сме гладни.

Тимъти дръпна стола в челото на масата и седна на него. Забеляза, че покривката е чиста и бяла като сняг, а салфетките са сгънати грижливо. Това го накара да се почувства спокоен. Хюго звънна с кухненския звънец и седна вдясно от Тимъти.

— Тук имаме прекрасен портвайн — каза той, като взе една бутилка. — Ще го опиташ ли?

Тимъти кимна. Трима други хуманоида, почти пълни копия на Хюго, излязоха от кухнята. Единият носеше подноса с овнешкото. Тимъти видя, че част от месото е нарязано и си помисли злорадо, че това е убягнало на Спайк. Никой не режеше печено или птица в кухнята. Разрязването на месото се спазваше като важен обичай при сервирането. Друг хуманоид внесе голям супник и им сипа в чиниите

за супа, разположени и пред двамата. Третият постави на масата до печеното голямо блюдо със зеленчуци.

Супата беше превъзходна — гъста, със зеленчуци, резенчета шунка и юфка. С първата лъжица супа го обзе глад и, забравил добрите маниери, той я изгълта набързо.

— Добра е, нали? — попита Хюго. — Този Беки стана готвач с безспорни умения, но му бяха необходими дълги упражнения.

После продължи да бърбори:

— Твоето домакинство не разполага с речников запас като моя. Те могат да разбират обикновени думи и донякъде да говорят, но са далеч от истинския разговор. За съжаление, ти не си телепат, но пък тогава нямаше да имам удоволствието да съм на твое разположение.

— Повечето създания в тази общност телепатират ли са?

— Не, но такива са сравнително голям процент. Разполагаме с Основата. Но ти нямаш Основата и ще е необходимо време, за да се научиш.

— Основата ли?

— Един общ език. Изкуствен език, включващ лесно произносими думи от различни езици. Има, разбира се, пропуски в граматиката и не е изискан, но този, който говори Основата, може да бъде разбран. Тук обаче има и много видове, които не си общуват нито със звуци, нито с телепатия. Все пак, създадени са начини, по които всички да се разбират.

Приключиха яденето си и се отдръпнаха от масата.

— Сега — каза Тимъти — би ли ми казал къде точно се намираме? Що за място е това?

— Ще е необходимо по-обширно обяснение. Засега ще ти кажа, че ние сме Галактически Център, формиран от много култури от различни, отдалечени планети. Ние сме мислители и изследователи. Опитваме се да открием смисъла на Вселената. Тук, в този Център, ние се срещаме и общуваме във всяко едно отношение като равни. Изказваме мислите си, теориите и откритията си. Задават се въпроси и им се отговаря или се търсят пътища към отговори.

— Тогава с мен сте сгрешили. Това е ваш пропуск. Аз не съм голям мислител и съм доста муден. Дълго предъвквам мислите си, преди да ги напиша или изкажа. Математиката е пълна тайна за мен и нямам почти никакви научни познания. Малкото, което съм постигнал,

съм извършил сам. Нямам никаква практика. Не притежавам академични степени. Увличам се главно от история и философия. В продължение на много години се опитвах да открия причините за начина, по който се разви моята раса, но открих твърде малко. Не мога да си представя защо Спайк...

— Той е открил в теб повече, отколкото ти сам виждаш в себе си.

— Трудно ми е да го повярвам. Спайк винаги е изглеждал доста глупав. Играе си по глупав начин. Има една игричка, в която уж подскача по някакви квадрати, но такива няма. Той си ги измисля, те са въображаеми.

— Повечето от това, с което се сблъскваме във Вселената, е въображаемо. Често се налага да си представим нещо, преди да го проумеем. Въртим се в омагьосан кръг. Не стигаме до никъде.

— Приемам, че това място е такова, каквото казваш, но съзнавам, че аз не съм за тук. Тъй че, кажи ми защо съм тук.

— Ти си като доказателство.

— Доказателство за какво? Какво се очаква от мен?

— Не мога да ти кажа нищо повече. Не ми е разрешено. Утре ще те заведе на мястото, където трябва да отидеш. Но става късно и смятам, че е редно да си починеш.

Тимъти дълги часове лежа в леглото, без да заспива. Мислите се въртяха из главата му, докато той си повтаряше малкото, казано му от Хюго.

Разбира се, звучеше логично, че в галактиката има център, където различните интелекти обединяват познанията си и работят заедно за общото благо. Но какви бяха проблемите, какви въпроси се разискваха? Докато мислеше какви могат да бъдат, той направи куп предположения, но като ги анализира основно, някои се оказаха недостатъчно задълбочени, а други бяха просто смешни. Човешките му възгледи бяха доста ограничени, човешката култура се беше формирала в тесни рамки. Макар че, помисли си той, по начало това трябваше да е характерно за всички представени тук култури.

Най-после заспа. След което някой го разбуди с бутане.

— Съжалявам — каза наведеният над него Хюго. — Спеше толкова дълбоко, че ми беше съвестно да те будя. Но закуската е готова и трябва да тръгваме. Разполагам с наземно возило и пътуването ще бъде много приятно.

Тимъти изсумтя от недоволствие, изправи се и седна на края на леглото, като се протегна за дрехите си, окачени на стола.

— Веднага слизам — каза той.

Закуската беше бекон с яйца, приготвени както той ги харесваше. Кафето също бе приемливо.

— Отглеждате ли кафе тук?

— Не — отвърна Хюго. — Наложил се да го докараме от една от планетите, колонизирани от вашата раса преди хиляда години.

— Значи тези колонии са се развивали и още съществуват, така ли?

— Те процъфтяват. След тежък начален период, разбира се.

— И имате всичката тази храна от колонииите?

— За момента е напълно достатъчна. Разполагаме и с добитък, свине, кокошки, семена от овес, пшеница и голям брой зеленчукови култури. Имаме запаси и обширна информация за тях. Беше ни наредено да не пестим усилията си. Така и направихме.

— И всичко това само за да нахраните един човек? Или тук има и други хора?

— Ти си единственият.

Наземната кола чакаше отвън и те се качиха в нея. Хюго седна пред механизмите за управление. По пътя се мяркаха други жилища, повечето скрити от буйна растителност. На поляната пред едно, което в по-голямата си част изглеждаше подземно, половин дузина влакнести създания се търкаляха и падаха, играейки си като деца.

— Тук ще срещнеш всякакви същества — каза Хюго. — Ще се изненадаш колко бързо ще свикнеш с това.

— Говориш така, сякаш ще бъда постоянен жител. Останах с чувството, че ще ме изхвърлите, щом си свършите работата с мен.

— Никога. Щом приключи разпитът, ще ти бъде осигурена информация, за да се заловиш отново с работа. Твоята дейност вероятно ще включва размисъл над определени проблеми и разрешаването им или предложенията за начини, по които да се разрешат.

Тимъти изсумтя.

— Не ти ли харесва? — попита Хюго.

— Вие ме отвлякохте — ти и онзи отвратителен Спайк, който ни е шпионирал дълги години.

— Ти не си единствен. Ние издирваме информация и способности по много планети. Информация се натрупва почти отвсякъде, но талантът е рядкост.

— И вие смятате, че аз съм талантлив?

— Можеш да станеш.

— Но откритите способности често могат да излязат извън рамките на очакваното. Какво правите тогава?

— Запазваме ги. Задължени сме им, а и винаги си плащаме дълговете.

Минаха край миниатюрен розов замък, който се издигаше на един хълм и целият беше укрепен със зъбери и кули, по които се вееха знамена.

— Приказен замък — каза Хюго. — Обитават го представители на един съвършен народ, които виждат вселената като математическа комбинация и работят върху това. Има надежда, че след време ще открият верния код за разчитането ѝ.

Пътят се вля в магистрала от твърд материал и се появиха и други коли — но не много, нямаше задръстване или нещо подобно. В далечината се издигаха група високи здания, точно и ясно очертани, без намесата на никаква фантазия.

— Там ли отиваме?

Хюго кимна.

— На вашия език го наричате административен център. Това е мястото, където се върши по-голямата част от работата, макар че мнозина от нас работят по домовете си или в разположените между хълмовете общежития. Но тук всичко се обединява. Има лаборатории, обсерватории, библиотеки, магазини за уреди и машини и зали за конференции. И някои други удобства, за които не мога да намеря думи във вашия език.

Навлязоха в центъра и вече се движеха по широки булеварди. На места по улиците се виждаха паркирани коли. Мяркаха се обширни градини, които разделяха сградите.

Известен брой уродливи създания се движеха по тротоарите. Едни бяха облечени в ярки, крециящи дрехи, други бяха съвсем голи. Имаше скачащи, пълзящи, летящи и ходещи същества. Някои носеха чанти или куфари, а едно от подскачащите влачеше една количка, претрупана с предмети.

— Това място — каза Тимъти — изглежда почти като Земята. Колите, градините, зданията...

— Проблемът със създаването на работни зони е твърде прост. Вземат се определен брой кубични метри и се оградят. Тук постройките са издигани само с едно условие: да бъдат максимално прости и рационални. Всяка по-сложна конструкция би обидила някоя от културите, представени тук, и понеже е невъзможно да се достави удоволствие на всички, ние се постаряхме да не удовлетворяваме никого, като използвахме еднообразна архитектура с обикновени прави линии.

Той дръпна един лост и спря пред входа на едно здание.

— Пристигнахме. Аз ще те придружа до мястото на срещата, но не мога да дойда с теб по-нататък. Ще влезеш сам. Ще се озовеш в малка стая с един стол. Седни и чакай. Не се притеснявай. След няколко минути всичко ще е наред.

Стаята се намираше близо до изхода. Цялата сграда изглеждаше съвсем пуста. Те спряха пред една врата и Хюго тръгна обратно към изхода. Тимъти леко побутна вратата и тя плавно се отвори.

Малка стая, беше казал Хюго. И това наистина беше малка, но много интересна стая. Подът беше покрит с килими, а по стените имаше декорации. Столът гледаше към стена, покрита изцяло с такава украса. Беше смесица от меки цветове. Имаше много нюанси, но десените се преплитаха един с друг. Той не можеше да определи къде свършва един и започва друг.

Изведнъж някакъв глас заговори:

— Добре дошли в Центъра. Името ви е Тимъти. Имате ли още имена?

— Имам фамилно име, но семейството ми не го използваше в последните години. Малките имена бяха достатъчни. Фамилията ми е Еванс.

— Много добре, мистър Еванс — каза гласът. — Този разпит ще изясни отношението ви към ситуация, за която разполагате с известни познания. Изслушахме много свидетели, но нито едно от показанията им не би могло да има по-голяма тежест от вашето. Моля, отговаряйте искрено и прямо.

— Съгласен съм, доколкото ми позволяват моите знания и способности.

— Прекрасно, тогава да продължаваме. За протокола, вие сте Тимъти Еванс, човек от планета, която наричате Земя. Досега сте прекарвали целия си живот там.

— Точно така. Защо не се покажете? Не ми е приятно да разговарям със стена.

— Не ви се показвам от учтивост, мистър Еванс. Вие сте тук от кратко време и сте се срещали само с Хюго. След още няколко дни може би ще разберете. Макар, както мога да ви уверя, аз да съм приятелски настроено създание, за вас ще съм истинско чудовище. Тук има и други. Слуша ви група заседатели, въпреки че само аз разговарям с вас. Повечето от нас ще изглеждат като чудовища в очите ви. Една редица чудовища, втрещени във вас. Сега оценявате ли нашето отношение?

— Да. Много учтиво от ваша страна.

— Нека започнем с въпросите. Вие сте запознат с мисионери, които вашата раса нарича Неограничените. За какво проповядваха или призоваваха тези мисионери?

— Те се опитваха да убедят хората в преимуществата на смяната на телесния им живот с нематериален.

— В случаите, когато успяваха, разполагаха ли с възможности да осъществят тази трансформация?

— Да.

— Казвате го, като че ли сте убеден в това.

— Така е. Неотдавна попаднах на място, където множество дематериализирани същества бяха прикрепени — или изглеждаха прикрепени — към нещо като кристални решетки в небето. Освен това един от братята ми започна процеса на трансформация, но в крайна сметка не се получи...

— Искате да кажете, че Неограничените са се провалили в случая с брат ви?

— Или е така, или той сам се е измъкнал. Никога не разбрах точно. Веднъж казваше едно, друг път друго.

— А какъв ефект имаше процесът върху брат ви?

— Той се превърна в ореол, съставен от много блестящи светлинки. Доколкото разбирам, ако беше продължил трансформацията, той щеше да бъде концентриран в единична светлинка.

— Дематериализираните същества, които сте видели по решетката, бяха ли такива единични светлинки?

— Да. Имаше много единични светлинки. Бяха поставени над място, обитавано преди от Неограничените. Наричахме го манастир.

— Моля, обяснете ми по-подробно това понятие.

— Манастирите са къщи, обитавани от духовни лица, които ние наричаме монаси. Монасите имат определен начин на живот, а Неограничените наподобяваха малки монаси, така че ние наричахме обиталищата им манастири.

— По-нататък може да се върнем към някои подробности отново. Но сега искам да се насочим към същността на проблема. От това, което знаем, излиза, че по-голямата част от човешкото население на Земята наистина се е дематериализирало. Но вашето семейство не е. Как стана така?

— Ние избягахме от Неограничените. Избягахме в миналото. Семейството ми и аз не бяхме единствените бегълци. Имаше и много други. Не знам колко точно.

— Избягали сте във времето. Означава ли това, че разполагате с машини на времето?

— Откраднахме процеса за създаване на Машините от Неограничените. Нямаме участие в развитието на идеята. Просто сляпо следвахме указанията. Не знаем почти нищо за технологията.

— Защо трябваше да бягате? Мнозинството от земното население не е побягнало.

— Ние бяхме по-различни от останалите, различни в нашите схващания. Бяхме изгнаници — хилбилити, ако ви е познат този термин.

— Мисля, че да. Това са хора, които са лишени от дадени преимущества и поради фактори на околната среда и културните разбирания, са изостанали в развитието си. Но вие може би сте постъпили така с умисъл?

— Напълно умишлено — каза Тимъти. — Ние поддържахме старите ценности, които останалото население бе изоставило.

— И поради тази ли причина не сте могли да приемете философията на Неограничените?

— Тяхната философия е измамна. Тя ни тласкаше срещу нашия произход.

— И все пак повечето от земните хора са я възприели?

— Те бяха изоставили напълно старите ценности. Отхвърлиха технологията, която в много отношения им бе служила чудесно и можеше да им служи още по-добре, ако се бяха постарали да си изградят здрав морал. Отдръпнаха се от прогреса. За да бъде съвсем искрен, трябва да призная, че в някои случаи прогресът се оказва вреден. Но все пак именно той ни бе издигнал от зверове в мислещо и нормално общество. Бяхме отстранили национализма, бяхме победили почти всяка болест и постигнахме еднакъв икономически статус за всеки.

— Въпреки това другите хора са се отдръпнали от нещата, които нарекохте стари ценности, и то в момент, в който са могли да достигнат едно почти съвършено общество. Какво се е случило? Дали расата е остаряла и се е изморила?

— Дълго време мислих за това. Подозирам, че няма достатъчно информация, върху която да се базира едно заключение. Най-странното е, че нямаше никой, който да го проповядва; нямаше призови за промяна на отношенията, никой не ни тласкаше към нов начин на живот. Това схващане просто се носеше през годините и след време почти всеки започна само да се мотае и разговаря. Те вярваха, че се занимават с философски дискусии, но всъщност просто разговаряха. В историята на човечеството винаги е имало култове. Те са се появявали тук и там, процъфтявали са за кратко, но в края на краищата са отмирали. Ала изоставянето на прогреса не беше култ. Всеки изведнъж реши за себе си, че развитието е безсмислено и технологията не струва нищо. Почти приличаше на избухването на масова епидемия.

— А възможно ли е да е било заболяване?

— Никой никога не го е допускал. Всъщност това почти не е било обсъждано. Схващането бе прието и с това всичко свърши.

— Значи обществото е било узряло да посрещне Неограничените?

— Очевидно. В началото те не бяха възприемани много сериозно. После философията им започна бързо да се разпространява. Въобще нямаше голям шум около нея. Тя напредваше бавно, но трупаше сили с течение на годините. Беше нещо като мирна катастрофа, бих казал. Човешката история помни катастрофи. По едно време почти сме били отровили околната среда с употребата на

химикали, но сме спрели навреме и сме избегнали подобна участ. Могли сме да бъдем заличени от война, но сме открили начин за помирение в последния възможен момент. А при катастрофата с Неограничените ние сами сме се присъединили към тях и с желание сме поели към гибелта си.

— И все пак е имало хора, които не са проявили желание.

— Не много. Дори съвсем малко. Няколко хиляди излетяха в пространството, за да търсят други планети. А други, като нас, избягаха във времето. По това време Неограничените бяха започнали да ни притискат. Бяха разбрали, предполагам, възможността да преобърнат цяла една раса. Когато аз се родих, започваше да става твърде тежко за отшелници като нас. Всичко, което ви съобщих за събитията преди това, е само история, която ми бе предадена.

— Историята може да е оцветена от предразсъдъци.

— Донякъде да. По мое време ние станахме твърде предпазливи.

— Какви аргументи са използвали Неограничените, за да убедят представителите на вашата раса да приемат трансформацията?

— Предлагаха определен вид безсмъртие. Едно дематериализирано същество не може да умре. То е способно да преживее гибелта на Вселената. Ще бъде защитено от всякакви физически болести. Интелектът ще се извисява, освободен от тялото. Това, според неограничените, е истинската цел на всяко разумно същество. Интелектът е единственото качество, което е наистина ценно. Защо да се борите, питаха те, с физическия свят, с всичките негови опасности и разочарования? Зарежете го, казваха, и ще бъдете истински свободни.

— Твърде привлекателно за мнозина.

— За повечето от нашата раса.

— Но не и за вас и вашите другари. Все още ли го приемате за погрешно?

— Трудно ми е да определя точно какви са нашите чувства. Просто мога да обобща, че изпитвахме голямо отвращение към дейността на Неограничените.

— Бояхте ли се от тях? Мразехте ли ги? Смятахте ли ги за свои врагове?

— Да.

— А какво е отношението ви, сега, когато очевидно всичко е свършено, когато Неограничените са си свършили работата?

— Не всичко е загубено. Човешката раса все още съществува. Има човешки колонии по други планети, които, доколкото ми е известно, се развиват добре. А има и известен брой отцепници, които се крият в миналото.

— А какво е отношението ви към хората, които са тръгнали по начертания от Неограничените път?

Тимъти се поколеба за момент, после каза:

— Може би са получили това, което сами са търсили. Те обърнаха гръб на достиженията на цивилизацията.

Гласът не каза нищо. Тимъти почака, след което попита:

— За това ли искахте да разговаряте с мен? Може ли да попитам с каква цел?

— Това е следствие, разглеждащо целите и мотивите на Неограничените. Разпитвахме и много други.

— Други раси, които са станали жертви на Неограничените?

— Някои да.

— Но Неограничените още ли следват мисията си?

— От известно време не. Изолирали сме ги на тяхната собствена планета. Намират се под карантина, докато тече следствието. Сигурно сте разбрали, че макар тук, в Центъра, да зачитаме свободната воля на всякакви народи, трябва да имаме предвид докъде може да доведе тя, когато е твърде свободна и агресивна.

— А създанията, наричани чудовища-убийци?

— Те са наемници. Насилници, които Неограничените в своята арогантност са наели, за да наложат волята си. Ние не изолираме тези убийци, ние направо ги унищожаваме. Подобни създания не могат да бъдат толерирани. Има още няколко на свобода, но ще ги заловим. Вашият приятел Спайк унищожи едно от последните.

— Видях това с очите си.

— Тъкмо арогантността на Неограничените насочи вниманието ни към тях. В тази галактика арогантността няма място. Почти всичко може да се приеме, но не и арогантността.

Отново настъпи мълчание, нарушено най-после от Тимъти:

— Това ли е всичко?

— За момента да. По-късно ще поговорим още. Сега вие сте един от нас. Крайно време беше да имаме човек сред нас. Върнете се в къщата си. Там ще намерите информационни материали, които ще ви дадат известни подробности за това кои сме и с какво се занимаваме. От време на време ще ви се обаждаме, за да обсъждаме някои проблеми с вас.

След известно време Тимъти стана от стола и бавно излезе през вратата. На улицата го чакаше Хюго, облегал се на колата.

Тимъти Еванс, човек, най-новият член на Галактическият Център, бавно заслиза по стъпалата към колата.

Следата беше дълга и объркана, но най-сетне дойде и краят ѝ. Тук обаче нямаше никой. Машината лежеше празна на ръба на нещо като чаша, чието дъно представляваше долина. Тази своеобразна чаша бе покрита с купол от мигащи светлинки. Хенри подсъзнателно усещаше, че всяка светлинка е едно дематериализирано човешко същество.

Ситуацията беше интригуваща. Тези, които бе следил, бяха минали вероятно съвсем скоро оттук, но за пореден път бяха изчезнали безследно. Като Инид.

Провизиите, които Хорас бе натрупал в Машината, липсваха. Значи, каза си Хенри, заминаването им не е било неподготвено. Било е планирано и те са имали време да съберат провизиите си и да ги вземат със себе си, където и да са отишли.

Склонът на долината бе странно изоран и покрит с някакви груби конструкции. Приличаха на набързо построена защитна стена, но от какво можеше да се защитава човек тук?

Откри и разпозна следите на Ема, Хорас и Тимъти, а също и дирята на Спайк. Откри още безброй следи от много други същества. В прахта бяха отпечатани стъпки, подобни на човешки. Като ги разгледа отблизо, се убеди, че не са човешки.

В дъното на своеобразната чаша се усещаше, че доскоро тук е имало някаква постройка. Лек мирис, който той познаваше много добре, му подсказа истината — Неограничените.

Семейството беше изчезнало. Инид се беше загубила, Дейвид беше мъртъв, а сега и останалите трима ги нямаше. Той беше в това далечно бъдеще сам.

Ако можеше да се върне назад във времето до мига, в който тримата бяха пристигнали на това място, всичко щеше да е много лесно. Но той знаеше, че това е невъзможно. През времето можеше да

се пътува доста свободно, но понякога пътуването не беше възможно в области, където имаше външна намеса с последователност от събития. Беше ли възможно, запита се той, всъщност принципите на вселената да са базирани върху простите правила на етиката и морала?

Леко се издигна, като премисли всичко, което се беше случило до момента. Беше без семейство или приятели, загубен в един свят, който не познаваше и не харесваше. Можеше да се върне в Хопкинс Ейкър, но сега това бе пусто място, обитавано единствено от духовете на миналото. Беше поле, в което той би бил самотен. Можеше да тръгне след Коркорън, единственият, който бе останал, но пък Коркорън не беше част от семейството. Просто непознат, попаднал ненадейно в Хопкинс Ейкър.

Би трябвало да съм там горе, помисли си, сред блестящите ярки светлинки. За добро или за лошо, трябваше да съм един от тях. Преди много време бе мислил за същото и бе решил, че е по-различен. Може би просто не принадлежеше към тяхното общество. Щом веднъж си го бе помислил, сигурно наистина бе така.

Той отново се издигна нагоре и като хрътка се огледа във всички посоки, с плахата надежда, че отново ще надуши следата. Но това беше безнадеждна задача. Следата свършваше в тази издълбана долина.

КОРКОРЪН

Коркорън проследи дирята от поляната, където се беше приземила Машината, до полуразрушената стена, която някога бе опасвала един забравен сега град. Помисли си за вероятността да се е захванал с безнадеждно начинание. Когато беше излязъл от Машината, бе гледал дълго към развалините на билото на хълма, и не беше видял дърво там. Но пък беше сигурен, че не си въобразява за съществуването му.

Може би трябваше да застане на определено място, за да може да го види. Беше виждал Машината от външната страна на „Еверест“ едва когато беше застанал под определен ъгъл към нея. Може би с дървото беше същото. Вероятно трябваше да застане на определено място и да погледне под определен ъгъл, за да може да го види.

Докато се изкачваше, премести пушката от едната си ръка в другата. Достигна до портата, като почти очакваше да намери до нея стареца. Но там нямаше никой. Старият пътешественик сигурно обикаляше хълмовете наоколо и си говореше със своите дървета и скали.

Коркорън си проправи път сред отломките и влезе в града, като следваше пътеката, която бяха открили с Дейвид. Дървото все още не се виждаше.

Продължи да върви сред руините.

На върха на хълма забеляза леко раздвижване и когато направи още една крачка напред, видя дървото — невероятното, масивно дърво, чийто връх чезнеше в небето. Когато пристъпи още малко, видя и стълбата, която го обвиваше.

Леко изтощен от усилията си, той бързо се насочи към дървото. Стой там, молеше се мислено, стой там, недей да изчезваш!

То стоеше там, по-реално отвсякога. Най-сетне той достигна основата му, изцеден от физическото усилие, което бе положил, за да

прекоси хълма. Протегна ръка и постави дланта си върху кората — твърда и груба като на всяко истинско дърво. То не беше по-различно от което и да е друго дърво, като се изключеха обиколката и височината му.

Видя, че стълбата бе направена от здрав метал и освен това бе оградена от парапет.

Стана и се насочи към стълбата, но после спря и отново седна. Не преди да си нормализирам дишането, каза си, не преди да съм готов. Сложи пушката на земята и свали раницата от раменете си. Отвори я и провери съдържанието ѝ — храна, термос с вода, яке, одеяло и въже, с което можеше да се върже за стълбата, ако се наложеше да прекара нощта върху нея.

Сложи нещата обратно в раницата и отново погледна дървото. Не преди да съм готов, каза си. В подножието на хълма, под руините на града, се виждаше поляната, от която бяха тръгнали с Дейвид предишния път.

Петдесетина минути по-късно стана, нахлузи раницата на гърба си, вдигна пушката и започна да се изкачва по стълбата. Изкачването не беше трудно. Стъпалата бяха на равни интервали, а парапетът го подкрепяше и го караше да се чувства сигурен.

Не погледна надолу или назад, докато умората не го принуди да спре и да си почине. Тогава погледна през пръчките на парапета и остана удивен от разстоянието, което беше изминал. Трябваше да провере главата си през пръчките, за да може да види руините на хълма. От тази височина те изглеждаха просто като купчина сиви камъни. Полуразрушената стена около тях приличаше на тънка назъбена линия. Наоколо се простираха зелени хълмове и хребети, които бяха разделяни единствено от отделни проблясващи рекички, прорязващи падините между хълмовете. Като погледна нагоре, той не можа да види върха на дървото. Стволът се издигаше право нагоре и се губеше в небесната синева.

Отново започна да се изкачва. Когато спря за втората си почивка, с учудване откри, че вече не вижда руините в подножието на дървото. Хълмовете се простираха долу, без вече да изглеждат високи или ниски. Обиколката на дървото малко се беше стеснила, но все още бе значително по-голяма, отколкото дори на най-големите обикновени дървета.

Той изчисли, че е поне на три мили над земната повърхност. Беше невъзможно. Никой човек не можеше да изкачи подобна височина само с две почивки. Освен това не бе усетил никакъв спад в температурата или промяна в гъстотата на въздуха. Не само големината на дървото беше извън физичните закони, които той познаваше. Колебаеше се дали да продължи изкачването, като се чудеше какво се опитва да докаже и какво очаква да намери. Но мистериите около това дърво го убедиха. Трябваше да продължи. Някъде горе беше отговорът на загадката. Беше дошъл дотук и не можеше да се откаже: Ако не се качеше до края, щеше винаги да се чуди какво е пропуснал.

Когато отново започна да се качва, оставаше не повече от час до залеза, а земната повърхност долу бе потънала в мрак, с изключение само на един по-висок връх. Малко по-късно се сети, че е забравил пушката си на едно от стъпалата, когато бе почивал за последен път. Но нямаше нужда от оръжие и не смяташе да се връща заради нея. Продължи да се изкачва, като отбеляза, че без тежестта на пушката му е далеч по-леко. Докато се изкачваше, слънцето залезе и падна здрач — но не синкавия здрач, с който той бе свикнал, а някаква сивота. Знаеше, че скоро ще трябва да спре, да се върже здраво за стълбата с въжето, което носеше, да хапне нещо и да се опита да поспи. Беше сигурен, че няма да спи много.

Докато се изкачваше, се опитваше да разгадае загадката на дървото, на стълбата и на онези тайнствени сили, които го предпазваха от обичайната умора и не позволяваха атмосферата около него да се разрежи. Здравият разсъдък му пречеше да повярва във факта, че съществува такова дърво и такава стълба, която в продължение на мили се вие около него в неznайна посока.

Но макар с помощта на особеното си зрение, придобито след смъртоносна катастрофа, той да беше единственият, който можеше да го види, Коркорън знаеше, че това дърво е тук. Дейвид не го беше видял, а и старецът, който говореше с камъни и дървета, не го беше споменал. А ако някой друг го беше видял, със сигурност щеше да тръгне мълва и да се разчуе из целия свят.

Докато мислеше за това, той отклони вниманието си от изкачването. Спъна се в ръба на едно от стъпалата и падна. Отчаяно протегна ръка, за да се хване за парапет...

Пламтяща светкавица проряза мозъка му. Светът стана черен. А после всичко изчезна...

Нямаше парапет. Обезумял, той протегна ръка, за да се хване за самата стълба. Но нямаше стълба. Той лежеше в равнина.

Удивен и изплашен, той се надигна, но всичко, което виждаше наоколо, беше равнина и сивота. Дървото го нямаше, а също и стълбата около него.

Той се надигна на колене, огледа се и отново не видя нищо друго освен равнина и сивота. Сива мъгла се стелеше над равна сива земя. Само дето нямаше мъгла. Той ясно виждаше къде е, но наоколо нямаше нищо друго за гледане.

Внимателно се изправи на крака. На известно разстояние пред него нещо като релси проряза сивотата. Приблужи се и видя, че това наистина са релси, също като онези, които смътно помнеше от детството си. Сякаш за да потвърди това, един доста примитивен трамвай изплува от сивотата и мина пред него. Над седалките имаше брезентова тента. Трамваят се движеше съвсем безшумно. Малко след като го отмина, трамваят бавно намали, а после се върна назад. Когато достигна Коркорън, спря. Без дори да се замисли, той седна в него.

Без съмнение трамваят щеше да го отведе на непознато място, но, каза си той, това щеше да е по-добре, отколкото да стои тук, където нямаше нищо освен безкрайна сивота.

Дори движещ се с трамвая, той пак бе обграден от сивота. Първоначално не виждаше нищо друго, но след малко забеляза в далечината някакъв голям куб, около който се движеха човешки фигури. Между куба и релсите имаше маси и столове, някои от които бяха покрити от облак, пълен със странни светлини.

Трамваят се движеше с непроменена скорост по релсите и когато се приближи, той видя, че двама от хората го бяха забелязали и го наблюдаваха. Единият от тях му изглеждаше познат и след миг Коркорън внезапно го разпозна. Без да изчака трамваят да спре, той скочи и се затича напред.

— Том! — извика той. — Слава на Бога, ти си! Какво правиш тук?

Стигна до Буун и го сграбчи в прегръдките си. После каза:

— Търсих те. Чух някои неща за теб и...

— Успокой се — каза Буун. — Всичко е наред. Помниш Инид, нали?

Коркорън погледна към жената, която стоеше до Буун.

— Ами да, разбира се.

— Радвам се, че ви виждам, мистър Коркорън — каза Инид и протегна ръка. — Доста сме далечко от Хопкинс Ейкър, нали?

— Определено — съгласи се Коркорън.

— А това е вълкът — каза Буун. — Май не се познавате.

Коркорън видя сивият вълк да му се озъбва в нещо като усмивка.

— Видях няколко от неговите другарчета на онова място, където си убил чудовището — каза Коркорън.

— Не аз убих чудовището — каза Буун. — Бизонът го уби. А после аз застрелях бизона.

Коркорън поклати глава.

— Изглежда, че съм пропуснал доста.

— Ние също не сме съвсем наясно какво става — каза Инид. — Все още се опитваме да си изясним обстоятелствата.

— Нека седнем на тази маса — предложи Буун. — Ако се вярва на шума, който идва от куба, явно роботът, който държи това ресторантче, приготвя храната.

Докато се разполагаха, Коня изскочи от мъгливата карта и се насочи към тях.

— Картата — каза той — се прибира обратно в сандъка без моя помощ. Което си е късмет, защото ако аз се бях опитал да го направя, със сигурност щях да оплескам всичко. Между другото кой, ако смея да запитам, е този човек, който се присъедини към нас?

Буун се обърна към Коркорън:

— Запознай се с нашия приятел Коня.

Коня пое инициативата:

— Радвам се да се запозная с вас, сър.

— Казвам се Джей Коркорън — каза Коркорън. — Стар приятел съм на Буун.

— Добре — каза Коня, — всички сме заедно на сигурно място. Ще кажа още, че съм приятно изненадан, че към нас се присъединява и този приятел на Буун. А тук е и вълкът. И Шапката също.

Шапката седеше на масата и вече нямаше отпуснат вид. Лицето му, ако имаше такова, бе покрито от голямата шапка.

Като го погледна по-внимателно, Буун видя, че тук-там конците бяха разнищени, явно от играта на вълка.

Роботът се приближи към масата с таблата върху главата си.

— Нямам какво да ви предложа — каза той, — освен свински пържоли и кисело зеле. Надявам се, че това ще ви стигне. За животното донесох чиния с месо без зеле. Реших, че зелето няма да му хареса.

— Той яде храни главно от животински произход — каза Буун. — Сигурен съм, че си прав относно зелето.

Инид, която бе седнала до Буун, го побутна с ръка.

— Обичаш ли кисело зеле? — попита тя.

— Ям го — отговори той. — Напоследък се научих да ям почти всичко.

— Хорас много обичаше пържола със зеле — каза Инид. — Когато имаше нещо такова за ядене, той се омазваше до веждите.

Коркорън смени темата:

— Може ли някой да ми каже къде сме? Какво е това място?

— Шапката каза, че това е Магистралата на Вечността — отвърна Буун.

— Сигурно се е шегувал.

— Не мисля така. Той като че ли знае това. Вярвам му.

— Ти отново ли премина отвъд, за да стигнеш дотук?

— Да. Подсъзнанието ми ме накара да го направя, като създаде един ужасяващ сън. Вълкът дойде с мен. А какво се случи с теб? Ти не си преминал отвъд.

— Не, аз изкачих едно дърво — огромно дърво, около което се виеше стълба. Не съм съвсем сигурен какво се случи след това.

— Това е нелепо — каза Буун.

— Не по-нелепо от твоето преминаване отвъд.

За момент продължиха да се хранят в тишина и най-сетне избутаха празните си чинии настрана. Вълкът отдавна беше изял всичко и сега лежеше в краката на Буун.

Инид се обърна към Коркорън.

— Дейвид скоро ли ще дойде? Вие бяхте заедно с едната Машина, нали?

Коркорън неловко се размърда.

— Имам лоши новини, мис Инид. Дейвид е мъртъв. Съжалявам. Аз... много съжалявам.

За момент тя остана вцепенена, неспособна да промълви нищо. Разтрепери се, а после се опита да се овладее.

— Кажете ми какво стана.

— Хенри ни откри. Беше проследил вас с Буун, но вие в един момент бяхте изчезнали. Ние тримата се върнахме в праисторическия период с надеждата, че...

— Но как...?

— Саблезъб — каза Коркорън. — Дейвид стреля по него с пушката си и го уби, но момент преди смъртта си саблезъбът го сграбчи.

— Дейвид е бил убит от саблезъб?

Коркорън смутено кимна.

— Той никога не би стрелял — каза тя. — Той ходеше на лов с празна пушка. Изваждаше патроните.

— Аз го бях накарал да я зареди — каза Коркорън. — Когато саблезъбът се приближи, Дейвид се опита да защити и двама ни. Ако не беше направил това, огромната котка щеше да ни убие.

— С него ли бяхте когато умря?

— За момент. Когато го приближих, беше почти мъртъв.

— Каза ли нещо?

Коркорън поклати глава.

— Нямаше време. Погребах го по възможно най-добрия начин. Оградих гроба му с камъни. Казах няколко думи над него. Не съм сигурен дали бяха най-правилните. Не ме бива в това.

— А Хенри?

— Хенри беше заминал, преди това да се случи. Беше тръгнал да проследява третата Машина.

Инид стана. После каза на Буун:

— Ще се поразходиш ли с мен?

— Разбира се — отвърна Буун. — Както желаете.

Те тръгнаха, Инид се бе облегнала на рамото на Буун. Вълкът ги следеше на разстояние.

Когато се бяха отдалечили толкова, че не можеха да чуват, Коня се обърна към Коркорън:

— Имам чувството, че не им каза цялата истина. Като че ли промени фактите.

— Разбира се, че ги промених. Какво би направил ти на мое място? Спях, когато саблезъбът уби Дейвид. И го взе, за да се нахрани. Би ли казал това на сестра му?

— Не бих. Имаш чувствителна душа.

— Просто съм един глупав страхливец — каза Коркорън.

В това време на пътя Инид каза на Буун:

— Не бих искала да се разплача. Дейвид не би искал да се задушавам в сълзи.

— Поплачи си — каза Буун. — Понякога сълзите помагат. Аз самият се чувствам така сякаш плача. Харесвах Дейвид. През краткото време, докато бяхме заедно, го харесвах.

— Той беше единственият, когото обичах в семейството — каза Инид. — Можахме да разговаряме помежду си, а имахме и свои си шегички. Дейвид изглеждаше нехранимайко, но не беше глупав. Умееше да се оправя с Машините и пътуваше насам-натам, за да ни доставя разни неща. Донасяше книги и оръжия за Тимъти, ликьор за Хорас и разни други неща за Ема. Никога не съм го молила да донесе нещо и за мен, но той винаги ми носеше подаръци — бижута, книги с поезия, парфюми.

— И сега той е мъртъв. Погребан в праисторическото минало. И освен това е стрелял с пушка. Никога не съм си помислял, че може да го направи. Беше толкова цивилизован, такъв джентълмен. Но когато е било въпрос за живот и смърт, го е направил.

— Сега ще се разплача. Не би трябвало и не искам, но ще го направя. Моля ти се, Том, прегърни ме, докато плача.

Тя плака известно време. После плачът затихна. Тя вдигна мокрото си от сълзи лице, а Буун нежно я целуна.

— Хайде да се връщаме — каза тя.

Когато се върнаха на масата, завариха Коркорън и Коня да си говорят.

— Обсъждахме следващите ходове — каза Коркорън. — Какво ще правим по-нататък? Не чух от никого идея за това.

— Тръгването е лесно — увери ги Коня, — защото мрежата може да ни отведе навсякъде, където пожелаем.

— Бихме могли да се върнем в Хопкинс Ейкър — предложи Буун.

После погледна към Инид:

— Това би ли ти харесало?

Тя твърдо поклати глава:

— Там няма нищо.

— Ами звездата, която видяхме? — продължи Буун. — Онази с хикса върху нея? Тя е обитаема. Телевизорът на Инид показва това.

Коня изсумтя със съмнение.

— Ти си мислиш, че тя е нещо специално заради хикса. Това си помислих и аз първоначално, но вече не съм сигурен. Хиксът може да е начертан, за да ни предупреждава да се пазим от нея.

— Не се сетих за това — призна Буун. — Би могло и да е така. Като рисуваните кръстове по стените на къщите, в които имало чума през средните векове.

— Аз по-скоро бих искал да посетя центъра на галактиката — замечта се Коня. — Можем да скочим върху мрежата...

Буун внезапно се изправи. Нещо проблесна зад Коркорън и Коня, а после се чу силен глух удар. Една Машина се приземи точно до масата.

Всички, с изключение на Шапката, подскочиха. Шапката продължи да седи безмълвен.

— Това е моята Машина! — извика Инид. — Това е тази, която загубих.

— Тя е била открадната — обади се Коркорън. — Хенри ми разказа, че е открил, че Машината е била отнесена нанякъде.

— Но ако някой я е откраднал — попита Инид, — каква е причината тя сега да е тук?

Люкът се отвори и един човек излезе отвътре, като първо се огледа наоколо, а после се взря в тях. Коркорън пристъпи към него и каза:

— Мартин, странно е да те видя тук. Стела с теб ли е?

— Не, тя сега има други интереси — отвърна Мартин.

Изглеждаше леко объркан от това, което виждаше.

Инид тихо попита:

— Това ли е този Мартин, който ни беше преден пост в Ню Йорк?

— Същият — отвърна Коркорън. — Той избяга, когато му казах, че някой събира информация за място, наречено Хопкинс Ейкър.

— А сега е откраднал и Машината ми.

— Вие сте Инид, нали? — попита Мартин. — Да, сигурно сте вие. Не съм откраднал вашата Машина. Купих я от човека, който я беше откраднал. Беше пълен невежа. А също и изплашен. Ключът все още беше на пулта, но той се плашеше да го завърти. Нямаше представа какво може да му се случи и беше щастлив да получи няколко дребни монети срещу Машината. И тъй като аз вече имах две Машини, взех тази за себе си, а другата остана за Стела.

— Вие сте намерили Машината на Инид и сте се насочили насам — каза Буун. — Ще ни обясните ли как успяхте да дойдете?

Мартин отново се огледа, после сви рамене.

— Има си начини — отговори той неопределено.

— Готов съм да се обзаложа, че има — обади се Коркорън. — Както и че ти ги знаеш. За кого работиш сега?

— За никого. За себе си. Работя за самия себе си — отвърна Мартин.

— И се справяш добре, а?

— Неловко. Коркорън, не мога да разбера на какво се дължи враждебността ти. Винаги съм ти плащал добре и ти намирах доста работа.

— Ти ме заблуди — каза Коркорън. — Както заблуди и всички останали.

Едно лице се показва от Машината.

— Неограничен! — изкрещя Инид. — Там вътре има Неограничен!

Мартин се обърна и извика на показалия се Неограничен:

— Всичко е наред! Казах ви да не се показвате, докато не ви кажа. Но вие не можехте, без да си подадете главите. Сега вече можете и да излезете.

Трима Неограничени изскочиха от Машината и застанаха в крива редичка. Бяха смахнато изглеждащи същества. Не бяха по-високи от четири стъпки и телцата им бяха обвити в нещо, които приличаха на черни монашески раса с качулки. Изпод качулките се вираха смутени очички.

— Значи сега работиш за тях — каза Буун.

— За момента. Всички те са бегълци. Неограничените са подложени на някаква карантина от група, която нарича себе си Галактически Център. Този Център, без да има никакво право, ги принуждава да си стоят на планетата. Тези тримата успяха да избягат. Разбрах за какво става дума и се съгласих да им помогна.

Един от Неограничените пристъпи напред и каза с угоднически тон:

— Молим за вашето разбиране. Вие сте представители на раса, на която ние служихме. Ние помогнахме на вашата раса да се избави от проблемите си и да стане в по-голямата си част безсмъртна. Ние сме хора с висок морал, които вършат добрини на другите и не искат нищо в замяна. А сега сме жертва на една несправедливост и търсим приятели, които да застанат до нас и да издигнат гласа си против тази жестока и неправилна карантина...

— Вие мислите, че сте жертви на несправедливост? — попита странно меко Инид.

— Да, така е, милейди.

— И искате ние да ви помогнем?

— Това е най-съкровено ни желание.

— Вие ни превърнахте в изгнаници — извика Инид, — а когато избягахме, вие пратихте чудовища по петите ни...

— Ние тримата и въобще повечето от нас нямаме нищо общо с тези чудовища. Имаше определена групировка, която беше изпълнена с арогантност...

— Тези, изпълнените с арогантност, още ли са сред вас?

— Възможно е. Но ние нямаме нищо общо с тях. Те са отделен проблем. Ние тримата сме избягали посланици, които търсят разбиране и помощ.

Буун се обърна към Мартин:

— Каква е твоята връзка с това?

— Почти никаква — отвърна Мартин. — Аз просто бях нает като превозвач.

Стига с тези глупости, каза един глас в умовете им.

— Кой беше това? — стреснато попита Мартин.

— Шапката — каза Буун. — Той говори директно в теб, без да си губи времето да произнася думи на глас.

— Един момент — каза Инид. — Преди да сме продължили нататък, искам Мартин да ми върне ключовете от Машината.

— Мисля, че желанието е оправдано — каза Коркорън.

После погледна Мартин, който се огледа несигурно, а после измъкна ключовете от джоба си и ги подаде на Коркорън. Коркорън ги отнесе на Инид и ѝ ги даде.

— Не бих си помислил да избягам — каза Мартин, опитвайки се да запази поне част от достойнството си.

— Разбира се, че не би — каза Буун. После се обърна към Шапката. — Съжалявам за прекъсването. Искаше нещо да ни кажеш ли?

Исках да ви кажа, каза Шапката, че за нас има само една логична посока. Не центърът на галактиката, нито пък звезда с хикс върху ѝ, каквато и да е тя. Пък и кой някога е чувал за звезда, върху която е нарисован хикс?

— Имаше я в картата — каза Коня. — Звезда с хикс.

— Добре де, а ти какво предлагаш? — попита Буун.

— Ако смятате да отивате някъде — намеси се роботът, приближаващ се откъм куба, — аз също идвам с вас. Аз стоях тук дълго и никой не идваше, освен може би Шапката, както го наричате, който никога не оставаше задълго. Ще си взема печката и механизма, който ме снабдява с храна за готвене. Ще имате нужда от мен, ако не искате да умрете от глад. Никой не може да каже къде ще ви заведе този ненормален, Шапката. Той никога не яде и не е наясно с нуждите на един човек. Той е...

— Достатъчно — каза Буун. — Убеди ни.

После се обърна към Коня и попита:

— Мрежата ще ни издържи ли всичките?

— Да — отвърна Коня. — Мрежата ще ни поеме.

— А какво ще правим с Машината? — попита Инид.

— Тук е на сигурно място — каза Коня. — Мрежата е далеч по-добро средство за придвижване.

— Но къде всъщност отиваме? — обади се Коркорън. — Това за Галактическия Център звучи примамливо, стига някой да знае как да стигнем дотам.

Отиваме на планетата на Хората-Дъги, каза Шапката. Неограничените търсят справедливост и ще я намерят там.

— Не ме интересува какво искат Неограничените — каза Буун.
— Ние търсим място, където можем да получим някои отговори. Случиха се толкова много странни неща. Тази магистрала, дървото на Джей...

Объркан ли си? — попита Шапката.

— Съвсем.

Тогава ще отидем при Хората-Дъги, каза Шапката. *Те могат да ти отговорят.*

— Добре — измърмори Коня. — Отиваме при Хората-Дъги. Нека натоварим мрежата с багажа си и да се качим върху нея.

Нещо се допря до крака на Буун. Той погледна и видя вълка.

— Ти също идваш — каза Буун. — Ще те взема с нас, но се дръж близо до мен. Този път може да стане страшно.

Роботът замахна с брадвата и разсече въжето, което държеше катапулта зареден. Освободен, гигантският лост бързо се издигна и изхвърли камъка към стената. Не можа обаче да я прехвърли. При удара стената издрънча като огромна камбана. Камъкът се затъркаля надолу по склона, върху който бе издигната високата преграда. Роботите се разбягаха от пътя на търкалящата се канара, която мина на косъм от катапулта, преди да спре.

Малко по-надалече, пухтейки под ореол от пара, стояха две примитивни парни машини, използвани да довлекат катапулта дотук.

Конрад бавно се доближи до Хорас.

— Безсмислено е — каза роботът. — Няма да успеем да прехвърлим тази стена с камък. Тя се извисява и заобикаля възвишението. Принудени сме да поставим машината твърде далеч, за да получим необходимата парабола. А освен това, да ти кажа честно, не виждам смисъл.

— Смисълът — отговори Хорас — е, че по този начин ще привлечем вниманието на съществата, които обитават този град. Не могат да продължават да си седят там вътре и да ни пренебрегват както досега. Трябва да разберат, че сме тук и искаме да излязат и да разговарят с нас.

— Не мога да разбера защо толкова държиш на това. Ако бях на твое място, щях да се радвам, че не ни обръщат внимание. Не знаем нито кои са, нито какви са. Ако привлечем вниманието им, после може да съжаляваме.

Хорас вдигна глава към стената. Тя беше невероятна постройка, която се издигаше високо в небето — дълга бяла бариера, която опасваше града.

— Хорас, защо не зарежем тази работа? — жално каза Ема. — Тази идея изцяло те е завладяла. През цялото време мислиш само как

да се свържеш със съществата отвътре.

— Те знаят, че сме тук — избуча Хорас. — Непрекъснато изпращат летателни апарати, които ни оглеждат и се връщат обратно. Чуваме на вратата и не получаваме отговор. Това не е учтиво. Това просто не е учтиво. За пръв път в живота си бивам пренебрегнат и няма да търпя това.

— Не знам какво още можем да направим — обади се Конрад. — Построихме катапулт, но все още не можем да прехвърлим стената.

— Ако успеем, те ще ни обърнат внимание. Щом прехвърлим няколко камъка над стената, те ще ни обърнат внимание.

— Защо не дойдеш в палатката? — предложи Ема. — Седни за малко. Хапни нещо. Не си ял от часове. Сигурно си гладен.

Хорас не ѝ обърна внимание. Продължаваше да гледа към предизвикателната бяла стена.

— Опитавме всичко. Обиколихме я цялата, за да потърсим входи или порти. Палихме огньове и пращавме димни сигнали. Все някой трябва да ги е видял. Но никой не ни обърна внимание. Опитавме се да изкатерим стената, но това е невъзможно. Много е гладка. Човек няма къде да се хване. Не е каменна или метална. По-скоро е керамична. Но кой може да построи керамична стена, която да издържа на удари с огромни камъни?

— Този вътре, който и да е той — отговори Конрад. — Но не ме питай как е построена.

— Говорихме за кула, която да достигне върха на стената — продължи Хорас с леко въпросителна интонация.

— Няма да стане. Трябва да е много висока. Разполагаме с греди, но не и такива, с които да построим подобна кула. А и не е ясно как да укрепим солидно основата ѝ.

— Стана дума и за издигането на изкуствен склон. Предполагам, че това също е невъзможно?

— Няма как да натрупаме достатъчно пръст за изграждането на подобен вал.

— Щяхме да успеем, ако разполагаме с летателен апарат.

— Виж, роботите ми и аз правим всичко възможно. Построихме парни машини, които работят чудесно. Способни сме да конструираме почти всичко, което се движи по земята, но летателните апарати са над възможностите ни. Нито знаем теорията, нито знаем как да сглобим

отделните части. А гориво? Не можем да заредим подобна машина с дърва или въглища — Конрад за момент се поколеба. — Не знам колко още ще издържи катапултът. Въжето ни намалява. При всеки изстрел губим по десет фута от него.

— Можем да го наставяме отново.

— Това и правим. Но при всяко снаждане губим по няколко фута.

— Защо не направим още въжета?

— Можем да пробваме. Но материалът, с който опитахме преди, не беше много издръжлив.

— Виждаш ли? — обади се Ема. — Няма полза. Стената те победи.

— Не, не е — ядоса се Хорас. — Ще намеря начин да я надвия. Ще принудя жителите на този град да ми обърнат внимание.

Един робот, който стоеше наблизо, се обади:

— Нещо се приближава.

Когато обърнаха поглед нагоре, видяха, че един летателен апарат от града се готви за приземяване.

Хорас подскочи и размаха ръце триумфиращо.

— Най-после! — викна той. — Най-после някой идва да преговаря! Това е всичко, което искахме. Просто някой да се появи и да говори с нас.

Апаратът кацна и отвътре се подаде пътникът — човек, а не някакво уродливо извънземно. Вътре имаше и извънземно, но то остана в машината. Вероятно е пилот, помисли си Хорас.

Ема несигурно пристъпи напред, после спря и се вгледа, без да вярва на очите си. След това се затича към човека, който слизаше от апарата.

— Това е Тимъти — измърмори Хорас. — Можех да предположа, че е Тимъти.

След което и той забърза напред, следван от Конрад.

— Значи ти си бил — каза грубо Хорас, щом се доближи до Тимъти. — Какво правиш тук? Мислехме, че няма вече да те видим никога.

— Не е ли чудо? — говореше с умиление Ема. — Той отново е с нас!

Хорас протегна с нежелание ръка и Тимъти я пое за момент.

— Виждам, че не си се променил, Хорас — каза той. — Груб както винаги.

— Предполагам, че не си дошъл да ни предложиш покана — изръмжа Хорас.

— Тук съм, за да ти кажа да прекратиш безсмислените си действия. Ще ти бъдем много задължени, ако престанеш да блъскаш по стената.

— Кой сте вие?

— Останалите в града. И аз, разбира се. През целия ми живот си ми пречил, а сега продължаваш.

— Значи в града има и други хора? — попита останалата без дъх Ема. — Хора съвсем като нас, така ли?

— Не точно като нас. Някои от тях са ужасяващи на външен вид. Но са разумни същества и хвърлянето на камъни ги безпокои.

— Значи не им харесва, а? — намеси се Хорас.

— Някои от тях са възмутени.

— Какви са тези чудовища? И какво е това място?

— Това — отговори му Тимъти — е Галактическият Център.

— А ти какво правиш вътре?

— Аз съм един от тях. Аз съм единственото човешко същество, член на Центъра.

— Искаш да кажеш, че се опитваш да представляваш човешката раса?

— Не представлявам никого. Просто разкривам човешката гледна точка. Само това се иска от мен.

— Е, добре тогава, щом си един от тях, защо просто не ни поканиш вътре? Всичко, което искаме, е да ни бъде обърнато малко внимание. А вие ни пренебрегвате. Ние просто чукахме на вратата, нищо повече.

— По-скоро я блъскахте с чукове. Ти не си способен просто да почукаш. Винаги блъскаш.

— Значи няма да направиш нищо за нас?

— На своя отговорност бих поканил Ема да дойде с мен. Тя ще се чувства по-удобно в града, отколкото тук навън.

Ема поклати глава.

— Ще остана с Хорас. Благодаря ти, Тимъти, но ще остана с него.

— Значи това е всичко? — попита Хорас. — Просто идваш тук, заплашваш ни и това е всичко?

— Нямах намерение да ви заплашвам. Искях просто да ви помоля да престанете.

— А ако не престанем?

— Следващият път няма да дойда аз. Ще бъдат други. И може да не са толкова учтиви, колкото се опитах да бъда аз.

— И ти не си самата учтивост.

— Вероятно не съм — каза Тимъти. — Понякога е необходимо огромно усилие човек да бъде учтив с теб.

— Престанете! — изписка Ема. — Престанете и двамата! Хванали сте се гуша за гуша, както винаги!

Обърна се към Хорас.

— Ти! Ти казваш, че само си чукал на вратата! Но това, което правеше, бе много повече! Беше хвърляне на камъни по прозорците! Това правеше ти!

— В някои от следващите дни — заяде се Хорас — наистина ще счупя някой прозорец. И тогава градът ще ми обърне внимание.

— Ето какво ще се опитам да направя — каза Тимъти. — Ще отида още веднъж при управата и ще опитам да вкарам теб и Ема вътре. Но не и роботите.

— Не се притеснявай за нас — каза Конрад. — Ние не държим да влезем. Правим го за Хорас. Ще сме доволни и да останем тук навън. Разполагаме с цяла планета, из която да се мотаем. Може да изградим общество на роботите. Може пък самите ние да станем нещо. Наоколо има много и добра обработваема земя. Можем да отглеждаме храна за града. Можем да правим и много други неща.

— Как ти звучи това? — обърна се Тимъти към Хорас.

— Добре — промърмори неохотно Хорас. — Щом те искат така...

— На Земята — продължи Конрад — ние водехме война с дърветата. И ако все още бяхме там, щяхме да продължим борбата си. Но тук няма смисъл да се сражаваме с каквото и да е. Ако ни оставите сами, ще се справим. Ще изградим живота си. Способностите, които можем да придобием, са безкрайни.

Тимъти погледна към Хорас, който пристъпваше от крак на крак, без да обелва дума. Приличаше на току-що изгубил разсъдъка си.

— В такъв случай ще се върна обратно и ще направя каквото мога — каза Тимъти. — Но ако те допуснат вътре, ще трябва да се държиш прилично и да не говориш много-много. Както и да не създаваш главоболия на останалите. Разполагам с къща, подобна на тази в Хопкинс Ейкър. Там ще бъдете добре дошли. Прекрасно място за живеене е. Ако обаче се държиш противно, ще бъдеш лишен от това. Съгласен ли си с тези условия?

Ема отговори вместо Хорас:

— Съгласен е. Ще се погрижа да ги спазва. Уморих се от тази пустош. Така че, Тимъти, върни се там и се постарай да направиш нещо за нас.

Мрежата се приземи върху снежнобяла кристална повърхност, а в далечината се виждаха хълмове също от кристал, които се издигаха нависоко. Небето беше толкова тъмносиньо, че почти чернееше. Хоризонтът изглеждаше близък и приличаше на пурпурна черта. Съвсем тънка атмосферна ивица покриваше планетата и разделяше повърхността ѝ от открития космос и празнотата. Въпреки това дишането не бе трудно. Изглеждаше хладно, но всъщност температурата бе добра.

Все още никой не беше казал нищо. Буун бавно се обърна и се огледа наоколо. Нямаше какво да се види освен кристалните блокове, покриващи земята, на която мрежата се беше приземила. Независимо, че беше светло и топло, слънце нямаше. Някакъв цвят проблесна за момент над хоризонта, а после изчезна.

— Какво беше това? — попита Инид.

Никой не ѝ отговори.

— Ето го пак! — извика тя.

Този път блясъкът не изчезна и оформи извита дъга над хоризонта. Тя остана там като арка от пастелни цветове, които се свързваха в полукръг с повърхността.

— Дъга — каза Коркорън. — Това е мястото.

— Това нали е обикновена дъга — избоботи Коня. — Най-вероятно това са Хората-Дъги.

Докато гледаха, се появиха още много дъги. Проблясваха от нищото, после се издигаха към небето, извиваха се и оформяха своите арки. Събираха се на групи, пресичащи се една с друга, и най-сетне земната повърхност заблестя с лека отразена светлина.

Макар дъгите да изглеждаха оформени, около тях витаеше чувство за нестабилност. Сякаш бяха феномен, който няма да се задържи дълго.

Роботът беше свалил своята екипировка от мрежата и сега се занимаваше с печката си, без да обръща внимание на дъгите. Инид и Коркорън стояха наблизко и не сваляха очи от небето. Шапката беше застанал встрани, а Коня до него.

— Един от нас го няма — каза Буун, изненадан от този факт. — Мартин не е тук. Какво се случи с него?

— Падна от мрежата — каза Коня. — Мрежата го остави да замине.

— И ти не ни каза нищо за това? Дори не го спомена?

— Той не трябваше да е с нас. Мрежата знаеше това.

— Неограничените още са тук — каза Коркорън.

Тримата неограничени се бяха скупчили по-настрана от другите.

— Това е ужасно — каза Инид. — Казваш, че Мартин е паднал. Ти не му ли помогна да падне?

— Не бях близо до него. Дори не можех да го достигна, за да го бутна.

— За себе си знам, че не чувствам липсата му — каза Коркорън.

— Имаш ли представа къде би могъл да е? — попита Буун.

Коня безпомощно вдигна рамене.

Шапката проговори.

Не говоря от собствено име, каза той. Аз съм гласът на Хората-Дъги. Чрез мен те говорят на вас.

— Но къде са Хората-Дъги? — попита Буун.

Те са това, което вие наричате просто дъги, каза Шапката. Те ви приветстват с добре дошли. По-късно ще поприказват с вас.

— Искаш да кажеш, че дъгите, тоест нещата, които ние наричаме дъги, са хората, за които ни разправя? — попита Инид.

— На мен не ми приличат на хора — каза Коркорън.

Вълкът се приближи до крака на Буун и той тихо му каза:

— Всичко е наред. Стой до мен. Двамата с теб сме заедно.

— Това ли е всичко, което имат да ни кажат Хората-Дъги? — продължи да се чуди Инид. — Че сме добре дошли и по-късно ще си поговорим с тях?

Това е всичко, информира я Шапката. Какво друго бихте желали?

— Хамбургерите са единственото, което мога да направя набързо — обади се роботът. — Ще ви бъдат ли достатъчни?

— Ако това, за което говориш, е храна — отвърна Коня, — аз съм съгласен.

Дъгите над хоризонта избледняха. Сетне изчезнаха. Изчезването на дъгите, помисли си Буун, отне малко от топлината наоколо. Потрепери щом си помисли за това, макар и да знаеше, че не е студено. Напротив, тук бе топло както и преди.

Шапката ни въвлече в това, помисли си той. Шапката не позволи да се обсъждат други варианти за пътуване. Дори може би Шапката беше агент на Хората-Дъги — знаеше кои са те, къде могат да бъдат намерени, а и беше говорил от тяхно име преди малко.

— Гласувам за това да се качим на мрежата и да се махаме оттук — каза той. — Какво, по дяволите, въобще правим тук?

— Значи и ти го почувства — обади се Коркорън.

Дойдохме тук, каза Шапката, за да видим какво ще стане с Неограничените. Тук е единственият съд, който внимателно ще ги изслуша и единственият, който има знанията и правото да ги осъди.

— Хайде тогава да свършваме с това — каза Коркорън. — Да ги съдят и да си тръгваме. Дори по-добре е да оставим Неограничените тук да си чакат съда, а ние да тръгваме. За себе си знам, че много-много не ме интересува каква ще е присъдата.

— Но мен ме интересува — каза Инид. — Те са тези, които разрушиха нашата раса. И искам да знам какво ще се случи с тях.

Осъждането не е единственият повод, каза Шапката. Тук може би ще се намери нещо, което да заинтригува всички вас.

— Не мога да си представя какво ще е то — каза Коркорън.

Дъгите са древен народ, каза Шапката. Те са един от първите, ако не и първите във вселената. Имали са време да се развиват повече, отколкото вие въобще можете да предположите. Знанията и мъдростта им са много повече, отколкото вие бихте могли да достигнете. Сега, щом сте тук, ще е добре да ги изслушате. Няма да ви отнеме много време.

— Най-древният народ във вселената — повтори Буун и млъкна.

Защото ако те бяха най-древният народ, са имали шанса да еволюират до самия връх.

Главата му се завъртя, щом си помисли за това. Звучеше фантастично, но все пак не по-фантастично от това, което бяха постигнали хората на Земята за няколко милиона години. Бяха

еволюирали от зверове до същества, чиито развити мозъци, с помощта на сръчните им ръце, им бяха позволили да поемат отговорността над своята планета, защитавайки се от животни, които ги нападали без никакво предупреждение.

Но Неограничените, помисли си той, о, Господи, ако Неограничените казваха истината за това, че дематериализацията води до безсмъртие, то техните предложения решаваха физическите въпроси. А ако Хората-Дъги не променяха сегашната си енергийна форма, все още можеха да загинат. Ако един ден вселената стигнеше до състояние, в което да няма разлики, и времето, пространството и енергията останеха в покой, Хората-Дъги щяха да загубят силата, която ги крепеше и щяха да загинат заедно с вселената.

А Шапката твърдеше, че именно те са тези, които единствени могат и трябва да съдят Неограничените!

Всъщност, помисли си Буун, възможно ли беше Неограничените, които предлагаха на други свършената си система за оцеляване, да не можеха, поради неизвестни причини, да я изпробват върху самите себе си? Когато Неограничените стояха пред тях на Магистралата на Вечността, трепереха и молеха за милост и помощ.

Ето ги тук, все още треперещи. Бяха застанали в кръг, с лице един към друг, сякаш дрехите им бяха част от един и същ организъм.

Бяха започнали да пеят тъжна песен, която беше пропита със самота. Не беше като погребална песен, защото дори в погребалните песни се усещаше неподчинение. В песента на Неограничените нямаше нито покорство, нито надежда — това беше погребална песен за свършека на всичко.

Постоянството и еднаквостта на песента бяха нарушени от беззвучен глас, който каза:

Грехът ви е, че сте правили грешки. Вие, Неограничените, сте грешили от самолюбие. Няма съмнение, че вашата техника е от най-високо качество, но вие я използвахте твърде рано. Вие доведохте членовете на една раса до по-ниско ниво на интелект, отколкото те бяха предвидени да имат. Хората от планетата, наречена Земя, не бяха стигнали крайната фаза на своето развитие. Те просто почиваха. Ако им беше дадено времето, което вие не им дадохте, те щяха да достигнат до нови нива на интелект. Тъй като вие действахте ненавреме, ги превърнахте в низши жители на вселената.

По тази причина сте осъдени и проклети. Ще бъдете върнати на вашата планета, за да разкажете на себеподобните си за тази присъда. Вашето и тяхното наказание е, че ще знаете и ще се самообвинявате за несправедливостта, която сте причинили.

Гласът изчезна. Неограничените вече не стояха скупчени в кръг. Бяха изчезнали.

Коркорън изпуфтя така, сякаш бе задържал дъха си дълго време.

— По дяволите — успя да каже той.

— Както и да е — каза Коня. — Свършихме с тях. Сега, след като те бяха осъдени, нека ние да се махаме оттук.

След като каза това, той се качи върху мрежата.

Седмина сме, каза си Буун — Инид, Коркорън, вълкът, Коня, роботът, Шапката и, най-накрая, самият той. Преди бяха единайсет, но Мартин беше изпаднал от мрежата, а сега и тримата Неограничени изчезнаха.

— Ставаме все по-малко — каза като че ли сам на себе си. — Кой ли е следващият, който ще ни напусне?

Не може да си тръгвате, каза Шапката. *Има още.*

— Шапка, писна ни вече — каза Коркорън. — Писна ни от теб и от твоите Хора-Дъги, писна ни от съдилища и стоене тук. Играхме по свирката ти по-дълго, отколкото трябваше.

Вълкът плахо се приближи. Буун клекна и го прегърна с една ръка. Инид се приближи до двамата и застана до тях. Тъкмо почваше да казва нещо, когато изчезна.

Буун също вече не се намираше в ослепителната белота на кристалния свят. Вълкът бе до него, а се намираха в дефиле срещу високи хълмове, които се издигаха под бледото синьо небе. Хълмовете бяха покрити от древни, широко разклонени дървета и огромни камъни, които приличаха на сиви голи черепи, показали се от наклонената повърхност. Силен вятър духаше в дефилето. Далеч напред Буун можеше да види, че слънцето се отразява от водната повърхност.

Изправи се и се огледа наоколо. Кристалният свят беше изчезнал. Нищо наоколо не напомняше за него. Буун и вълкът бяха съвсем сами на едно съвсем различно място.

Той си помисли, че вероятно отново бе преминал отвъд, макар за това да не бе имало причина. Не бе имало нито опасност, нито заплаха.

Той не бе заплашен от нищо. Беше сигурен, че не бе направил нищо, за да доведе себе си и вълка на това място.

Обърна се към вълка:

— Какво мислиш за това? Какво имаш да кажеш?

Вълкът не отговори.

— Буун — извика някакъв глас. — Буун, тук ли си? Къде си?

— Инид! — извика Буун.

И това наистина беше тя и тичаше надолу по хълма, който всъщност не беше подходящ за тичане.

Буун се втурна по хълма срещу нея. Тя се спъна и той се протегна да я хване. Но докато се протягаше, той самият се спъна и се затъркаля надолу. Ноздрите му се напълниха с пръст.

Двамата се претърколиха долу до мястото, където стоеше вълкът. Само на няколко стъпки един от друг, те седяха и се смееха със смях, който признаваше, че ситуацията бе глупава. Буун се опита да приглади назад кичур коса, който бе покрил нейното лице. Изцапаната му с пръст ръка остави кален белег върху лицето й.

— Какво стана? — попита тя. — Какво ни доведе тук? Ти да не би да премина отвъд за пореден път?

Той поклати глава.

— Не съм преминавал отвъд. Нямах заплахата. Нямах нищо, което да ме принуди.

— Тогава какво?

— Не знам — отвърна той.

Приблужи се по-близо и протегна ръка.

— Носът ти е изцапан. Дай да го избърша.

— А другите?

— Предполагам, че са там, където ги оставихме.

— Буун, страхувам се. Имаш ли представа къде сме?

— Нямам — каза той. — Аз също съм изплашен като теб.

Двамата седяха един до друг и гледаха надолу из дивата, брулена от вятъра клисура. Вълкът бе пред тях.

Беззвучният глас на Хората-Дъги им заговори. Идваше от никъде и звънтеше в умовете им. В гласа нямаше нито заплахата, нито успокоение. Това беше един равен, мъртъв глас.

Чуйте ни внимателно. Нека поговорим за Вселената.

— Аз не бих могъл да говоря за вселената — каза Буун. — Не я познавам.

Един от вас, каза гласът, си е мислил за нея.

— Не съм си мислила за нея — каза Инид. — Но по едно време все пак размишлявах. Чудех се каква е целта ѝ.

Тогава внимавайте, каза гласът. Слушайте внимателно.

И внезапно ги прониза поток от мисли. Това беше непреодолима сила, поток от получути думи и беззвучни мисли, изпълнени с информация.

Буун почувства как краката му се подгъват, сякаш стоеше срещу невероятно силен вятър, който блъскаше по тялото и ума му.

— О, Господи! — прошепна той и се свлече на земята.

Сякаш през воал видя Инид, която седеше само на няколко стъпки настрани, и се опита да пропълзи към нея, стремейки се към малко топлина и съпричастност. Като че ги бе загубил в тази информационна буря, която го бе понесла и завъртяла.

После бурята спря и той се намираше проснат на земята в прахта. Вълкът бе малко встрани на хълма и виеше.

Буун пропълзя към Инид и се изправи в седнало положение. Тя бе застанала, сякаш не усещаше, че той е тук и въобще не знаеше къде е тя самата. Той се протегна и я притисна в обятията си. Тя се сгуши и той я прегърна още по-здраво.

— Какво се случи? — попита той. — Помниш ли нещо от това, което ни казаха?

— Не, не помня — промълви тя. — Чувствам, че всичко това е натъпкано в мен, но не знам нищо за него. Мозъкът ми ще се пръсне...

Някакъв друг глас им извика — груб, висок глас — глас, който можеше да бъде чут и използваше истински думи.

Буун се изправи. Нещо се люлееше над тях във въздуха и той видя, че е мрежата. Коня стоеше върху нея и приличаше на пиян моряк, който се разхожда по палубата на кораб по време на буря.

— Тръгвайте! — извика Коня. — Качвайте се на мрежата! Напускаме това място веднага щом се качите.

Мрежата се полюшна по-надолу и Буун повдигна тялото на Инид върху нея. Вълкът вече бе горе. Коня се доближи до ръба и протегна ръка надолу.

— Хайде, качвай се — каза той, сграбчи протегнатата ръка на Буун и го издърпа.

Коркорън стоеше в отдалечения край на мрежата, леко снишен, за да се закрепил. Роботът се жалваше.

— Цялата ми екипировка изчезна! — проплака той. — Цялата остана там. Сега как ще ви храня?

— Трябваше да заминем бързо — избоботи Коня. — Онзи рехав фалшив кристал се разпадаше под краката ни.

— Как разбра къде да ни откриеш? — попита Инид.

— Този телевизор, който ти открадна от розово-лилавия свят — обясни Коня. — Лежеше на мрежата с екрана нагоре. Погледнах го, а в същото време се чудех къде може да сте, и тогава ви видях на екрана. Щом ви видях, мрежата вече знаеше къде сте и дойдохме да ви вземем.

— Накъде отиваме? — извика Коркорън.

— Където трябваше да отидем първоначално — каза Коня, — ако не бяхме слушали Шапката. Отиваме при тази звезда, която на картата беше отбелязана с хикс.

— А Шапката? — попита Буун. — Няма го с нас.

— Искрено съжалявам — лукаво каза Коня. — Просто не можа да се качи на мрежата достатъчно бързо.

ХЕНРИ

Разплутата червенина на слънцето бе надвиснала над света. Свят почти празен, свят без трева или други растения, с изключение на самотното древно дърво, което се издигаше под хълма, на който бе Хенри. Той се надигна и се събра, сякаш очакваше опасност от забравения свят. Но всъщност опасност нямаше. През годините на скитничество бе видял твърде много, за да се страхува.

Небето потъмня така, като че ли се задаваше буря. Но нямаше никакви признаци, че буря ще има.

Краят на света, запита се той, или началото на края му, с едно умиращо слънце, изтърпяващо първия стадий от разпадането си?

Дървото под хълма нямаше сянка. И за пръв път през живота си Хенри усети пълна тишина. В небето нямаше нито една пееща птица, по земята не пълзеше нито едно насекомо, а нямаше и вятър. Всичко сякаш бе замръзнало.

Сетне един глас заговори в него:

Вие не сте оттук, нали?

Ако той все още беше телесен, удивлението му щеше да е огромно. Но сега нямаше как да знае това. Отговори спокойно и ясно:

Да, аз не съм оттук. Току-що пристигнах. Кой говори с мен?

Вътрешният глас каза:

Аз съм дървото. Защо не дойдеш при мен и не отпочинеш под моята сянка?

Но ти нямаш сянка, каза Хенри. Това разплуто слънце не прави сенки.

Говоря по стар навик, каза дървото. Той е от времето, когато все още имах сянка и можех да я предлагам. Много време мина откак за последен път говорих с някой друг. Обречен съм да седя тук самотно и да декларирам на висок глас безсмислени неща. Говоря само на себе си, тъй като няма никой друг.

Не се нуждая от сянката ти, каза Хенри. А и така е по-добре, щом нямаш сянка. Но от компанията и информацията ти се нуждая и ще се радвам, ако ги споделиш с мен.

След като каза това, той се понесе по-близо до дървото.

Каква информация би искал? попита го дървото. Може би не притежавам достатъчно, за да ти помогна, но ще ти кажа и малкото, което знам.

Ти си разумно дърво, каза Хенри, и си доказателство за някои вярвания у древните хора. Отдавна изгубената ми сестра убедено смяташе — а останалите ние мислехме, че е невъзможно — че дърветата ще наследят хората. Сега, щом срещнах теб, ми се струва, че тя може би е била права. Тя беше доста умна личност.

Ти да не би да си човешко същество? — попита дървото.

Отчасти, отвърна Хенри. Част от човек. По-правилно е да кажа — разнебитен. Кое то ме подсеща за друг въпрос. Какво се случи с онези игриви искри, които преди време покриваха небето? По едно време те бяха много.

Спомням си ги бледо, отвърна дървото. Ако се замисля, откривам спомени за тях в дълбоката си памет. В небето имаше много светлинки. Някои от тях бяха звезди, а някои бяха тези, които ти наричаш искри. Звезди все още съществуват и след малко ще ги видим. Когато слънцето приближи хоризонта на запад, те ще се появят на изток. Искри обаче няма да видиш. Те изчезнаха отдавна. Разпръснаха се. Оставаха все по-малко и по-малко. Сигурен съм, че не са умрели. Просто са се разпръснали, сякаш са отишли някъде. Би ли могъл да ми кажеш какво са хората? Всичките ли приличат на теб?

Не приличат на мен, отвърна Хенри. Трябва да знаеш, че аз съм странен. Бях започнал да се превръщам в искрица, но не се получи. Това е дълга история. Ако имаме достатъчно време, ще ти я разкажа.

Разполагаме с всичкото време.

А слънцето?

Аз отдавна ще съм мъртво и всяка следа от мен ще е изчезнала, преди слънцето да стане наистина опасно. След известно време то все пак ще убие планетата, която така или иначе вече е почти мъртва. Но има още време.

Това е добре, каза Хенри. Ти ме попита какво са хората, което ме кара да мисля, че тук няма хора.

Веднъж, доста отдавна, са се появили същества, които са били направени от метал. Някой каза, че не били хора, а техни копия.

Роботи, каза Хенри.

Не знаех, че се казват така. Не съм сигурен, че са съществували. Тук се разправяха много истории. Една от тях бе, че металните същества са отсичали дърветата, за да ги премахнат. Нямаше обяснение защо е трябвало да го правят, както нямаше и доказателство, че наистина са го правили.

Роботите сега няма ли ги?

Дори металът, отвърна дървото, не живее вечно. Но двамата с теб сме тук и си говорим. Бихме могли да станем приятели.

Ако желаеш, каза Хенри. Не съм имал приятел от много време.

Тогава нека бъдем приятели, каза дървото. Нека си седим тук и си разговаряме. Ти каза, че някой мислел, че дърветата ще наследят хората. Това означава ли, че е трябвало да заемат мястото на хората?

Именно. Дори тогава, преди много време, съществуваше предположение, че човешката раса ще изчезне и нещо друго ще трябва да заеме мястото ѝ.

Защо нещо би трябвало да заема мястото ѝ?

Не мога да ти кажа. Няма основателна причина за това, но пък хората вярваха, че на тази планета трябва да има доминираща раса. Преди хората това са били динозаврите, а преди динозаврите са били трилобитите.

Не съм чувал нито за динозаврите, нито за трилобитите.

Не са били чак толкова много, каза Хенри. Динозаврите са били огромни и вероятно броят им не е бил голям. Трилобитите са били по-малки и са били повече. Важното е, че и трилобитите, и динозаврите са измрели.

И човекът е заел мястото на динозаврите?

Не веднага. Било е нужно малко време.

И сега съм аз, едно дърво? Аз ли съм доминиращо?

Мисля, че е много вероятно да си ти.

Странното е, каза дървото, че никога не съм мислило за себе си като за нещо доминиращо. А може би в днешно време това не е и

толкова важно. С трилобитите, динозаврите и хората по-различно ли е било?

За трилобитите не знам, отговори Хенри. Те са били доста глупави. Динозаврите също са били глупави, но са били и гладни. Изяждали са всичко, което видят. Хората също бяха гладни. Те контролираха всичко.

Ние не сме гладни, каза дървото. Нашият живот идва от почвата и слънцето. Не се борим с никого, нямаме врагове и на никого не сме били пречка. Сигурно грешиш. Ако големият град те прави доминиращ, то ние никога не сме били и няма да бъдем доминиращи.

Но ти можеш да мислиш и да говориш.

О, да, с нас винаги е било така. Преди време, когато бяхме повече, си говорехме по целия свят. Бяхме най-мъдрите неща в света, но не използвахме своята мъдрост. Нямаше как да я използваме.

Би ли могло да ми предадеш, попита Хенри, част от твоята мъдрост?

Идваш твърде късно, тъжно каза дървото. Аз вече съм старо и изкуфяло. Налегнала ме е забрава. Може би беше необходимо цяло общество от нас, за да бъде запазена мъдростта. Сега няма общество. Ти дойде твърде късно, мой нови приятелю. Няма вече какво да ти дам.

Съжалявам, промълви Хенри.

Още един неуспех, каза сам на себе си. Трилобитите, динозаврите, хората — поне в този свят те се бяха провалили. Дърветата също. Дори ако дърветата бяха оцелели, това пак щеше да е провал. Мъдростта сама по себе си е безполезна. Ако няма никакъв начин да бъде изразена с действия, тя няма стойност.

Обезпокоен си, каза дървото.

Да, обезпокоен съм, отвърна му Хенри. Макар и да не знам защо е така. Трябваше да се досетя как ще свърши всичко.

СЕМЕЙСТВОТО

Тимъти се настани удобно на стола, облегна се назад и протегна дългите си крака пред себе си.

— След толкова месеци — каза той — най-сетне започвам да разбирам какво всъщност става тук. С голямата помощ на Хюго, разбира се. Той ме насочваше, съветваше и ме срещаше с други създания, които също ми помагаха.

— Не го слушай — каза Ема на Инид. — Той още държи на старите си навици. Стои с дни в кабинета си и дори не слиза за храна. Някой от свитата на Хюго трябва да му носи яденето горе, а сега и този глупав робот, който дойде с теб...

— Роботът ни помага много от мига, в който е пристигнал — прекъсна я Хюго. — За моите хора работата в кухнята и другите задачи бяха твърде тежка работа, но роботът веднага пое всичко в свои ръце. Той е вълшебник в готвенето и има необходимите способности.

— Още не е наясно как да приготви едно хубаво овнешко филе — изръмжа Хорас от далечния ъгъл на стаята.

— Трябва ли непрекъснато да се оплакваш? — сръза го Ема. — И да не е готвенето, все ще измислиш нещо друго. Надявам се, че си спомняш какво ни каза Тимъти, когато се съгласи да ни доведе тук. Помоли те да не причиняваш никакви неприятности. И това беше всичко, което се искаше.

— Каза ми още — викна Хорас — да си държа устата затворена! Всичко, за което те моля, каза той, е да държиш затворена голямата си уста.

— Длъжен съм да кажа — обади се Тимъти, — че не се справяш много успешно с тази задача.

— С изключение на оплакванията, той се държи доста добре — защити го Ема. — Не е стъпил вън от къщата и не се е карал с никой от

твоите странни съседи. Определено не разбирам как се погаждаш с тях.

— Аз самата — намеси се Инид — не виждам никаква необходимост да се излиза извън имението. Това местенце е просто чудесно! Не виждам големи разлики с Хопкинс Ейкър, с изключение само на планините.

— Права си — съгласи се Коркорън. — Това е най-приятното място, което някога съм виждал. И много ми напомня за Хопкинс Ейкър. Разбира се, аз и Буун прекарахме съвсем малко време там, но...

— Не мога да проумея откъде разбра, че белязаната с хикс звезда сочи именно това място? — обърна се Буун към Коня.

— Казах ти вече — измърмори Коня. — Хиксът ме накара да реша, че това е някакво специално място. Затова и се насочих насам.

— Но нали ти бе този, който каза, че хиксът може и да означава предупреждение? — каза Коркорън.

— Можеше и да е така — съгласи се Коня, — но понякога обичам да рискувам.

— Лично аз — каза Тимъти — се радвам, че си рискувал. Сред всички тези извънземни, колкото и да са внимателни, ми беше скучно. Сега семейството, или по-скоро това, което е останало от него, е заедно.

— Имате ли някаква вест от Хенри? — попита Инид.

— Не. Никаква. Хенри никога не е казвал къде отива. Както някои от нас биха казали, той си е един призрак. Винаги се промъква и изплъзва.

— Отново голямата ти уста — каза Ема. — Ти никога не си харесвал Хенри. Винаги си говорил ужасни неща за него. Време е да се промениш. Той може и да е мъртъв.

— Хенри мъртъв? — изсмя се Хорас. — Той никога няма да умре. Няма какво да му се случи.

— Последния път, когато го видях — обади се Коркорън, — той ми каза, че тръгва да търси тези от вас, които бяха с Машината на Мартин.

— Е, все пак не успя да ни намери — язвително процеди Хорас. — Сигурно нещо друго го е заинтересувало.

Те седяха в салона и си почиваха след един превъзходен обяд. От трапезарията се носеше приглушеното топуркане на прислугата, която

разчистваше порцелановите съдове и сребърните прибори.

— Ако някой иска още едно питие, да заповяда — посочи Тимъти към бара.

Единствен Хорас се изправи, замъкна се до бара и си наля втора чаша коняк.

— Струва ми се, че си доволен от това място — обърна се Коркорън към Тимъти.

— Да, доста доволен съм. Къщата и земите наоколо ми носят хубави спомени. А и отново имам работа. Защо не останеш при нас? Убеден съм, че Центърът ще ти намери някакво място без никакви проблеми.

Коркорън поклати глава.

— Моят дом е в двайсети век. Там е моята работа и изгарям от нетърпение да се върна отново към нея.

— Значи вече си решил — каза Буун.

— Коня се съгласи да ме закара. Ти няма ли да дойдеш с нас?

— Не. Мисля, че ще остана тук.

— А ти? — обърна се Инид към Коня. — Ще се върнеш ли при нас?

— Може би ще ви посещавам от време на време, ако нямате нищо против. Но има още много неща за разглеждане, милиони светлинни години за пътуване и много местенца за откриване.

— Би ли ми отговорил на един въпрос, преди да тръгнеш?

— Разбира се.

— Какво всъщност се случи с Мартин? Ти каза, че е паднал от мрежата. Но аз мисля, че си го бутнал.

— Дори не съм го докосвал — възрази Коня. — Само казах на мрежата.

— Каза на мрежата да го хвърли, така ли?

— В устата ти звучи толкова безсърдечно!

— Ами това си е безсърдечна постъпка, нали така? Ти си го зарязал наред пространството.

— Не. Казах на мрежата да го остави в друго време на друго място. На Земята, в двайсет и трети век.

— Защо именно там?

— Не му желаех злото. Просто исках да се отърва от него и да го пратя на място, което да не може да напусне и където няма да може да

причинява неприятности. Няма да разполага с Машина, така че ще трябва да остане там, където е попаднал.

— Нещо все още ме озадачава — намеси се Коркорън. — Кой, по дяволите, беше Мартин? Останах с впечатлението, че е донякъде свързан с Хопкинс Ейкър и с другите като вас — от Плейстоцена и Атина. Нещо като преден пост. Но когато научи, че някой разпитва за едно несъществуващо място — Хопкинс Ейкър, той изчезна яко дим. Следващия път, когато го видяхме, работеше за Неограничените и ги разкарваше насам-натам с една открадната Машина на времето.

— Не открадната — възрази Коня. — Той каза, че е платил за нея.

— Все пак е била открадната от Инид — каза Буун. — Може би не от Мартин, но все пак от някого.

— Доколкото си спомням — заяде се Хорас, — именно ти, Коркорън, му беше казал, че някой разпитва за Хопкинс Ейкър.

— Той ме беше наел — отвърна Коркорън. — Просто работех за него. Плащаше ми богато за работата ми. Чудя се откъде ли е взимал парите? Не от вас, със сигурност. Впечатлението ми е, че не разполагате с пари, подобни на онези.

— Сигурен ли си, че бяха истински? — попита Хорас.

— Може и да са били — каза Инид. — Той разполагаше с две Машины — голямата и тази, която взе Стела. Щом можеш да пътуваш във времето, не е трудно да откриеш съкровище, да спечелиш лотария или да използваш някой подобен начин за печелене на пари. Така и Дейвид си набавяше малките суми, които му бяха необходими за покупките, които носеше от пътуванията си.

Тимъти кимна:

— Съмнявам се, че някога ще разберем кой беше Мартин. Без съмнение твърде нечестен човек. Трябва да призная, че му имахме пълно доверие, макар да не го харесвахме. Дейвид го срещна в Ню Йорк и беше отвратен от него. Не беше никак приятен човек.

— Беше предател — обади се Хорас. — Когато разбра, че ще имаме неприятности, ни изостави.

— Както казах — продължи Тимъти, — вероятно никога няма да разберем кой бе той.

После се обърна към Коня:

— Напълно ли си убеден, че си се отървал от него? Че няма отново да се появи и да ни причини неприятности?

— Той е в капан — отвърна Коня. — Няма къде да отиде без Машина.

— Всички се чувстваме по-добре сега, когато ни каза как си постъпил с него — каза Инид. — Благодаря ти. Има още едно нещо, което можеш да направиш за нас.

— Кажи го. Дългът ми към теб никога няма да бъде напълно изплатен — каза Коня.

— Би ли могъл да вземеш Машината, която оставихме на Магистралата на Вечността и да ни я донесеш? Една Машина винаги е от полза.

— А също — добави Тимъти — ще представлява и интерес за Центъра.

Вълкът се надигна от един ъгъл, където спеше до паница с телешко месо, и се заклати през стаята, като най-сетне легна до стола на Буун.

— Искате да излезе навън — предположи Инид.

— Още не се е помолил — каза Буун. — Сега обмисля. Когато реши, ще се помоли.

Хорас се надигна и отиде до бара за още една чашка коняк.

— Забравих да ви спомена нещо — започна Тимъти, — нещо, на което се натъкнах, докато преглеждах някои записки. Копие от документ, датиращ от 24–25 век. Това е първото нещо, свързано със Земята, което срещам, откакто съм тук. Земята не е спомената по име, но съдържанието недвусмислено доказва, че става дума именно за нея. Документът разказва за появата на религия, която се базирала на някакъв древен предмет. Сведението не изяснява същността му, но той изглежда изпълнява ролята на месия, който роптае против технологията и проповядва философията за обръщане навътре, за откриване истинската същност на човека и отхвърляне на материалното развитие. Това да ви звучи познато?

— Разбира се — отговори Инид. — Точно такова учение подведе човешката раса и я подготви за Неограничените.

— Промеждутъкът от време е доста голям — възрази Буун. — Идеите не живеят милиони години. Губят значението си и се превръщат в отживелици.

— Не съм убеден в това — каза му Тимъти.

— Ако в началото култът е получил широко разпространение, той би оцелял — особено ако конкретният предмет издържа много време. И когато възникнат определени обществени отношения, а това става циклично, същността на култа би могла отново да се разпростре.

— Смятам, че е възможно — призна Коркорън. — По мое време култовете, които бяха свързани с вяра в магиите, се множаха бързо.

— Нашият народ никога не е знаел за съществуването на такъв предмет — каза Ема. — Ако го е имало, поне щяхме да сме чували за него.

— Но идеите, които е проповядвал, ги имаше — защити се Тимъти. — Вероятно той е изчезнал във времето, тъй като мисията му е била завършена. Хората вече са били възприели неговото учение. То постепенно е щяло да се превърне в част от общественото съзнание. Хората са могли да забравят произхода му и да повярват, че философията му всъщност е резултат на тяхната собствена неизбежна логика, на техния собствен фино настроен интелект.

— Не вярвам на нито една дума от това — възпротиви се Ема. — Това е само древен мит.

— Може и така да е — допусна Тимъти. — Но все пак представлява интерес.

— Струва ми се — подхвърли Коркорън, — че си попаднал на най-подходящото за теб място.

— Отначало се боях — каза Тимъти, — че работата в Центъра ще е толкова особена, че няма да ставам за нея. Но дори моите повърхностни познания за земната история се оказаха ценни за изучаването на развитието или изчезването на различните култури. Центърът се интересува какво всъщност е позволило на Неограничените да успеят в усилията си. Пътуването във времето също е първостепенен въпрос за Центъра. Имаше слухове, че Неограничените вече го владеят, но същността му не беше открита. А сега, когато Хората-Дъги ги отведоха, всякакъв контакт с тях е изгубен. Но ако можехме да прегледаме Машината, която е останала на Магистралата на Вечността...

— Уверявам ви — обеща Коня, — че тя ще ви бъде доставена.

— Би било още по-добре — каза Тимъти, — ако разполагахме с мрежата ти, макар и за кратко. Просто да я огледаме.

Коня поклати глава.

— Съжалявам, но не мога да ви я оставя дори за миг. Тя е наследството на моя народ. Мъдrecи от най-дълбокото ни минало ми се явиха и ми помогнаха да се сдобия с нея, но вече не мога да ги моля да помогнат и на други.

— Разбирам — каза Тимъти. — На твоє място и аз бих постъпил така.

— Трудно ли ти беше — попита го Инид — да работиш с извънземните в Центъра?

— В началото — отвърна Тимъти, — но не и сега. Свикнах с тях, а и те с мен. Когато за пръв път контактувах с тях, не ми позволиха да ги видя, понеже се боях, че ще ги сметна за чудовища.

Той сви рамене.

— Много от тях наистина са чудовища. Но вече не ги отбягвам като ги срещам, нито пък те мен. Удобно е да се работи с тях.

Вълкът се примъкна по-близо до Буун и сложи муцуната си в скута му.

— Сега вече се моли — каза Инид.

— Така е. Ще му отворя вратата.

— Не — спря го Инид. — Нека аз да го изведа. Тук става задушно. Трябва ми глътка чист въздух.

Тя се изправи и повика вълка. Той я последва с видимо удоволствие.

— Връщам се веднага. Просто ще глътна малко въздух.

Буун погледна вълка.

— Бъди добро животно. Недей да гониш нищо. Дръж се прилично и внимавай да не изплашиш някого.

После вълкът и Инид излязоха. Хорас се изправи и отново се насочи към бутилката с коняк.

— Не мислиш ли, че пи достатъчно? — обади се Тимъти. — Все още е рано.

— Защо все го унижаваш? — избухна Ема. — Унижи го още когато ни доведе тук. И оттогава непрекъснато го унижаваш. Говориш му точно така, както току-що Буун говори на вълка. Каза му да бъде добро момче.

— Аз също му го казах — потвърди Тимъти. — Това беше част от сделката, която сключихме. Не можех да те оставя навън в

пустошта, а пък ти не искаше да дойдеш без него. Тъй че, говорих със съвета на Центъра...

— Той се притеснява за Конрад и роботите — прекъсна го Ема. — Беше се привързал към тях.

— Не можех да убедя Центъра да пусне вътре групата роботи. Във всеки случай те и не биха дошли. Щяха да са нещастни тук. Навън се справят добре сами. Обработват голяма част от едни девствени земи, които сами са открили, и ще доставят храна за Центъра.

Хорас, без да обръща внимание на спора, пълнеше отново чашата си. Ема отиде до него и го хвана за лакътя.

— Хайде. Няма защо да стоим тук и да ни обиждат. Ще се качим горе. Може да дремнеш малко.

Без да възрази, Хорас пое с нея нагоре по стълбите. Взе и бутилката.

Когато изчезнаха, Тимъти се размърда смутено:

— Трябва да се извиня за тази неприлична семейна кавга. Но подобни разправии се повтарят непрекъснато. Това, което казах на Ема, е истина. Не можех да я оставя извън стените. Трябваше дълго да убеждавам съвета да се съгласи с пускането на Хорас вътре. От месеци насам той върши само глупости.

— Не се притеснявай за нас — успокои го Коркорън. — Ние с Буун видяхме в Хопкинс Ейкър Хорас с типичния му стил. Разбираме те.

— Центърът извади голям късмет с роботите — каза Тимъти. — Те ще разрешат някои специфични проблеми с храната. Разполагат с две парни машини и са построили няколко групови плуга. Разорават почвата, обработват я — няколко хиляди акра, ако си спомням точно. Догодина по това време ще са отгледали тонове продукция.

Коркорън смени темата:

— Ти ни разказа какво ви се е случило, след като напуснахте Хопкинс Ейкър — как сте се приземили на ръба на кратера с манастира в подножието му. Но не разбирам кой е преместил манастира тук, докато вие сте били вътре.

— Сигурно Неограничените — предположи Тимъти. — Те са го оставили като капан за някой, който влезе в него. Ние сме го задействали.

— Изглежда ми странно, че са го нагласили да дойде тук — каза Коркорън. — Хрумвало ли ти е, че капанът може да е бил заложен от тези тук, в Галактическия Център?

— Питам, но те твърдят, че не знаят нищо за това. Предполагам, че никога няма да разберем кой го е направил — сви рамене Тимъти и смени темата. — Когато Коня ни донесе Машината на Инид, ще бъде възможно да вземем и другите две, за които знаем. Но макар Хорас да прочете указанията на контролното табло, той не може да си ги спомни. А Машината, която си оставил до разрушения град?

Коркорън поклати глава:

— Не мога да ти помогна. Имах бордовия дневник на Дейвид, но го оставих в нея.

— Е, добре, ще измислим нещо. Може да открием начин да установим местоположението поне на едната.

— А Хората-Дъги? — попита Коркорън. — Ти каза, че Центърът никога не е чувал за тях, преди ние да ги споменем.

— Нямахме никаква представа — призна Тимъти. — Смятам, че сега може да се положат известни усилия за контакт с тях, но може да се окаже твърде трудно.

— Възможно е да стане точно така. Шапката каза, че те са най-старата разумна раса във вселената.

Буун се надигна от стола.

— Ще ме извините, но трябва да изляза и да видя дали вълкът не върши никакви поразии. От време на време трябва да бъде наглеждан.

Изчака за момент, но никой от останалите не изяви желание да го придружи. Останаха по местата си.

Щом излезе, той веднага видя Инид, седнала на един от столовете, разположени в средата на подобния на градина хълм, който се простираше пред къщата.

Когато стигна до стола, той се наведе и я целуна. Тя протегна ръце и го задържа. Той я целуна отново — една много по-дълга целувка.

— Чаках те — прошепна тя. — Защо се забави толкова?

— Заприказвахме се.

— В компанията на Тимъти човек винаги се заприказва.

— Симпатичен ми е — каза Буун. — Лесно е да го харесаш.

— Вземи си стол и седни до мен. Имаме много да си говорим.

Доста надолу по склона, малко над пътя, който минаваше покрай имението, вълкът галопираше насам-натам и изследваше храстите.

— Том — започна Инид, — какво си спомняш от това, което Хората-Дъги ни внушиха насила?

— Твърде малко. Отделни парчета. Те го вложиха в нас като несмилаема маса, но сега почва да се прояснява.

— Дадоха ни куп знания, които се нуждаят от известно време, за да бъдат абсорбирани. Не сме разговаряли за това, но може би сега му е времето.

Буун кимна:

— Може би. Аз все още не разбирам защо избрах точно нас.

— Трябва да са доловили, че аз дълги години размишлявах върху значимостта на вселената. А ти, предполагам, си бил избран като опитен събирач на информация. Какво точно си спомняш?

— Не много все още. Това, което най-ясно си спомням, е че са необходими за появата на живот във вселената някои определени и много специфични условия. По-голямата част от физиката и химията ми се губят, но се сещам нещо свързано със съществуването на неустойчивите звезди. Добавени към устойчиви звезди, те трябва да се превърнат в свръхнови, за да разпръснат по-тежките елементи, които правят живота възможен.

Инид сбърчи чело.

— И аз помня нещо от това. Но главата ме заболява само като си помисля за него. Те като че ли искаха да ни кажат, че вселената е фабрика, създаваща живот, от който — поне от някои негови форми — трябва да възникне интелектът. Те приемаха вселената като машина за производство на живот и съзнание. Без интелект вселената би загубила предназначението си.

— Говориха и за произхода на вселената — но не като теория, а сякаш бяха убедени. Но това надхвърля разбирането ми, макар дори и в моето време астрофизиците да изследваха нещата до част от микросекунда след възникването на вселената. Инид, в твоето време тази частица от микросекундата беше ли изследвана?

— Не знам. Нали помниш, Том, че ние бяхме отцепници от своята цивилизация. Хората-Дъги говореха за по-висш стадий на интелект, за някакви инстинкти, които не се базират на логиката. Те го

разказваха така, сякаш вече го бяха постигнали. Може би ние никога няма да разберем всичко, което са ни казали.

— Възможно е. Но мисля, че по-голямата част ще ни стане ясна с течение на времето. Трябва да чакаме.

И може би, помисли си той, все пак няма да разберат напълно. Дори Хората-Дъги вероятно не бяха способни да постигнат пълното разбиране на живота и вселената. Но той знаеше, че те още търсят. Както и тук, в Галактическия Център. Както и другаде, по други начини. Отговорите все още бяха неясни. Ала стремежът да бъдат разкрити съществуваше. И докато той съществуваше, с него бе и надеждата, че загадката на смисъла на вселената евентуално ще бъде разрешена.

Седяха мълчаливо един до друг и се държаха за ръце. Топлината на слънцето ги обливаше и те можеха да доловят аромата на цветята, разцъфнали в пръснатите наоколо лехи. Подредеността на поляната създаваше чувство на доволство.

— Коркорън и Коня скоро ще ни напуснат — каза Инид. — Ще ми е неприятно да ги гледам как си тръгват. Тимъти ми каза, че Центърът би могъл да ги използва, а и на него самия ще му липсват. Помислих си, че и ти също можеш да заминеш, независимо, че каза, че ще останеш. Но днес ти обеща на Центъра, че ще се обучаваеш тук.

— Това беше само повод, за да остана. Трябваше да намеря някакъв повод, а не можех да им кажа, че оставам, защото има една жена, която намерих и която обичам.

— Никога не си ми казвал това преди. Аз разбрах, че те обичам още когато ме държеше в прегръдките си, а аз плачех за Дейвид. Нуждаех се от сила и ти ми даде сила и разбиране.

— Не можех да ти го кажа преди — каза Буун. — Бива ме в обикновените думи, но другите изречения идват трудно.

Долу, в подножието, имаше някакво раздвижване.

Буун скочи на крака и викна:

— Вълка!

— Хванал е нещо — каза Инид. — Или го преследва.

Вълкът се подаде от един храсталак. Подхвърли нещо във въздуха и го улови с уста. После се приближи към тях с лек тръс. Уловеното нещо беше Шапката.

Вълкът пусна Шапката пред тях и подскочи от радост.

— Открил е старата си играчка — каза Инид. — Намерил е отново куклата си.

Шапката се съживи и седна.

Вие нищо не разбирате, каза той. После отново припадна.

Вълкът грабна отпуснатата кукла и спокойно пое нагоре по поляната.

МАРТИН

Мартин отклони потрошения си автомобил от пътя и се насочи надолу по склона на едно дере. Батерията отново се беше изтощила и щяха да са необходими няколко часа, за да я зареди от соларния прозорец и да подкара колата отново. Когато спря в дерето, той със задоволство отбеляза, че автомобилът е доста добре скрит от пътя. В тази нещастна страна имаше много малко движение. Но най-добре беше да прикрие колата си. Дори и толкова разбита, тя все още съдържаше елементи, които можеха да привлекат крадци.

Мизерен свят, помисли си той. Без пари, без идеали, без закони. Всеки сам налагаше правото си, ако имаше мускулите да го приложи.

Ако преценката му беше вярна, имаше световна икономическа криза. Не беше сигурен в това, тъй като не разполагаше с нужната информация, а изглежда нямаше и кой да му я даде. Бяха му казали, че все още има радио, макар и в изсушеното от слънцето мижаво селце, до което се беше приземил, никой да не разполагаше с радиоприемник. Какво оставаше за телевизия, ако въобще все още съществуваше такова нещо като телевизия...

Като ги беше попитал за вестници, жителите на селцето го бяха изгледали неразбиращо. Те никога не бяха чували за вестници.

Когато се беше появил преди няколко седмици, спускащ се по пътеката към селото, хората бяха побягнали, бяха се скупчили на групички и го наблюдаваха, сякаш бе някакво диво животно, изскочило от бърлогата си сред далечните възвишения. След известно време един възрастен човек, който изглежда беше нещо като старейшина, го приближи и заговори на език, който въпреки непознатите интонации и думи, се разбираше. След като чу това, което му обясни Мартин, онзи явно не му повярва, допря пръст до слепоочието си и го завъртя, като искаше да каже, че Мартин не е наред.

Дадоха му храна и подслон от добро сърце. През следващите дни научи, че е на Земята в двайсет и трети век, макар че никой не знаеше точната година. Като чу това, той изруга наум онзи изрод Коня, тъй като беше убеден, че именно Коня го е бутнал от мрежата.

Няколко седмици се справяше с всичко, без да е сигурен доколко. В онова селце беше учудващо лесно да загубиш представа за почти всичко. Помагаше в прекопаването на царевицата, което не му се нравеше особено, и в носенето на вода, която трябваше да взима от малко, полупресъхнало поточе, течащо на около половин миля от селото. Научи се да поставя примки за зайци и се опита да се научи да стреля с лък, но без особен успех.

От разговорите със селяните научи за някаква пътека, която била малко по-добра от просеката, по която бе стигнал в селото. Намирала се на север и вероятно излизала на по-широк път, водещ от изток на запад. По него човек можел да стигне до градове. Мартин подозираше, че става дума всъщност за големи села, но все пак щяха да са с повече хора и по-годни за живеене. От подмятанията за слабата заетост на населението, за отмирането на търговията и за изчезването на парите, Мартин беше заключил, че се намира по време на дълбока световна икономическа криза.

Случайно под един навес беше открил разбита кола със слънчеви батерии. Като я разгледа, установи, че тя все още може да се движи. Намери собственика ѝ и разбра, че явно колата няма да му е необходима. Човекът нямаше намерение да пътува никъде, а и не знаеше как да я управлява. След дълъг пазарлък, Мартин я получи срещу ръчния си часовник, който всъщност беше толкова необходим на човечеца, колкото и колата — часът въобще не интересуваше хората от селцето.

И така, сега той се намираше в дерето и чакаше батериите на разбитата машина да се презаредят. Вчера беше стигнал до по-широкия път, за който му бяха разказали, и разпозна в него останките на една от големите трансконтинентални магистрали, пресичащи страната от бряг до бряг. Беше се насочил на запад, тъй като смяташе, че се е приземил някъде из американския югозапад. Следователно не беше много далеч от Тихоокеанската зона, където евентуално можеше да намери някои от по-големите градове сигурно вече твърде жалки, но по-добри от селцето, което беше напуснал.

През целия ден по магистралата бе срещнал само три коли. Една от тях се движеше със слънчева енергия, но беше по-нов модел и в по-добро състояние от неговата. Другите две бяха с двигатели с вътрешно горене. От сладникавата миризма на изгорелите им газове заключи, че вероятно използват алкохол като гориво.

Сега, встрани от пътя, в дъното на дерето, той изтощен слезе от единствената, при това — сгъваема, седалка в автомобила. Дори и по по-гладката повърхност на старата магистрала, пътуването с разнебитената кола беше тежко и мъчително. Струваше му се, че всеки мускул го боли от друсането.

Отдалечи се на няколко крачки от колата и се протегна. В дерето беше тихо. Нямаше вятър, не се чуваше и жужене на насекоми. Високо в бледо-синьото небе се рееше самотна птица, която може би беше орел, но по-скоро приличаше на мишелов. Склоновете на дола се спускаха от двете страни — промити и разядени от ерозията, напукани по повърхността от безмилостния пек. Тук-там от пръстта се подаваха малки камъни. Купчини от паднали камъни лежаха на дъното на дерето.

На известно разстояние от мястото, където бе застанал, дерето рязко извиваше в друга посока. Той тръгна натам, но се спря втренчен в склона отляво. От него се подаваха стара бяла кост и лъскав, блестящ дървен рог. Изровен от ерозията, от повърхността се беше показал отдавна погребан череп.

Беше волски череп, но твърде масивен, за да е принадлежал някога дори и на най-голямото домашно животно.

Сигурно беше бизон, но бизон от Дивия Запад. Това, което виждам, каза си той, е праисторически бизон, едно от онези чудовищни животни, които първите хора в Америка са преследвали. Като погледна по-надолу от черепа, Мартин видя да се белеят и други парчета кости. Преди колко ли години, почуди се той, този погребан звяр е пасял прерийна трева? Тогава е било прерия, а сега пустиня. Отговори си сам — двайсет хиляди години, а може би и повече. Вероятно преди време подобна находка би осигурила някакво възнаграждение. Но ако светът в момента бе такъв, какъвто Мартин мислеше че е, то никаква награда нямаше да има.

В продължение на няколко фута в дерето се издигаше малка скална издатина, която бе успяла да устои на течащата някога вода.

Когато я заобиколи, за миг пред очите му припламна отразена слънчева светлина. Той озадачен спря. Искрицата бе дошла откъм нещо вградено в стената. Сега бе изчезнала, но вграденият предмет още блестеше.

Мартин бавно се приближи и застана срещу сияещия предмет. Това беше сфера, която бе толкова гладка, че наподобяваше тези, които навремето са използвали гадателите. Имаше големината на баскетболна топка. Повърхността ѝ беше толкова гладка и отразяваща, че той видя отражението си в нея. Сякаш се беше погледнал в криво огледало.

Вдигна ръце да измъкне предмета от пръстта и той му заговори.

Любезни господине, каза нещото, вземете ме и ме подръжете в ръцете си. Обградете ме с топлината на човешкото същество, дайте ми любящата си милост. Толкова дълго бях сам!

Мартин застина. Ръцете му все още бяха протегнати, но без никакво движение. Зъбите му изтракаха от внезапен страх. Нещо му бе проговорило направо в мозъка — той беше уверен, че не беше чул звук от изречени на глас думи. Това беше същият начин на говорене, който използваше и онзи куклоподобен глупак, Шапката.

Освободете ме, молеше гласът. Измъкнете ме и ме задръжете. Ще ви бъда приятел и верен слуга. Не ви моля за нищо повече от това да ме задръжите при себе си. Няма да понеса мъката от вашето заминаване.

Мартин се опита да каже нещо, но от гърлото му излезе само хъркане.

Не се бойте от мен, каза гласът. В състоянието, в което съм, нямам сила да ви навреда, а дори да имах, не бих си го и помислил. Чаках толкова дълго, цяла вечност. Моля ви, любезни господине, смилете се над мен. Вие сте последната ми и единствена надежда. Няма да имам друг шанс. Не мога да издържа вечността сам.

Най-после Мартин проговори. Думите му бяха задавени и забързани, сякаш се боеше, че няма да може да ги изрече.

— Какво си ти? Наистина ли разговаряш с мен?

Наистина разговарям с вас, каза сферата. Аз ви чувам в ума си и ви говоря с ума си. Изречените от вас думи не означават нищо за мен. Аз не чувам звуци. Преди време имах слух, но отдавна вече не е така.

— Но какво си ти?

Това е дълга история. Накратко, аз съм древен предмет от загадъчна раса, за която сега няма данни.

Проклетото нещо лъже, помисли си Мартин.

Сферата запротестира:

Не ви лъжа! Защо да ви лъжа — вас, моят спасител?

— Не съм казал, че лъжеш. Не съм казал нищо.

Помислихте си го. И аз сметнах, че ми говорите.

— Боже мой! — възкликна Мартин. — Ти ми четеш мислите! Можеш ли да четеш мислите на всеки?

По този начин общувам, отвърна сферата. Да, аз мога да чета мислите на всяко разумно същество, което е достатъчно близо.

— Добре, добре.

Той пристъпи и измъкна сферата. Зад нея остана кръгъл отпечатък. Беше масивна и създаваше впечатление за компактност, но не беше тежка. Поддържа я за миг, после внимателно я постави на земята и клекна до нея.

Любезни господине, това означава ли, че ще ме задържите?

— Да, мисля, че ще те задържа.

Никога няма да съжалявате за това, каза сферата. Аз ще бъда най-добрият приятел, когото някога сте имали. Ще бъда ваш...

— Нека не говорим за това сега — прекъсна я Мартин. — Ще говорим по-късно.

Той я вдигна и се запъти към колата.

Къде отиваме, господине?

— Нося те към моята кола. Ще те оставя там. После ще свърша някои неща. По-късно ще се върна.

Ще се върнете ли? Скъпи приятелю, наистина ще се върнете, нали?

— Имаш думата ми — каза Мартин.

Постави сферата в колата и тръгна обратно по дерето, като доста задмина мястото, където бе намерил кълбото.

Тук е достатъчно далеч, каза си той. От такова разстояние няма да може да ми чете мислите. Или поне се надяваше да е така. Беше му хрумнала една идея и искаше да я обмисли насаме.

Това е нещо ново, помисли си той. Сигурно можеше да бъде от полза. Може би това, ако бъдеше използвано разумно, щеше да е ключът към по-добър живот в това забравено от Бога място. Умът му

работеше трескаво. Разглеждаше идеята от всички страни. Сферата даваше много възможности и той трябваше да ги обмисли внимателно.

В този безумен свят все трябваше да има нещо, което човек би могъл да предложи, нещо, което да се окаже важно. На хората богатства не им бяха нужни, тъй като тук нямаше богатства за даване. Надеждата за богатства щеше да е напразна и всеки щеше да го разбере. Но самата надежда — истинската, чиста надежда — това бе нещо друго. Ако имаше начин да им се предложи надежда, те биха я купили. Щяха да се трупат в хиляди тълпи само при полъха на надеждата. Но това трябваше да е нещо повече от празна надежда. Трябваше да е нещо, което да разбуди истинска вяра.

Той се замисли за вярата и за трудността това да се постигне. Ходеше напред-назад, мислеше за надеждата и вярата и за това какво би могъл да спечели от разпалването на една изпълнена с надежда вяра. Може би малко по-лесен начин на живот, но не и пари. Можеше да спечели обществено положение и власт. А притежавайки положение и власт, един способен човек би могъл да направи много.

Умът му се бореше с идеята, която бе доловил, а също и със загадката на древния предмет, макар и още да не бе повярвал изцяло, че тази сфера е дело на древна раса.

Малко религия би свършила работа. За Бога, точно това беше — религия! Един нов месия и едно древно произведение на изкуството, действащи в свещена и тайнствена атмосфера.

Приклекна и се задълбочи в новото си хрумване. Трябва да започна постепенно, каза си той. Без големи изхвърляния, без шумни сбирцища. Тихо и скромно трябва да остави акцията да се разраства заедно със слуховете и мълвата за нея.

За да успее, трябва да казва на хората това, което те искат да чуят. Постепенно трябва да открие желанията им и после да им обещае мечтите им.

Оставаше още един въпрос — какво всъщност беше сферата? Едва ли, както сама му бе казала, беше предмет, изработен от древна раса. Въпреки че, вярно или не, тази идея можеше да се добави към неговото хрумване по свършен начин. Замисли се за всички възможности, които можеха да му разкрият какво е сферата, но ги отхвърли една по една. Само си губя времето, каза си той. Точно в

момента не му беше необходимо да знае какво е сферата. Можеше да я използва и без да знае какъв е произходът ѝ.

Върна се отново към плана си и го премисли изцяло. Търсеше факти, които биха могли да доведат до разобличаването му. Нямаше такива. В края на краищата, хора, останали без никаква надежда и изведнъж получили я, надали щяха да преценяват обстоятелствата твърде внимателно. Щяха да са заплени и жадни да пият от обещаното спасение, дори щяха да искат още. Схемата е съвсем ясна, каза си той, стига само да се изработи правилно. Имаше нужда от още обмисляне и планиране, но той щеше да се справи. Щеше да премисли отново всяка малка подробност, преди да се впусне в начинанието. Това беше сигурен и осъществим план, а пък именно той беше човекът, който можеше да го реализира.

Изправи се и тръгна към колата. Беше останал в дерето повече, отколкото беше очаквал. Слънцето скоро щеше да залезе.

Вие се върнахте, радостно извика сферата. Помислих, че може да не се върнете. Тази мисъл ме измъчи.

— Не е трябвало да се измъчваш — каза Мартин. — Тук съм.

Провери батерията — беше заредена до своя максимум. Премести сферата от седалката и се качи в колата, готов да потегли.

— Имам един въпрос — каза той. — Ти притежаваш ли чувство за морал?

Какво означава морал? — попита сферата. — *Обяснете ми, моля.*

— Няма значение — каза Мартин. — Ще се справиш. Ние с теб ще станем добър екип.

После подкара автомобила обратно към пътя.

Коня седеше отпуснато на една маса пред кубоподобното кафене, което сега беше празно. До него се полюляваше мрежата със сандъка, в който бе затворена картата на галактиката. Телевизорът, който Инид мислеше, че е откраднала, беше върху масата, точно до ръката му. Трамвайт все още стоеше на релсите и чакаше следващия си пътник, който може би никога нямаше да пристигне. А всичко това бе обвито в мъгливата сивота на Магистралата на Вечността.

Той се замисли за Магистралата, както много пъти беше правил преди. До момента размислите му не го бяха довели доникъде, а, както предполагаше, никога и нямаше да го доведат. Чудеше се кой или какво е създало този безкраен път, прокаран встрани от обикновеното време и пространство. За първи път беше чул за пътя много отдавна и много далеч оттук от едно странно същество, което се надсмиваше над почти всички потребности и качества на живота. Това създание беше нарекло пътя Магистрала на Вечността, но не му отговори, когато Коня го попита за причината, породила това име.

— И не тръгвай да я търсиш — беше го предупредило странното същество. — Тя не може да бъде открита с търсене. Просто трябва да попаднеш на нея.

Коня беше попаднал на нея преди хиляди години. За свое удивление беше я открил в картата на галактиката, но беше убеден, че не я е построила неговата раса, макар и да е знаела за нея.

Щом бе попаднал на Магистралата, беше решил, че това е удобно място, където може да размишлява над големия избор от действия, разкриващ се пред него. Беше донесъл кубоподобната къща с масите и столовете и бе оставил робота да се грижи за тях. Тъй като имаше релси, той бе поставил трамвай върху тях и беше инсталирал алармена инсталация, за да бъде предупреден, ако някой или нещо се появи в тази част на Магистралата.

Дълги векове нищо не се случи. После, само преди години, алармата бе задействана при първото преминаване отвъд на Буун. Изглежда, че тази странна случка даваше ключа, търсен от Коня за решаване на проблема с хората от Хопкинс Ейкър.

Той се надяваше, но не беше сигурен, преди Буун да се появи за втори път. Тогава разбра, че е свидетел на съвсем нови способности у раса, в която никога не бе подозирал подобни заложби. Сам по себе си талантът не беше толкова важен, колкото фактът, че човечеството притежава скрити възможности да развива у себе си нови способности по време на своята еволюция. Когато осъзна това, Коня направи Буун част от своя план.

И сега този проект, каза си Коня, най-после бе приведен в действие, като се развиваше дори по-добре от очакванията му. Това, което оставаше, бяха години на внимателно следене и наблюдение, за да е сигурно, че няма да се появят пречки. Но и той щеше да помогне в това. Спайк и Шапката щяха да бъдат приети от новото семейство, както преди това бе се случило със Спайк в продължение на години.

Коня се захили, като се сети за това. Галактическият Център беше направил Спайк свой замаскиран агент и го бе внедрил в семейството в момент, в който той се готвеше да избяга от Неоограничените. Докладите на Спайк бяха потвърдили подозренията, че тази група хора заслужава особено внимание.

Разбира се, нямаше гаранция, че Коня нямаше да се провали с този си проект, както бе ставало преди. Оказа се, че интелектът има нищожни шансове да достигне пълното си развитие. Беше имало други раси, на които се бе опитвал да помогне в дългите им усиления години, но всяка от тях се беше проваляла. Имаше и раси, които се проваляха, без той да се опитва да им помогне. Хората-Дъги се бяха провалили в самия край, тъй като се бяха лишили от истинските си ценности и подтискаха чувствата си, докато те изчезнаха напълно. Неоограничените пък бяха погубени от собственото си фанатично желание за кръстоносни походи. Дори неговият собствен народ се беше провалил, когато в твърде успешното си търсене на безсмъртие бе пожертвал размножителните си способности и накрая бе оставил Коня като свой единствен представител.

Някакво приглушено пляскане го върна към действителността. Шапката стоеше срещу него и се тръскаше така, както куче се отърсва

от вода. При тръскането разкъсаните и разпилени негови одежди се оправиха. Шапката внимателно седна.

Не съм напуснал поста си, каза той на Коня. Ще се върна и ще изпълнявам задълженията си. Дойдох, за да се отърва за известно време от вълка. Само ме подхвърля и влачи насам-натам. Отдалечава се, за да си помисля, че ме е оставил, но после се обръща и се хвърля отгоре ми. Зъбите му непрекъснато ме дъвчат и...

— Налага се да се примириш с това — нареди му Коня. — Това е ролята, която трябва да играеш. Докато приличаш само на парцалена кукла, те няма да подозират, че ги шпионираш. Имай предвид, че и аз трябва да се преструвам. Трябва да се правя на клоун, да говоря така, както те биха очаквали да говори едно странно извънземно, да ги лъжа и да им играя евтини номера.

Като номера, който бе извъртял на Инид, като я накара да повярва, че трябва да държи пръста си в онази точка, докато той връзва възела. Поради факта, че я накара да му помогне и да почувства това, той беше спечелил доверието ѝ. А мрежата, разбира се, си беше там през цялото време и за да стане видима, бе необходимо само леко усилие на мисълта му.

А за да я убеди във важността на присъствието ѝ върху мрежата, я бе накарал да повярва, че наистина е откраднала онзи телевизор, който самият той бе поставил в розово-виолетовия свят. Където, между другото, бе поставил и сандъка с картата. Подтикът да отиде при телевизора бе заложен в ума ѝ още докато той я беше убедил, че двамата мислят един към друг. После я беше оставил да мисли, че го спасява от лилавото чудовище, което всъщност просто се опитваше да се повози заедно с тях на мрежата.

Нямаше да е необходимо да правиш нито едно от тези неща, ако си беше гледал работата, каза Шапката. Но ти се чувстваш длъжен да се бъркаш в живота на другите. Никой не те е молил за съвет или помощ. Ти си просто нежелан натрапник, на всяка манджа мерудия!

— Може би е така — призна Коня. — Но аз не мога да бъда друг, когато един дребен външен тласък би могъл да помогне на една раса да поеме пътя към пълното развитие на интелектуалните сили.

И аз съм ти помагал, продължи Шапката. Дори много пъти сам съм взимал решения. Така и си навлякох неприятностите с Вълка.

Твоят безценен Буун си дремеше глупашки край огъня и вълкът почти го беше докопал. След миг-два щеше да му разкъса гърлото, ако не бях овладял малкия му мозък и не го бях изпълнил с чувство на братска привързаност към Буун.

— Да — съгласи се Коня. — Ти наистина се справи отлично, както ти казах и преди. Свърши добра работа и с програмирането на Машините на времето, така че да са готови когато и да реши семейството да побегне с тях. Дори програмирането на Машината на Мартин да го докара тук с Неограничените се оказа отлична идея, макар че когато той се появи, не мислех съвсем така.

Освен това спасих Коркорън, докато вие бяхте в картата. Наблюдавах го, и когато щеше да падне, го повалих в безсъзнание и го доведох на Магистралата. И сега се превръщам в играчка на вълка, за да мога да шпионирам твоите избраници Буун и Инид. Това не е най-подходящата награда за...

— Кажи ми — прекъсна го Коня, — забелязал ли си някакви белези, че те двамата ще стигнат докрай в своите интимни отношения?

Вече го направиха, отговори Шапката. Мисля, че Инид се чувства виновна, че това е станало преди обряда, който те наричат сватба. Не разбирам защо е необходима тази сватба.

— Не се и опитвай — каза Коня. — Сексуалните нрави на повечето раси са твърде неясни. А синдромът, който хората наричат любов, е напълно неразбираем.

Но Шапката вече не го слушаше. Беше изпаднал в периода си на парцалена кукла и лежеше отпуснато върху масата.

Бедното малко животинче, помисли си с внезапно съчувствие Коня. Може би наистина заслужава почивка.

Коня си спомни деня, в който бе намерил това същество в един музей на собствения му народ. Може би бе оставен там за времето, когато расата му щеше да е изчезнала. Беше хвърлил един поглед към Шапката и беше продължил, защото не желаше да се товари с останки от миналото. Все пак по-късно се беше върнал, за да вземе куклата. И никога не бе престанал да благославя импулса, накарал го да стори това. Защото Шапката разполагаше със странни възможности, надхвърлящи собствените му представи. Като например способността да се движи и да се пренася в пространството и времето без приспособления като мрежата.

И така, Инид и Буун се бяха събрали и зарът беше хвърлен. Коня знаеше, че това е генетичен хазарт, но беше по-добър хазарт от всички други, в които се беше впускал. Имаше големи познания в генетиката.

Надяваше се от техния съюз да произлезе нова раса — клон от човечеството, който да съчетава еволюционните способности на Буун със силата на малката група хора, които упорито дръзнаха да се противопоставят на опасността, дошла от Неоограничените.

Той се беше възхищавал на тази упоритост и беше помогнал на бунтовниците, защото видя в тях обещание за бъдещето. Беше ги снабдил с един от най-простите времеви механизми, създадени от собствения му народ. Тези механизми бяха далечен предшественик на мрежата. Неоограничените разполагаха, разбира се, също с времеви механизми, но техните бяха толкова сложни, че бунтовниците нямаше да ги схванат. Поредната лъжа на Коня бе, че остави хората да повярват, че са откраднали Машините от Неоограничените.

Това беше още преди да има невероятния късмет да открие Буун. Но след като откри него, се появи проблемът как да го свърже със семейството в Хопкинс Ейкър. Това го доведе до нови, по-хитри ходове — като например слуха, пуснат на Мартин и довел го до Коркорън. А също и другият слух, който принуди Мартин да побегне без по-голямата си Машина.

Коня бе научил за странната способност за виждане на Коркорън и за приятелството му с Буун още преди това. Едно незначително хрумване бе изпратило Коркорън в „Еверест“, където разгледа апартамента на Мартин и видя Машината.

Коркорън, призна пред себе си Коня, можеше да бъде грешка. Той очакваше Буун да премине отвъд, в Машината, без Коркорън, но, за щастие, Коркорън не беше причинил неприятности. Откритието на странното дърво беше рискован момент, но в края на краищата всичко беше приключило добре.

Някой ден, каза си Коня, трябва да разбере какво всъщност е дървото на Коркорън. Макар че имаше голяма вероятност никога да не разбере каква раса или народ го е направила, или защо е било разположено на Земята в онзи период.

В крайна сметка, реши той, всичко стана по-добре, отколкото се беше надявал. Имаше още доста за правене, разбира се. Трябваше да намери партньори за още неродените деца на Инид и Буун. Може би

щеше да открие подходящи такива на някоя от планетите, колонизирани от хората. Но основната работа беше свършена.

Изведнъж той придърпа телевизора, за да провери какво прави Мартин. Чувстваше, че трябва да държи Мартин под око, въпреки че той беше запокитен на място, от което не можеше да избяга. Мартин беше труден за контролиране.

На екрана видя вътрешността на един храм, изпълнен с поклонници с блеснали очи. Мартин, облечен в одеяния от пурпур и злато, стоеше пред богато украсен олтар. Кутията с мозъка на чудовището-убиец лежеше срещу олтара на пиедестал, осветен от трепкащата светлина на много свещи. Явно Мартин произнасяше проповед. Той внезапно вдигна ръце и тълпата скочи на крака, със зинала във възторжен привет уста.

Мартин беше постигнал мечтите си. Имаше властта, към която се беше стремил, и никой не го застрашаваше. Беше попаднал в клопката на собствената си самонадеяност. И въпреки това, отбеляза Коня с известно отвращение, Мартин все още трябваше да бъде държан под око.

Пред него стоеше още една задача. Може би не беше наложителна, но все пак трябваше да я свърши. Екранът показва далечното бъдеще, където блясъкът от светещи точки почиваше под древно дърво, докато светът бавно се въртеше в орбитата си около едно издуто, кървавочервено, залязващо слънце.

Докато Коня се качваше на мрежата, Шапката се събуди и замаян се изправи.

Какво ще правиш сега? — попита той.

— Отивам да събера Хенри със семейството — отвърна Коня. — Не знам какво мисли Хенри по въпроса, но останалите ще се радват да го видят. Искаш ли да дойдеш с мен?

Шапката поклати глава.

Ето, пак започваш, каза той на Коня. *Пак се бъркаш в нечи дела. Както винаги. На всяка манджа мерудия.*

Мрежата изчезна и Шапката за пореден път припадна върху масата. Една отпусната, полюляваща се и много обидена играчка.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА



<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.